

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

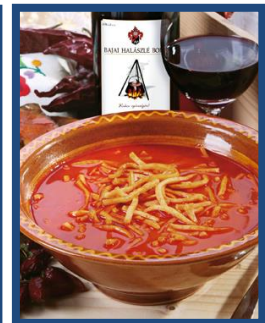
BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

SZÉCHENYI 2020

Bács-Kiskun megye turizmusfejlesztési terve 2016 – 2020

2016. november

Tartalom

1. Bevezetés	5
2. Helyzetelemzés	7
2.1 Magyarország turisztikai helyzete	7
2.1.1 Magyarország idegenforgalmi régiói	9
2.2 Turisztikai trendek, keresleti tényezők	11
2.3 Bács-Kiskun megye turisztikai helyzete	12
2.3.1 Belföldi kereslet	12
2.3.2 Nemzetközi kereslet	15
2.3.3 Kínálat – Szálláshelyek és azok kihasználtsága	17
2.3.4 Egyéb kínálati elemek	19
2.3.5 A megye idegenforgalmi adóbevételének alakulása	19
2.3.6 Állami és önkormányzati intézmények a megye turizmusában	20
3. Bács-Kiskun megye, mint turisztikai desztináció bemutatása	25
3.1 Általános jellemzők: földrajzi, gazdasági természeti adottságok	27
3.1.1 Földrajzi adottságok	28
3.1.2 Közlekedés	30
3.1.3 Gazdaság	30
3.2 A megyeszékhely: Kecskemét, a Hírös Város	32
3.2.1 Kecskemét SWOT analízise	41
3.3 A megye főbb turisztikai desztinációinak bemutatása	42
3.3.1 Tiszakécske, a napfény és a vizek városa	42
3.3.2 Kunszentmiklós	45
3.3.3 Kalocsa, a történelmi város	46
3.3.4 Kiskőrös, élmény a kunság szívében	51
3.3.5 Kiskunfélegyháza, Petőfi és Móra városa	53
3.3.6 Kiskunmajsa	56
3.3.7 Kiskunhalas, a csipke városa	57
3.3.8 Jánoshalma, „Bácska gyöngye”	59
3.3.9 Baja	60
3.4 Turisztikai vonzerők a megyében tematikánként	63
3.4.1 Kulturális turizmus	63
3.4.2 Fürdők, termálfürdők, gyógyhelyek	66
3.4.3 Aktív- és ökoturizmus	69
3.4.4 Falusi turizmus	74
3.4.5 Gasztronómiai értékek	74
3.4.6 Bor- és pálinka turizmus	75
3.5 A Bács-kiskun megyében megvalósult turisztikai fejlesztések	85
3.6 SWOT-analízis	85
3.7 Következtetések	89

4. Jövőkép, szlogen, egyediség	90
4.1 Jövőkép	90
4.2 A jövőképet befolyásoló tényezők	90
4.3 Szlogen	91
4.4 Egyediség	91
5. A megye turizmusfejlesztését meghatározó programok	92
5.1 Nemzeti turizmusfejlesztési koncepció (NTK)	92
5.2 Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési stratégiája (2014-2020)	93
5.3 Formálódó turisztikai célú fejlesztések	94
5.3.1 Hazai programok	96
5.3.2 Határon átnyúló projektek előkészítése	103
6. Célok	105
6.1 Átfogó cél	105
6.2 Stratégiai célok	105
6.3 Operatív célok	105
7. Cselekvési terv	106
7.1 Legyünk jól informáltak! – Kutatás, előkészítés, vonzerőleltár	106
7.1.1 Kutatási terv	106
7.1.2 Részletes vonzerőleltár készítése	106
7.2 Legyünk attraktívak! – Termékfejlesztés	107
7.2.1 Egészségturizmus	107
7.2.2 Kulturális turizmus	108
7.2.3 Hivatásturizmus	109
7.2.4 Vallási turizmus	110
7.2.5 Aktív turizmus	111
7.2.6 Falusi turizmus	115
7.2.7 Alacsony jövedelműek turizmusa	115
7.3 Nyújtsunk kényelmet! – Fogadóképesség és infrastruktúra	116
7.3.1 Szálláshelyek	116
7.3.2 Vendéglátás	117
7.3.3 Megközelíthetőség	117
7.4 Legyünk láthatóak! – Marketing, kommunikáció	118
7.4.1 A megye turisztikai tevékenységéhez kapcsolódó kommunikációs tervének elkészítése	118
7.5 Legyünk felkészültek! – Oktatás	122
7.6 Legyünk hatékonyak! – Szabályozás és finanszírozás	122
7.6.1 Szabályozás	122
7.6.2 Finanszírozás	123

7.7	Nyújtsunk biztonságot! – Horizontális témák	124
7.7.1	Fenntartható, környezettudatos gyakorlat a turisztikai szolgáltatások terén	124
7.7.2	Akadálymentes turizmus	124
7.7.3	Magyarország, a biztonságos desztináció	125
7.8	A megye turisztikai szereplőinek együttműködése	125
8.	<i>Források</i>	127
9.	<i>Mellékletek</i>	128
1. sz. melléklet:	A megye és városainak jellemző gazdasági adatai	128
2. sz. melléklet:	A kereskedelmi szálláshelyek kapacitása	129
3. sz. melléklet:	A kereskedelmi szálláshelyek kapacitás-kihasználtsága	130
4. sz. melléklet:	A kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalma	132
5. sz. melléklet:	Küldő országok a megye turizmusában	135
6. sz. melléklet:	DAOP keretében megvalósult projektek a megyében 2007-13 között	138
7.sz. melléklet:	Vonzerőleltár felmérés-sablon	140
8.sz. melléklet:	TOP forrásból megvalósítani kívánt turisztikai projektek listája	141
9. sz. melléklet:	Kecskemét turisztikai helyzetelemzése	142

1. BEVEZETÉS

Jelen terv elsődleges célja, hogy támogassa Bács-Kiskun megye turisztikai fejlesztését, illetve annak versenyképessé tételét. Egy főbb célokat, iránymutatásokat megfogalmazó terv elengedhetetlen a turizmus hosszú távú tervezéséhez. Egyfelől azért, mert a terv elősegíti, hogy a megfogalmazott célok, elképzelések a megye irányítási munkája során konkrét intézkedésekké váljanak. Másfelől a helyi vállalkozni vágyók, illetve a hazai és külföldi befektetők számára világossá teszi a megye turisztikai céljait, ideáját, amihez a vállalkozások tevékenységét igazíthatják, illetve tőkebefektetést is ösztönözhet.

A turizmus világviszonylatban és hazánkban is az egyik legdinamikusabban ága a szolgáltató szektornak, gazdasági hatása pedig vitathatatlan. Éppúgy óriási szerepe van a munkahelyteremtésben, a bevételek növekedésében, mint a területfejlesztésben. A gazdaságra gyakorolt hatása közismert: a turizmussal vásárlóerőt lehet bevonzani az adott térségbe, ami kedvező hatással van a vállalkozások széles körére, jövedelemtermelésre, a gazdaság szerkezetének modernizálására és a munkahelyteremtésre.

Ez a jelentős húzóhatással bíró ágazat – amennyiben jól választják meg a hozzá kapcsolódó tevékenységeket, fejlesztéseket – elősegítheti az elmaradottabb térségek gazdasági felzárkózását, a természeti és kulturális értékek megőrzését, valamint azok hasznosítását, és mindezekkel együtt a lakosság elégedettségét, életkörülményeinek javítását, így a népesség megtartását is. A turizmus továbbá kulturális befolyással is bír, ami a helyi és nemzeti értékek megbecsülésében mutatkozik meg, társadalmi hatása pedig főként a társadalmi mobilitás növelésében. Egy olyan virágzó térségben, ahol van munkahely, óvják a természeti és kulturális értékeket, hagyományokat, és számos programlehetőség áll rendelkezésre, ott erősödhet a lakosság identitása, a lokálpatriotizmus. Egy jól megválasztott és véghezvitt turisztikai tevékenység pedig mindezeket a népességmegtartó tényezőket támogatja.

Egy rosszul felépített és megvalósított turizmusnak azonban a társadalmi és természeti hatása – de akár gazdasági is –, akár ártalmas is lehet. Ha csak a természeti, vagy kulturális értékek rongálására, a hagyományok elfelejtésére, vagy leértékelődésére, a zsúfoltságra, a bűnözés növekedésére, vagy az áremelkedésre gondolunk – ezek mind a nem megfelelően megtervezett és kezelt turizmus következményei lehetnek. Éppen ezért kiemelten fontos egy jól megtervezett terv mentén a **fenntartható fejlődés elérésére** törekedni a turizmus terén.

Lényeges szempont a turisztikai terv kialakításánál, hogy választ adjon arra a problémára, hogy a magyarországi idegenforgalom kínálata erősen szezonális jellegű, illetve területileg is túlzottan koncentrált. Emellett gondot jelent a vonzerők alacsony kihasználtsága, illetve az, hogy esetenként a szolgáltatás színvonala sem megfelelő, illetve olyan komplex turisztikai termékek hiányoznak, amelyek egyszerre több versenyképes elemet tartalmaznak, ezáltal igényes és fizetőképes vendégkört vonzanak az adott térségbe.

Mindezek fényében, a turizmus gazdasági, társadalmi és kulturális pozitív hatását felerősítve, a problémákra választ adva kívánjuk Bács-Kiskun megye turisztikai tevékenységét fejleszteni, vonzóvá

tenni mind belföldön, mind külföldön. A megye egyes területein már most is kiemelt szerepe van a turizmusnak, cél, hogy ezek tovább erősödjenek, illetve újabb területek természeti, kulturális és egyéb látnivalóit mutathassuk be a turistáknak. A fejlesztéssel azt kívánjuk elérni, hogy a megye egyedi vonzerőinek fenntartható fejlődés elve alapján történő kihasználása, illetve magas színvonalú és az adott turisztikai attrakcióhoz illeszkedő szolgáltatások nyújtása által **versenyképes és komplex turisztikai termékeket alakítsunk ki**, ezeket pedig hatékony kommunikációval és marketinggel eljuttassuk az érdekelt piacokra. Mindezek kívánt eredménye, hogy növekedik a megyébe látogatók száma, illetve az itt tartózkodási idő, és ezek által pedig a turisztikai és a hozzá kapcsolódó bevételek.

A turisztikai terv elkészítése a fentiekén túl támogatja azt is, hogy **Bács-Kiskun megye, illetve a megye települései nagyobb eséllyel pályázzanak a turizmust támogató európai uniós forrásokra**. A tudatosságot tükröző, kész terv egyfelől iránymutatást nyújt a pályázati anyagok összeállításához, másfelől az uniós projektek elbírálásánál nagyobb figyelmet élveznek a jól kidolgozott és megalapozott tervek, amelyekhez jelen tervdokumentum szintén segítséget nyújt.

Bács-Kiskun megye területfejlesztési stratégiája tehát iránymutatást ad a következőkre:

- versenyképes és komplex turisztikai termékek kínálata;
- a turizmus pozitív hatásainak erősítése (identitásnövelés, hagyományok ápolása, természeti értékek megőrzése stb.);
- szezonális csökkenés;
- a turizmus területi koncentráltóságának csökkentése.

2. HELYZETELEMZÉS

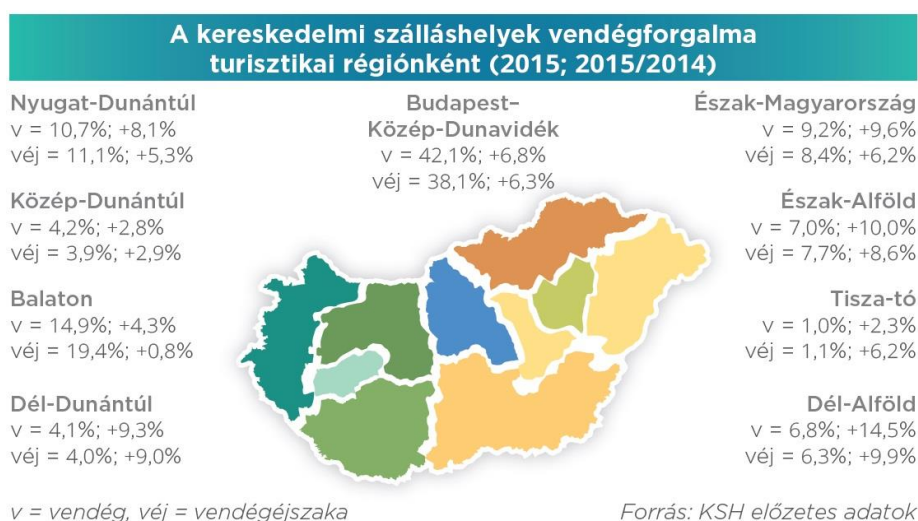
2.1 MAGYARORSZÁG TURISZTIKAI HELYZETE

Magyarország természetföldrajzi adottságainak, valamint több mint ezer éves történelmének köszönhetően számtalan természeti, kulturális örökséggel rendelkezik. Jól példázza ezt, hogy a világörökségi helyszínek között kilenc magyarországi szerepel (pl. Hortobágyi Nemzeti Park, Hollókő Ófalu és környezete, vagy az Aggteleki karszt barlangjai). Az érdeklődőket számos kulturális, történelmi, vallási helyszín vonzza (múzeumok, műemlékek, várak, templomok), az épített turisztikai látnivalók mellett pedig otthont ad számtalan, minden célcsoportot lefedő, kulturális és szabadidős fesztiválnak, rendezvénynek. Természeti értékekben is igen gazdag ország vagyunk, ezek közül talán a legfontosabb Magyarország világviszonylatban igen jelentős geotermikus adottsága és termálvízkészlete, ami a több évszázada sikeres gyógyturizmus alapja.

A fentieknek köszönhetően a belföldi turisták mellett minden évben több millió külföldi látogat hazánkba. Ők azonban eltérő céllal érkeznek az országba, nagy részük csak átutazik az országon egy másik nyaralási célpont felé, vagy munkavállalók, akik Nyugat-Európába tartanak. Emellett egyes szomszédos ország határ menti településeiről vásárlási szándékkal érkeznek. A kimondottan turisztikai céllal utazók – belföldi és külföldi egyaránt – legtöbbször a Balatont, illetve a fővárost választják, de szívesen utaznak a gyógy- és termálvízzel rendelkező településeinkre is.

A turizmus az egyik legnagyobb és leggyorsabban növekvő ágazat világviszonylatban, így hazánkban is. Emellett **Magyarországon a gazdaság egyik sikerágazata** is. Ez nem is meglepő, hiszen hazánk igen gazdag turisztikai vonzerőkben, számos természeti és kulturális örökséggel rendelkezik, valamint programkínálata is igen színes mind hazai, mind külföldi turisták számára.

A turisztikai attrakciók, illetve a szolgáltatások azonban erősen koncentráltak területileg, eloszlásuk egyenetlen. Amint az alábbi ábrán is látható az összes vendégéjszaka 67,6%-a a Budapest–Közép-Dunavidék, a Balaton és a Nyugat-Dunántúl régióban realizálódik.

Forrás: Magyarország turisztikai régiói, 2014 Gyógy- és termálfürdők szerepe a turizmusban, KSH 2015

Ugyanez a helyzet a szezonalitással is. Amint az 1. táblázat számaiban is látszik, a belföldi vendégforgalom szempontjából a leglátogatottabb terület a főváros és a Balaton régiója (Magyarországot kilenc idegenforgalmi régióra osztották. Ld.: **Hiba! A hivatkozási forrás nem található.**). A táblázat számaiból az is látszik, hogy a szezonilitás problémája legfőképpen a balatoni és a Tisza-tavi régiók problémája, ahol szezon tekintetében pedig a nyári hónapokra (III. negyedév) koncentrálódik az utazások száma. A többi régióban ugyanakkor nem látható olyan nagyarányú kiugrás a nyári hónapokra az elmúlt években a különböző negyedévek turisztikai célú többnapos utazásainak száma tekintetében.

Az adatok alapján megállapítható az is, hogy **a belföldi, turisztikai célú többnapos utazások száma szinte minden régióban – a 2013-as nagyobb mértékű visszaesés után – minimális változások figyelhetők meg az évek során**, sok esetben az is csökkenés. 2012-ről 2013-ra minden régióban csökkenés mutatkozik, ami az Észak-Alföldi, a Dél-Dunántúli és a Budapest és Közép-Dunavidéki régiókban a legnagyobb. Az ezt követő évben három régió kivételével növekszik ugyan a belföldi utazások száma, azonban nagyobb mértékű (17,39 és 24%) kiugrás csupán két régióban – Dél-Dunántúl és a Tisza-tó – figyelhető meg 2013-hoz képest. 2015-ben már csak a Tisza-tó régiónál növekszik a belföldi, turisztikai célú többnapos utazások száma 10% fölött, a többi régióban vagy csökkenés, vagy 10% alatti növekedés figyelhető meg. 2016 I. és II. negyedévének összesítésében, az előző év ugyanezen időszakához képest három kivétellel minden régióban csökkenés mutatkozik, a legnagyobb pedig a Dél-Dunántúli régióban (-27,28%).

Az országos összesítésben az elmúlt 4 év (2012, 2013, 2014, 2015) közül 2012 volt a legerősebb, és egy 16,01%-os visszaeséssel 2013 a leggyengébb a belföldi, turisztikai célú többnapos utazások számát tekintve. 2013-tól minimális növekedés mutatható ki országos szinten, 2013-ról 2014-re 3,32%, 2014-ről 2015-re pedig 2,69%-os. 2016 I. és II. negyedévének összesítése az előző év ugyanezen időszakához képest pedig 4,66%-os csökkenést mutat országos szinten a belföldi turisztikai célú, többnapos utazások tekintetében.

Összességében elmondható, hogy az elmúlt években egyik régió sem mutatott kiemelkedő növekedést a belföldi, turisztikai célú többnapos utazások számában.

1. táblázat: Belföldi, turisztikai célú többnapos utazások száma úti cél szerint (ezer darab) /Forrás: KSH/

Időszak		Balaton	Budapest és Közép-Dunavidék	Dél-Alföld	Dél-Dunántúl	Észak-Alföld	Észak-Magyarország	Közép-Dunántúl	Nyugat-Dunántúl	Tisza-tó
2012.	I. negyedév	354	656	267	302	485	453	299	245	48
	II. negyedév	843	808	375	356	576	603	390	253	81
	III. negyedév	1 480	1 021	428	483	711	720	490	370	124
	IV. negyedév	353	850	396	453	564	569	387	261	60
	Összesen	3 030	3 336	1 466	1 595	2 336	2 346	1 566	1 130	314
2013.	I. negyedév	284	619	310	291	330	425	265	244	44
	II. negyedév	690	655	341	313	396	521	425	224	77
	III. negyedév	1 282	707	399	330	453	605	487	355	103
	IV. negyedév	411	652	344	283	413	464	339	248	46
	Összesen	2 668	2 633	1 394	1 217	1 593	2 015	1 516	1 071	270
Változás az előző évhez képest		-11,94%	-21,07%	-4,92%	-23,68%	-31,83%	-14,09%	-3,20%	-5,18%	-14,00%

2014.	I. negyedév	314	585	328	318	368	394	330	279	54
	II. negyedév	706	718	399	366	392	443	404	274	97
	III. negyedév	1 383	646	396	434	471	536	449	377	108
	IV. negyedév	426	597	352	391	394	458	330	280	58
	Összesen	2 829	2 546	1 475	1 509	1 624	1 830	1 512	1 210	317
	Változás az előző évhez képest	6,05%	-3,28%	5,82%	24,00%	1,99%	-9,16%	-0,30%	13,00%	17,39%
2015.	I. negyedév	313	587	297	330	342	414	252	275	76
	II. negyedév	761	691	453	340	381	493	390	362	68
	III. negyedév	1 376	739	462	379	540	551	391	382	144
	IV. negyedév	372	674	389	368	493	438	340	303	87
	Összesen	2 822	2 691	1 601	1 417	1 756	1 897	1 372	1 322	376
	Változás az előző évhez képest	-0,26%	5,67%	8,55%	-6,12%	8,11%	3,61%	-9,21%	9,23%	18,57%
2016.	I. negyedév	334	614	359	258	406	429	277	227	69
	II. negyedév	731	644	391	229	391	546	284	242	78
	Változás az előző év ezen időszakához képest	-0,84%	-1,57%	-0,09%	-27,28%	10,21%	7,46%	-12,74%	-26,40%	2,09%

2.1.1 MAGYARORSZÁG IDEGENFORGALMI RÉGIÓI

A korábbi lehatárolás módosításával 2000-ben kilenc új, és a turizmus fejlesztését jobban támogató idegenforgalmi régió került meghatározásra hazánkban (*ld:*

. A lehatárolásnál elsődlegesen a kiemelt üdülőövezeteket vették alapul, ami némileg kiegészült a megyehatárokkal.

1. ábra: Magyarország idegenforgalmi régiói (Forrás: KSH)

Ennek alapján önálló régió lett a Balaton, illetve a Tisza-tó kiemelt üdülőkörzete, a Budapest-Közép-Duna-vidék pedig két üdülőkörzetet fed le, a fővárost és a Dunakanyart. A további hat régió elnevezése a térképen látható módon a tervezési-statisztikai régiókéval egyezik meg. A kilenc régió tehát struktúrájában hasonlít a tervezési-statisztikai régiókra, azonban nem fedik le azokat teljesen. Ennek következtében két régiótípus idegenforgalmának kínálati és keresleti jellemzői sok esetben nagymértékben eltérnek egymástól. Mindemellett lényeges tényező lehet a régiók elnevezése is marketing szempontból. Azok a régiók ugyanis, amelyek egy széles körben – belföldön és nemzetközi szinten egyaránt – ismert táj nevét viselik, a területi versenyben sikeresebbek lehetnek turisztikailag. Ezt főként a Balatonnál és a Tisza-tónál érzékelhető, de a Budapest-Közép-dunavidéki régió vonatkozásában is megfigyelhető kisebb mértékben.

Az idegenforgalmi régiók közül a legnagyobb kiterjedésű – több mint 18 ezer km² – a Dél-alföldi régió, melyhez megyénk is tartozik. Szintén az Alföldön található a terület nagyságát tekintve második régió, a több mint 15 ezer km²-en fekvő Észak-alföldi. A két legkisebb régió a Balatoni és a Tisza-tavi régió, melyeknek területe nem éri el a 4 ezer km²-t.

Magyarország idegenforgalmi régiói és a hozzájuk tartozó területek:

- 1. Budapest–Közép-Duna-vidék:** Budapest, Pest megye, valamint Komárom-Esztergom és Nógrád megye Dunakanyar kiemelt üdülőkörzethez tartozó települései;
- 2. Észak-Magyarország:** Borsod-Abaúj-Zemplén és Heves megye a Tisza-tavi régióhoz sorolt települések kivételével, illetve Nógrád megye a Dunakanyar kiemelt üdülőkörzethez tartozó települések kivételével;
- 3. Észak-Alföld:** Szabolcs-Szatmár-Bereg megye, valamint Hajdú-Bihar, Heves és Jász-Nagykun-Szolnok megye a Tisza-tavi régióhoz sorolt települések kivételével;
- 4. Tisza-tó:** Borsod-Abaúj-Zemplén, Hajdú-Bihar, Heves és Jász-Nagykun-Szolnok megye Tisza-tavi régióhoz sorolt települései (ami nem csupán a Tisza-tó kiemelt üdülőkörzet településeit tartalmazza, annál tágabb térséget foglal magában);
- 5. Dél-Alföld:** Bács-Kiskun, Békés és Csongrád megye;
- 6. Közép-Dunántúl:** Fejér megye, Komárom-Esztergom megye a Dunakanyar kiemelt üdülőkörzethez, valamint Veszprém megye a Balaton kiemelt üdülőkörzethez tartozó települések kivételével;
- 7. Balaton:** Somogy, Veszprém, Zala megye Balaton kiemelt üdülőkörzethez tartozó (partközeli és további) települései;
- 8. Dél-Dunántúl:** Baranya és Tolna megye, valamint Somogy megye a Balaton kiemelt üdülőkörzethez tartozó települések kivételével;
- 9. Nyugat-Dunántúl:** Győr-Moson-Sopron és Vas megye, valamint Zala megye a Balaton kiemelt üdülőkörzethez tartozó települések kivételével.

Forrás: KSH

2.2 TURISZTIKAI TRENDEK, KERESLETI TÉNYEZŐK

A turizmus keresletét és kínálatát folyamatosan változó tényezők, trendek befolyásolják. Ezek nagyban függenek az utazók, célcsoportok demográfiai, szociológiai helyzetétől (anyagi helyzet, társadalom előregedése stb.), a társadalmi és politikai helyzetektől is (pl. biztonságos-e az adott ország).

Európa országai – különösen Franciaország és Olaszország – továbbra is a legkedveltebb utazási célpont. **A turisták többsége egyre igényesebb**, akár több pénzt is hajlandók kifizetni egy szállásért, szolgáltatásért, ha az megfelelő színvonalú. A Tripadvisor 2016-os szezon előtti kutatása¹ alapján 2016-ban az utazók többsége (33%-uk / világviszonylatban nézve) hajlandóságot mutatott arra, hogy többet költsön nyaralásra az idei évben, mint az azt megelőzőben, és nem csupán az áremelkedések miatt. 49%-uk nyilatkozta azt, hogy megérdemli, 31%-uk pedig azért volt hajlandó többet költeni, mert fontosnak tartja az utazást egészségük és jóllétük szempontjából.

Az egészségtudatosság egyre erősödik a turisták körében, így egyre többen választják pl. a gyógyfürdők kínálatát. Emellett – ahogyan a társadalom egészére nézve is, úgy – az utazók egyre környezettudatosabbak, így keresik megnőtt a kereslet az ökoturizmus és a természeti turizmus iránt is. A fiatalok körében egyre népszerűbb az **aktív turizmus** (pl. a kerékpározás, kerékpártúrák, vízisportok), illetve népszerűek az utazók körében a különleges, akár extrém élményeket adó kínálatok (pl. vadvízi túrák). Keresik a különböző képességfejlesztő programokat is, ahol a nyaralás alatt elsajátíthatnak valamilyen tudást, mint pl. lovaglás, úszás, kézművesség stb.

A Tripadvisor kutatása szerint **az új dolgok iránti igény** is növekvő trend. Felmérésük szerint 2016-ban minden korosztály szeretett volna valami újat kipróbálni, legyen az hajókirándulás, kalandtúra, vagy egyszemélyes utazás. Sokat számít a kereslet terén a Tripadvisor szerint az is, hogy a pihenés alatt **kellemes hőmérséklet és folyamatos, erős internetelérés** legyen. Az utazók 63%-a nyilatkozott úgy, hogy a szállás kiválasztásánál a légkondicionáló megléte elengedhetetlen feltétel számára, 46%-uk pedig azt mondta, hogy ha az adott szállás nem rendelkezik ingyenes, szobán belüli WIFI-vel, akkor tovább keresnek. Az internet népszerűségének további erősödése várható.

Egyre lényegesebb a **vendég és a vendéglátó kapcsolata, az utazók a baráti, mélyebb kapcsolatokat és tartalmas élményeket keresik**. Az élmények mellett növekszik a kulturális értékek, különleges ajánlatok iránti igény is. Világviszonylatban az utazók 47%-a a kultúrája, és az ott élő emberek miatt látogatott el egy országba, minden ötödik utazó pedig egy hotel különleges ajánlata miatt választotta az adott úticélt. Sokan választanak úgy is, hogy a helyszínt egy tévéműsorban látták.

A turisták körében egyre fontosabb szerepet tölt be a választásnál az is, hogy a kiválasztott úticélnak (vagy szállásnak) milyen **minősítése** van akár szakmai, akár felhasználói szinten. Ezek a minősítések általában online felületeken rendelkezésre állnak (pl. szallas.hu, bookline.hu), és a Tripadvisor cikke szerint a hoteltulajdonosok 93%-a rendkívül fontosnak tartja a jövője szempontjából, hogy milyen online értékelést kap az utazóktól.

¹ A 6 fő utazási trend 2016-ban: <https://www.tripadvisor.co.hu/TripAdvisorInsights/n2670/6-fo-utazasi-trend-2016-ban>

2.3 BÁCS-KISKUN MEGYE TURISZTIKAI HELYZETE

Bács-Kiskun megye jelentős természeti és kulturális örökséggel rendelkezik, és számos programkínálatra van lehetőség (részletesen

Bács-Kiskun megye, mint turisztikai desztináció bemutatása c. fejezet tartalmazza), melyek kiválóan alkalmasak egyéni és családi kikapcsolódásokra egyaránt. Egyediségét a páratlan szépségű alföldi táj, illetve a gyógy- és termálfürdői, szabadvizei nyújtotta kikapcsolódási lehetőségek, az aktív turizmust kedvelők számára kínált programok adják, melyekkel minden korosztály és érdeklődési kör igényét le tudja fedni, így családok számára kiváló helyszín a kikapcsolódásra.

A természeti és kulturális örökségében, gazdag programlehetőségeiben rejlő potenciál ugyanakkor nincs megfelelő mértékben kihasználva, egyes esetekben nincsenek meg a szükséges infrastrukturális hátterek (pl. 44-es, 52-es út minősége), melyek elengedhetetlen feltételei annak, hogy a megye vonzó legyen a turisták számára. Mindemellett a megyei turisztikai vonzerők számára erősebb kommunikáció, marketing szükséges.

2.3.1 BELFÖLDI KERESLET

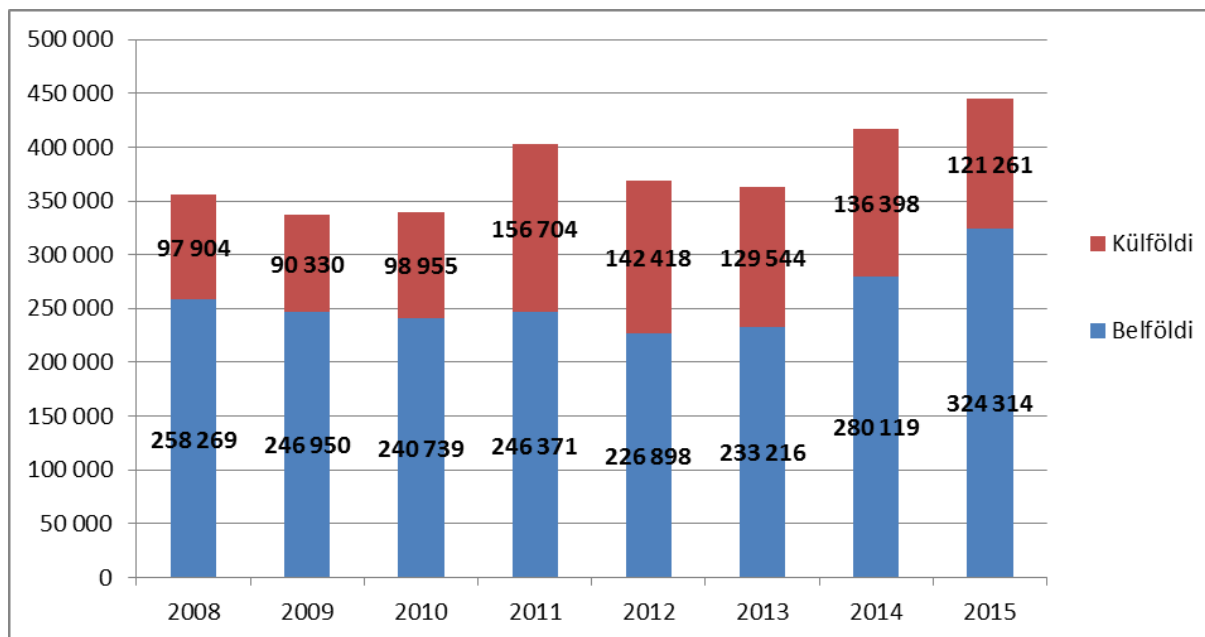
A *Magyarország turisztikai helyzete* fejezetben már elemzett táblázat szerint a többi régióhoz hasonlóan a Bács-Kiskun megyét is magába foglaló Dél-Alföldi régió sem mutat kimagaslóan nagy növekedést az elmúlt években a belföldi, turisztikai célú többnapos utazások számát tekintve. Ugyanakkor a 2012/2013-as visszaesés mértéke sem olyan nagymértékű, mint más régiókban, nem éri el ugyanis az 5%-ot, illetve a többi időszakban növekedés mutatható ki, habár ezek nem érik el az 10%-ot. A 2016 I. és II. negyedév összesített száma azonban – bár minimális, de – csökkenést mutat az előző év ugyanazén időszakához képest (-0,09%).

Megfigyelhető az is, hogy a Bács-Kiskun megyét is magába foglaló Dél-Alföldi régióban nincs olyan mértékű szezonális, mint pl. a Balatoni, a Budapest és Közép-Dunavidéki, vagy a Tisza-tavi régiókban. Ugyanakkor a szezonális probléma itt is fellelhető, legerősebben a tavalyi évben mutatkozott, amikor is 35,7%-os növekedés mutatkozott a III. negyedévben az I. negyedévhez képest.

2. táblázat: Belföldi, turisztikai célú többnapos utazások száma úti cél szerint (ezer darab) /Forrás: KSH/

Időszak		Balaton	Budapest és Közép-Dunavidék	Dél-Alföld	Dél-Dunántúl	Észak-Alföld	Észak-Magyarország	Közép-Dunántúl	Nyugat-Dunántúl	Tisza-tó
2012.	I. negyedév	354	656	267	302	485	453	299	245	48
	II. negyedév	843	808	375	356	576	603	390	253	81
	III. negyedév	1 480	1 021	428	483	711	720	490	370	124
	IV. negyedév	353	850	396	453	564	569	387	261	60
	Összesen	3 030	3 336	1 466	1 595	2 336	2 346	1 566	1 130	314
2013.	I. negyedév	284	619	310	291	330	425	265	244	44
	II. negyedév	690	655	341	313	396	521	425	224	77
	III. negyedév	1 282	707	399	330	453	605	487	355	103
	IV. negyedév	411	652	344	283	413	464	339	248	46
	Összesen	2 668	2 633	1 394	1 217	1 593	2 015	1 516	1 071	270
	Változás az előző évhez képest	-11,94%	-21,07%	-4,92%	-23,68%	-31,83%	-14,09%	-3,20%	-5,18%	-14,00%
2014.	I. negyedév	314	585	328	318	368	394	330	279	54
	II. negyedév	706	718	399	366	392	443	404	274	97
	III. negyedév	1 383	646	396	434	471	536	449	377	108
	IV. negyedév	426	597	352	391	394	458	330	280	58
	Összesen	2 829	2 546	1 475	1 509	1 624	1 830	1 512	1 210	317
	Változás az előző évhez képest	6,05%	-3,28%	5,82%	24,00%	1,99%	-9,16%	-0,30%	13,00%	17,39%
2015.	I. negyedév	313	587	297	330	342	414	252	275	76
	II. negyedév	761	691	453	340	381	493	390	362	68
	III. negyedév	1 376	739	462	379	540	551	391	382	144
	IV. negyedév	372	674	389	368	493	438	340	303	87
	Összesen	2 822	2 691	1 601	1 417	1 756	1 897	1 372	1 322	376
	Változás az előző évhez képest	-0,26%	5,67%	8,55%	-6,12%	8,11%	3,61%	-9,21%	9,23%	18,57%
2016.	I. negyedév	334	614	359	258	406	429	277	227	69
	II. negyedév	731	644	391	229	391	546	284	242	78
	Változás az előző év ezen időszakához képest	-0,84%	-1,57%	-0,09%	-27,28%	10,21%	7,46%	-12,74%	-26,40%	2,09%

Ahogy az a 2. ábra: A megye vendégforgalmának alakulása (vendégéjszakák száma) (Forrás: KSH), illetve a 3. és 4. sz. táblázatban látható a kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalmát tekintve jóval nagyobb arányban érkeznek Bács-Kiskun megyébe belföldi vendégek, mint külföldiek: átlagosan 73,22%-os volt az elmúlt hat évben a belföldi vendégek aránya számukat tekintve, az eltöltött vendégéjszakák száma alapján pedig átlagosan 66,29% vette igénybe a kereskedelmi szálláshelyeket belföldi vendég. Az országos átlagtól ez jóval eltér, országosan ugyanis 51,95, és 49,22% ugyanez az arány az elmúlt hat év átlagát nézve.

2. ábra: A megye vendégforgalmának alakulása (vendégéjszakák száma) (Forrás: KSH)

A belföldi vendégek aránya nagyjából stagnált ugyan az elmúlt években a megyében, de kb. 10%-al növekedett a belföldi vendégek által eltöltött vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken.

3. táblázat: A kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalma (2010–2015) (KSH)²

Megye, régió	2010	2011	2012	2013	2014	2015
A kereskedelmi szálláshelyek vendégei összesen						
Bács-Kiskun	141 701	161 715	150 041	151 224	183 315	206 228
Békés	128 291	142 218	151 841	170 214	212 423	230 382
Csongrád	160 060	182 198	187 615	195 683	214 743	253 395
Dél-Alföld	430 052	486 131	489 497	517 121	610 481	690 005
Ország összesen	7 473 339	8 021 069	8 385 169	8 885 053	9 639 865	10 402 901
Ebből: belföldi						
Bács-Kiskun	109 471	115 968	105 575	107 989	134 428	155 150
Aránya a teljes vendégszámhoz képest	77,25%	71,71%	70,36%	71,41%	73,33%	75,23%
Békés	113 719	127 898	135 420	152 775	191 125	208 138
Csongrád	112 522	125 312	127 147	127 663	146 486	178 256
Dél-Alföld	335 712	369 178	368 142	388 427	472 039	541 544
Ország összesen	4 011 318	4 199 318	4 221 528	4 497 361	5 022 114	5 474 390
A kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák összesen						
Bács-Kiskun	339 694	403 075	369 316	362 760	416 517	445 575
Békés	425 039	437 176	470 794	519 577	620 782	622 276
Csongrád	305 084	370 154	397 699	410 437	447 217	541 609
Dél-Alföld	1 069 817	1 210 405	1 237 809	1 292 774	1 484 516	1 609 460
Ország összesen	19 554 438	20 615 517	21 805 200	22 968 472	24 433 676	25 887 893

² A teljes táblázatot – az ország összes megyéjével, régiójával – a *Mellékletek* fejezet (4. sz. melléklet: A kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalma) tartalmazza

Ebből: belföldi						
Bács-Kiskun	240 739	246 371	226 898	233 216	280 119	324 314
Aránya a teljes vendégéjszakához képest	70,87%	61,12%	61,44%	64,29%	67,25%	72,79%
Békés	380 564	395 014	418 419	463 113	555 027	552 824
Csongrád	214 290	254 674	273 870	269 191	311 035	391 422
Dél-Alföld	835 593	896 059	919 187	965 520	1 146 181	1 268 560
Ország összesen	9 940 710	10 204 743	10 413 017	10 985 589	12 082 346	12 925 498

2.3.2 NEMZETKÖZI KERESLET

A kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalmát mutató táblázatot elemezve megállapíthatjuk, hogy a kereskedelmi szálláshelyek vendégei számából az elmúlt hat évben átlagosan 26,78% volt külföldi, az eltöltött vendégéjszakák számát tekintve pedig 33,71%-a volt külföldi foglalás. Ez jóval eltér az országostól, ahol az összes vendégszámhoz képest 48,05% volt külföldi, a vendégéjszakák számát tekintve pedig 50,78% volt külföldi foglalás az elmúlt hat év átlagát számolva.

A táblázat alapján kimutatható az is, hogy a külföldi vendégek számukat tekintve 2011-től 2013-ig csökkent, 2014-re pedig 13%-al, 2014-ről 2015-re pedig 4%-al növekedett. Az eltöltött vendégéjszakák számát tekintve ugyanakkor 2011-től csökkenés mutatkozik, egyedül 2013-ról 2014-re mutatható ki némi növekedés.

4. táblázat: A kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalma összesen és külföldiek tekintetében (2010–2015) (KSH)³

Megye, régió	2010	2011	2012	2013	2014	2015
A kereskedelmi szálláshelyek vendégei összesen						
Bács-Kiskun	141 701	161 715	150 041	151 224	183 315	206 228
Békés	128 291	142 218	151 841	170 214	212 423	230 382
Csongrád	160 060	182 198	187 615	195 683	214 743	253 395
Dél-Alföld	430 052	486 131	489 497	517 121	610 481	690 005
Ország összesen	7 473 339	8 021 069	8 385 169	8 885 053	9 639 865	10 402 901
Ebből: külföldi						
Bács-Kiskun	32 230	45 747	44 466	43 235	48 887	51 078
Aránya a teljes vendégszámhoz képest	22,75%	28,29%	29,64%	28,59%	26,67%	24,77%
Békés	14 572	14 320	16 421	17 439	21 298	22 244
Csongrád	47 538	56 886	60 468	68 020	68 257	75 139
Dél-Alföld	94 340	116 953	121 355	128 694	138 442	148 461
Ország összesen	3 462 021	3 821 751	4 163 641	4 387 692	4 617 751	4 928 511

³ A teljes táblázatot – az ország összes megyéjével, régiójával – a *Mellékletek* fejezet (4. sz. melléklet: A kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalma) tartalmazza

A kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák összesen						
Bács-Kiskun	339 694	403 075	369 316	362 760	416 517	445 575
Békés	425 039	437 176	470 794	519 577	620 782	622 276
Csongrád	305 084	370 154	397 699	410 437	447 217	541 609
Dél-Alföld	1 069 817	1 210 405	1 237 809	1 292 774	1 484 516	1 609 460
Ország összesen	19 554 438	20 615 517	21 805 200	22 968 472	24 433 676	25 887 893
Ebből: külföldi						
Bács-Kiskun	98 955	156 704	142 418	129 544	136 398	121 261
Aránya a teljes vendégéjszakához képest	29,13%	38,88%	38,56%	35,71%	32,75%	27,21%
Békés	44 475	42 162	52 375	56 464	65 755	69 452
Csongrád	90 794	115 480	123 829	141 246	136 182	150 187
Dél-Alföld	234 224	314 346	318 622	327 254	338 335	340 900
Ország összesen	9 613 728	10 410 774	11 392 183	11 982 883	12 351 330	12 962 395

A legfontosabb küldőországok

Bács-Kiskun megye legfontosabb küldő országai 2012 óta – ebben a sorrendben – Németország, Románia, Ausztria és Lengyelország a vendégek számát tekintve (ld. 5. táblázat: *Kereskedelmi szálláshelyek külföldi vendégforgalma / Vendégek száma a kereskedelmi szálláshelyeken (fő)* (Forrás: KSH)). Ugyanakkor az eltöltött éjszakák számát tekintve 2012-ben és 2015-ben a hollandok kerültek be a harmadik helyre Lengyelország elé (ld.

6. táblázat: *Kereskedelmi szálláshelyek külföldi vendégforgalma / Vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken (db)* (Forrás: KSH))

A táblázatokban az is megfigyelhető, hogy a **külföldi vendégek száma** összesen nézve ugyan valamelyest növekedett 2014-ben és 2015-ben az előző évek csökkenését követően, a legfőbb küldő országok tekintetében azonban már nem mutatható ki mindegyiknél növekedés az elmúlt két évben. A legfőbb küldő ország, Németország tekintetében 2011-hez és 2012-höz képest 18-24%-os csökkenés mutatkozik 2014-ben és 2015-ben, Ausztria esetében 2014-ről 2015-re csökkenés – ahogyan Olaszországnál is, de ott minimális –, Lengyelországnál pedig 2013-tól stagnálás figyelhető meg.

Az eltöltött éjszakák száma azonban – a 2013-ról 2014-re való növekedésen kívül – csökkent összesítésben. Illetve a legfőbb küldő ország – Németország – a tekintetében is. Utóbbinál 2011 óta folyamatos csökkenés mutatható ki. 2011-hez képest több mint 40%-os csökkenés mutatható ki 2015-ben. De 2014-ről 2015-re csökkent a külföldi vendégforgalomban a vendégéjszakák száma Ausztria, Lengyelország, Olaszország és Románia tekintetében is. Ezek az adatok is igazolják, hogy **komplex, több napos tartózkodásra ösztönző programokat kell fejleszteni.**

5. táblázat: Kereskedelmi szálláshelyek külföldi vendégforgalma / Vendégek száma a kereskedelmi szálláshelyeken (fő) (Forrás: KSH)⁴

	2011. év	2012. év	2013. év	2014. év	2015. év
Kiemelt országok és országcsoportok	Bács-Kiskun megye				
Külföld összesen	45747	44466	43235	48887	51078
Európa összesen				46536	48052
Ausztria	2467	2154	2415	3715	3413
Lengyelország	1760	1951	2372	2452	2469
Németország	21766	20995	16581	16488	17139
Olaszország	1885	1518	1691	2012	1956
Románia	3675	3610	3409	4273	4404

6. táblázat: Kereskedelmi szálláshelyek külföldi vendégforgalma / Vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken (db) (Forrás: KSH)⁵

	2011. év	2012. év	2013. év	2014. év	2015. év
Kiemelt országok és országcsoportok	Bács-Kiskun megye				
Külföld összesen	156704	142418	129544	136398	121261
Európa összesen				129112	114169
Ausztria	8181	6518	6191	9331	7889
Hollandia	4357	5890	5154	5112	5955
Lengyelország	4506	4610	5493	6173	4793
Németország	87548	80845	58680	53723	50499
Olaszország	5421	3954	4211	6128	4080
Románia	9076	6954	9707	9497	7044

2.3.3 KÍNÁLAT – SZÁLLÁSHELYEK ÉS AZOK KIHASZNÁLTSÁGA

Bács-Kiskun megyében 2016 nyarán 36 szálloda, 54 panzió, 23 üdülőház, 14 közösségi szálláshely (turistaszálló és ifjúsági szálló), valamint 14 kemping várja a vendégeket.

A kereskedelmi szálláshelyek száma a megyében a 2010. évi kisebb visszaeséstől eltekintve tartós növekedést mutat. 2016-ban a 141 szálláshely egységben 2903 szállodai férőhely volt (30%), míg a panziók férőhelyeinek száma 1248 (12,5%).

⁴ A teljes táblázatot az összes küldő országgal a

Mellékletek Mellékletek fejezet (45. sz. melléklet: Küldő országok a megye turizmusában) tartalmazza.

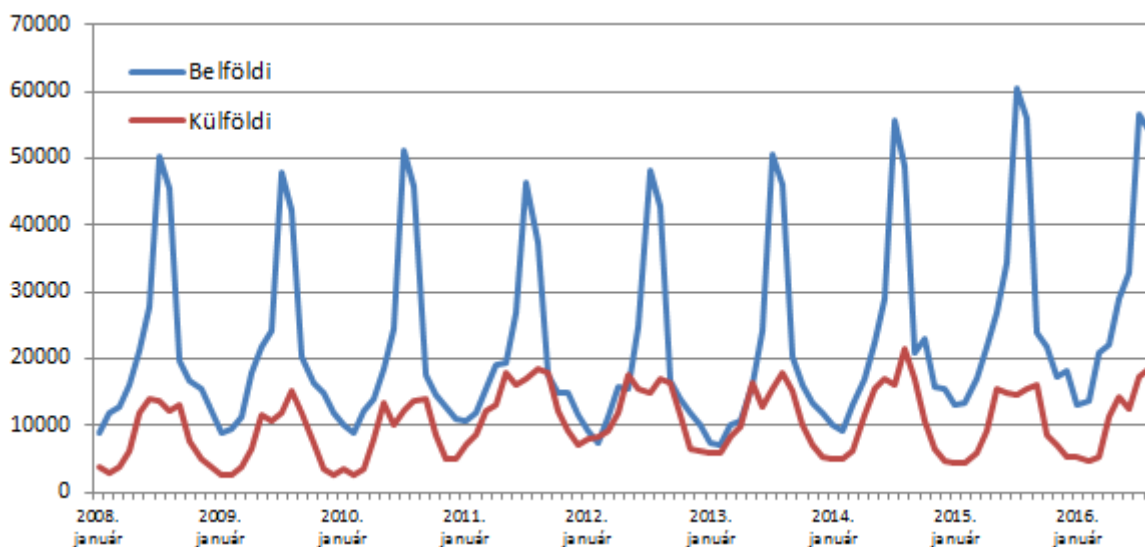
⁵ A teljes táblázatot az összes küldő országgal a Mellékletek fejezet (5. sz. melléklet: Küldő országok a megye turizmusában) tartalmazza.

A működő kereskedelmi szálláshelyek száma 2013. év augusztusához képest közel 18%-al emelkedtek 2016 ugyanezen időszakára, a kiadható férőhelyek száma esetében viszont csupán 7%-os ez a növekedés a KSH adatai szerint (2. sz. melléklet). A működő kereskedelmi szálláshelyek és kiadható férőhelyek száma erősen szezonfüggő, egy téli és egy nyári hónap között 50%-os eltérés is mutatkozik 2016-ban is. Ebben az évben a szálláshelyek szoba-kihasználtsága tekintetében is hasonlóan nagyarányú eltérés mutatkozik január és augusztus között. Az egész országra is jellemző szezonális mértéke a megyében a belföldi vendégek terén kiugróbb.

A megye városainak többségében rendelkezésre állnak szállásférőhelyek a vendégek fogadására. **A férőhelyek közel egyharmada azonban a megyeszékhelyen található.** A többi város férőhelyeinek száma átlagosan 50 és 150 között mozog, ami igen alacsony érték. Megállapítható továbbá, hogy az utóbbi években jelentős kapacitás-bővülésre csak Kecskemét és Tiszakécske esetében történt.

7. táblázat: A megye kereskedelmi szálláshellyel rendelkező városai kapacitásának alakulása (férőhely, db) (Forrás: KSH)

Időszak	Bács-Kiskun megye	Kecskemét	Baja	Lajosmizse	Tiszakécske	Kiskunmajsa	Kiskőrös	Kerekegyháza	Soltvadkert	Kalocsa	Kiskunhalas	Kiskunfélegyháza	Szabadszállás
2008	1926	566	140	120	126	75	108	78	49	58	38	50	-
2009	1892	572	136	120	66	94	108	84	69	60	44	50	-
2010	1690	422	139	119	78	94	108	78	81	58	44	50	-
2011	2120	638	163	118	93	96	102	93	104	63	54	50	-
2012	2183	755	155	118	93	112	102	93	68	64	54	50	-
2013	2269	867	158	159	77	106	80	94	68	29	54	50	-
2014	2459	896	166	183	123	106	107	96	68	45	54	50	-
2015	2498	885	168	160	127	108	107	84	65	60	60	50	35
2016	2472	862	170	150	140	106	107	n.a.	72	60	58	50	35

3. ábra: A szezonális alakulása a megyében a vendégéjszakák száma alapján. (Forrás: KSH)

2.3.4 EGYÉB KÍNÁLATI ELEMEK

A kínálat további elemei a turisztikai attrakciók, melyek a III. fejezetben kerülnek bemutatásra.

2.3.5 A MEGYE IDEGENFORGALMI ADÓBEVÉTELÉNEK ALAKULÁSA

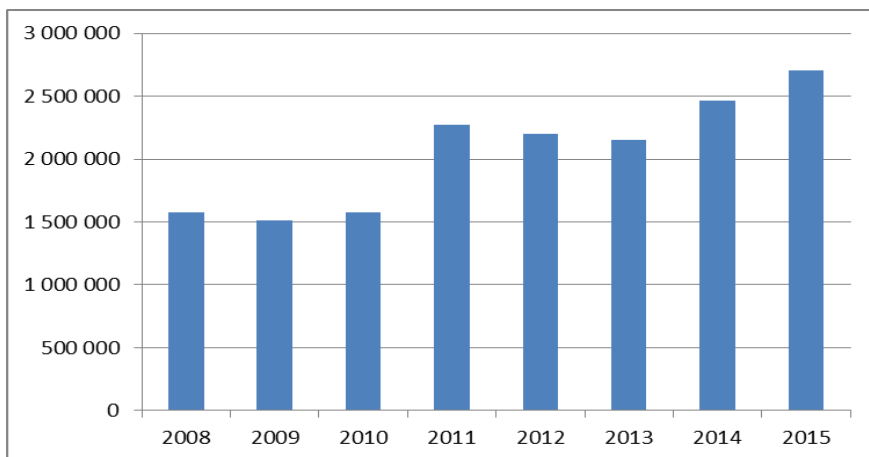
8. táblázat: A megye helyi önkormányzatainak idegenforgalmi adóbevételei (1000 Ft) (Forrás: KSH)

Terület	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.
Bács-Kiskun megye	145650	160182	180138	179692	182111	85168
Baja	2765	2713	2945	3836	3681	4318
Bugac	1837	2184	1482	1643	1266	414
Bugacpusztaháza	444	373	588	203	446	-1
Dávod	1130	1069	1464	1359	2162	169
Dunafalva	471	508	473	490	457	
Dunapataj	20544	26156	29692	32939	32788	5088
Érsekcsanád		197	244	160	98	441
Felsőlajos	112	49	131	5	42	24
Fülöpháza	240	186	404	331	276	218
Harta	437	431	451	435	409	27
Kalocsa	728	763	2285	305	994	2647
Kecskemét	19555	18811	19786	17571	19257	32486
Kerekegyháza	3229	2962	2671	2986	2218	2491

Kiskőrös	2802	2574	2631	2898	2888	2718
Kiskunfélegyháza	551	293	505	246	370	641
Kiskunhalas	3209	3865	3710	3893	2003	3061
Kiskunmajsa	10569	14453	14528	14972	15244	9982
Kunfehértó	11295	11741	13240	13313	13194	916
Lajosmizse	5347	6364	6448	4488	4546	5897
Lakitelek	22693	27676	28114	26418	27040	5397
Soltvadkert	10392	10554	10435	10609	10554	1569
Szabadszállás	641	586	795	577	538	386
Szakmár	197	219	207	224	96	
Tiszaalpár	169	221	449	420	482	190
Tizsakécske	26293	25234	36316	39333	40922	5991
Tompa			144	38	140	98

2011 utáni központi adatok nem állnak rendelkezésre.

A bevételek alakulását tekintve az alábbi (4. számú) ábra alapján megállapítható, hogy a megyében a kereskedelmi szálláshelyeken realizálódó bevételek 2011-től kezdve nem mutatnak kiugróan magas növekedést, sőt, 2012-ben és 2013-ban némi visszaesés is mutatkozik 2011-hez képest. 2013 óta azonban dinamikusan emelkednek a szállásbevételek.

4. ábra: A megyében a kereskedelmi szálláshelyeken realizálódó bevételek alakulása (ezer Ft, 2015) (Forrás: KSH)

2.3.6 ÁLLAMI ÉS ÖNKORMÁNYZATI INTÉZMÉNYEK A MEGYE TURIZMUSÁBAN

Tourinform

A Tourinform irodákban a turisták ingyenes, szakszerű és személyes tájékoztatást kapnak több nyelven, szórólapokat, tájékoztatókat érhetnek el, és esetenként plusz szolgáltatásokat is igénybe vehetnek általuk, mint kávézó, szuvenír-vásárlás, vagy kerékpárkölcsonzés.

A közel 120 településen működő Tourinformok egy Európában egyedülálló, egész Magyarország területére kiterjedő hálózatba tömörülnek, és a Magyar Turisztikai Ügynökség szakmai irányítása alatt látják el tájékoztató és értékesítési feladataikat.

A Tourinform irodák főbb feladatai:

- **Információs szolgáltatás:** a Tourinform-irodák alapvető feladata, hogy naprakész, versenysemleges és átfogó információkkal szolgáljanak országos és az irodához kapcsolódó működési terület turisztikai látnivalóiról, szolgáltatásokról, programokról a hozzájuk betérő érdeklődők számára, az adott térség jó hírének erősítésével.
- **Adatgyűjtés, adatszolgáltatás, adatfrissítés:** az irodák a Nemzeti Turisztikai Adatbázisban (NETA) megjelenő több tízezer hazai turisztikai szolgáltatás, illetve szolgáltatók adatainak frissítését, feltöltését is végzik.
- **Kiadványok terjesztése:** helyi, térségi, illetve országos turisztikai kiadványok terjesztése is a feladataik között szerepel. Ezen felül a Magyar Turisztikai Ügynökség központi, nemzeti turisztikai ajánlóit és kiadványait is bemutatják és átadják az érdeklődők számára.
- **Értékesítési és szervezési tevékenységek:** nagyon sok Tourinform iroda értékesítési és szervezési feladatokat is ellát. Különböző rendezvények jegyértékesítései, szuvenírek, térképek, útikönyvek, képeslapok értékesítése is zajlik számtalan irodában, illetve szálláshelyek is lefoglalhatók közvetítésükkel.

Turisztikai kereslet és kínálat közvetítése: a Tourinform irodák közvetlen kapcsolatban vannak a turistákkal, így közvetlenül értesülnek az elvárásaikról, visszajelzéseikről, a keresett szolgáltatásokról; folyamatosan szakmai kapcsolatot ápolnak a helyi turisztikai szolgáltatókkal, szakmai szervezetekkel, intézményekkel. Így a Tourinform irodák információt biztosíthatnak települések, régiók turisztikai stratégiájának kidolgozásához, **emellett közvetítik a szolgáltatók kínálatait**, kulcsszerepet töltenek be a települési, térségi turisztikai marketing gyakorlati megvalósításában. Ezek az irodák egymás között folyamatosan kommunikálnak, amelynek keretében kölcsönösen meghirdetik más régiók és települések attrakcióit, programjait és kiadványait. Mindehhez nagy segítségükre van a Magyar Turisztikai Ügynökség logisztikai bázisa, illetve a Nemzeti Turisztikai Adatbázis, a NETA is.

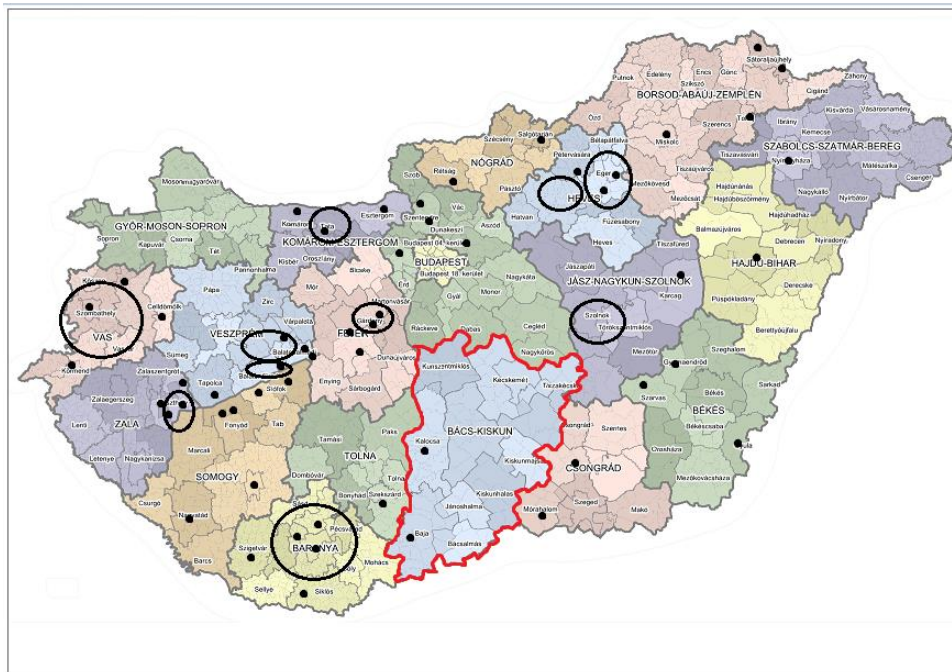
Az irodák mellett a Tourinform egy folyamatosan frissülő weboldalt is üzemeltet, ami számtalan, idegenforgalom szempontjából fontos és hasznos információt tartalmaz a turisták számára, mint: közlekedési adatok és információk, a hazai nemzeti parkok, világörökségek összesítése, vagy a különböző szűrők beállításával saját igények szerint kereshető látnivalók, vendéglátóhelyek, szálláshelyek, üdülési ajánlatok.

A Tourinform irodáknak tehát nagy szerepe van hazánk, mint „termék” népszerűsítésében, Magyarország egyre vonzóbbá tételén mind a belföldi, mind a külföldi turisták számára, a pozitív országimázs kialakítására.

Bács-Kiskun megyében jelenleg a következő településeken működnek Tourinform irodák: Baja, Kecskemét, Kiskőrös, Kiskunfélegyháza és Kiskunmajsza.

TDM-ek

Az egyik hazai turisztikai szereplő, a TDM (azaz a Turisztikai Desztináció Menedzsment) létrejötte jelentős változásokat hozott a hazai turizmus szervezeti életében is. Külföldön már régóta működtek, sikeres nyugat-európai TDM példák – mint Ausztria, Franciaország, Németország, Svájc, Dél-Tirol, Anglia – hatottak ösztönzőleg a hazai szervezetek létrehozására.

5. ábra: A hazai TDM-szervezetek területi eloszlása (2016. szeptember)

A turisztikai desztináció-menedzsment (TDM) tevékenységek azért szükségesek egy turisztikai célpont (desztináció) számára, hogy oda látogatókat vonzzon, számukra pedig feledhetetlen utazási élményt nyújtson az ott tartózkodás során. Mindezt úgy, hogy a turistaforgalom gazdasági és környezeti hatásai a desztináció közösségének (önkormányzatok, vállalkozások, szakmai és civil szervezetek stb.) rövid, illetve hosszú távon is előnyösek legyenek. A turisztikai desztináció-menedzsment feladata a turisztikai szolgáltatások megtervezése, fejlesztése, marketingje, képzése és adminisztrációja. (Forrás: www.itthon.hu)

A TDM-ek főbb jellemzői:

- **Alulról építkezés** – a turizmusban legközvetlenebb módon érintett szereplők (önkormányzatok, vállalkozások) által hozható létre. A további szintek (pl. kistérségi, megyei) létrejötte ezen szereplők érdekei és képviselete szerint alapozható meg. A TDM-eket nem lehet felülről létrehozni, azonban arról a szintről szükséges ösztönözni.
- **Partnerség** – a TDM-szervezet kizárólag több partner összefogásával hozható létre.
- **Pénz és kompetencia** – a szervezetek számára szükséges biztosítani a jogi és alapvető gazdasági/pénzügyi környezetet, ami lehetővé teszi az önálló cselekvőképességet.
- **Professzionizmus (szakértelem)** – a rendszer csak megfelelő szintű szakértelem jelenléte esetén lesz működőképes. Ehhez folyamatos oktatásra és szemléletformálásra van szükség.

A TDM célja a fenntartható és versenyképes turizmus rendszerének kialakítása és működtetése egy desztinációban, azaz turistákat fogadó térségben. Tevékenységének pozitív hatásai a hazai turizmus terén vitathatatlanok.

Bács-Kiskun megyében jelenleg két település rendelkezik regisztrált TDM-mel: Baja és Kalocsa. Ezen kívül Kiskunhalas és Bugac csatlakozott a Csongrád megyei Móraalmi TDM-hez.

Bács-Kiskun Megyei Turizmusfejlesztési és Marketing Nonprofit Kft.

A Bács-Kiskun Megyei Közgyűlés 2015 decemberében alapította a Bács-Kiskun Megyei Turizmusfejlesztési és Marketing Nonprofit Kft-t. Az új szervezet azzal a céllal született, hogy elősegítse a megye turizmusának fejlesztését, a sok esetben pontszerű fejlesztések közötti kapcsolat megteremtését, a TDM szervezetek létrejöttét. A társaság deklarált célja a megye turizmusának összehangolt, koordinált, helyi sajátosságokon alapuló, fenntartható fejlesztése, valamint a belső és a külső kommunikáció hatékonyságának növelése.

A szervezet létrehozásának másik indoka, hogy az EU által nyújtott regionális támogatásokat folyósító intézményrendszer gyökeres változáson ment át a 2014-2020-as uniós ciklus kezdetére. A fejlesztés alapegysége a regionális szintről a megyékhez került, amihez viszont a megyei önkormányzatoknál korábban nem voltak kapacitások.

Az új szervezet feladatkörébe tartozik a megyei települések TOP turisztikai fejlesztéseinek segítésén kívül a nemzetközi pályázati együttműködések, a megyemarketing bizonyos feladatainak ellátása, valamint a nyilvánossággal kapcsolatos feladatokban történő közreműködés.

A Nonprofit Kft. az eddigi, 10 hónapos működése alatt megteremtődtek a cégszerű működés feltételei, felvételre kerültek a szervezet munkavállalói, elindult a TOP turisztikai fejlesztések megvalósítása. Elkezdődött a megyei turizmusfejlesztési program előkészítése. Egyeztetések kezdődtek határon átnyúló (főképp az INTERREG IPA Magyarország-Szerbia Határon Átnyúló Együttműködési Program) pályázatainak tervezése, előkészítése tárgyában is.

A Nonprofit Kft. személyi állománya jelenleg 7 fő, akik közül többen a DARFÜ Dél-alföldi Regionális Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft. személyi állományából érkeztek, a többiek pedig a köz és a magánszféra különböző helyeiről.

A Nonprofit Kft. fontos feladatának tartja, hogy a nemzetközi együttműködések területén is pályázásra biztassa a megye települési önkormányzatait, civil szervezeteit. Saját maga is szeretne bekapcsolódni nemzetközi pályázatokba, amelyre személyi kapacitásokat is épít. Az Európai Unió nem véletlen biztosít jelentős forrásokereket a határ menti régiók fejlesztésére. Bács-Kiskun megye az INTERREG IPA Magyarország-Szerbia határon átnyúló programban, valamint a transznacionális együttműködésekben érdekelt, fő cél, hogy az elkövetkező időszakban megduplázza a megyében, a megyei szereplők által elkészített ilyen típusú pályázatok számát.

Az ország 22 gyógyhelyéből három, Kiskunmajsa és Kiskunhalas és Tiszakécske van a mi szűkebb pátriánkban. Ők a GINOP-ból, gyógyhelyi fejlesztések jogcímen kaphatnak majd támogatást. A Nonprofit Kft. szeretnénk elérni, hogy közöttük is létrejőjön egy szorosabb együttműködés. Fontos célja továbbá a megyei turisztikai arculat kialakítása, hogy a turisztikai kiállításokon a megye egységesen tudjon fellépni.

A Nonprofit Kft. nagyon fontosnak tartja a megyemarketinget, valamint a helyi termékekkel kapcsolatos figyelemfelhívó, ismeretterjesztő tevékenységet. Vizsgálja egy Bács-Kiskun megyei termékeket jelölő logó bevezetésének lehetőségét is.

3. BÁCS-KISKUN MEGYE, MINT TURISZTIKAI DESZTINÁCIÓ BEMUTATÁSA

Hazánk legnagyobb kiterjedésű idegenforgalmi régiói az Alföldön találhatók: a több mint 15 ezer km²-en fekvő Észak-alföldi, illetve a Magyarország területének csaknem egyötödét, több mint 18 ezer km²-t elfoglaló **Dél-alföldi régió. Utóbbihoz tartozik Bács-Kiskun megye is.**

Bács-Kiskun **hazánk legnagyobb területű és az egyik legnaposítottabb megyéje.** Turisztikai vonzerejét az itt fekvő páratlan szépségű alföldi táj, különleges természeti értékei, épített öröksége, gasztronómiája jelenti. Nagyszámú vendéget vonzanak vízparti nyaralóhelyei és az utóbbi időben az alföldi tanyák is. A megye nevezetességei a kalocsai fűszerpaprika és hímzés, a kiskunhalasi csipke és a kecskeméti barackpálinka (eredetvédett magyar pálinka).

Az ország **természetvédelmi** szempontból legjelentősebb, legértékesebb területei itt találhatóak. Ezek közé tartozik az 1975 óta védett Kunfehértói Holdrutás erdő, a Tisza bal partján fekvő Mártélyi Tájvédelmi Körzet, a több védett terület egyesítésével létrejött kiskőrösi Turjános erdő, a Kiskunsági Nemzeti Park, a déli határ mentén húzódó, Vajdaságba is átnyúló Naturpark, valamint a Császártöltési Vörös-mocsár. Ezek a területek kedveznek a **túrázóknak, természetjáróknak** tartalmas időtöltésének, a páratlan szépségű alföldi táj pedig kiválóan alkalmas nagyobb **kerékpártúrák**ra családok számára is, hiszen nincsenek nagy szintkülönbségek. Ma már nemzetközileg védett értéknek számít az alföldi tanyavilág is.

A pusztáról sokaknak jutnak eszébe a lovak, lovasok. A megyében egymást érik a lovasbemutatók, fogathajtó és díjugrató versenyek, és számtalan helyen aktívan is hódolhatunk a lovassportoknak. A **lovas turizmus** központja Bugac és környéke. Bács-Kiskun megyében virágzik a **vadászturizmus** is: csaknem száz, vadászatra alkalmas terület és közel negyedszáz vadászház található a térségben.

A számos **szabadvíz** (tavak, folyók) kiváló lehetőségeket kínál akár nyári időtöltésre, strandolásra, akár a vízisportok, vagy a horgászat kedvelői számára. Gyógy- és termálfürdői az **egészségturizmus** iránt érdeklődőknek nyújt kikapcsolódási lehetőséget, feltöltődést.

Híres a megye gasztronómiája is, amelyet az itt élők velük született vendégszeretettel kínálnak látogatóiknak. **Szőlőik, pincéik kincse** mellett olyan hungarikumokkal ismerkedhetünk érrefelé, mint a barackpálinka, a kalocsai paprika vagy a bajai halászlé. Gyakran rendezvényeik is gasztronómiai különlegességeik köré szerveződnek, mint például a Bajai Halászléfőző Népünnepély, a Kalocsai Paprikanapok, a dunapataji Pacalfőző Verseny, a rémi Kakaspörkölt Főző Verseny, a kiskőrösi Szüreti Napok, a hajósi Orbán Napi Multság, az izsáki Sárfehér Napok vagy a keceli Virágfesztivál. Ezek mellett **az egyes pincészetek megismerésére bortúrákat is szerveznek.**

Rendezvények

Bács-Kiskun megye **egész évben változatos programokat, rendezvényeket kínál** az ide látogatók számára. Kulturális, sport, és gasztronómiai események egyaránt megtalálhatók a kínálatban, amelyek között kisebb, és több ezres nézőközönséget megmozgató rendezvények is vannak.

A megye számos járásában és településén hagyományteremtő szándékkal rendszeresen megszervezett **kulturális programok, rendezvénysorozatok** mára ugyancsak figyelemre méltó idegenforgalmi vonzerővé váltak, különösen a Bajai Halászléfőző Népünnepély, a kecskeméti Hírös Hét, valamint a hajósi Orbán Napi Borünnep.

Az év eleji hideg hónapok kedvelt eseménye baján a Bácskai Hurka-és Kolbászfesztivál és a bátyai Rác prélo (farsang). A *tavaszi* nagy rendezvénysorozatai a Csipkefesztivál Kiskunhalason, a Kecskeméti Tavaszi Fesztivál, illetve az Országos Rétesfesztivál Kiskőrösön. *Nyáron* kerül megrendezésre Kecskeméten a Bor és Pálinkaünnep és a Kodály Művészeti Fesztivál, a Soltvadkerti Borfesztivál, a Jánoshalmi Napok, a Nemzetközi Repülőnap Kecskeméten és a Tiszaalpári Napok.

A hagyományok őrzésére minden évben megrendezik a Dunamenti Folklor Fesztivált Kalocsán. A vízparti programok tárházát kínálja a Húsvéti Camping Találkozó és a Sörfürdő Fesztivál Kiskunmajsán, a Szelidi Nyár rendezvénysorozat és a Strandfesztivál Dunapatajon. Az *ősz* a szüreti mulatságok ideje: Tizsakécskén, Kunadacson, Solton, Kecelen, Dunavecscén, Helvécián, Kerekegyházán, Tompán, Bátyán, Fülöpszálláson, Baján és Nyárlőrincen. Szintén az őszi programok között szerepel a kalocsai Paprika Napok. Az év végén van, ahol bállal (Zsana, Kiskőrös), és van, ahol sportolással zárják az évet (Karácsonyi és Szilveszteri futás Foktő és Kalocsa). Híres *búcsújáróhely* a megyében: Dunaszentbenedek, Bácsbokod, Baja mellett Máriakönyve, Fajsz, Hajós, Kerekegyháza, Mélykút és Nyárlőrinc.

A Bács-Kiskun Megyei Garabó Vásár a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Közgyűléséhez kapcsolódóan biztosít bemutatkozási lehetőséget az adott térség értékei számára. A látogatók megismerhetik a helyi kézművesek alkotásait, illetve a gazdák termékeit. Az érdeklődők ízelítőt kaphatnak a kézműves hagyományokból, találkozhatnak élő mesterségekkel, korunkban is alkalmazott használati- és ajándéktárgyakkal. Helyi termelők mutatják be a gazdaságuk színe-javát, a térségi ízeket-zamatokat, a jellemző feldolgozási módokat. A helyiek találkozhatnak a Bács-Kiskun Megyei Értéktár kiállításával illetve a Közgyűlés tagjai és meghívott vendégei pedig az adott település értéktárának kincseivel.

Szintén a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat kezdeményezésére a Megyeháza előtti területen a „Bács-Kiskun a mi megyénk” rendezvénysorozat keretében mutatkoznak be a megye különböző térségei. Minden alkalommal egy-egy járás ismerteti turisztikai látnivalóit, épített és kulturális örökségét, illetve kínálja a térség gazdáinak termékeit, kézműveseinek munkáit. Ez a rendezvény a megye székhelyén biztosít teret az adott térség helyi értékei és termékei számára. A megyeszékhely mellett az egyes térségek egymásnak is bemutatják értékeiket, Szomszédoló elnevezésű rendezvénysorozat keretében. A járásonként szervezett kiállítások kiváló lehetőséget nyújtanak a kistérségi és a megyei arculatformálás és marketing számára.

KURULTAJ

A megye ad otthont Európa legnagyobb hagyományőrző rendezvényének, a Kurultajnak is. A törzsi gyűlést jelentő szóval illetett esemény több mint száz, Kárpát-medencei magyar hagyományőrző és civil szervezet részvételével valósul meg két évente. Több száz lovas és több ezer gyalogos

hagyományőrző vesz részt a rendezvényen aktívan, főként ősi hun, avar és magyar viseletben, páncélatban.

Az esemény egyik legfontosabb célja, hogy ápolja a határon átnyúló kapcsolatokat, így kulturálisan egyesítse a magyar nemzetet, illetve kulturálisan közelítse egymás felé a rokon nemzeteket. A viseletek és építmények páratlan látványa mellett számtalan programot kínál a rendezvény: több más mellett lovasbemutatók, hadi és harci bemutatók, hagyományos lovas játékok és versenyek, régészeti és egyéb kiállítás, koncertek, kézműves vásár, íjászversenyek, vadászkutya és solymász bemutató, előadások, és a nemzetek zenei és táncbemutatói várják a látogatókat.

A megyénkben 2008-tól két évente megrendezett esemény résztvevőinek száma már 2010-ben meghaladta a százezer főt, és ez évről évre növekedett, a 12 ország 27 nemzete részvételével, több mint 150 programmal zajló 2016-os Kurultaj pedig rekordot döntött: **a rendezvény több mint negyedmillió látogatót vonzott megyénkbe a három nap alatt.**

A megye egyedisége

Bács-Kiskun megye turisztikai egyediségét az adja, hogy **minden korosztály és a különböző érdeklődésű emberek egyaránt megtalálják a számukra érdekes, izgalmas programot**, időtöltést. Az aktív turizmus, az egészségturizmus, a kulturális időtöltés kedvelői mind-mind találnak maguknak elfoglaltságot az év minden szakában. Éppen ezért a megye kiválóan alkalmas **családi nyaralások, utazások** színhelyének, hiszen a család minden tagjának kínál megfelelő programot.

Bács-Kiskun megye tehát jelentős természeti és kulturális örökséggel rendelkezik, és számos programra. gasztronómiai élményre van lehetőség, melyek kiválóan alkalmasak egyéni és családi kikapcsolódásokra egyaránt. Azonban az ezekben rejlő potenciál nincs megfelelő mértékben kihasználva.

3.1 ÁLTALÁNOS JELLEMZŐK: FÖLDRAJZI, GAZDASÁGI TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK

Bács-Kiskun megye 8445,15 km²-vel **Magyarország legnagyobb területű megyéje**. Nyugaton a Duna, keleten a Tisza határolja, és a legnagyobb területű, Dél-Alföld idegenforgalmi régióhoz tartozik. Északon Pest megye, keleten Jász-Nagykun-Szolnok megye és Csongrád megye, délen Szerbia és Horvátország, nyugaton Baranya megye, Tolna megye és Fejér megye határolja. Településeinek száma 119, járásaink pedig 11, a 2013. évi adatok alapján a teljes népessége pedig 519.930 fő. Székhelye Kecskemét, mely a megye legnépesebb és egyben legsűrűbben lakott települése (343 fő/km²), a legritkábban lakott pedig Újsolt (5 fő/km²).

Bár Bács-Kiskun az ország ötödik legnépesebb megyéje, nagy mérete miatt a népsűrűség csaknem fele az országos átlagnak (63,1 fő/km²). Jellemzőek a megyére az óriásfalvak, illetve jelentős a tanyasi lakosság aránya.

Bács-Kiskun megye járásai

9. táblázat. A megye járásai és azok főbb adatai

	Járás neve	Székhely	Települések száma	Ebből város	Népesség (2013. jan. 1.)	Terület (km ²)	Nép-sűrűség (fő/km ²)
1	Bácsalmási járás	Bácsalmás	10	1	19 983	522,54	38
2	Bajai járás	Baja	17	1	66 600	1 008,80	66
3	Jánoshalmi járás	Jánoshalma	5	2	17 297	439,03	39
4	Kalocsai járás	Kalocsa	21	3	51 028	1 062,27	48
5	Kecskeméti járás	Kecskemét	16	3	156 413	1 212,21	129
6	Kiskőrösi járás	Kiskőrös	15	4	55 115	1 130,33	49
7	Kiskunfélegyházi járás	Kiskunfélegyháza	6	1	36 856	582,37	63
8	Kiskunhalasi járás	Kiskunhalas	9	2	43 735	826,35	53
9	Kiskunmajsai járás	Kiskunmajsa	6	1	19 206	485,13	40
10	Kunszentmiklósi járás	Kunszentmiklós	9	3	29 906	769,81	39
11	Tiszakécskei járás	Tiszakécske	5	1	23 791	405,99	59

3.1.1 FÖLDRAJZI ADOTTSÁGOK

Bács-Kiskun megye földrajzilag három tájegysége: a Duna-menti síkság, a Duna–Tisza közének homokhátsága és a Bácskai löszhát. A megye teljes területe sík vidék, legmagasabb pontja a Rém és Csávoly közelében levő Ólom-hegy (174 m.), legalacsonyabb pontja Kalocsa (94 m.), melyek között mindössze 80 méter a különbség.

Éghajlatát tekintve az ország legnapsütöttebb és legmelegebb régiója, a napsütéses órák száma az országos átlaghoz képest magas, évi 2050-2100. Így a megye **az ország legnapfényesebb területei közé tartozik**, ráadásul korán kitavasodik, és a csapadék viszonylag kevés, ami jól kihasználható a turizmus és annak marketingje szempontjából.

Természetes növényzetét a puszta növénytakarásai, homoki és ártéri erdők alkotják, és élővilág szempontjából is sokszínű a megye. Vízrajzi szempontból igen változatos, bár felszíni vizeinek mennyisége – a határoló folyamokat leszámítva – területéhez képest kicsi. A megye két nagy folyóvize a Duna 123 km hosszan, illetve a Tisza. Az egykori szikes tavak közül csak azok maradtak fenn, amelyeknek állandó vagy időszakos vízutánpótlása folyamatosan biztosított. Nagyobb állóvizei a Szelidi-tó – mely igen kedvelt a turisták körében – és a Vadkerti-tó.

A Tisza vidékén védett terület a lakiteleki Holt-Tisza, amelynek területe sokszínű növényvilággal rendelkezik. A táj eredeti állapotát a Kiskunsági Nemzeti Park védett területei mutatják. A Nemzeti Park felügyelete alá tartozó, védett területek teljes kiterjedése közel 105.000 ha. A Kiskunsági mellett a Duna-Dráva Nemzeti Park egy része is Bács-Kiskun megye területén fekszik.

Kiskunsági Nemzeti Park

Hazánk második nemzeti parkjaként 1975. január elsején alapított Kiskunsági Nemzeti Park a Hortobágyhoz hasonlóan az ember és a természet sok száz éves együttélésének emlékeit őrzi. Értékes területei a Duna-völgy szikes pusztái, az Alsó-Tiszavidék holtágai és ártéri erdői, a Duna-Tisza közti homokhátság, a Bácska homokbuckái és dunavölgyi löszpartjai.

A Park területének kétharmadát az UNESCO Ember és Bioszféra (MAB) Programja 1979-ben Bioszféra Rezervátummá nyilvánította kiemelkedő természeti értékeinek nemzetközi elismeréseképpen. Vizes élőhelyei, a Felső Kiskunsági tavak és puszták, az izsáki Kolon-tó, a Pusztaszeri és Mártélyi Tájvédelmi Körzet és a Csongrád-bokrosi Sós-tó a vizes élőhelyek fokozott védelmét szolgáló Ramsari Egyezmény hatálya alá tartoznak.

A védett térségei még Bugac, Miklapusztza, a Szikra és az Alpári rét, a Peszéradacsi rétek, a Felső-Kiskunsági pusztta, Fülöpházi buckavidék, amely Közép-Európa egyik legérdekesebb homokvidéke, területén néhány mozgó homokbucka még ma is látható. Ezen kívül védett terület a Hajósi kaszáló és a löszpartok, illetve a megye déli részén található Vörös-mocsár.

A Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatósága Kecskeméten található.

Gemenc

Bács-Kiskun megye déli részén található a természetvédelmi oltalom alatt álló Gemenc – vagy más néven Gemenci-erdő – kisebb területe. Európa legnagyobb kiterjedésű összefüggő ártéri erdeje közigazgatásilag nagyrészt Tolna megyéhez tartozik, földrajzilag pedig a Sárköz kistájhoz sorolják. Természetvédelmi szempontból a Duna-Dráva Nemzeti Park működési területének része. A változatos környezetű, 30 km hosszú és mintegy 7 km szélességű Gemenc a Duna-erdőség ősvadon jellegű darabja, az ártéri erdők legszebb típusa.

Növényzetét az egész területen a vízjárás határozza meg, a jellegadó fái a legtöbb helyen a fűzfafélék, a mélyebb területeken a fűzek, a magasabbakon a nyárfák telepedtek meg nagy arányban. Cserjeszintje is igen gazdag – a legfőbb fajok a galagonya és a hamvas szeder –, ami miatt az ember számára szinte járhatatlanok a ligeterdők. Ennek köszönhetően azonban ezek a területek kiváló búvóhelyként szolgálnak a nagyvadaknak. Az erdőség állatvilága rendkívül egyedgazdag. A legértékesebb védett állatfajok közül megtalálható itt a rétisas, a kerecsensólyom, a fekete gólya és a békászó sas, valamint sok gémtelep is felelhető Gemencen. Vadászati szempontból világhírűvé vált vadállománya miatt, hiszen itt él a ország legszebb és legértékesebb trófeáit növesztő gímszarvas állománya. Nagyvadak közül rengeteg őz és vaddisznó is él a Gemenci-erdőben.

3.1.2 KÖZLEKEDÉS

Bács-Kiskun megyének közlekedés-földrajzi fekvéséből következően jelentős a tranzitforgalma. Ez a térség gyakorlatilag az ország központi területe, így Magyarország bármely területe felé kiindulópontul szolgálhat. Nagy jelentősége van ebben a megyén áthaladó M5-ös autópályának, ami nemzetközi és országos tekintetben is fontos idegenforgalmi folyosónak számít. A Kelet- és Dél-Európa felé irányuló nemzetközi forgalom lebonyolításában az autópálya mellett nagy szerepet játszik az E75-ös és az 53-as főút is. Ezen kívül az 5-ös számú országos főútvonal is a megyén halad át, valamint sok másodrendű – azonban jelentős – főút is kiágazik a megyeszékhelyből, így könnyen megközelíthető az ország számos területéről. Az utak állapotát tekintve több felújításra, helyreállításra szorul – mint az 52-es, vagy 44-es –, illetve hidak építése is indokolt. A két említett főútvonal ugyanis nagyban javítja a megye északi részének megközelíthetőségét, egyúttal az átmenő forgalom gyors elvezetéséhez is hozzájárul.

A megye nagyobb városainak vasúti elérhetősége biztosított, továbbá megyén halad át a Budapest-Kelebia(-Szabadka-Belgrád) nemzetközi és a (Budapest-)Cegléd–Szeged országos vasútvonal.

A két nagy folyón zajlik ugyan személyi víziközlekedés is, azonban turisztikai szempontból ez a lehetőség nincs megfelelő mértékben kihasználva. A megyében repülőterek is találhatóak, amelyek közül a legnagyobb a kecskeméti, ugyanakkor ez elsősorban katonai célokat szolgál, polgári közlekedésre csak feltételesen alkalmas. A légi közlekedésben így főként a sportrepülés a domináns a megyében (pl. a bajai, kiskunfélegyházi reptereken).

A megyében évtizedek óta fejlődik a kerékpárút-hálózat, mely egyelőre döntően a helyi lakosság igényeit szolgálja, főként a munkába járást segíti (ld. 3.4.3 fejezet, Kerékpáros rész).

3.1.3 GAZDASÁG

A gazdasági fejlettség tekintetében Bács-Kiskun vegyes képet mutat. Az északi terület (Kecskemét és Kiskunfélegyháza térsége) a legfejlettebb, a megye középső és déli részei már elmaradottabbak gazdasági szempontból. A gazdaság fejlődésében nagy szerepe van a megyét átszelő autópályának és a két fontos vasútvonalnak is.

A megyében több mint 30 ezer működő vállalkozás található. A lakosság számához képest a legtöbb vállalkozás Kecskemét mellett Kiskőrösön és Soltvadkerten működik, míg gazdaságilag a legkevésbé aktív Tompa, Jánoshalma és Dunavecse.

A nyilvántartott álláskereső legkisebb aránya Tiszakécskén van, míg a legtöbb álláskereső Mélykúton és Jánoshalmán van (1. sz. melléklet).

A megye 10 legnagyobb nyereségű cége a 2015-ös adózott eredmény szerint (zárójelben a régiós toplistán elfoglalt helyezés)

- Mercedes-Benz Manufacturing Hungary Kft. (Kecskemét) (1.)
- Axiál Kft. (Baja) (5.)

- Phoenix Mecano Kft. (Kecskemét) (17.)
- Knorr-Bremse Fékrendszerek Kft. (Kecskemét) (19.)
- Alföld Pro-Coop Zrt. (Kecskemét) (24.)
- Bosal Hungary Kft. (Kecskemét) (27.)
- Mogyi Kft. (Csávoly) (29.)
- Fornetti Kft. (Kecskemét) (31.)
- Freudenberg Simmering Kft. (Kecskemét) (32.)
- Univer-Product Zrt. (Kecskemét) (33.)

Ipar

A megye négy legnagyobb városa, Kecskemét, Kiskunfélegyháza, Kiskunhalas és Baja sokoldalú iparral rendelkezik, melyek közül Kecskemét foglal el kiemelkedő helyet, a legtöbb ipari cég ugyanis itt telepedett le. Kecskemét nem csak a megyében, de az egész országban szinte az egyik legdinamikusabban fejlődő város.

Bányászat

Bács-Kiskun megye északi része szegény ásványkincsekben, délen azonban elszórtan található kisebb, illetve közepes mennyiségű kőolaj- és földgázlelőhelyek. A feldolgozóipar jelentős.

Mezőgazdaság

A mezőgazdaság és az ahhoz kapcsolódó ágazatok nagy jelentőséggel bírnak a megyében. A gyümölcsstermesztésnek nagy hagyománya van, Kecskemétet már a 19. száza végén is a magyar gyümölcsstermesztés központjaként tartották számon, de a homoki borok sikere is régre nyúlik vissza. 1884-ben avatták fel a miklóstelepi szőlészeti mintagazdaságot, napjainkban pedig már mintegy húszezer hektáron termelnek értékesíthető csemege és borszőlőt.

Bács-Kiskun megye északi részén található az ország legjelentősebb kajszibaracktermő területe is, amiből készült pálinkát hungarikumként tartják nyilván. A megye nagy részén termelnek még rozst, a Duna mentén árpát és kukoricát is.

A megye gazdálkodásához egykor hozzátartozott a sajátos tanyasi életforma, mára azonban részben már megváltozott ezek funkciója és inkább a pihenést, turizmus szolgálják.

3.2 A MEGYESZÉKHELY: KECSKEMÉT, A HÍRÖS VÁROS

Az Alföld minden szépségét és értékét magában rejtő Kecskemét – Bács-Kiskun megye székhelye – Magyarország középső részén, Budapesttől mintegy 85 km-re található.

Az egykori mezőváros impozáns épületeivel igazi nagyvárossá vált a századfordulóra. Az idelátogatókat Kecskemét belvárosának szecessziós hangulata már az első pillanatban magával ragadja. Élettel teli, eleven európai város gazdag múlttal, nyitottan a jövő új lehetőségeire, kiváló adottságokkal, valamint kiegyensúlyozott, gyorsan fejlődő település. A kecskemétiak nyitott szívvel és barátsággal fogadják a világ minden tájáról hozzájuk érkezőket.

A TORNYOK ÉS HARANGOK VÁROSA

Kecskemét egyik jelentős vívmánya, hogy az itt élők egymást követő nemzedékei Európában elsők között valósították meg a vallási türelmet. A város főterén megtalálhatók a négy keresztény felekezet – katolikus, református, evangélikus és görögkeleti – templomai és egy zsinagóga is. A harangok városának is nevezik emiatt, hiszen – különösen ünnepek idején – szinte egész nap szólnak a főtéri templomtornyokból a különböző felekezetek egymással felelő harangjai. A helybeliek és a turisták számára is emlékezetes élmény.

KECSKEMÉT, A SZECCESSZIÓ FŐVÁROSA

Kecskemét belvárosa hazánkban egyedülálló, alapvetően szecessziós stílusú városközpont. Mai arculata két városépítő polgármester, Lestár Péter és Kada Elek működése alatt formálódott ki. Ebben a szecessziós stílusban épült a századfordulón a Városháza, a Cifrapalota, a Kecskeméti Ifjúsági Otthon.

A *Városháza* szecessziós stílusát megálmodó Lechner Ödön építésznek ez volt élete egyik fő műve. Stílusvilágában felfedezhetők a francia reneszánsz, a 19. századi angol építészet és a magyar felvidéki építészet elemei. Dísztermének falain Székely Bertalan freskói jelenítik meg egy évezred legjelentősebb történelmi személyiségeit, eseményeit. Homlokzatának baldachinos erkélyén 37 harangos harangjáték kápráztatja el a turistákat és a lakosokat, mely minden órában más kecskeméti népdal dallamait játssza el.

A hazai szecesszió egyik legszebb épülete, a *Cifrapalota* Márkus Géza tervező életének fő műve. A homlokzat évszázados, máig ragyogó majolikabetétei, a tető mázas cserepei és pirogránit plasztikái a Zsolnay-gyár termékei. A Pávás terem küllemében és funkciójában is megújult 2015-ben, mely így kiemelt rendezvényeknek, konferenciáknak és esküvőknek is helyet ad.

A *Hírös Agóra Ifjúsági Otthon* épülete Komor Marcell és Jakab Dezső műépítészek tervei alapján épült 1906-1907-ben. A város kedvelt kulturális, gyermek és ifjúsági közösségi művelődésének intézménye, mely 9 előadó- és klubteremmel, 3 kézműves-képzőművészeti műhellyel, továbbá mozi- és színházteremmel, kávézóval, társalgó és kiállító helyiséggel ad teret a fiataloknak.

A *Katona József Színház* neobarokk, eklektikus stílusú épülete a bécsi Fellner és Helmer cég tervei alapján épült, melyet 1896-ban avatták fel a nemzeti drámairodalom egyik legnagyobb alakjának Bánk Bán című művének díszelőadásával. Kecskemét és a régió állandó társulattal rendelkező színháza, ahol a kitűnő daraboknak köszönhetően pezsgő színházi élet folyik telt házas előadásokkal. Az idén ünnepli a színházkedvelő közönség a – komoly színházi életet biztosító – teátrum 120 éves fennállását.

Országos jelentőségű múzeumok, közgyűjtemények, szellemi-művészeti műhelyek találhatók a Hírös Városban. A *Bozsó Gyűjtemény* az 1786-ban épült Klapka-házban kapott helyet, melyben évtizedekig Bozsó János festőművész, neves gyűjtő műterme működött. A művész 1975-ben szülővárosának ajándékozta gyűjteményét, mely ma múzeumként látogatható. Elsősorban a magyar néprajz és az európai iparművészet tárgyi emlékeit őrzi, gazdag bútor-, fajansz- és porcelángyűjteménnyel rendelkezik.

A *Nemzetközi Kerámia Stúdió* egész éves alkotási lehetőséget biztosít a keramikusoknak a kortárs autonóm kerámiaművészet otthonaként, igazodva az aktuális nemzetközi trendekhez. Az állandó kiállításon negyven ország több mint háromszáz művészenek válogatott munkái láthatók.

A *Nemzetközi Zománcművészeti Alkotóműhely* 1984-ben jött létre, mint Európa egyik legjelentősebb zománcművészeti központja. Az itt készülő alkotások gondolatvilága, képalkotási módszere leginkább a Makovecz Imre és Csete György nevével fémjelzett magyar organikus építészettel vethető össze.

A Dunamelléki Református Egyházkerület gyűjteménye a *Ráday Múzeum*, mely a református templomok berendezési tárgyai, az istentiszteletek liturgikus hagyományait és ehhez kapcsolódó tárgye gyűjteményeket tárja az érdeklődők elé. Állandó kiállítása az egyházművészeti, valamint Fuxreiter András ásványkiállítása, melyeken kívül időszakos tárlatok is megtekinthetők. 2015 decemberében új tanulmányi raktár, ötvösműhely és foglalkoztató tér nyílt az oktatási-képzési szerep infrastrukturális hátterének biztosítása érdekében.

A *Katona József Múzeum* 1924-ben nyitotta kapuit meg a közönség előtt, mely Kecskemét és környékének régészeti, történeti és néprajzi gyűjteménynek ad helyet. A néprajzi gyűjtemény a város környéki pásztorélet, mezőgazdaság, mesterségek és életmód tárgyi emlékeit őrzi. A történeti gyűjteményben főként XIX-XX. századi fotók, dokumentumok, tárgyi emlékek találhatók.

A *Magyar Fotográfiai Múzeum* egyedüli Magyarországon, több mint egymillió gyűjteményének magyar kollekciójában minden korból, minden irányzatból, minden fontosabb szerzőtől őriz fotókat, teljes hagyatékot. Gyűjti, restaurálja, tudományosan feldolgozza, kiállítja a gyűjtemény elemeit, könyveket ad ki.

Az 1976-ban megnyílt *Magyar Naiv Művészek Múzeuma* a klasszikus és kortárs magyar naiv festők és szobrászok műveit gyűjti össze. „A modern művészet forrásvidékén” című állandó kiállításuk a falusi ünnepek és hétköznapiak, természeti környezet, belső világ témakörök köré csoportosulnak.

A *Népi Iparművészeti Gyűjtemény* átfogó képet nyújt a magyar népi iparművészet szakágairól: a faragásról, a fazekasságról, a hímzésről, a szövésről és a népi kismesterségekről. Állandó és időszaki

kiállításaiikon, műhelyfoglalkozásaik által az érdeklődők betekintést nyerhetnek a hagyományos alkotómesterségek titkaiba. Az *Orvos- és Gyógyszerészettörténeti Gyűjteményben* a gyógyszerészet és az orvostörténet múltjával ismerkedhetnek meg a látogatók Lóránd Nándor és Réthy Aladár gyűjtőmunkájának köszönhetően. A *Szórakáténusz Játékmúzeum és Műhely* ad otthont a közel 18.000 darab muzeális értékű játéknak, melyek közül a legrégebbi egy 1760-as évekbeli francia mozaikrejtvény. A sokféle anyagból készült tárgyak gazdag témaköre átfogó képet nyújt a XIX. és a XX. század népi és polgári játékaiból. Az egykori Zsinagóga épületében levő *Tudomány és Technika Háza* őrzi Michelangelo 15 szobrának hiteles másolatát, valamint Tolnay Károly művészettörténész hagyatékát.

Katona József Könyvtár

1996-ban épült a háromszintes, közel 8000 m²-es, Zsolnay tetőcseréppel fedett épület, mely félmillió gyűjteménnyel, számos szolgáltatással várja a látogatókat. Itt kapott helyet a Europe Direct Bács-Kiskun Megyei Európai Információs Pont, ahol az Európai Unióval kapcsolatban lehet információkhoz jutni.

KECSKEMÉT, KODÁLY ZOLTÁN VÁROSA

Kodály Zoltán a kecskeméti indóházban látta meg a napvilágot 1882. december 16-án. Édesapja, *Kodály Frigyes* vasúti tiszt ugyanis itt töltötte szolgálatát a városban. A zeneszerző születésének helyét emléktábla örökíti meg a mai vasútállomás épületének falán, melyet 1967-ben – halálának évében – avattak fel. Kodály vallotta szülővárosáról: - *A kecskemétiséget valahol a csontomban éreztem mindig, mint a növény, amely homokos talajban él...*

Zeneszerzői és zenepedagógusi munkássága során Kodály Zoltán mindvégig tartotta a kapcsolatot szülővárosával. A vonzalom kölcsönös, Kecskemét ma is a Kodály-életmű gondozásának eleven központja. A kodályi szellemi, pedagógiai hagyaték ápolására, tovább örökítésére a város nagy hangsúlyt fektet.

Kodály Művészeti Fesztivál

A város életének minden évben visszatérő, rangos zenei eseménye a *Kodály Művészeti Fesztivál*. A rendezvény hagyományosan Kecskemét templomait, a város hangversenycélokra ritkán használt belső tereit kínálja a koncertek helyszínékként. A programban központi helyet foglalnak el a kórusok, mind a fellépők, mind a műsorra tűzött művek sokszínűsége csalogató a zenekedvelők számára korra, nemzetiségre való tekintet nélkül. Nem maradnak ki a fesztivál programjából a társzművészetek sem. A koncertekhez kiállítások, verses előadások társulnak.

A Kodály Intézet

A Barátok templomához csatlakozó, XVIII. században épült ferences kolostor napjainkban a messze földön híres *Kodály Intézet* otthona. Öt földrész zenetanárai sajátítják el 1975 óta évről-évre a város nagy szülőttének zenetanítási módszerét. A *Kerényi József* építész tervei alapján átalakított rendház folyosóján a nagyközönség előtt is nyitva áll a névadó életútját bemutató állandó kiállítás. A Kodály Zoltán Emlékéumben, 2007-ben avatták fel a főtér sarkán álló szárnyas oltárt formázó bronz Kodály- emlékművet, *Szemők Zsuzsa* szobrászművész *Psalmus Hungaricus* című alkotását.

A Kodály Iskola

A zenei nevelés másik fontos alkotóműhelye a városban a Kodály Zoltán nevét viselő *Ének-Zenei Általános Iskola, Gimnázium és Zeneművészeti Szakközépiskola*, mely egy mintaszerűen felújított műemléki épületben működik. Az egykori *Ferenc József lakotanya* méltó otthona lett az intézménynek. Az impozáns, 300 főt befogadó díszterem orgonával, két koncert-zongorával rendelkezik. Magyarország első ének-zenei iskoláját 1950-ben alapították Kodály kezdeményezésére. Évente több száz hazai és külföldi érdeklődő szakember – köztük a Kodály Intézet hallgatói – látogatja az énekórákat, kóruspróbákat, tanulmányozzák a "Kodály módszer" gyakorlati megvalósulását. Az intézményben hét kórus működik, állandó sikeres szereplői hazai és külföldi fesztiváloknak, versenyeknek.

„Legyen a zene mindenkié!”

Kodály Zoltán világosan megfogalmazta a zenei nevelésre vonatkozó nézeteit. Elgondolásának lényege, hogy az aktív zenélést, éneklést a gyermek nevelésének középpontjába helyezi. Kodály a zenei nevelés tartalmában is korszakalkotó változást hozott. A folklór legszebb darabjait egyenértékűnek tartotta a klasszikus szerzők műveivel, ezért választotta az oktatás zenei anyagául a népdalt. A kecskeméti hagyományőrző együttesek – a *Kecskemét Táncegyüttes*, a *Csík Zenekar*, a *Kurácsi Táncműhely és társaik* – napjainkban is őrzik, népszerűsítik szellemi örökségünknek ezt a különösen értékes részét.

- *Legyen a zene mindenkié!* – mondta Kodály. De hogyan tehetjük azzá? Hogyan őrizhetjük meg Kodály nevelési eszméit a XXI. században? Kecskemét igyekszik választ adni ezekre a kérdésekre a Kodály-kultusz ápolásával, a már működő intézmények, fórumok mellett újabbak létrehozásával.

KECSKEMÉT, A FESZTIVÁLOK VÁROSA

Kecskemét rendkívül széles palettáját kínálja a fesztiváloknak, rendezvényeknek, csalogatva a helyi és térségi, valamint az országos látogatókat, színvonalas és tartalmas időtöltést biztosítva a programokat keresőknek. Az évről évre megújuló, több héten át tartó *Tavaszi Fesztivál* során kiállítások, hangversenyek, koncertek, konferenciák és előadások gondoskodnak a tartalmas és sokszínű kulturális szórakoztatásról.

A *Helyi Termék Ünnepe* alkalmával a látogatók megismerkedhetnek a kecskeméti gazdák finomságaival és a kézművesek alkotásaival, a helyi kulturális és népművészeti fellépők színvonalas produkcióival ötvözve. Az *Országos Tojás Sokadalom – Tojásfesztivál* a város legújabb rendezvénye, mely a tudományos, ismeretterjesztő programokon túl számos kulturális és családi attrakciót kínál a látogatóknak, biztosítva minden korosztály tartalmas és széles körű szórakoztatását. A *Kecskeméti Barackpálinka- és Borfesztivál* ad helyet a helyi és térségi pálinkafőzdek, borászatok, megjelenésének könnyűzenei koncertekkel kísérve, mely alkalomból késő estig benépesül a Főtér.

Az 1934-ben először megrendezett országos hírű *Hírös Hét Fesztivál* az eltelt évek alatt sem veszített töretlen népszerűségéből, melynek központi rendezvénye a *Térségi Kertészeti és Élelmiszeripari Kiállítás*. A vendégek megtekinthetik a térség kincseit, a települések kulturális életük sokszínűségét is

bemutatják. Az esti könnyűzenei, gasztronómiai programok kellemes kikapcsolódást nyújtanak a látogatóknak.

A *Nemzetközi Repülőnap* több százezres látogatói nemcsak légi showban, hanem katonai és haditechnikai bemutatókban is gyönyörködhetnek. A *Hírös Vágta* a Nemzeti Vágta előfutamaként kerül megrendezésre, melynek során huszártalálkozó, huszárjátékok, lovasbemutató kápráztatja el a közönséget. A több évtizedes múltra visszatekintő *Kecskeméti Animációs Filmfesztivál* két évente kerül megrendezésre, melyen a hazai és nemzetközi animációs filmalkotások versenyeznek.

A *Téli Fesztivál és Adventi Vásár* alkalmából szervezett adventi gyertyagyújtások meghitt események keretén belül kerülnek megszervezésre. A Főtéri jégpálya, a kirakodóvásár, a könnyűzenei koncertek, a szilveszteri tűzijáték gondoskodnak a kellemes kikapcsolódásról.

KECSKEMÉT, EURÓPA GYERMEKFŐVÁROSA

25 éve ad otthont Kecskemét az *Európa Jövője Egyesület* által szervezett nemzetközi gyermekfesztiválnak. Két évente, a páros években július eleje az egyhetes rendezvény időpontja. A forró, nyári napokon minden a fesztivál körül forog, ahol fiatalok ezrei ismerkednek egymással a világ minden tájáról. A találkozókra eddig összesen 36 ország több mint tízezer „kis követe” érkezett a városba. Ilyenkor valóban Európa "gyermekfővárosává" válik Kecskemét. A szabadtéri színpad előtt, ahol a gyerekcsoportok bemutatkoznak, a vidám főtéri nyüzsgés közepette méltósággal sétál föl-alá *Csipero*, az ember nagyságú fesztiválmadár.

Szóraténusz Játékmúzeum

Létezik olyan múzeum is Kecskeméten, ahol kötelező játszani. A Főtér közelében egy érdekes, hatszögletű épületben található Magyarország első játékmúzeuma, a *Szóraténusz Játékmúzeum és Műhely*. Mióta 1981 decemberében megnyitotta kapuit, több nemzedéknyi gyerek csodálta meg az itt található több mint 15 ezer játékot. Valódi kincseket, fából, papírból, fémből készült játéktörténeti ritkaságokat őriznek itt. A múzeum vállalt feladata a magyar játékkultúra teljes körű gyűjtése és bemutatása, de megtalálhatók itt más népek játéka is. A Szóraténusz azonban – már a kezdetektől fogva – nemcsak múzeum, hanem a gyermeki kreativitás színtere is. A hagyományokra épülő csoportos foglalkozásokon főleg népi játékokkal, népszokásokkal, kézművességgel és játékkészítéssel ismerkedhetnek meg az idelátogató gyerekek.

Ciróka Bábszínház

Csodálkozna, ha azt olvasná színházi tudósításban, hogy *"a délutáni óvodás előadáson önfeledten tapsoltak a színház nagytermének minden székét elfoglaló csöppségek?"* Pedig ez mindennapos eset a kecskeméti *Ciróka Bábszínházban*. A társulat nevét, a gyerekek által jól ismert mondóka ihlette: *„Ciróka-maróka, mit főztél Katóka”*. Programjaikkal minden korosztálynak igyekeznek kedvében járni. Hét közben az óvodásoknak, kisiskolásoknak és a városba látogató kiránduló csoportoknak kínálják előadásaikat, hétvégén pedig a családokat invitálják játékos színházlátogatásra. Havonta egy alkalommal neves vendégművészek mutatkoznak be a kecskeméti közönségnek. Két évente megrendezik – 1992 óta a *Magyarországi Bábszínházak Találkozóját* is, amely kiemelkedő esemény a magyar bábszínházak életében.

Hírös Agóra Ifjúsági Otthon

A *Hírös Agóra Ifjúsági Otthon* több mint tizenöt éve a fiatalok közösségi művelődésének színtere. Alkotóműhelyek, szakmai körök fenntartásával, a fiatalok önszerveződésének támogatásával, értékhorozó rendezvényekkel alakította ki arculatát. Az épületben működik 1937 óta a város legrégebbi filmszínháza, az Otthon mozi. Az "art mozi" hálózat tagja, vetítőtermének üvegmozaikkal díszített mennyezete Róth Miksa neves üvegműves munkája.

Vadaskert

A 2010-ben százéves *Művésztelepnek* is otthont adó, egykori sétakertben, kertvárosi környezetben működik a *Kecskeméti Vadaskert*, mely alapításakor a vadon élő magyarországi állatfajok és őshonos háziállatok bemutatására szakosodott. Létrejött az 1971-es budapesti Vadászati Világkiállításához kötődik. Az ott felvonultatott hazai állatfajok egyedei a kiállítás végeztével Kecskemétre kerültek. Az elmúlt néhány évben jelentősen bővült a kert gyűjteménye: Benett-kenguruk, indiai antilopok, nagyragadozók és szurikáták költözhetek az újonnan épült kifutókba, az ide látogató gyermekek nagy örömeire.

Planetárium és bolygóközi szobortúra

A *Kecskeméti Planetáriumban* szórakoztatva tanító, humorral teli élő előadásokat tekinthetnek meg az ötvenfős csoportok – zenei aláfestéssel illusztrálva, látványos képekkel és a csillagos égbolt kivetítésével. Az országban – a fővárosi mellett – egyedülálló intézmény bemutató csillagvizsgáló is. Az érdeklődők távcsövön át, a saját szemükkel láthatják a holdkrátereket, a Szaturnusz gyűrűjét. A csillagrendszer iránt érdeklődők egy bolygóközi szobortúrán vehetnek részt, amelyet a Planetárium munkatársai álmodtak meg. A világon egyedülálló módon bronzszobrokból létrehozták Kecskemét területén a *Naprendszer* méret- és távolságarányos modelljét 3,3 milliárdszoros kicsinyítésben. A kecskeméti Főtérről induló bolygóközi szobortúra a városba látogató iskolai csoportok kedvelt programja.

KECSKEMÉT, AZ AKTÍV VÁROS

Kecskeméti Fürdő

A 2011-ben megnyílt Kecskeméti Fürdő 2800 m² fedett vízfelülettel, 17 medencével hat különböző részlegen (versenyuszoda, termál zóna, élményfürdő, szaunavilág, wellness és gyógyászati részleg, Aqua étterem) kínál minőségi szolgáltatást, sportolási és rekreációs lehetőséget a látogatóknak. Az 50 méteres 10 pályás versenymedence az ország egyik legkorszerűbb helyszínéül szolgál a versenyeknek és az edzéseknek. Ezen kívül egy 25 méteres medence és egy tanmedence is rendelkezésre áll. A karibi hangulatú élményfürdőben hullámedence, ugrószikla, barlangmedence, sodrófolyosó, kültéri medencék, baba és gyermek medencék, jakuzzi garantálják a vízi élményeket, melyek után kellemes pihenés nyílik a Karibi teraszon különleges panoráma medencével.

A Hírös Gyógyvíz használata javasolt izomfájdalmak, idült ideggyulladások, Bechterewkór, sokízületi gyulladás, idült nőgyógyászati gyulladások, balesetek, sérülések, ortopédiai műtétek utókezelése esetén. A varázslatos hangulatú szaunavilág három finn szauna, gőzkabin, aromakabin, infrasauna,

sószoza, tepidárium, jégkamra gondoskodik a relaxálásról, valamint szaunakerttel is rendelkezik. A gyógyászati szolgáltatások közül hatféle masszázs, tíz elektroterápiás kezelés, négyféle pakolás, tangenteros kezelés, vízi és szárazföldi gyógytornák közül választhatnak a gyógyulni, felfrissülni vágyók. Étterem, játszóház, halkozmetika és fitness terem is színesíti a szolgáltatások palettáját.

A Fürdő közvetlen szomszédságában található a Kecskeméti Élményfürdő és Csúszdapark négy medencével, hatpályás csúszdával, napozóparttal várja a nyári időszakban a látogatókat.

Benkó Zoltán Szabadidő Központ

Az élményfürdő közelében működik 117 hektárnyi területen a *városi szabadidő központ*. Területének felén mesterséges tórendszert alakítottak ki, a kitermelt földből pedig 40 méter magas dombot építettek, melyről remek kilátás nyílik a városra és környékére. A tavakhoz horgászok járnak, élővizes strandot is kialakítottak, vizespálya is épült. Gyalogosok és kerékpáros kirándulók is szívesen látogatják a változatos növényzetű területet. Évről-évre visszatérően több ezer résztvevős *nemzetközi kutyakiállítások* és hasonló, tömegeket vonzó rendezvények színhelye.

Sportlétesítmények

Ugyancsak a Kecskemét észak-nyugati részén elterülő rekreációs övezetben található a város legnagyobb sportlétesítményei, a *Messzi István Sportcsarnok* és a *Széktói Labdarúgó Stadion*. Kiválóak a város adottságai a sportturizmushoz. Létesítményei, amellyel, hogy otthont adnak a helyi sportegyesületeknek, alkalmasak nemzetközi versenyek és edzőtáborok megrendezésére is.

A sebesség szerelmesei az 1000 m hosszú Gokart pályán hódolhatnak szenvedélyüknek, mely a téli szezonban műjégpályával várja a látogatókat. Akik hosszabban kívánnak itt időt eltölteni, azoknak a pályával egybeépült négycsillagos Business Hotel biztosít kiváló szálláslehetőséget. Éttermének panorámaablakin keresztül nyomon követhetők a futamok is.

Kecskemét, a sportolók városa

A városban több élvonalbeli csapat is versenyez a különböző sportágakban. A népes közönséget vonzó csapatjátékok közül a *kosárlabda*, a *labdarúgás*, a *kézilabda*, a *röplabda*, a *rögbi* és a *vízilabda* egyaránt a magyar élvonalba tartozik. Szurkolóik hétről-hétre megtöltik a lelátókat a bajnoki mérkőzéseken. A csapatsportok mellett színvonalas a kecskeméti *asztalitenisz*, *atlétika*, *birkózás*, *búvárúszás*, *cselgáncs*, *lovassport*, *rally*, *sakk*, *súlyemelés*, *úszás*, *vívás* és *több távol-keleti küzdősport*. Mintegy száz sportegyesület biztosítja a város sportéletének ritkaságszámba menő sokszínűségét. Az itt élőknek az egyesületeken kívül is sokféle lehetőségük van a szabadidősport gyakorlására, például a több városrészben működő tenispályákon, a főtéri fedett sakkasztaloknál vagy a belvárosban rendezett futóversenyeken.

Két keréken, a főtéren

A városba érkező vendégek maguk is kipróbálhatják a fiatalos, sportos életformát. Kecskemét *Tourinform Irodája* a Városháza épületében működik, ahol az érdeklődők a város és térsége nevezetességeiről, kulturális programjairól, turisztikai szolgáltatásairól, szállás- és étkezési lehetőségeiről kaphatnak bővebb felvilágosítást több nyelven. A főtéri Tourinform Irodánál kerékpárt

kölcsönözhetnek, és a kiépített kerékpárutakon bejárhatják a városközpontot, nyeregbe pattanva tekinthetik meg Kecskemét nevezetességeit.

KECSKEMÉT, A PUSZTA FŐVÁROSA

A kecskeméti idegenforgalom az 1930-as években élte át első nagy fellendülését. A város leghíresebb birtoka a bugaci puszta volt, harminc kilométernyire déli irányban. Az itt élő csikósok, gulyások a város szolgálatában álltak, és távol a nyüzsgő világtól éltek a pásztornép hagyományos, szigorú életformáját. Idegen sokáig csak elvétve tévedt feléjük. Ezt a zárt, szinte érintetlen világot tárta fel a város a hazai és külföldi vendégek előtt. Keskeny vágányú vasútvonalat építettek ki 1931-ben, hogy minél egyszerűbben meg lehessen közelíteni. A *bugaci kisvasúton* egyre több városi ember érkezett, hogy megcsodálja a tájat, a nyájak és pásztorok egzotikus világát. *Bugacon*, Kecskemét egykori pusztáján ma is láthatók az ősi háziállatok. A kecskeméti térség más települései – *Lajosmizstől Fülöpházáig* – ugyancsak eredeti természeti környezettel és látványos lovas programokkal fogadják a vendégeket.

Megszelídített homokvidék

A Kiskunság fővárosa, Kecskemét az ország földrajzi középpontjának közelében fekszik. A virágzó kertkultúra mellett hajdan mérhetetlen kiterjedésű homokpusztai legelők vidéke volt ez, melyen szürke marhák, lovak és juhok tízezrei vonultak élelmet keresve. A több mint hétezer négyzetkilométernyi homokvidéket szemünk elé idézi *Kada Elek* polgármester száz éve született, érzelmekkel teli leírása: *Nem olyan síkság az, hol kis ágaskodással a tücsök is széttekinthet; sem oly fátlan pusztaság, a mely fölött még a Nap is elunja a járást: hanem viruló kert, ahol szellő hordta magából nőtt ki az erdő, haragos sömlyékből indul útra a virágra hulló harmat.*

Kerecsensólyom, orchideák

A futóhomok napjainkban már a múlté, ám a borókásokkal, erdőkkel borított buckavidék ma is sok látogatót vonz erre a tájra. A homokbuckák között megterem az árvalányhaj, háborítatlan élőhelyet találnak a gyíkok, szalakóták. A szikes, lápos tavak a vándormadarak tízezreinek szálláshelyei. A nádasokban gémek, kócsagok és nyári ludak költenek. A kiszáradó lápos réteken orchideák tízezrei nyitják illatos szirmukat. A védett ligetekben pedig újra fészkel a kerecsensólyom, a magyarság mondabeli turulmadara.

Védett természeti értékek

A kecskeméti térség természeti értékeinek megóvása a Dunától a Tiszáig az 1975-ben alapított *Kiskunsági Nemzeti Park* feladata. A Kiskunság természeti értékeinek fontosságát jelzi, hogy a nemzeti park területének kétharmad részét az *UNESCO* bioszféra rezervátummá nyilvánította. A tavak, mocsarak pedig a *ramsari egyezmény* alapján is védett vizes élőhelyek. A kilenc részre tagolt, mozaikszerű Kiskunsági Nemzeti Park területe 530 km². A legnagyobb hazai szikes tóvidék pazar madárvilága, a nagy buckavidékek (*Fülöpháza*, *Bugac*) és homok puszták vad szépsége, a rejtelmes, élettől hemzsegő mocsarak (*Kolon-tó*), a páratlan bujaságú Tisza-mellék (*Tőserdő*, *Alpár*) emlékezetes élményt ígérnek a természet kedvelőinek. A nemzeti parki területeken kiépített tanösvények,

túraútvonalak és bemutató helyek várják a látogatókat. A kecskeméti igazgatóság mellett működő *Természet Háza* pedig kiállításokkal szemlélteti a táj állat- és növényvilágát.

A futóhomok megfogása

Kecskemét tájfeldrajzi értelemben a kiskunsági homokhátságon – régi, kifejező nevén a *Homokhátságon* – fekszik. Ez hazánk legkiterjedtebb homokvidéke. A növényzettel borított homokfelszín a város északnyugati részén enyhén hullámos, az uralkodó szélirányban rendeződött buckavonulatok finom tagoltságot adnak a tájnak. Kétszáz évvel ezelőtt azonban, az utolsó jelentős homok-mozgás még komoly károkat okozott. A város határának felét elborította a szélfútt futóhomok. Elődeink megtanulták a védekezést a természet romboló erői ellen: szőlőt, gyümölcsfákat, védőerdőket telepítettek. Ennek köszönhető, hogy a környezettudatos gondolkodás gyökerei évszázadokra nyúlnak vissza.

Több évszázados kertkultúra

Az évszázadok során elődeink rájöttek, hogy a homok nemcsak kárt okoz, hanem előnyös tulajdonságai is vannak. Kiválóan alkalmas például szőlőtermesztésre. A kecskeméti kertkultúra a középkorra nyúlik vissza, a város északi és keleti karjában több száz éve folyik a szőlőművelés és kertészkedés. Már a XVIII. században nemzetközi hírnévnek örvendett. A belga királyi udvar gyümölcsöséhez innen vittek csemetéket.

A városban és környékén az 1930-as években több mint 15 ezer ember élt szőlő- és bortermelésből és ma is sokan folytatják a hagyományt. Több szőlőnemesítő hozott létre mára már közkedvelt fajtákat. Az évszázados helyi hagyományokat továbbvivő Szőlészeti és Borászati Kutató Intézet napjainkban is a szőlőnemesítés egyik fontos hazai műhelye.

KECSKEMÉT, A VENDÉGSZERETŐ VÁROS

Gasztronómiai élmények

A városban számtalan étterem, köztük több tipikus magyar, olasz, bajor étterem és halászcserda található. A város környékén sok lovas tanya is várja a látogatókat. A magyar ízeket a sokszínű európai étkezési kultúrával ötvöző, modern konyhaművészetet képviselő vendéglátóhelyek is szép számmal működnek a városban. Sokféle, kisebb-nagyobb kávézó, teázó is található a városközpontban. Fagylaltjairól és süteményeiről nevezetes a dinasztiák óta működő *Fodor Cukrászda*.

Kecskeméti Tanyai Termék Piac

A Kecskeméti Tanyai Termék Piac immáron 3. éve működik minden héten csütörtökön 14 órától 18 óráig a Városháza előtt az Egyesület szervezésében. A kezdeti 3 asztalról mára 13 asztalra bővült a piac, kínálatában a szezonális friss termékek és a feldolgozott élelmiszerek széles választéka mellett kézműves portékákkal is találkozhatnak a vásárlók. Rendkívül nagy népszerűségnek örvend a városi

lakosság körében, a hagyományos, adalékanyagoktól mentes, házi ízvilágú termékeket egyre többen tudatosan keresik.

Megújuló szálláshelykínálat

Kecskeméten 2014-ben 53 kereskedelmi szálláshely működött, melyek 1457 kiadható szobával várják a vendégeket. Négy négycsillagos szálloda kínálja minőségi szolgáltatásait, öt háromcsillagos hotelben és 18 családi hangulatú panzióban lehet az éjszakát eltölteni. A négycsillagos szállodákban széles körű wellness szolgáltatásokkal, rekreációs kezelésekkal, kulináris élvezetekkel csábítják pihenésre, kikapcsolódásra a vendégeket.

KECSKEMÉT, A KONFERENCIÁK VÁROSA

A *Hírös Agóra Kulturális és Ifjúsági Központ* 2015-ben megújult, kiváló technikával felszerelt 600 fős színházterme nemcsak színházi előadások, hangversenyek, operettek, operák, balettek, táncbemutatók, filmvetítések, ünnepek ideális helyszíne, hanem konferenciák, közgyűlések megrendezésére is kiváló. A színháztermen kívül más helységek is rendelkezésre állnak konferencia, megbeszélés, termékbemutató, értekezlet tartására.

A 2013-ban megnyílt Starwood szállodalánchoz tartozó *Four Points by Sheraton Hotel* az üzleti és konferencia turizmus új fellegetője, az ország legmodernebb vidéki rendezvényhelyszíne. Több jelentős díjjal is büszkélkedhet.

1400 m²-en 450 fő befogadására alkalmas három részre osztható Bálteremmel, hét kisebb szekciótérrel ideális helyszínül szolgál konferenciáknak, tréningeknek, megbeszéléseknek, üzleti tárgyalásoknak.

Az *Aranyhomok Business-City-Wellness Hotel*, a *Granada Konferencia Wellness és Sport Hotel* és a *Hotel Három Gúnár és Rendezvényház* szintén kiemelt jelentőségű nemcsak a konferenciaturizmusban, de a wellness szolgáltatást kedvelők körében is népszerű minőségi szolgáltatásaival, kiváló gasztronómiai kínálatával, egyedi csomagajánlataival.

Kecskemét turisztikai helyzetelemzését és fejlesztéseit a 9. sz. melléklet tartalmazza.

3.2.1 KECSKEMÉT SWOT ANALÍZISE

A város részletes SWOT-analízisa a 9. sz. melléklet részeként található.

3.3 A MEGYE FŐBB TURISZTIKAI DESZTINÁCIÓINAK BEMUTATÁSA

3.3.1 TISZAKÉCSKE, A NAPFÉNY ÉS A VIZEK VÁROSA

Tizsakécske története régmúlta nyúlik vissza, részégeti eredmények igazolják, hogy már másfélezer évvel ezelőtt lakott település volt a város területén. A faluról 1332-ben tesz először említést a Vatikán irattárában őrzött egyházi tizedjegyzék "Cechke". Tizsakécske néven 1950 óta létezik, amikor is Ó- és Újkécske települések egyesültek. Városi rangot 1986-ban kapott, ami után dinamikus fejlődésnek indult.

Gyönyörű Tisza-part

A város térsége nagyon gazdag lehetőségeket nyújt a vizek szerelmeseinek. Néhány km-en belül változatos élményekkel gazdagodhatnak az ide látogatók. A városban 2 termálfürdő, a környezetében pedig élővizes szabadstrandok (a városban és Tiszaugon), holtágak (Lakitelek-Tóserdő, Tiszaalpár, Tiszaug) és vízisport-lehetőségek vannak (Tizsakécske és Tiszaug). **Tizsakécske kiemelkedő turisztikai-, idegenforgalmi vonzástényezője a Tisza**, ami 22,5 km hosszan határolja a várost. A partot szegélyező, Közép-Tisza Tájvédelmi Körzet részeit képező galériaerdők számos ritka és védett növény-, valamint állatfajnak adnak otthont, melyek további élményeket nyújtanak az ide látogatóknak. A Tiszát **csónakkal, kenuval, vagy kajakkal** is felfedezhetik a turisták, illetve a **vízisportok** kedvelőinek is kiváló színhely a település és környéke. Sokan használják ki a folyó adottságait a nyugalmat és elmélyülést szolgáló kedvtelésükhöz, a **horgászathoz** is. A júniusban zajló „**tiszavirágzás**” kiemelkedő látványosságnak számít a folyónál.

A Tisza-parton több mint háromszáz méter hosszan **szabadstrand** működik, ahol minden év június 1. és augusztus 30. között fürdőmesteri szolgálat vigyáz a strandolókra, így kisgyermekes családok számára is ideális helyszín a pihenésre. A teljes kényelmet a parton és az üdülőterületen működő szolgáltató és vendéglátó egységek biztosítják. A tizsakécskei strand országosan is különlegesnek számít, hiszen a Tisza mentén csupán három helyen működik hivatalosan olyan strand, ami a homokos tengerpartra emlékezteti a pihenni vágyókat. A parton a nyári szezonban számtalan program várja a turistákat, mint például a strandröplabda bajnokság, vagy a homokvárépítő verseny. A szabadstrand alsó szakasza a különböző vízi túrák kikötőhelye. A nappali strandolás, pihenés és programok után éjszaka **koncertek, zenés szórakozóhelyek** biztosítják a kikapcsolódást, illetve helyi specialitásokat is kínáló vendéglők várják a látogatókat.

Természetkedvelőknek és horgászoknak: Holt-Tisza

A természetkedvelők és a horgászok számára is kiváló célpont a kikapcsolódásra a **páratlan szépségű holtág**.

A holtág teljes területe 101 ha 9757 m². A Holt-Tisza I-es, páratlan növény- és állatvilággal rendelkező szakasza természetvédelmi terület, a II-es szakasza pedig a horgászok számára jelent vonzerőt, hiszen nemzetközi hírű horgászvíz, ahol a horgászsport elismert tagjai versenyeznek rendszeresen.

A holtág és környéke gazdag növény- és állatvilágnak ad otthont, melyek a hamisítatlan alföldi táj szépségét tárják a turisták elé. Nyaranta kócsagokat, kanalas gémekeket, fekete gólyákat, szürke- és vörös gémekeket és számos vadkacsafajt figyelhetünk meg, illetve él még itt szárcsa és búbös vöcsök is. A terület növényi érdekessége a fekete- és a fehér nadálytő, ami számos bajra gyógyír.

A terület körbejárható sétaúton, ami kiváló nem csak túraútvonalnak, de családi programnak is. De érinti a Holt-Tiszát a városnéző Kisvonal is, ami a gyerekeknek nyújt nagy élményt. A holtág partján a város által kialakított ligetes park **az egész család számára** kényelmes pihenési és kikapcsolódási lehetőséget nyújt.

Horgászat, vadászat

A **horgászat** szerelmeseinek Tizsakécske és környéke kiváló helyszín. A települést szegélyező nagy **Tisza**-kanyar kapitális halak otthona, 100 kg-os harcsát is fogtak már ezen a területen horgászok, ami országosan is kuriózumnak számít. A partról horgászók lassabb vagy gyorsabb folyású szakaszokat, kövezett ruganyokat, vagy lapos, homokos, de meredekebb agyagos partok közül is választhatnak a Tisza több mint húsz kilométerén, ami a várost határolja. Lehetőség van csónakból történő horgászatra is, amihez segítséget és tanácsot adnak a helyi horgászok, akik nagy helyismerettel rendelkeznek a folyón.

A horgászok másik célpontja a horgászversenyeknek is helyet adó Holt-Tisza, aminek a II-es szakasza intenzíven telepített horgászvíz. A holtág I-es szakasza természetvédelmi terület, itt nem engedélyezett a horgászat, a II-es szakasz feltöltött partja kiváló helyszínt biztosít a horgászatra, és versenyek megrendezésére is. A Holt-Tisza halállománya igen változatos. Havi rendszerességgel kerül a II-es szakaszon ponty és amúr a vízbe, a többi halfajból pedig meghatározott időközönként végeznek telepítést. A Holt-Tisza horgászatra engedélyezett szakaszán szép számmal lehet fogni csukát, süllőt, balint és harcsát is, a nemes halak mellett pedig keszegfélék és kárászok élettere is a holtág. Az országos horgászversenyek beszámolóiban szinte mind kiemelték a népszerű helyszín kiváló adottságait, illetve „kapitális dévérkeszegjeit”.

A **vadászat** is jelentős hagyományokkal rendelkezik Tizsakécskén, és ezen a téren is kínál lehetőségeket a turistáknak, akik e szenvedélynek hódolnak. A város környezetében két vadásztársaság – a Kécskei Vadásztársaság és a Tisza Vadásztársaság – felügyeli a területeket, melyek gazdagok apróvadban és őzben, de az ártéri erdők, ligetes rétek is tartogatnak lehetőségeket a vadászok számára vaddisznó állományukkal. A Kécskei Vadásztársaság 6000 hektáros területén fácánra, nyúlra lehet eredményesen vadászni és jelentős a vidék őzállománya is. A társaság területén számon pontjánál található magaslesek. A Tisza Vadásztársaság felügyelete alá tartozó térségben apróvadak (vízi vad, fácán, nyúl), illetve őz vadászatára van lehetőség. A vadásztársaságnál lehetőség van nívós vadászlőtéren kipróbálni tudását a turistának, koronglövő, golyós és futó vad lövő pálya várja a vendégeket.

Fürdők

A Dél-alföldi régió mellett, hogy Magyarország legkedvezőbb éghajlatú, napsütéses órákban leggazdagabb vidéke, a föld mélye is értékes kincset rejt itt: termálvizet, mely ásványianyag-összetételüket és hőfokukat tekintve a gyógyító termálvizek kategóriájába tartoznak. Ezt az erőforrást használja ki a **Tisza-parti Gyógy- és Élmenyfürdő**, ami egész évben várja a kikapcsolódni és gyógyulni vágyókat színes programokkal, változatos akciókkal. A fürdőzők különböző típusú és kategóriájú szálláshelyek kínálata közül választhatnak: a 2014-ben nyílt négycsillagos Barack Thermal Hotel & Spa, a 13 luxus apartman, a mobilházak és a kemping várják a pihenni vágyókat.

A szintén gyógyvízzel működő **Kerekdombi Termálfürdő** Tizsakécskétől 3 km-re található. A fél évszázados múltra visszatekintő fürdőt 2014-ben teljesen felújították, bővítették, így a két gyógymedence mellett a gyerekek számára épített csúszdás gyermekmedence, élmeny- és úszómedence, árnyékos és klimatizált pihenőhelyek, finn- és infrasauna, sókamra, élmenyzuhanyzó, csobbanó medence és jakuzzi nyújt kiváló kikapcsolódást az egész család számára. A tágas parkjában szabadtéri fitness park, játszótér és sportpályák, Magyarország legnagyobb Kneipp-ligete, és az 50 fő együttes befogadására alkalmas rönkszauna egészíti ki a gyógyfürdő nyújtotta élmenyt, így **az egész család számára ideális**. A Kerekdombi Termálfürdő igen kedvelt üdülőhely, a „Helyiek Kedvenc Fürdője 2015” kategóriában nyert is a 2015-ös évben. A nyári szezonon kívül, az őszi és téli időszakban péntektől vasárnapig várja a pihenni vágyókat.

Egyéb látnivalók, programok

A gyermekek nagy kedvence a városnéző **Kisvonat**, ami szezonálisan, hétfő kivételével minden nap több időpontban járja körbe a várost, érintve annak több, látványos területét. A Kovács család kékfestő műhelye a népművészet iránt érdeklődő, a hagyományos, szép és egyedi termékeket kedvelők számára jelent vonzerőt. A tizsakécskei Kovács Miklós **kékfestő mester műhelye** az év minden havában megtekinthető a nyitvatartási idő alatt. **Építészeti öröksége** szintén számos látnivalót tartogat: a későbarokk római katolikus és a neogótikus stílusú református templom, az Ókéskei Művelődési Ház, vagy a számos jellegzetes szecessziós lakóház. Nevezetességei még az országzászló, emlékmű és kopjafa az 1956-os sortűz helyszínén, vagy a Szent-István lovasszobor, illetve Gyalai Béla festőművész műterem galériája.

A város közelében található Tiszaugi-hídon évente kétszer szürkemarha gulyát hajtanak át. Az évről-évre népszerűbb eseményre egyre többen kíváncsiak, ahol szinte testközelből tapasztalhatjuk meg azt az ősi erőt, ami a hungarikummá nyilvánított szürkemarhaból árad.

Tizsakécske szálláshelyei

Tizsakécskén és környékén főként **kempingek, vendégházak és üdülőházak** várják a vendégeket, ugyanakkor a Tisza-parton rendelkezésre áll **négycsillagos szálloda** is a pihenni vágyóknak, illetve **hotel, panzió és apartman** típusú szálláshelyeken is találhat szállást a környékre látogató turista.

Megközelítése

Tiszakécske **vonattal** a MÁV 145-ös számú Szolnok–Kecskemét-vasútvonalán érhető el. A városon főútvonal nem halad át, így autóval az ezekből – például a fejlesztésre szoruló 44-es főútból – ágazó **alsóbbrendű útvonalakon lehet bejutni** a településre.

A város az Eurovelo 11 nyomvonalán fekszik. Északon Nagykörű és a Tisza-tó valamint dél felé Csongrád-Szentes irányban is élénk kerékpáros élet található, sajnos az odavezető útszakaszok erősen hiányosak. A megyehatártól egészen Kerekdombig azonban kiépített kerékpárút halad, onnan pedig a Tisza-gáton lehet visszakerekezni Tiszakécskére. Könnyen teljesíthető, aránylag rövid körúton a környék változatos vízvilágával ismerkedhet meg a látogató. A hosszútávú kerékpártúra ezen szakasza kiváló lehetőség egy kis pihenésre, erőgyűjtésre.

3.3.2 KUNSZENTMIKLÓS

A település a Kiskunság északnyugati részén, Budapesttől 60 km-re délre található. Kunszentmiklós már nagyon régóta lakott terület, már egy 1555-ben készült térképen is jelölték tornyos helyként. **Petőfi Sándor költő** gyakran túnt fel a településen, először 1842 októberében. Apja ez évtől 1845-ig bérelte itt a „Marha Juh Széket”, a költő pedig többször meglátogatta szüleit, testvérét. Több verse is kötődik a városhoz: 1844 júliusában itt írta a *Pusztán születtem*, valamint a *Megy a juhász a számaron* verseit. Kötődését a városhoz a városháza előtti mellszobor és az épület falán elhelyezett márványtábla hivatott mutatni.

Kunszentmiklós híres szülőtte **Virágh Gedeon szabadsághős**, aki Kossuth Lajos hívó szavára huszáraival megszökött a császári seregből és csatlakozott a honvédekhez.

A várost a Kiskunsági Nemzeti Park részét képező **Kiskunsági Szikes Puszta** veszi körül, aminek védett **növényei** a természetkedvelők számára jelenthetnek vonzerőt. A terület **állatvilága** is védett ritkaságokat tartogat: a réti csík, a lápi póc, a zöld gyík mellett gazdag madárállományában olyan értékes kincsek találhatóak, mint Európa legnagyobb madara, a túzok. Utóbbit egy bösztörpusztai kirándulással egybekötött túzokles során is megcsodálhatják a látogatók.

A város kiemelkedő eseménye az **őszi Szentmiklósi Napok**, ami zenei, gasztronómiai (amiben a főszerep a birka főző versenyé), hagyományőrző, sőt, még sportprogramokat is kínál a több napos rendezvény alatt.

Nevezetességei

Nevezetességei között találunk **építészeti örökségeket**, mint a műemlék jellegű, 1825-ben épült klasszicista stílusú Városháza, a késő barokk stílusban épült református, illetve a kívül neoromán, belül neogótikus római katolikus templom, a neoklasszicista Baksay Sándor Református Gimnázium, vagy a Virágh-kúria. Utóbbit Virágh Pál főbíró építtette 1820 klasszicista stílusban. Ma **az Alföld néprajzi értékeit őrző**, gazdag helytörténeti anyaggal rendelkező **múzeum**. Kunszentmiklós

nevezetessége a Diószegi-emplékház is, Diószegi Balázs Munkácsy- és Székely Bertalan díjas festőművész szülőháza. A közigazgatásilag a városhoz tartozó Kunbáonyban található egy avar-kori fejedelem sírja, amely kiemelkedő kincs a hazai régészet számára.

A Kunszentmiklóstól hét kilométerre, a Szabadszállásra vezető út mentén található **Nyakkvágó csárda** szintén a városhoz tartozó látnivalók tárházát gazdagítja. Nevét egy 1801-es bűnesetről kapta, amikor a szerelemféltésből elvágta a csaplárné nyakát. Az egykori Pest-Pétervárad közötti postaút állomásaként szilajpásztorok, fuvarozók, kereskedők, juhászok, pandúrok, kereskedők pihenő- és találkozóhelye volt, de menedékhelyül szolgált betyároknak és csendbíztosoknak is. Az 1870-es évektől a pásztor és betyárvilág hanyatlásával, a vasút megépülésével hanyatlásnak indult a csárda. 1978-ban a Kiskunsági Nemzeti Park átvette, felújította és múzeumnak berendezte. Jelenleg 6 helyiségből áll. Ivó a kármentővel, a kisívó, ahol a csárdatörténeti kiállítás nyert elhelyezést, a konyha, a bérlő lakószobája, a jégverem és az istálló. A Kiskunsági Nemzeti Park 1978-ban átvette, felújította és berendezte múzeumnak.

Megközelítése

Kunszentmiklós az 51-es főútról Kiskunlacházától Apajon keresztül vagy Tassnál letérve, az 5-ös főútról Örkénynél letérve, az 52-es főútról legrövidebben Szabadszálláson keresztül érhető el. Tass községgel közös vasútállomása a Budapest-Kunszentmiklós-Tass-Kelebia vasútvonalon érhető el.

Kunszentmiklós, a szomszédos Tass-sal együtt Bács-Kiskun kapuja. Ebből a térségből indul a Magyar Zarándokút, az Eurovelo 6 kerékpárút és a Budapest-Kelebia vasútvonal megyei szakasza de itt található a megyén végighúzódó Kiskunsági Nemzeti Park legészakibb területe is valamint a Duna és az 51-es főút is itt kezdi meg hosszú útját a megye nyugati határa mentén.

3.3.3 KALOCSA, A TÖRTÉNELMI VÁROS

Kalocsa a megye nyugati oldalán fekszik, a Duna bal partjának közelében. Nagy területű körzet központja egészségügyi, oktatási, kulturális és gazdasági téren is.

A város szerencsés helyzetben van a turizmus szempontjából, hiszen évszázadok óta rendelkezik olyan értékekkel, látványosságokkal, amelyek vonzerőt jelenthetnek a turizmus szempontjából. Ezért – ahogyan az a **Kalocsa Szíve Program** bemutatásában olvasható⁶ – “elsősorban a legfontosabb feladat ezen örökség megmutatása és kihangsúlyozása, az új évezred turisztikai trendjeinek megfelelő formába öltése, valamint olyan új elemekkel való kiegészítése, amelyek jól illeszkednek meglévő kínálatunkhoz, és a modern turista igényeihez.” A Kalocsa Szíve Programban megfogalmazott fejlesztések célja továbbá a szezonális csökkenés csökkentése, a turisztikai szezon meghosszabbítása, ami segíti, hogy az ágazatban dolgozók minél hosszabb ideig, vagy állandóan juthassanak jövedelemhez.

⁶ <http://www.kalocsa.hu/kalocsa-turisztikai-koncepcioja/nepi-kulturalis-tematikak/>

A projekt átfogó céljai⁷:

- Kalocsa turisztikai kínálatának színesítése, nemzetközi versenyképességének javítása;
- Versenypozíció erősítése, felzárkózás, más turisztikailag frekventált településekhez;
- Kiemelkedő jelentőségű vallás-, kultúr-, népművészet-, és építészettörténeti értékeinek turisztikai vonzerővé fejlesztése;
- Látogatóbarát muzeális gyűjtemény kialakítása;
- A már meglévő turisztikai szolgáltatások színvonalának emelése;
- Olyan komplex turisztikai termék létrehozása, mely Kalocsa igazi értékeit egy csokorba foglalva mutatja be;
- Kalocsa város vendégforgalmának növelése az új vonzerő által generált látogatók számával;
- A belváros, és az itt lévő műemléki épületek esztétikai állapotának javítása;
- Látogatóközpont létesítése, mely egyben közösségi térként is funkcionál;
- Városi közösségi tér kialakítása;
- Családbarát szolgáltatások telepítése (gyermekmegőrző, pelenkázó);
- A vonzerő által közvetített ismeretek által az ide látogatók tudásának bővítése: egyháztörténet, Magyarország történelme, népművészeti ismeretek bővítése, a paprikatermesztés egyedi bemutatása.

Vonzerői, látnivalói

Kalocsa egyik legfőbb vonzerejét kétségkívül **erős egyházi múltja és jelene** jelenti. A város egyike a négy magyarországi római katolikus érseki székhelynek, az államalapítás óta a magyar katolicizmus második központja. Kalocsa szinte egyidős a magyar történelemmel, az államalapítás óta érseki székhely, a magyar katolikus egyház jelentős központja.

A városba látogató turista elsőként talán a barokk stílusú **Főszékesegyház** két tornyát pillantja meg, aminek külső és belső megjelenése is magával ragadó nem csupán vizuálisan, ugyanis a templomban található, Liszt Ferenc által felavatott monumentális orgona már több ezer látogatónak nyújtott felejthetetlen élményt hangjával. A Főszékesegyház épülete korosztálytól függetlenül igen kedvelt a turisták körében.

A Főszékesegyház kápolnájának északi felében nyitották meg 1988-ban az **Érseki Kincstár**at, az egyházmegyében összegyűlt egyházi kincsekből álló gyűjtemény bemutatására. A kincsek mellett több középkori ritkaság is található a Kincstárban, mint Keresztelő Szent János faszobra, a drágakövekkel díszített, aranyozott ezüst Szent István herma, vagy a 13. századi vörös márványból készített "kalocsai királyfej".

A Főszékesegyházi Könyvtár Patachich Ádám érseknek köszönheti létrejöttét, aki 19 ezresre becsült gyűjteményét az egyházmegyére hagyta. Az érseknek fontosnak tartották a gyűjtemény bővítését, így ma már mintegy 130.000 kötet található az **érseki könyvtár**ban, közöttük szentírások, zoltároskönyvek, egyházi beszédgyűjtemények, orvosi-, jogi-, és csillagászati művek.

⁷ <http://www.kalocsa.hu/kalocsa-turisztikai-koncepcioja/>

A kincstárnak és könyvtárnak helyet adó **Érseki Palota** minden bizonnyal az egyik fő látványosságnak számít Kalocsán. Helyén hosszú évszázadokig a kalocsai vár állt, amelyben az érsekek is laktak. A várat Batthyány József érsek leromboltatta, és maradványaira kezdte építtetni 1775-ben, majd Patachich Ádám érsek építtette a könyvtári szárnyat, amivel megalapította a nevezetes főszékesegyházi könyvtárat. A könyvtár és kabinet faburkolata rokokó stílusú. A XVII. század utolsó évében született a nyugati szárny. A palota dísztermében áll többek között Liszt Ferenc zongorája, amelyen több **hangversenyt** adott. **Az Érseki Palota Kalocsa egyik fő vonzerejének számít a hozzá tartozó kertjével**, parkjával együtt, ami kellemes sétákra, kikapcsolódásra nyújt lehetőséget.

NÉPI HAGYOMÁNYOK MEGJELENÍTÉSE

A vallási épületeken kívül Kalocsa a népi építészet, népi hagyományokat őrző látnivalók terén is kínál lehetőségeket. A **vasútállomás** gyönyörűen festett épületét 2016 októberében nyitották meg újra a turisztikai nyilvánosság előtt, emellett a **Tájház** is betekintést enged a kalocsai népművészeti motívumok, a kalocsai minta világába, ami a Hungarikumok közé tartozik. A Népművészeti Házat 1935-ben vásárolták meg Gábor Lajos festőművész javaslatára, aki egy jellegzetes Kalocsa környéki, kalocsai népművészeti motívumokkal díszített és berendezett parasztházat kívánt létrehozni. A ma is idegenforgalmi célokat szolgáló tájház első három helyisége eredeti formájában mutatja be a régi paraszti életet, a valamikori kamra helyén pedig kiállítás keretében kísérhetik nyomon a látogatók a kalocsai népművészet fejlődését.

FÜRDŐK

A megye több pontjához hasonlóan Kalocsán is fellelhető **termálvíz**, amit a **Csajda Gyógyfürdő és Uszoda** tesz elérhetővé a városba látogatók számára. Az egész évben nyitva tartó fürdő öt medencével, wellness szolgáltatásokkal és gyógyvízzel várja a turistákat. A 35 fokos, magas ásványi anyag tartalmú, nátrium-kloridos, bromidos és jodidos kémiai összetételű hévíz kiválóan alkalmazható elsősorban mozgásszervi, ízületi betegségek gyógyítására. A két 35 fokos termálvizes medence mellett egy 28 fokos úszómedence és egy 30 fokos tanmedence található, így az egész család számára ideális fürdőhelyszín.

Az egész évben nyitva tartó fürdő mellett a nyári hónapokban a Kalocsától néhány kilométerre lévő **Duna** nyújt kikapcsolódási lehetőségeket az ide látogatóknak. A nagy folyó nyáron békés strandjaival, éttermeivel, sörözőivel várja az idelátogatókat, illetve megtalálható itt két nemzetközi hajóállomás is, amelyek több száz úszó szállodát fogadnak, az utazási irodák pedig gondoskodnak az utazók szárazföldi programjairól, mint városnézés, idegenvezetés stb.

GYŰJTEMÉNYEK, MÚZEUMOK

Kalocsa gazdag kulturális öröksége megtekinthető múzeumaiban, gyűjteményeiben, és a jelenleg is aktív munkát folytató paprika múzeumban, valamint a porcelán manufaktúra üzemében, de ezeken kívül is található gyűjteményeket őrző múzeumok a városban. A **Magyar Fűszerpaprika Múzeum** a történelmi városközpontban, a Szentháromságtér szomszédságában helyezkedik el, így könnyen megközelíthető a turisták számára. Az épület padlasterében berendezett kiállítás a magyar fűszerpaprika-termesztés történetét ismerteti, valamint bemutatja a munkafolyamatok során

használt legfontosabb eszközöket. A látogatás élményét a gerendákra akasztott több ezer fűszer paprika fűzér látvány és illata fokozza.

A **Fazekas Alkotóházban** a tradicionális fazekasmesterség valamennyi technológiája megtalálható, és folyamatosan zajlik oktatás is. Évente rendeznek országos fazekas találkozókat, és a műhely kiállítás is működik az épületben. A folyamatosan bővülő gyűjteménybe a kalocsai fazekas hagyományokat bemutató tárgyak, és a mai igényeket kielégítő használati kerámiák is kerülnek.

A tájmúzeumként működő **Viski Károly Múzeum** legnagyobb állandó kiállítása a „Népek, életformák, hagyományok a Kalocsai Sárközben” Kalocsa és a környék újkori történetét és a kalocsai népművészet kialakulását mutatja be. De megtalálható itt az egykori jezsuita gimnázium ásványtára és éremgyűjteménye is.

A Kalocsán született Nicolas Schöffler / Schöffler Miklós képzőművész 1979-ben a teljes életművét bemutató anyagot adományozott szülővárosának. A város akkori vezetői megvásárolták és a múzeumi céloknak megfelelően átalakították a család hajdani házát, ahol keddtől vasárnapig tekinthető meg a **Nicolas Schöffler Gyűjtemény**.

Kalocsa múltjának és jelenének is meghatározó szereplője a porcelán és a népművészet. Az 1971-ben alapított **Kalocsai Porcelán Manufaktúra** célja, hogy magas színvonalon ötvözze Kalocsa és környéke több száz éves, világhírű népművészetének legnemesebb hagyományait a porcelánfestés művészetével. A Manufaktúrában a látogatók megtekinthetik a porcelángyártás teljes folyamatát, a porcelánöntéstől az égetőkemencéig, amelyek óriási élményt nyújtanak gyermekeknek és felnőtteknek egyaránt, így kiváló családi program. A Kalocsai Porcelán Manufaktúra szakemberei a porcelánfestés mesterfogásaiba is betekintést nyújtanak a turisták számára.

GASZTRONÓMIA

Kevés ember van az országban, aki Kalocsa nevének hallatán ne gondolna a paprikára. A kalocsai minta mellett a város egy másik **Hungarikummal** is büszkélkedhet, a **kalocsai fűszerpaprikával**, ami méltán világhírű. A fűszerpaprika elengedhetetlen kelléke népi ételeinknek, a gasztronómiai hagyományok megőrzésére pedig már tradícióvá vált a paprikás ételek fesztiválja a paprika fővárosában, Kalocsán: az ősszel megrendezésre kerülő **Kalocsai Paprikafesztivál**, ami nem csak a környékről, a megyéből, az ország más pontjairól is vonzza a látogatókat nem csak a gasztronómiai, de egyéb programokkal is, mint kézművesség, könnyűzenei koncertek, gyerekprogramok, vásárok. A rendezvény fő célja, hogy a Kalocsai Paprikafesztiválra érkező közönség testközelből is megismerkedjen a paprikatermesztés hagyományával, a paprikás ételek utánozhatatlan ízével, és a paprikához is fűződő népművészeti örökséggel.

Rendezvények

Kalocsa kiemelt rendezvényei a Duna Menti Folklórfesztivál, a Kalocsai Paprikafesztivál, a Kék Madár Fesztivál, a Majális, a Sárkányhajó Kupa, a Szent István Napok, valamint a Szent Iván-éji mulatság.

A mindig nagy tömegeket vonzó, három évente megrendezésre kerülő **Duna Menti Folklórfesztivál** Magyarország egyik legrégebbi, a régió legnagyobb fesztiválja. Az először 1968-ban megrendezett

fesztivál színteret ad a dunai népek hagyományokat őrző folklór együtteseinek, szólistáinak, népművészeinek, ahol baráti vetélkedésben népi kultúrájuk értékeit bemutathatják.

A szintén nagy múltra visszatekintő **Kalocsai Paprikafesztivál** fő célja, hogy az emberek testközelből is megismerkedjenek a paprikatermesztés hagyományával, a paprikás ételek utánozhatatlan ízével, valamint azzal a paprikához is fűződő népművészeti örökséggel, amely generációról-generációra szállva élő hagyománya nemzetünknek.

A Lakatos György fagottművész által összeállított jótékonyági **Kék Madár Fesztivál** programja sajátos célú és kiemelt fontosságú Kalocsa programjai között, hiszen az esemény elsődleges célja a beteg gyermekek támogatása. A több helyszínen zajló Fesztivál több mint húsz éves múltra tekint vissza, az országos és világhírű művészek és előadók pedig tiszteletdíj nélkül támogatták a rendezvény célját.

A város központjában található Érsekkertben megrendezett Majális több éves múltra tekint vissza. 2009-től rendezik meg, és a tematikus programelemek mellett vidámpark, kirakodó-, és helyi termelők vására várja az érdeklődőket. A szórakoztató és érdekes programok, és az Érsekkert nyújtotta páratlan szépségű környezet kiváló kapcsolódási lehetőséget kínálnak családok számára.

A 2016-ban már hatodszorra megrendezett **Sárkányhajó Kupa** amellett, hogy a helyiek és környékbeliek számára nyújt kiváló programot, igen látványos turisztikai elemként is funkcionál. Az egyedülálló, és egyre népszerűbb háromnapos sporteseményt minden év nyarának első hetében szervezi meg a helyi ifjúsági önkormányzat, ahol a 21 fős csapatokban szinte minden korosztály képviselteti magát.

Kalocsa egyidős a magyar állammal, a város érsekségét 1001-ben alapította István király. Ennek az erős történelmi múltnak a méltó megünneplésére szolgál Szent István király államalapító ünnepe augusztus 20-án, amihez kapcsolódóan a városban évente megrendezik a **Szent István Napokat**. A kétnapos eseményen a családok minden tagjának kínálnak nekik tetsző programot. A szervezők nem titkolt célja, hogy regionálissá, későbbiekben pedig országos hírűvé tegyék ezt a rendezvényt, erősítve Kalocsa történelmi jelentőségét.

A főbb rendezvények mellett számos eseménynek ad helyszínt az Érsekkerti Szabadtéri Színpad: musicalek, színházi előadások, könnyűzenei koncertek nyújtanak szórakozást, kapcsolódást a helyieknek és turistáknak egyaránt. Az Érsekkerti Szabadtéri Színpad felújítása, fejlesztése a város tervei között szerepel turisztikai vonzerejének erősítése céljából.

Szálláshelyei

Kalocsán főként panziók, vendégházak és apartmanok kínálnak szálláshelyeket, de található a városban három, illetve négycsillagos hotel is. Ebből is látható, hogy a város turisztikai fellendülésének egyik legerősebb akadálya a minőségi szálláshelyek hiánya jelenti – ahogyan az a város turisztikai koncepciójában is olvasható. Kalocsán a kereskedelmi szálláshelyek kapacitása összesen nem éri el a 150 férőhelyet, a magán szálláshelyek pedig csupán valamivel több mint húsz helyet tesznek ehhez hozzá. Ahogyan a város turisztikai koncepciójában is megfogalmazták, a turizmus hosszú távú és fenntartható fejlődésének elengedhetetlen feltétele Kalocsa szálláshelyeinek bővítése, ugyanakkor a mennyiségi növekedés mellett fontos a minőségi fejlesztés és a szolgáltatásbővítés is. Mindezek mellett az egyre népszerűbb falusi szálláshelyek számának növelése

is cél. A Kalocsa Szíve programban külön fejezetként, fontos tényezőként jelenik meg a szálláshelyfejlesztés is.

Közlekedése

Közúton Kecskemét felől az 54-es főúton, illetve az onnan ágazó Kecel-Kalocsa útvonalon lehet elérni. Budapestről illetve Baja felől pedig az 51-es főúton. A fővárostól 120 km-re, a szegedi regionális központtól és Dél-Dunántúl központjától is mintegy 100 km-re fekszik.

Vasúton 2007 óta nem zajlik személyszállítás Kalocsán, **Volán járatokkal lehet a városba utazni**. 2016 elején a városvezetés tárgyalásokat kezdeményezett a MÁV-al a **kalocsai vasútállomással** kapcsolatban, amit újra meg szerettek volna nyitni a turisták számára. Annak a falai ugyanis gyönyörűen ki vannak festve, ami a **turisztikai látványosságok** tárházát erősíti. 2016. október végén meg is nyílt a turisztikai nyilvánosság előtt a vasútállomás, amiben kapcsolódó programelemként egy vasúttörténeti kiállítás is nyílt.

A **Kalocsai repülőtér** – ami a várostól négy kilométerre fekszik – kezdetben katonai reptérként működött, majd a rendszerváltást követően polgári célokra is használják. A repülőtér logisztikai elhelyezkedése miatt alkalmassá tehető akár nemzetközi transit forgalom bonyolítására is.

A nemzetközi turizmus szempontjából jelentős a Duna-parti meszesi **személyforgalmi kikötő**, aminek köszönhetően sok külföldi turista érkezik a városba. A város **kerékpáros közlekedése** igen jelentős. Az országban itt az egyik legmagasabb az egy főre jutó, külön sávon haladó kerékpárutak métere. Nem csak a várost hálózza be a kerékpárút, de a környező településekre (Meszes, Bátya, Negyvenszállás) is kerékpárúton juthatnak el a kerekezők. Ezen kívül a közelben, a meszesi Duna-partnál halad el az EuroVelo nemzetközi kerékpárút 6-os útja is, aminek köszönhetően a Fekete-tengertől az Atlanti-óceánig el lehet jutni kerékpárral nyolc országon keresztül.

3.3.4 KISKŐRÖS, ÉLMÉNY A KUNSÁG SZÍVÉBEN

Petőfi Sándor szülőhelye Bács-Kiskun megye közepén található, és a járás legmeghatározóbb települése. A nagy múltra visszatekintő kisváros területe már a XV. századtól lakott volt, a török dúlás nyomán azonban hosszú időre elnéptelenedett. 1718-ban került sor az újraterelítésre a Wattay-család birtokaként. Ennek során felvidéki szlovák telepesek érkeztek a térségbe, akik munkájukkal, szorgalmukkal, kitartásukkal új életet hoztak a lakosait vesztett pusztába. A fejlődésnek indult település előbb mezőváros, majd nagyközség, járási székhely, végül 1973 óta városi ranggal rendelkező településként tölt be fontos szerepet a Dél-Alföldön.

Kiskőrös 1890 óta ápolja leghíresebb fiának, Petőfi Sándornak a kultuszát, a nádfedeles házikó pedig igazi **zarándokhelyé** vált, és akként is funkcionál ma is.

A térség az 1800-as évek elejétől hagyományosan szőlőtermő vidék, a századforduló óta az alföldi borrégió jelentős városa. Könnyű, homoki borai méltán népszerűek az egész országban.

Látnivalói

Kiskőrös főbb nevezetességei és turisztikai vonzerői: a Petőfi Sándor Szülőház és Emlékmúzeum; a Kiskőrös Gyógy- és Strandfürdő, Tanuszoda és Kemping; az Old Car Múzeum; a Kiskőrösi Közúti Szakgyűjtemény; és a Szlovák Tájház.

A **Petőfi Sándor Szülőház és Emlékmúzeum** a XVIII. század utolsó harmadában épült, és már az 1880-as években zarándokhellyé vált és az napjainkban is. A utcai szoba szinte változatlanul maradt az idők folyamán, és a család egykori bútorait, a konyhában pedig korabeli főzőedényeket őriz és tár a látogatók elé. A szülőház melletti emlékmúzeumban a költő életútját bemutató állandó kiállítás, illetve minden évben több rangos tárlat várja az ide érkezőket. A két épület között lévő sétálóudvar különlegessége az aradi vértanúk emlékfala, illetve az Európában egyedülálló Műfordítói Szoborpark, amely a Petőfi műveit fordítók portréinak ad helyet. Ez a park évről évre gyarapodik, hiszen Petőfi művei több mint ötven nyelven olvashatók. Így már tizennégy műfordító mellszobra található itt.

Amint az Bács-Kiskun megyében több helyen, Kiskőrösön is található termálfürdő. **Kiskőrös Gyógy- és Strandfürdő, Tanuszoda és a vele egységet képező Kemping** a város zöld övezetes, parkos környezetében található. A strand befogadóképessége naponta 1600 fő, a két hektáron elterülő kemping pedig egyszerre 50 lakókocsi kényelmes elhelyezését biztosítja. A fürdő területén két szabadtéri hidegvizes, szintén kettő, iker elrendezésű, pezsgőfürdős, felülről fedett és oldalról nyitott termálvizes medence található. A fürdő területén sportolási lehetőségek – strandfoci, röplabda, tenispálya – található, a közelében pedig ételmiszerüzlet, étterem található, illetve különféle szolgáltatások vehetők igénybe, mint fodrász, masszázs, orvos.

A veterán autók felújításával, bemutatásával, és veterán autók találkozójának szervezésével foglalkozó, 2005-ben alakult Old Car Center Nonprofit Kft. sikeresen pályázott a Dél-alföldi Operatív Program keretein belül meghirdetett „DAOP-2009-2.1.1/B Versenyképes turisztikai termékek és attrakciófejlesztés” című pályázatán, és vissza nem térítendő támogatásban részesült. A társaságnak addig nem volt saját kiállítóterme, a támogatásnak köszönhetően építették meg Kiskőrösön a 2.420 m²-es alapterületű interaktív **Old Car Múzeumot** és felújító komplexumot. A kiállító termen, és felújító csarnokon kívül egy kávézó, és egy 3D-s mozi is várja a múzeumba látogatókat, akik a kiállított autók mellett, végig kísérik az első csavar becsavarásától a teljes körű felújításig a helyreállítási folyamatot. A múzeum kiállítóterének kapacitása meghaladja a 100 gépjárművet.

A **Közúti Szakgyűjtemény** az országban egyedülálló kiállítási anyag. 1968 óta mintegy 548 négyzetméter fedett és közel 10 ezer négyzetméter szabad területen mutatja be az út- és hídépítés, illetve fenntartás relikviáit. A kiállítás része ezen kívül a közel 8500 kötetes szakmai könyvtár és az 1800 darabos térképtár is.

A **Szlovák Tájházban** az újratelepítés során betelepített szlovák családok mindennapi életébe tekinthetnek be a látogatók az ott kiállított bútorokból, használati tárgyakból, ruhákból, kézimunkákból összeállított néprajzi gyűjtemény segítségével. A Tájház bemutatja a „tótok” által kedvelt gállickék lábazatú, nádtetős, tipikus alföldi parasztházakat, és a hozzájuk tartozó melléképületeket (mint istálló, kamra), valamint az udvarokon található jellegzetes építményeket, mint a gémeskút, a korsók tárolására szolgáló ágasfa, vagy a lacikonyha.

Összességében tehát Kiskőrös kiválóan alkalmas több napos, családi utazások színhelyének, hiszen a városban és környékén számos látnivaló és kikapcsolódási lehetőség található minden korosztály számára.

Megközelítése

A város az 53-as főút mentén épített kerékpárúton is elérhető, amely Akasztótól egészen Kiskunhalasig tart. A minősége változó, de a közeljövőben közvetlen összekötése lesz északon Solt felé az EuroVelo 6 illetve délen Tompa felé az Eurovelo 13 nyomvonallal, ami kiváló lehetőséget ad, hogy a térség bekapcsolódjon az európai kerékpáros világ vérkeringésébe.

Szálláshelyek

A városba látogatóknak vendégházak, magánsházák, apartmanok kínálnak szálláslehetőséget, illetve közvetlenül a Termálfürdő és a szabadtéri strand mellett, a városközponttól néhány percnyi sétára található egy háromcsillagos hotel, valamint egy négycsillagos wellness és konferencia hotel is található a városban. Ezen kívül a város tíz kilométeres körzetében is található szálláshelyek a környező településeken.

3.3.5 KISKUNFÉLEGYHÁZA, PETŐFI ÉS MÓRA VÁROSA

Kiskunfélegyháza a Duna-Tisza közti homokhátság középső részén a Kiskunságban fekszik, a Kiskunfélegyházi járás központja. A népességszáma szerint a megye harmadik legnagyobb városa. Nagy múltra tekint vissza, létezését először 1389-ben kelt királyi oklevél említi "Feledhaz" néven. Nevezik még Petőfi és Móra városának is.

Napjainkban Kiskunfélegyháza jelentős iskolaváros, több gimnázium és középiskola is található a városban. Oktatási intézményei a város térségén túli számos diák számára is kínál tanulási lehetőséget. A legrégebbi és leghíresebb iskolák a Szent Benedek Gimnázium, Szakképző Iskola és Kollégium Kiskunfélegyházi Petőfi Sándor Tagintézménye és a Móra Ferenc Gimnázium, amelyek most is a régió elismertebb gimnáziumai.

Legfőbb vonzerejét a gyógyfürdője, illetve a történelmi, irodalmi, építészeti látnivalói jelentik.

Látnivalói

A Kiskunság múltját őrző **Kiskun Múzeumot** 1902-ben alapította a város Szalay Gyula – a helyi gimnázium sokoldalú tanára – javaslatára. A gyűjtemény egyre gyarapodott, 1942-ben pedig az egykori Kiskun Kapitányság székházába került. A hatalmas barokk épületegyüttes főépületében képzőművészeti, régészeti, történelmi, néprajzi állandó kiállítások, valamint időszakos kiállítások és konferenciaterem található, illetve a múzeumpedagógiai foglalkozásokra kialakított oktatóterem. A

Kiskun Kapitányság hajdani tömlőce ma **börtönmúzeum**, ami Magyarország büntetéstörténeti emlékeit mutatja be a látogatóknak, az egykori börtönudvaron álló **népi műemlék szélmalom** pedig az ország egyetlen megmaradt alulhajtós szélmalma. Kiskunfélegyháza híres szülötte **Móra Ferenc**, akinek a **szülőházában** 1982-ben nyílt meg a XX. századi magyar próza klasszikusának életét és munkásságát bemutató múzeum. A kiállítás végigvezeti a látogatót Móra Ferenc életén, kiemelve a város és az író szoros kapcsolatát.

A város a magyar irodalom egy másik jeles alakjának, Petőfi Sándornak az emlékét is őrzi. A **Petőfi Sándor Emlékház** helyén állt az a nádtetős épület, amiben a Petrovits család élt, amikor az édesapa mészárszék árendás volt a Kiskunság székhelyén. A költő emlékét a ház homlokzatán lévő tábla hirdeti: „Itt töltötte gyermekéveit Petőfi Sándor”. Az 1850-es években épült polgárház lett a későbbiekben a félegyházi Petőfi-kultusz egyik színhelye, ma ez az emlékház mutatja be Petőfi Sándor emlékeit Kiskunfélegyházán. Az 1744-ben épített **Sarlós Boldogasszony-templom** későbarokk stílusú, a klasszicista hatású főoltára pedig 1790-ben készült. Az oltárkép Mária és Erzsébet találkozását ábrázolja, és szemet gyönyörködtető még a rokokó szószék és a mellékoltárok, valamint a copf stílusú keresztelőkút, melyek mind több száz évesek. **A templom is őrzi Móra Ferenc emlékét:** az áldozórács volt az író első közszereplésének színhelye, melynek márványlapjához 1888-ban odafagyott Móra Ferenc talpatlan-cipős lába a karácsonyi versmondás alatt.

A város ékessége a neoreneszánsz, rendkívül gazdag formakincsel rendelkező **Szent István-templom** is. A templom tornyában harangjáték működik, ami nagyon sok önzetlen ember fáradozásának eredménye. A **harangjáték** napközben többször is megszólal, ami a helyiek mellett a turisták számára is nagy élményt nyújt. A **kiskunfélegyházi városházáról** így írtak őseink: „Tornyosan áll s cifrán, mint a puszta virága.” A városház 1909-1911 között épült Vas József tervei alapján, és a szecesszió nemzetközi rangú magyar képviselőjének, Lechner Ödön építésznak az egyedi, sajátos díszítőelemeit tükröi. A szemet gyönyörködtető épület homlokzatán Zsolnay majolikadíszítések, tulipános motívumok, magyar ornamentika található, a csúcsán pedig a város címere található. A külső megjelenése mellett a díszterem is magával ragadó, motívumaira a szecesszió színvilága és a természetet stilizáló formakincs jellemző, nagy félköríves ablakait pedig színes mozaiküveg díszíti. Az oldalbejárat mellett az egykoron Kiskunfélegyházán tanuló Munkácsy Károly szobrászművész faragott alkotása áll, rajta a város híres személyeinek, Petőfi Sándor költő, Móra Ferenc író, Holló László festőművész portréival.

Az építészeti és irodalomtörténetileg is értékes **Hattyúház** Kiskunfélegyháza központjában áll. A szép, klasszicista stílusú épület magára vonja az itt élők és a városba látogatók tekintetét egyaránt. Építészeti jelentősége abban rejlik, hogy a klasszicizáló stílus egyetlen meglévő jeles középülete Félegyházán, az irodalomtörténi pedig abban, hogy Petőfi-emlékeket hordoz: a költő családjához kapcsolódik, Petőfi apja az 1820-ban felépült Hattyúház első bérlői közé tartozott. Az épületet 1963-tól kezdték felújítani, majd 1966-ban az egész épületet a Petőfi Sándor Városi Könyvtár kapta meg.

Erdei Ferenc így ír **Kálváriáról** 1927-ben megjelent „Futóhomok” című szociográfiájában: „... A város szélén meglepetés a megejtően szép Kálvária...”. A Hétfájdalmú Szűz tiszteletére felszentelt **kis kápolnát** és a Jézus keresztútját ábrázoló 14 képből álló stációsort 1829-ben emelték. Az építményekhez egy székely kapun át juthatunk, amit Korond önkormányzata adományozott Kiskunfélegyházának a két település barátságának jelképeként. a kápolna teteje járható, a szentély

felett pedig három feszület áll: Krisztus és a két lator, Krisztus lábánál két nőalak, a keresztek között egy-egy szoboralak. A helyszín magával ragadó szépsége nem csupán a vallás miatt érkezőket ejti ámulatba. A város látnivalója Köllő Miklós egykoron Segesvár főterét ékesítő **Petőfi Sándort ábrázoló szobra**, ami a költő édesapjának egykori mészárszékére, a Hattyúházra néz. Természetesen Kiskunfélegyháza másik híres személyének, **Móra Ferencnek a szobrát** is megtalálhatjuk Kiskunfélegyházán, az íróról elnevezett téren. A városban a fentiekén túl is számtalan látnivalót talál az ide látogató – mint például a Szabó kúria, vagy a Hősök parkja –, így igen tartalmasan töltheti Kiskunfélegyházán az idejét.

A kulturális, építészeti látnivalók mellett a városba látogatók fürdőkben pihenhetik ki a látnivalók körbejárását. Kiskunfélegyháza a gyógyvízzel rendelkező területek táborába tartozik. A kórház épületén belül kialakított kórházi háttérű **Róna Kincse Gyógyfürdő** országos viszonylatban is ritkának számít. Az orvosi felügyelet mellett történő fürdőzésen túl, szükség esetén lehetőség van egy épületen belül diagnosztikai-, vagy különböző orvosi vizsgálatokra, vagy akár kisebb sebészeti beavatkozásokra is. A fürdőben megtalálható az összes fürdőgyógyászati ellátás: gyógyvíz, súlyfürdő, szénsavas kádfürdő, iszap- és parafangó kezelés, masszázs, víz alatti vízszugármasszázs, víz alatti torna, gyógyúszás, komplex fürdőgyógyászati ellátás, továbbá elérhető a fizioterápia és gyógytorna is. Kiegészítő szolgáltatások az oxigénterápiás jakuzzi és az infrasauna, de kozmetikus és pedikűrös szolgáltatások is várják a hozzánk érkezőket. A Róna Kincse gyógyvíz közel húszféle ásványi összetevővel rendelkezik, melyek közül a legmagasabbak a hidrogén-karbonát és a metakovavas értékek.

A Gyógyfürdő mellett a vasútállomástól egy percre lévő **Városi Strand és Uszoda** várja a látogatókat egész évben mintegy 25.000 m² területen négy kültéri és három beltéri medencével.

A város állandó programjain – Termelői Piac, Városnézés Kiskunfélegyházán, Szecessziós időutazás Kiskunfélegyházán – kívül hagyományőrző, kulturális, és szórakoztató programokkal várja az érdeklődőket.

Közlekedése

Kiskunfélegyháza jelentős közlekedési csomópont: a városon áthalad az 5-ös számú főút, az M5-ös autópálya; a városból indul Szentesre a 451-es főút.

A város vasúti forgalma is kiemelkedő: a Budapest–Szeged vasútvonalon fekszik, de közvetlen vonatok közlekednek Kiskunhalasra, Szentesre, és Lakitelken át Szolnokra is.

Szálláshelyek

Kiskunfélegyháza szállás-férőhelye a 7. táblázat: A megye kereskedelmi szálláshellyel rendelkező városai kapacitásának alakulása (férőhely, db) (Forrás: KSH)/ alapján 2008 óta nem változott az ötven férőhelyről. A városban és környékén két hotel, valamint panziók és vendégházak, magán szállások kínálnak szálláshelyet a turistáknak.

3.3.6 KISKUNMAJSA

A város Kiskunhalas és Kiskunfélegyháza között található, a Majsza-Fehértói Főcsatorna mellett. A település földjének és a mai népességének története 1743-tól fonódik egybe. Ezt megelőzően hunok, avarok, kunok szállásterülete volt ez a környék.

A város fő vonzerejét a **Jonathermál Gyógy - és Élményfürdő** jelenti. A több évtizedes múltra visszatekintő fürdő egész évben folyamatosan működik, és a család minden tagja felüdülhet a parkosított, sportolási lehetőségekkel is ellátott környezetben, illetve a kül- és beltéri gyógy-, csúszdás, hullám- és élménymedencékben. A termálvizes gyógymedencék nagyrészt a fedett csarnokban találhatóak, kivétel a kültéri körmedence. Az élménymedencék egész évben és minden évszakban nyitva tartanak a péntek és szombati éjszakai fürdőzés idején is.

A fürdő minden korosztály számára felejthetetlen élmény nyújt: dombcsúszda, pezsgőágyak, vizes barlang, gejzír, buzgárok, dögönyözők, masszírozók, vadvízi folyosó, pezsgőfürdő sziklacsobogó, vízgomba. A csúszdapark két elkülönülő medencetérrel rendelkezik, egy a kicsik és egy nagyobbak számára, utóbbi négy óriás csúszdával szórakoztatja a fürdőzőket. Mindezeket túl hullámmedence, a nyári hónapokban nyitvatartó strand medence, felfújható úszó aquapark, gyermekpancsoló medence játékokkal, játszóterek, játszóház a nyári szezonban, és a fürdőzéshez kapcsolódó szolgáltatások várják a család minden tagját a fürdőben. Így különböző masszázsok, vízi gyógytorna, szauna-sziget, gőzkabin és mártózó medence, szolárium, sportpályák, óriás sakktáblák várják a gyógyulni, felfrissülni vágyókat.

A vendégek a fürdő és a motel éttermében, illetve a közelben lévő egyéb vendéglátó helyeket csillapíthatják éhségüket, barátságos kiszolgálással és kedvező árakkal. A fürdő programokat, rendezvényeket is kínál vendégeinek, mint például a kempingben megrendezett Húsvéti Kempingtalálkozó és a Szüreti Fesztivál.

A fürdőzésen kívül a városban is találunk értékes látnivalót a turisták – mint az **'56-os Múzeum és Kápolna, a Kisboldogasszony Római Katolikus Templom, a Konecsni György Helytörténeti Gyűjtemény, a Mayossaszállás Emlékmű, a Sörös korsó és Sörös pohár gyűjtemény, a Szökőkút, vagy a Tájház.**

Ezen kívül természeti értékei is jelentősek, nagy arányban található meg itt a fokozottan védett tartós szegfű, a Kiskunmajsza – Bodoglári 720 hektáros igazi kiskunsági buckavidéket pedig 1984-től védetté nyilvánították. A területen kijelölt utak vezetnek a legszebb, legjellegzetesebb helyekre, nyár elején pedig a virágzó árvalányhaj is látható itt.

Mindezeket túl jelentős a városhoz kapcsolódó kerékpárút is, ami végighalad Jászszentlászlón, Móricgáton, és betér a páratlan adottságú Bugacra is. A kiskunmajsai gyógyfürdőt és Bugacpusztaházát köti össze a kerékpárút, amin számos látnivaló tekinthető meg.

Összességében Kiskunmajsza családok számára ideális üdülőhely.

Közlekedése

A város vonattal és a Volán buszjárataival is elérhető. Főútvonal a településen nem halad át, az 53-as és az E75-ös főutakból leágazó útvonalakon lehet a városba bejutni.

Szálláslehetőségek

Kiskunmajsán üdülőházak, apartmanok, vendégházak, tanya-szállások, panziók, várják a pihenni vágyókat. Valamint a gyógyfürdő közvetlen szomszédságában elhelyezkedő motelben és kempingben is találhatóak szálláslehetőségeket. Családok számára ideális szállást kínálnak a több ágyas motelszobák, az összkomfortok faházak, apartmanok, valamint a fürdő melletti üdülőfalu üdülőházai és a panzió. Sátorral, lakókocsival érkező vendégeket egy öt hektáros kemping fogadja a fürdő mellett.

3.3.7 KISKUNHALAS, A CSIPKE VÁROSA

Kiskunhalas a Duna–Tisza közti homokhátság legmagasabb részén fekszik. A fővárostól délre 148 km-re, a megyeszékhelytől, Kecskeméttől 63 km-re dél-délnyugatra, Bajától 56 km-re északkeletre, Szegedtől 55 km-re nyugat-északnyugatra található. Ahogyan azt a város neve is mutatja, **halastó mellé települt**, kezdetben mocsaras vidék volt. Legfőbb nevezetessége a **halasi csipke**, ami által nem csak országosan, de nemzetközi szinten is ismertté vált.

Nevezetességei, látnivalói

Halasi Csipkemúzeum – A város legnevezetesebb látnivalója a Csipkeház. A világelsőnek számító brüsszeli csipke után a magyar csipkevarró asszonyok remekművei a legelismertebbek. A múzeumban az üvegtárolókban kiállított szebbnél-szebb halasi csipke mellett élőben is megtekinthetik a látogatók a csipkevarrás folyamatát, ami nagy élményt nyújt gyermekeknek és felnőtteknek egyaránt.

Tájház – A faoszlopos tornácú, nádtetős parasztházat 1750 körül építtette az Orbán és a Baki család. A Tájházként üzemelő jellegzetes halasi gazdaház megőrizte a 19. század végének, 20. század elejének halasi parasztpolgári tárgyait, illetve bemutatja az érdeklődőknek a kor életkörülményeit és a városi állattartás-gazdálkodás építményeit.

Halas Galéria – A galéria 1999-ben alakult a Kiskunhalas tulajdonában levő képzőművészeti anyagok múzeumi kezelése céljából.

Sáfrik-féle szélmalom – Az 1860-as években épített szélmalmot 1901-ben Sáfrik József szélmolnár átépítette és korszerűsítette, 1940-től takarmánydarálóként működött. A ma is működőképességű ipartörténeti építmény 1964-től műemlék.

Berki Galéria – A galéria Diószegi Balázs és Berki Viola állandó kiállításának ad helyet 2014-től.

Végh-kúria – Az épületet Végh István nemesember építette. A 19. század második felében tornáccal és melléképületekkel bővült, majd század végén újabb melléképületeket kapcsoltak hozzá. Az 1980-as évek elején a klasszicista stílusú épület teljes felújításon esett át. A Végh-kúria 1987-óta kiállító teremként működik, mintegy 70 négyzetméter területen. Kertjében szoborpark található, amiben 12 szobrász, közöttük hat Munkácsy- és Kossuth-díjas alkotó művei kerültek elhelyezésre.

Thorma János Múzeum – A múzeumban kiállított tárgyak száma ma már meghaladja a 88 ezret. A gyűjtemény elsősorban néprajzi és helytörténeti jellegű, de régészeti és képző- és iparművészeti anyagot is tartalmaz, emellett jelentős a *Dokumentumtár*, *Képtár* és *Fotótár* is. Mindezekon túl a névadó Thorma János festőművész számos munkája is megtekinthető.

Sós-tó – A város északi szélétől 1,5 km-re, az 53-as út jobb oldalán elterülő Sóstó ideális horgász hely. A tó déli részén fürdőzési lehetőség adott, és büfé üzemel. Közvetlenül a tó szomszédságában impozáns környezetben kiváló konyhával fogadja a vendégeket a késő klasszicista stílusú Sóstó Csárda.

Búsuló kuruc szobra (1904) – Damkó József alkotása az 1703-as halasi csata kuruc halottainak emlékét őrzi. Az ország első, és sokáig egyetlen köztéri kurucszobra volt.

Árpád-kori falu jeloszlopa – Sóstó parkerdő

A látnivalók mellett Kiskunhalas egyik legjelentősebb idegenforgalmi központja a **Termálfürdő és Camping**. Egész évben várja a pihenni, gyógyulni vágyó vendégeit a fürdő, aminek hévizét 1983-ban gyógyvízzé nyilvánították.

A gyógyvíz alkáli-hidrogén, fluorid és jodid ion tartalmú, orvosilag mozgásszervi betegségeknél (idült degeneratív ízületi és gerincbetegségek, gyulladáscsökkentő betegségek nem aktív szakaszában, csontritkulás, húzódások, rándulások, ficamok, sportsérülések) javasolt, de műtétek utáni rehabilitációra, ideggyógyászati megbetegedések, perifériás keringési betegségek, nőgyógyászati betegségek esetén is hasznos lehet.

A Termálfürdő ideális családi pihenésekre, hiszen minden korosztály igényét figyelembe veszi. Az uszodacsarnokban három medence található, a gyógyvizet termálmedence 36° C, felnőtt úszómedence 36° C, gyermek medence pedig 32° C. A nyári szezonban működő strandfürdő területén is három medence üzemel, amiből az egyik 50 méteres, verseny célokra is alkalmas. A fürdő szolgáltatásai: szauna, masszázs, manikűr-pedikűr, fodrászat. A strand területén étterem és büfé várja a vendégeket.

A látnivalók, illetve a fürdő mellett a város az **aktív turizmust** kedvelők számára is ideális, hiszen lehetőség nyílik a horgászatra és lovaglásra is.

A város értékeinek tekinti:

- **Agrár és élelmiszer-gazdaság:** borászat, mezőgazdasági termékek, élelmiszerek, pl.: Kiffer-körte.

- **Egészség és életmód:** gyógyszerek, gyógynövények, gyógyvíz-és fürdő kultúra, pl. Termálfürdő.
- **Épített környezet:** tudatos építési munka eredménye, pl.: Thorma János Múzeum épülete, Szélmalom
- **Ipari és műszaki megoldások:** kézműipar, kézművesség, pl.: a kiskunhalasi víztorony
- **Kulturális örökség szellemi és tárgyi javai:** Tánc, zene, régészeti lelőhelyek, pl.: halasi csipke, Halas Táncegyüttes, halasi verbunk
- **Sport:** szabadidő eltöltése, szellemi sport, sportolói életmű, csúcsteljesítmény, pl.: Csenki Ferenc életműve.
- **Természeti környezet:** fizikai és biológiai képződmények, ökológiai rendszerek, természeti tájak, pl.: mocsári ciprusok
- **Turizmus és vendéglátás szellemi és tárgyi termékei,** pl.: turisztikai szolgáltatások, programok, étel és italkészítési eljárások, pl.: Halasi Szüreti Napok, halasi savanyúmáj.⁸

Közlekedése

A városon áthalad az 53-as számú főút. Baja és Szeged felől az 55-ös főútról, az M5-ös autópályáról Kiskunmajsa felé is meg lehet közelíteni Kiskunhalast.

A város vasúti csomópontjában keresztezi egymást a Kunszentmiklós-Kelebia valamint a Kiskunfélegyháza-Baja vasútvonal. Mindkét nyomvonal közelében kerékpárral jól járható útszakasz halad. Ez kiváló lehetőséget nyújt arra, hogy a MÁV a balatoni példához hasonló módon itt is kedvezményekkel támogassa a párhuzamos vasúti és kerékpáros közlekedést, fellendítve ezzel a térség ökoturisztikai életét.

Szálláslehetőségek

A városban apartmanok, vendégházak, tanyák, fogadók, motelek és egy hotel várja a pihenni vágyókat.

3.3.8 JÁNOSHALMA, „BÁCSKA GYÖNGYE”

Jánoshalma a Bácskai-löszhát és a Kiskunság találkozásánál, Kiskunhalastól mintegy 20 kilométerre található, Baja irányában az 5412-es út mentén fekszik. Az 1989-ben várossá vált Jánoshalma 13,220 ha területen fekszik, melynek **kb. 15%-a belterület, 25%-a erdő, 60%-a mezőgazdasági terület, szántó.** Környékét tanyavilág övezi, ami kedvez a **falusi turizmusnak.** Egyes tanyák vendégfogadásra alkalmasak, hogy a város lakó turisták, az idelátogató külföldiek megismerjék a tanyai életformát, szokásokat, ízeket.

⁸ Forrás: <http://kiskunhalas.hu/ertektar-kiskunhalas>

A település **szerkezete a régi mezővárosi jellegét őrzi**, széles főút, szabályos házsorok, a házak előtt ápolt virágoskertek. Lakói dolgos, szorgalmas emberek, a város határa pedig kiváló termőterületi adottságokkal rendelkező fekete föld a szántóföldi kultúra elterjedésének, a homokos talajok a szőlő- és gyümölcsstermesztésnek kedveznek. Ez virágoztatta fel és élte a települést évszázadokon keresztül. A környék legnagyobb erdőterületei a város határában találhatók. Egy gyalogtúrányi távolságra található a **kéleshalmi ősbörökás**, a Kunfehértói üdülőterület, valamint a csendre, pihenésre vágyóknak a Kiskunsági Nemzeti Park és a Gemenci erdő találkozásánál lévő **Király Lovastanya** – minden korosztály kedvelt pihenőhelye – ahol a természet szinte kéznújtásnyi távolságba kerül. A közelben lévő Hajós pedig a borkedvelők számára nyújt kiváló programlehetőséget.

A kéleshalmi ősbörökás mellett kellemes túrázó, kirándulóhely az Öregmajori erdő is, a **horgászni** vágyók pedig a Halastónál hódolhatnak kedvtelésüknek, valamint az aktív turizmus kedvelők a Baja–Csávoly–Jánoshalma–Kiskunhalas **kerékpárúton** járhatják be kétkeréken a környékét. **A természeti adottságok és a tanyavilág nyújtotta vonzerő mellett látványosságok, nevezetességek a városban:** a Magyar hősi emlékmű, az 1788-ban felszentelt római katolikus templom, az Isteni Gondviselés Kápolna, a Felső-Bácskai Múmalom, a Zsidó templom, a település több szélmalma közül fennmaradt Doktor-telepi szélmalom és Anna-malom, a Helytörténeti kiállítás, a Hunyadi szobor, a jelenleg lakott Orczy-kastély és a Három tavasz ivókút. Utóbbi igen különleges emlékmű: három, végére állított, hátélel összefordított hasábon egy-egy bronz-fejzevelő – 1848-as csákó, 1919-es siltes sapka, 1945-ös szovjet rohamsisak. Az oszlopok derekából kiáll egy-egy vízkifolyó cső, a víz a kör alakú medencébe csoroghat, körötte kör alakú sétány, kívülről körberakva alacsony kőülőkkel.

Közlekedése

Baja és Kiskunhalas között helyezkedik el, főútvonal nem halad át rajta, az 53-as, 54-es és 55-ös főutakból leágazó utakon lehet bejutni a városba. Megközelíthető vasúttal és Volán járatokkal is.

3.3.9 BAJA

Magyarország déli részén, a Duna bal partján partján, a Mohácsi-szigettel szemben fekszik. A megye második legnagyobb városa, a Bajai járás központja. A fővárostól 167 kilométerre délre található. Három nagy tájegység, a Duna-ártér, a Kiskunsági homokhátság és a Felső-bácskai löszhát találkozásánál épült. A legfontosabb déli átkelőhely a Dunán.

A település **fő vonzerejét a természeti és gasztronómiai értékek jelentik:** a Duna és mellékágai, ill. holtágai; Európa legnagyobb összefüggő ártéri erdeje, a Gemenci erdő; a bácskai gasztronómia unikumai (bajai halászlé, egyéb halételek, bácskai hurka stb.).

Jelenleg Baja legjelentősebb turisztikai attrakciója, legtöbb látogatót vonzó kínálati eleme **a Gemenci-erdő ökoturisztikai kínálata**, valamint a halászlé – amely a legtöbb vendéglátóhely kínálatában megtalálható az év bármely szakában –, illetve az ehhez kapcsolódó rendezvény, a Bajai Halfőző Fesztivál.

A Gemenc Zrt. által nyújtott programok, szolgáltatások: sétahajózás, kisvasút, gyalogtúrák, szálláshely-szolgáltatás, borkóstoló az erdőben, keszogsütés tárcsán, kerékpárkölcsonzés, kenükölcsonzés, erdei iskola modulok, ökoturisztikai központ kiállításai, íjászat, erdei lovaskocsizás, szállás, étkezés. A szolgáltatások egy része csak csoportok részére és/vagy előre egyeztetett időpontban vehető igénybe (pl. sétahajózás, keszogsütés, lovaskocsizás, stb.), a Pörbölyi Ökoturisztikai Központ és az erdei vasút kivételével a legtöbb programelem csak szezonális jelleggel működik.

A város további adottságai közé sorolható **épített öröksége** (Belváros), a Petőfi-sziget, Nagy-Pandúr-sziget látványos természeti környezete, a gazdag nemzetiségi kultúra (különösen a magyar, német, bunyevác, horvát, szerb nemzetiségek) és hagyományok (halászat, halkereskedés, hálókötés, bográcskészítés, a csárdás), mini skanzen, a Hajós-Bajai Borvidék, a tereplovaglásra alkalmas területek, a lovasszolgáltatók jelenléte (bár utóbbiak turisztikai jelleggel kevésbé foglalkoznak lovagoltatással). Termálvízzel a település nem rendelkezik, az eddigi termálvíz kutatások nem jártak eredménnyel.

Másodlagos vonzerők: múzeumok, képtár kínálata, a Sugovica szabadstrand a nyári időszakban, Türr-emplékmű, kilátó, Pandúr Ökopark, fesztiválok és rendezvények, vízi színpad, borászatok kínálata, lovas szolgáltatások. A fedett attrakciók száma rendkívül korlátozott (Türr István Múzeum, Bunyevác Tájház, Nagy István Képtár, ill. további emlékházak, zsinagóga, görögkeleti plébániatemplom, a közelben a Pörbölyi Ökoturisztikai Központ), és vonzerőértékük viszonylag alacsony. A legjelentősebb gyűjteménnyel rendelkező (megyei tulajdonban lévő) Türr István Múzeum épülete teljes rekonstrukcióra szorul. Baja számára kitörési pontot jelenthet a szezonalitástól függetlenített, élményközpontúságot hangsúlyozó attrakciók fejlesztése és a kínálat bővítése.

A **múzeumokat, kiállításokat** kisebb attraktivitás jellemzi, általában nem érvényesül a szórakozva tanulás elve. A Baján található múzeumok, kiállítások jelentős részének nyitva tartása nem kellően vendégbarát, melynek oka a rendkívül alacsony humánerőforrás-kapacitás.

A kiegészítő kínálati elemek, szabadidő-eltöltési lehetőségek köre igen szűk (lovaglás, horgászat, vízitaxi, őszi-tavaszi szezonban színházi estek, bowling, heti egy este csillagászati előadás, filmvetítés, játszóház), még a nyári szezonban is kevés a kapcsolódást biztosító program, (esti) szórakozási lehetőség, főként a fiataloknak szóló programkínálat hiányos. A főidényben sem áll rendelkezésre rendszeresen és vállalkozásszerűen működtetett vízi szállítás (motorcsónak, hajókázás). A borkóstolási-pincelátogatási programok szervezése problémát okoz.

Annak ellenére, hogy Baja rendkívüli hagyományokkal rendelkezik a lovassport és fogathajtás területén, hagyományos lovasbemutató programok jelenleg Baján (és szűkebb térségében) nem állnak rendelkezésre. A város és környékének lovasszolgáltatói elsősorban hobbilovaglással, versenyztetéssel, oktatással, hippoterápiával, lovastáborok szervezésével és kocsiztatással (szárnyashajó programokhoz kapcsolódó transzferként) foglalkoznak.

A **programok, rendezvények** terén jelentős fejlődés valósult meg az elmúlt években, napjainkra számos, évente megrendezett – és a bajai, térségi egyedi adottságokra alapozott – eseményt tartalmaz a rendezvénynaplótár. A város fontosabb rendezvényei:

- Bácskai Hurka- és Kolbász Fesztivál (február) – kb. 1 000-2 000 fő látogató

- Jánoska eresztés (május) – kb. 5 000-10 000 fő látogató
- Halfőző Fesztivál (július) – kb. 100 000 fő látogató
- Szabadtéri Színpad (augusztus) – kb. 10 000 néző
- Bácskai Vágta (augusztus) – kb. 10 000 fő látogató
- Újbor Fesztivál (szeptember) – kb. 5 000-10 000 fő látogató

Az igazi **programcsomagok hiányoznak** a helyi és térségi turisztikai kínálatból. Együttműködés csupán ritkán lelhető fel az egyes szolgáltatók között, legnagyobb hányaduk önállóan kíván érvényesülni a piacon. Az együttműködés erősítése a turizmus versenyképességének növelése érdekében elengedhetetlen. A 2014-2020-as programozási időszak nagyban épít a tematikus utak, a hálózatos kínálat kialakítására – ez azonban feltételezi a kooperáció meglétét és működését, mely a helyi – illetve annak kialakítása esetén, a térségi – TDM egyik legfőbb törekvése és feladata. A maximális hatékonyság biztosítása érdekében a térségi települések és vállalkozások bevonása egyaránt indokolt, hiszen a kínálat sokszínűvé varázsolása csak ezáltal lehetséges.

A térségi települések turisztikai kínálatának jelentősebb elemei:

- Dávodi Gyógy- és Strandfürdő (7 hektáros parkosított területen helyezkedik el a felújított, modern strand gyógyvizés medencékkal, gyermekpancsoló- és kalandmedencével, úszó-, élménymedencével és csúszdaparkkal) a nyári szezonban;
- Tanösvények, kiállítások és vadászkastély Karapancsán;
- Vodicei búcsújáró hely, tanösvény és búcsú;
- Pincefalu, illetve az egykori Érseki Kastély Hajóson;
- Nemesnádudvari pincefalu, Bor- és Babamúzeum;
- Szeremlei ladikázás és borsos kalács fesztivál Pünkösdkor;
- Dunafalvi kikötőerőd maradványai;
- Nagybaracscai halfőző verseny (Sobri Kupa augusztusban);
- Vodica-Máriakert kegyhely Hercegszántón.⁹

Közlekedése

Autóval Budapest felől az 51-es, Kecskemétről az 54-es, Szeged és Bátaszék felől pedig az 55-ös számú főúton közelíthető meg.

Baja **vasútállomás** és Baja-Dunafürdő megállóhelyek a Kiskunhalast Bátaszékkal összekötő, 154-es számú Bátaszék–Baja–Kiskunhalas-vasútvonalon érhető el.

A Bajai Országos Közforgalmú Kikötő Magyarország második legjelentősebb **kikötője** a Duna-Majna-Rajna víziút-rendszeren. A kikötő a Duna bal partján, az 1479+140 és az 1480+900 folyamkilométer között található.

⁹ Forrás: Baja turizmusfejlesztési koncepciója, 2016

Szálláshelyei

A megyére jellemző tendencia a bajai járásban is érvényesül. Alacsonyabb a magasabb minőségi színvonalat képviselő szálláshelyek aránya, mégis ezek adják a vendégforgalom nagyobb hányadát. Szállásférőhely száma nem növekedett az elmúlt években kiugróan, 2016-ban 170 szállást tudott kínálni. Kínálatában főként panziók, illetve vendégházak, apartmanok, kemping található, illetve háromcsillagos hotel is várja a kikapcsolódni vágyókat.

3.4 TURISZTIKAI VONZERŐK A MEGYÉBEN TEMATIKÁNKÉNT

3.4.1 KULTURÁLIS TURIZMUS

A megye kultúrtörténeti értékei, hagyományai és rendezvényei is jelentősek. Építészeti kincsei, műemlékei és egyéb kulturális öröksége, valamint az élő hagyományok a térségben mindenképpen jelentős turisztikai potenciált jelentenek, és alkalmasak egyedi tartalmú, komplex idegenforgalmi kínálatok részének.

Épített örökség, műemlékek

Bács-Kiskun megye építészeti értékei igen sokszínűek: a barokk (Kalocsán és Baján), Kecskemét szecessziós belvárosa, a népi építészet szemet gyönyörködtető példái, a kiemelkedő értékkel bíró egyházi épületek, valamint az ipartörténeti emlékek – mint a kiskunfélegyházi szélmalom, a jánoshalmi malom – mind jelen vannak a megyében.

A Kulturális Örökségvédelmi Hivatal 2006-ban összeállított, Bács-Kiskun megye műemlékeit tartalmazó jegyzéke közel 120 oldalon sorolja fel a megye kulturális örökségét képező műemlékeit. A teljesség igénye nélkül néhány megyénkben található műemlék:

- Vojnich-kúria – Baja
- Érseki kastély – Hajós
- Jezsuita rendház – Kalocsa
- Ferences kolostor – Kecskemét
- Ortodox zsinagóga – Kecskemét
- Cifra palota – Kecskemét
- Kiskunkapitány-ház, városi börtön – Kiskunfélegyháza
- Tóth-kúria – Kunszentmiklós
- Tanyamúzeum – Lajosmizse
- Római katolikus Kisboldogasszony templom – Akasztó
- Siskovics-kúria és a Csauscher-palota – Bácsalmás
- Latinovits-kúria – Bácsborsód
- Római katolikus temetőkápolna – Csátalja
- Bagolyvár (Wéber-kastély) – Helvécia
- vagy a karapancsai Vadászkastély.

A megye kulturális és örökség turizmusának jelentős adottsága még az ország neves személyiségeinek szülőhelye, mint Kiskőrös (Petőfi Sándor), illetve az alföldi festészet, szobrászat alkotásait, a térség népművészeti értékeit, iparművészeti remekeit, valamint az itt élő nemzetiségi viseleteket, használati tárgyakat bemutató múzeumok, tájházak.

Múzeumok és helytörténeti gyűjtemények a megyében:

Kecskemét

- Bozsó János Gyűjtemény
- Iskolatörténeti Kiállítás
- Katona József Emlékház
- Katona József Múzeum
- Ferences Kolostor
- Kecskeméti Képtár
- Magyar Fotográfiai Múzeum
- Naiv Művészek Múzeuma
- Népi Iparművészeti Múzeum
- Orvos- és Gyógyszertörténeti Kiállítás
- Ráday Múzeum
- Szórákaténusz Múzeum
- Cifrapalota
- Borgazdasági Múzeum (*Kecskemét Miklóstelep*)

Apostag

- Nagy Lajos Emlékiállítás

Baja

- Éber Emlékház
- Nagy István Képtár
- Türr István Múzeum

Baja Szentistván

- Bunyevác Tájház

Bugac

- Alföld-fásítási Gyűjtemény
- Pásztormúzeum

Dunapataj

- Pataji Múzeum

Dunavecse

- Helytörténeti Gyűjtemény

Harta

- Nemzetiségi Ház

Kalocsa

- Kalocsai Római Katolikus Érseki Kincstár

- Magyar Fűszerpaprika Múzeum
- Népművészeti Tájház
- Schöffner Miklós Múzeum
- Városi Képzőművészeti Gyűjtemény
- Viski Károly Múzeum és Tájház

Kerekegyháza

- Rendek élő Tanyamúzeum

Kiskőrös

- Közúti Szakgyűjtemény
- Petőfi Emlékmúzeum
- Szlovák Tájház

Kiskunfélegyháza

- Kiskun Múzeum
- Móra Ferenc Emlékház
- Petőfi Emlékház

Kiskunhalas

- Thorma János Múzeum – Gyűjtemények Háza
- Halas Galéria
- Csipkeház

Kiskunmajsa

- Kiskunmajsai Helytörténeti Gyűjtemény

Kunszentmiklós

- Nyakvágó Csárda
- Virág Kúria

Lajosmizse Bene

- Tanyamúzeum

Solt

- Pincemúzeum

Szalkszentmárton

- Petőfi Sándor Emlékmúzeum

Uszód

- Benedek Péter Emlékház

Kulturális programok, rendezvények

A **hagyományteremtő szándékkal rendszeresen megszervezett kulturális programok, rendezvénysorozatok** a megye számos településén és térségében jellemzőek. Ezek többsége mára figyelemreméltó idegenforgalmi vonzerővé váltak, és jelentősnek mondhatók turisztikai szempontból. A kisebb és nagyobb rendezvények, események rendszerességük okán tervezhetőek komplex turisztikai programkínálatokban is.

A számtalan gasztronómiai esemény mellett igen népszerű például a kecskeméti Hírös Hét, valamint a hajósi Orbán Napi Borünnep. Az év eleji programok közül kedvelt a bátyai Rác prélo (farsang), a

tavaszi nagy rendezvénysorozatai közül pedig a Csipkefesztivál Kiskunhalason, vagy a Kecskeméti Tavaszi Fesztivál. Nyáron kerülnek megrendezésre a különböző borfesztiválok, borünnepek, valamint a Kodály Művészeti Fesztivál, a Jánoshalmi Napok, a Nemzetközi Repülőnap Kecskeméten és a Tiszaalpári Napok.

A hagyományok őrzésére minden évben megrendezik a Dunamenti Folklór Fesztivált Kalocsán, a vízparti programok tárházát pedig több más mellett a Húsvéti Camping Találkozó, a Szelidi Nyár rendezvénysorozat és a dunapataji Strandfesztivál gazdagítja. Az őszi szüreti mulatságok után az évet van, ahol bállal (pl. Zsana, Kiskőrös), és van, ahol sportolással zárják (pl. Karácsonyi és Szilveszteri futás Foktón és Kalocsán).

3.4.2 FÜRDŐK, TERMÁLFÜRDŐK, GYÓGYHELYEK

Tartós turisztikai adottság a megye termál- és gyógyvízkészlete, mely országos és nemzetközi szinten egyaránt vonzerőnek számít. A feltörő hévizek szinte mindegyike alkalmas a reumatikus, nőgyógyászati betegségek kezelésére is az általános rekreációs hatásain túl. Emellett a termál- és gyógyvizekre épülő szolgáltatásoknak is fontos szerepük van nem csupán a különböző betegségek gyógyításában, de az egészség megőrzésében is.

Számtalan településen épült ki fürdő Bács-Kiskun megyében: Izsák, Dunapataj, Kecskemét, Kiskunmajsa, Kiskunhalas, Kunszentmiklós, Kunfehértó, Mélykút és Tizsakécske fürdői és strandjai. Közülük Izsákon, Kecskeméten, Kiskunmajsán, Kunszentmiklóson, Kiskunhalason, valamint Tizsakécskén gyógy-, illetve termálfürdő is várja a gyógyulni vágyókat.

Egyes esetekben viszont az ezekben rejlő idegenforgalmi potenciál kihasználtsága elmarad a várttól a szükséges infrastruktúra hiányossága miatt. **Azonban az egészségturizmus egyre népszerűbb hazánkban és nemzetközi szinten is, ennek pedig része a gyógy- és termálvizek és a köré épülő szolgáltatások. Ezért különösen fontos a megye fürdőinek fejlesztése és népszerűsítése.**

A megyében az országos átlaghoz képest magasabb a természetgyógyászok valamint a működő biogazdaságok aránya. Ezek a lehetőségek kiválóan segítik ki a gyógyfürdőkben illetve a különböző kezelések alkalmával végzett munkát. Példaértékűen kapcsolható össze a helyi termék a térségi érték valamint a gyógyító tevékenység.

Gyógyfürdők a megyében:

- Jona Termál Gyógyfürdő - Kiskunmajsa
- Kiskunfélegyháza Városi Strand és Uszoda – Kiskunfélegyháza
- Csajda Uszoda és Gyógyfürdő - Kalocsa
- Kiskőrös város Gyógy- és Strandfürdő - Kiskőrös
- Halasthermál Termálfürdő, Uszoda, Strand és Kemping – Kiskunhalas
- Tizsakécske, Tisza-parti Gyógy- és Élmenyfürdő
- Tizsakécske, Kerekdombi Termálfürdő

Termálfürdők található az alábbi településeken:

- Kecskemét
- Ballószög
- Dávod
- Kalocsa
- Kiskőrös
- Kiskunmajsa
- Kiskunhalas
- Kiskunfélegyháza
- Lakitelek
- Tizsakécske, Tisza-parti Gyógy- és Élményfürdő
- Tizsakécske, Kerekdombi Termálfürdő

Gyógyhelyek

- Kiskunhalas
- Kiskunmajsa
- Tizsakécske

Szabadvizek

A fürdők, gyógyfürdők mellett a megye számos szabadvízi fürdőhellyel rendelkezik, melyek a nyári hónapokban alkalmasak a turisták vonzására. A két nagy folyónk mellett kiépített strandokon túl népszerűek tavaink is, melyek közül talán a Szelidi-tó a legismertebb az országban. A fürdőzés mellett lehetőség van szabadvizeinken a horgászásra és a különböző vízisportokra is, így minden korosztály megtalálja a számára megfelelő kikapcsolódási lehetőséget.

Tisza:

Tizsakécske	Tisza-part
Tiszaug	Holt-Tisza

Duna:

Tass	Soroksári-Duna
Harta	Strand
Kalocsa	Meszési Duna-part
Baja	Duna-fürdő
Baja	Sugovica
Dunafalva	Duna-part

Tavak:

Kecskemét	Szabadidő Park
Akasztó	Horgászpark
Soltvadkert	Vadkerti-tó
Dunapataj	Szelidi-tó
Kiskunmajsa	Fürdő-tó
Kunfehértó	Kun-Fehér-tó

Evezés:

Baja	Sugovica
Baja	Gemenci-erdő
Kalocsa	Vajas
Dusnok	Vajas
Tiszaug	Holt-Tisza
Lakitelek	Tóserdő Holt-Tisza
Tiszaújváros	Tisza

3.4.3 AKTÍV- ÉS ÖKOTURIZMUS

Az egyre népszerűbb ökoturizmus¹⁰ szempontjából is kiváló adottságai vannak a megyének. A számtalan kulturális és természeti értékek, az alföldi táj egyedisége, a Kiskunsági Nemzeti Park érintetlensége, vagy a Gemenci-erdő egyedülálló szépsége népszerű úticéllá tehetik a térséget ezen a téren is. Ezeket az adottságokat a megye turizmusában és annak marketingjében mindenképpen ki kell használni.

Mint ahogyan azt is, hogy Bács-Kiskun megye adottságai révén az aktív turizmust kedvelők számára is számtalan lehetőség nyújt. Egyaránt találnak programot a vízi turizmus, a természetjárás és megfigyelés, a kerékpározás, a horgászat, a vadászat, a lovaglás, és egyéb sporttevékenységeket kedvelők is.

Kerékpározás

A kerékpározás az aktív turizmus egyik kiemelkedő ága. Hazánkban legtöbben a Balaton, a Tisza-tó, és a Velencei tó környékét választják úticélul kerékpárral, amiben bizonyára döntő szerepet játszanak a kiépített kerékpárutak.

Bács-Kiskun megye kerékpározásra alkalmas útjai olyan településeket érintenek, ahol a látnivalók mellett a turisztikai szolgáltatások is fellelhetők, mint éttermek, szállások. A kerékpározás közben a térség egyedi, csodálatos természeti látványa, a helyiek vendégszeretete, és a gasztronómiai élmények maradandó élményt nyújt a túrázóknak. **Mivel nincsenek magas szintkülönbségek, ezért családok számára is ideális a megye kerékpározás szempontjából.** A saját kerékpárral nem rendelkezőknek bérletre is van lehetőségük több településen.

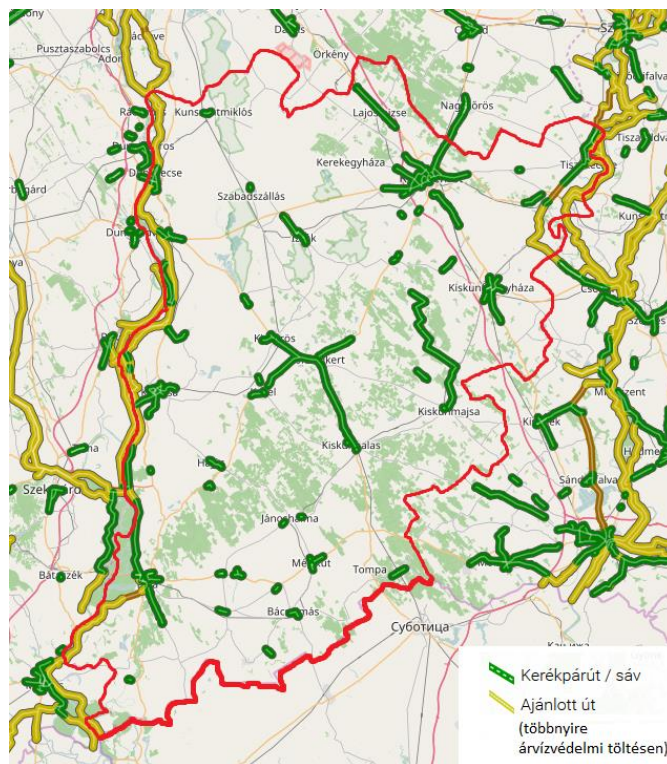
A megépült kerékpárutak azonban nem alkotnak összefüggő hálózatot, az egyes szakaszok a turisztikai attrakciók környezetében épültek ki, részben a nagyobb városok térségében, részben pedig egyes védett területek környezetében.

A Duna-Tisza-közi sík táj kiválóan alkalmas a nyugodt, kikapcsolódás célú kerékpározásra. A mozaikosan változó táj mindig újabb élményekkel várja a túrázókat, akik közvetlenül ismerkedhetnek meg az egyes helyi értékekkel, kulturális- és épített örökséggel valamint a térség gasztronómiai nevezetességeivel. (Slow-food – Slow-bike, komótos étkezés – ráérős kerékpározás)

A biztonságosan járható, jól kerékpározható útvonalak jelzése mellett szükséges tematikus, helyi körutak kialakítása is.

Egyedülálló lehetőség a déli határon átnyúló együttműködés, a körutak közös kijelölése és szervezése. Erre számos példa található már a testvértelepülési kapcsolatok keretében. Ennek továbbfejlesztésében illetve rendszerbe foglalásában a megye szerepe megkerülhetetlen.

¹⁰ A Természetvédelmi Világszövetség (IUCN) definíciója szerint: „Az ökológiai turizmus, vagy »ökoturizmus« a környezetért felelősséget vállaló utazás és látogatás a viszonylag zavartalan természeti területeken, azok természeti, valamint jelen és múltbeli kulturális értékeinek élvezete és értékelése céljából, úgy, hogy kíméli azokat a látogatás hatásainak mérséklésével, valamint a helyi népesség társadalmi, gazdasági előnyökhöz való juttatásával.”

6. ábra: A megye kerékpárút-hálózata (Forrás: Országos Kerékpárút-nyilvántartás, 2016.)

A kerékpárutak további fejlesztését indokolja a kerékpárturizmus egyre erősebb népszerűsége, hogy Bács-Kiskun megye minél inkább ki tudja szolgálni a kerékpáros programok iránti növekvő igényeket. A turisztikai vonzerő növekedése mellett a kerékpárutak fejlesztése, az országos hálózathoz való minél több csatlakozás a szomszédos megyékkel, és határon túli régiókkal való kapcsolatot is támogatja.

Kerékpáros útvonalak a megyében

Helység	km
Akasztó – Kiskőrös – Soltvadkert - Kiskunhalas	32
Baja – Fajs EuroVelo 6	19
Baja – Kelebiai elágazás 55-ös út (Megyehatár)	60
Baja – Pandúr sziget	12
Baja - Vaskút	7
Bácsalmás	3
Bugacpusztaháza – Jászszentlászló - Kiskunmajsa	32
Dunapataj – Szelidi-tó	7
Dunavecse – M8 híd - Apostag	7
Felsőszentiván	2
Hajós - Érsekhalma	7
Harta EuroVelo 6	10
Izsák - Kiszsák	7
Jakabszállás	2
Kalocsa - Bátya	5
Kalocsa - Foktó	5
Kalocsa - Negyvenszállás	4

Kecskemét - Hetényegyháza	7
Kecskemét - Méntelek	5
Kecskemét - Katonatelep	8
Kecskemét - Szentkirályi elágazás	7
Kecskemét - Városföld	10
Kecskemét – Izsáki elágazás	9
Kiskunfélegyháza Észak - Selymes	15
Kelebia	4
Kunszállás - Fülöpjakab	4
Kunszentmiklós	1
Lajosmizse M5 elágazás - Felsőlajos	10
Madaras	2
Mélykút	4
Nyárlőrinc - Lakitelek	10
Solt 53-as elágazás – Dunaföldvári híd	9
Szank	3
Soltvadkert - Bócsa	7
Soltvadkert - Kecel	11
Tiszabög - Tizsakécske - Kerekdomb	11
Tiszaugi-híd	1
Összesen	359

Nemzetközi kerékpárútvonalak, melyek érintik a megyét

EuroVelo 6	Tass – Dunapataj – Foktő – Kalocsa – Baja – Dunafalva – Hercegszántó
EuroVelo 11	Tizsakécske – Lakitelek – Tiszaalpár
EuroVelo 13	(Mohács) – Nagybaracska – Bácsbokod – Bácsalmás – Tompa

KERÉKPÁR BÉRLÉSI LEHETŐSÉGEK

Baja	Ökoturisztikai Központ
Bácsalmás	Felső-Bácska Vidékfejlesztési Egyesület
Bócsa	Kiskunsági Kerékpárkölcsonzó Hálózat – Vadkert Bike
Császártöltés	Kiskunsági Kerékpárkölcsonzó Hálózat – Vadkert Bike
Dunapataj	Bringa panzió
Izsák	Vino étterem
Kecel	Kiskunsági Kerékpárkölcsonzó Hálózat – Vadkert Bike
Kiskőrös	Kiskunsági Kerékpárkölcsonzó Hálózat – Vadkert Bike
Kiskunmajsa	Jonathermál Gyógyfürdő
Kunfehértó	Kiskunsági Kerékpárkölcsonzó Hálózat – Vadkert Bike
Lakitelek	Archeum - Archeológiai és Művészettörténeti Központ
Soltvadkert	Kiskunsági Kerékpárkölcsonzó Hálózat – Vadkert Bike

Lovaglás

Geológiai tulajdonságai okán Bács-Kiskun megyében nagy hagyománya és jelentősége van a lótarásnak és a hozzá kapcsolódó programoknak, lovas turizmusnak. Számos turisztikai szolgáltató ki

is használja az ezekben rejlő lehetőségeket, így a puszta egykori lakóinak, a betyároknak, szegénylegényeknek egykori életét felelevenítő lovas- és csikósbemutatók kínálata szerves részét képezi a megyei turizmusnak.

A bemutatók mellett lovaglásra is számos lehetőség kínálkozik a megyében. Jól felszerelt lovastanyák, panziók várják a látogatókat, ahol képzett vezetők segítségével járják be a kijelölt túraútvonalakat. A lovaglás élménye mellett mindeközben megismerkedhetnek a környék nevezetességeivel is. A lovasturizmus központja Bugac és környéke. A Duna közelében Solt-Révbér puszta, Bakod-puszta, a Kiskunságban a Pongrác-major kínál lovas programokat. Akasztón, Izsákon, Hetényegyházán, Jánoshalmán Kecelen, Kecskeméten, Kerekegyházán, Lajosmizsén, Mélykúton, Tiszakécskén országos és világversenyeket tartanak a díjugratóknak és fogathajtóknak.

Az alföldi puszta világa, a lovaglás, a hagyományokat felelevenítő lovasbemutatók erős vonzerőnek számítanak, így a megye ilyen irányú adottságainak beépítése erősen indokolt a termékfejlesztési és marketing koncepciókba.

Vadászat

Bács-Kiskun megye elsősorban apróvadban gazdag, azonban a nagyvadas területek – mint a Gemenci-erdő – nemzetközi szinten ismertek és kedveltek, hiszen jelentős trófeák szerezhetők.

Jelenleg 800.000 hektáron folyik vadgazdálkodás, és Bács-Kiskun megyében közel száz, vadászatra alkalmas terület, illetve körülbelül 25 vadászház található. A vízparti galériaerdők – különösképpen a Gemenci-erdő megyére eső részének – gazdag vadállománya kiváló lehetőséget nyújt a vadászatot kedvelők számára, hogy hódoljanak kedvtelésüknek. Szarvasra Kiskunhalas és Soltvadkert környékén, Karapancsán és Hajóson a legalkalmasabb vadászni, de Kecskemét környéke, Bugac, Kelebia és Balotaszállás is rendelkezik megfelelő vadállománnyal a vadászat-turizmus szempontjából. Északon, valamint Gemenc környékén vaddisznóvadászatra, a Kiskunsági Szikes Tavaknál, pedig apróvad elejtésére van lehetőség.

A megye vadászat-turizmus szempontból kiváló adottságai erős vonzerőnek számíthatnak belföldi és nemzetközi szinten egyaránt, ezért ennek erősítése indokolt.

Vízitúrázás

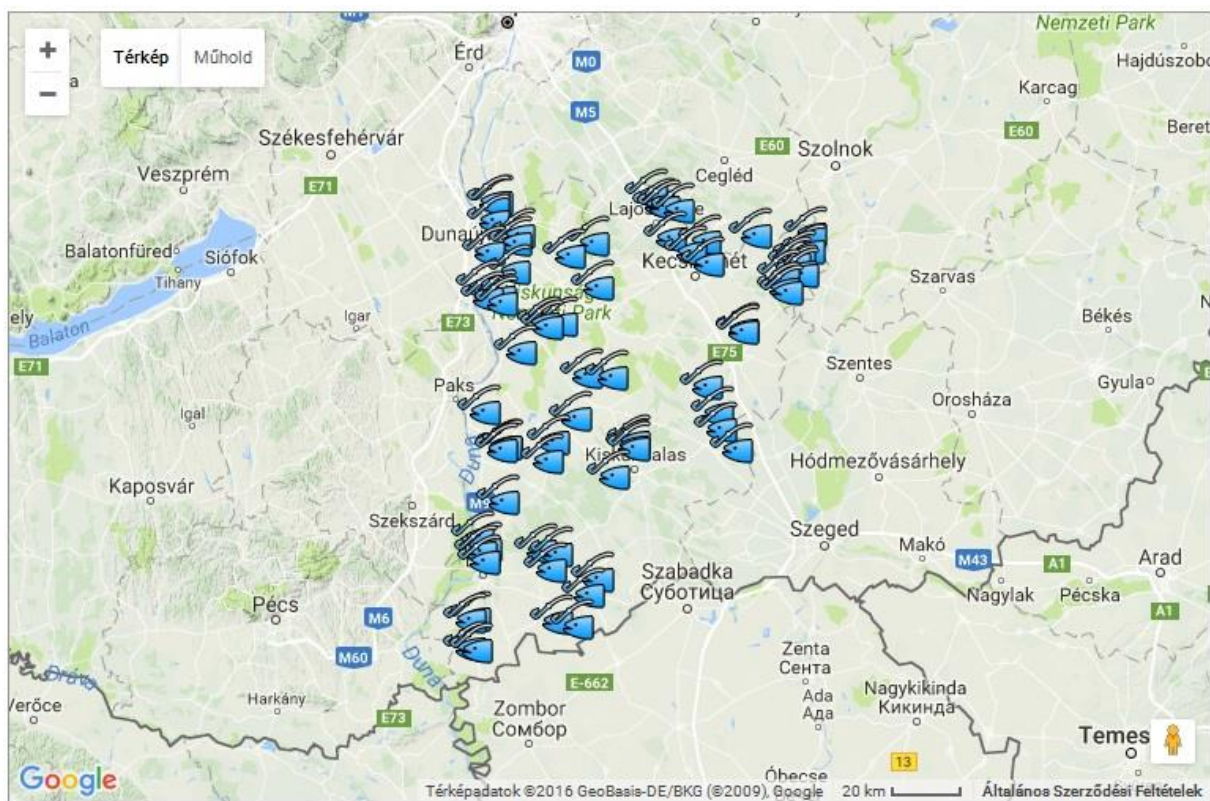
Bács-Kiskun megye túrázásra alkalmas felszíni vizei a megye északkeleti és nyugati oldalán helyezkednek el, a Tisza és a Duna vízrendszeréhez kapcsolódva.

A vízitúrázásra alkalmas folyók közül a Tisza rendelkezik a leginkább kedvező adottságokkal, mind a folyópartok látványértéke, mind pedig a kiépült szolgáltatások révén, azonban a folyónak csupán 34 km-es szakasza érinti a megyét (Tiszakécske, Lakitelek és Tiszaalpár térségében). A Duna mint nemzetközi víziút, a jelentős hajófogalom miatt kevésbé népszerű a túrázók körében, azonban a parthoz kapcsolódó védett területek miatt ebben is komoly lehetőség kínálkozik. A folyó 135 km hosszan kapcsolódik a megyéhez, Tass és Dunafalva között. A Kiskunság nagyobb csatornáit korábban célterületei voltak a vízitúrázóknak, azonban a túrázás átalakulásával, a mozgalmi jellegből a

turisztika termék irányába történt elmozdulás következtében a túrázók számára ezek a csatornák már nem jelentenek elegendő élményt, így kikerültek a víztúrázás célterületei közül. A Kalocsa és Baja közötti Vajas-fok azonban – különleges adottságainal fogva – ma is látogatott.

Horgászat

Bács-Kiskun megye igen gazdag választékot nyújt a horgászatot kedvelők számára is folyóvizeivel, tavaival, valamint holtágak és csatornák is lehetőséget nyújtanak a kedvtelésre. Két nagy folyónk megyére eső teljes hosszán, csatornákon, és a megye minden térségében fellelhető horgásztavain hódolhatnak kedvtelésüknek a horgászok. A Duna és a Tisza mellett a Sugovica, a Kunság-csatorna, a Fűzvölgyi-csatorna, a lakiteleki Szikra-holtág, a Szelidi-tó, a Vadkerti-tó, valamint a kecskeméti Zápportározó halban gazdag vizei kitűnő horgász területek.

7. ábra: Horgászati lehetőségek Bács-Kiskun megyében

A Duna és a Tisza szakaszain kívül még néhány lehetőség, ami a horgászok rendelkezésére áll:

- Kiskunlacháza - Napsugár 2 Horgásztó
- Nagyrédei Horgásztó
- Tizsakécske - Anver- Horgász Klub
- Tass - Pákász Horgásztanya
- Solt - Holtág
- Lakitelek - Nagyréti Horgásztó
- Lajosmizse - Koli horgásztó
- Kunszentmiklós - Dunavölgyi csatorna

- Kunadacs - Horgászcentrum és Pihenőpark
- Kiskunmajsa - Marisi Horgásztó
- Kiskunmajsa - Jonathermál Horgásztó
- Kiskunhalas - Privát Halas Tóth-tó
- Kiscsala - Kiskastély Vendégház
- Kecskemét - I.sz. Záportározó-tórendszer
- Katymáron - Batinkov-tó
- Csávoly - Csávolyi Tó (Bara Víztorozó)
- Baja - Sugovica (Duna holtág)
- Apostag - Malom-ér és Betlehemi csatorna
- Akasztó - Túri Jani bácsi horgásztava
- Akasztó - Akasztói horgászpark

3.4.4 FALUSI TURIZMUS

Az egyre népszerűbb falusi turizmus képébe az alföldi puszta tökéletesen illeszkedik, ezért ennek a megye turizmusfejlesztéséhez kapcsolása erősen ajánlott.

A falusi turizmus nem csupán a szállásadást jelenti, számos turisztikai tevékenység kapcsolható hozzá: mezőgazdasági, helyi termékek eladása révén az agroturizmus, az aktív túrákkal összekötött falusi üdülés, vagy a helyi hagyományok, kézművességet bemutató kulturális rendezvények. A szép faluképet őrző települések, településrészek, a pusztára jellemző tanyák a falusi turizmus minden részterülete számára kedvező adottságokat kínálnak.

Az Alföld nagy részére jellemző tanyák Bács-Kiskun megye településszerkezetének sajátos elemei, így adott a lehetőség a falusi turizmus fejlesztésére.

A turizmus fellendülése mellett a falusi turizmus erősítésének számos pozitív hatása lehet: erősítheti a helyi identitástudatot, kiegészítő jövedelemforrást jelenthet a tanyavilágban élőknek, ezáltal nagyban hozzájárulhat a falvak népességének megtartásához, és gazdasági szempontból történő felzárkózásukhoz.

3.4.5 GASZTRONÓMIAI ÉRTÉKEK

Bács-Kiskun megye gasztronómiájának kialakulásában meghatározó szerepet játszott az itt élők életmódja, és a természeti adottságok. A pásztorok ételeiket maguk készítették **szabad tűzön, bográcsban** igazodva a meglévő körülményekhez. A Duna és a Tisza közelsége pedig a **halételek** elkészítéséhez nyújtott kiváló minőségű alapanyagot. Ezek közül a legismertebb és legnépszerűbb hazánkban a halászlé, melyet Baján különleges, egyedi módon készítenek, és amelynek a településen minden évben külön figyelmet szentelnek a Halászléfőző Fesztivál.

A tájjellegű ételek elkészítéséhez használt alapanyagok, és azok előállítása is a hagyományok őrzését jelenti bizonyos mértékig. A már említett és méltán híres bajai halászlé – és egyéb tájjellegű ételek –

elengedhetetlen alapanyaga a **pirospaprika, melyet a hungarikumok közé is beválasztottak**. Szintén hungarikum a **Kecskeméten és környékén termő kajszibarack** és az abból készített fűtűlős **barackpálinka**. A **borkészítésnek** szintén nagy hagyománya van a térségben.

Gasztronómiai rendezvények

Bács-Kiskun megyében a kulturális rendezvényeken túl **számtalan gasztronómiai esemény** is turisztikai vonzerő lehet. A Bajai Halászléfőző Népünnepély, az év eleji hideg hónapok kedvelt eseménye szintén Baján a Bácskai Hurka-és kolbászfesztivál, az országos Rétesfesztivál Kiskőrösön, vagy a kalocsai Paprika Napok az őszi programok között kiváló gasztronómiai élvezetet nyújtanak. A nyári vízparti Sörfürdő Fesztivál Kiskunmajsán, és a hajósi Orbán Napi Borünnep mellett az őszi szüreti multságoknak is helyet adnak településeink, mint: Tizsakécske, Kunadacs, Solt, Kecel, Dunavecse, Helvécia, Kerekegyháza, Tompa, Bátya, Fülöpszállás, Baja és Nyárlőrinc.

Értékközvetítő rendezvények

Az elmúlt évek értékgyűjtő munkája eredményeként nagyon gazdag települési értéktárak jöttek létre illetve kiemelkedő a megyei értéktár színvonala, valamint számos hungarikum is köthető a megyéhez. Ezek rendszerbe illesztése illetve kiegészítése a külhoni értéktár testvérmegyei elemeivel, egyedülálló lehetőséget nyújt a megye marketing munkája számára. Egy ilyen rendezvény, ahol a látogató találkozhat bajai halászlével, kalocsai paprikával, szürkemarha szalámmal, akácmézzel, illatos gyümölcspálinkával, halasi csipkével, üdítő hús fröccsel, frissen sült kemencés ételekkel, kézműves mesterek bemutatójával, prémium minőségű biotermékekkel, kulturális örökségünk részeként élő népzenevel és néptáncsal, kiemelkedő alkalom felhívni a figyelmet a megyére és meghívni az érdeklődőket, hogy személyesen is látogassanak el hozzánk.

3.4.6 BOR- ÉS PÁLINKA TURIZMUS

Borturizmus, a hazai turizmus egyik feltörekvő ágazata

Élmény, családi program, trendi vendéglátás...

A borturizmus során megismerhetjük a borvidékeket, pincészeteket, személyes kapcsolatba kerülhetünk a borászokkal, pincemesterekkel, egyben lehetőség adódik kikapcsolódni. A magyar borvidékek sokszínűsége, a borok különbözőségében mutatkozik meg. A borral kapcsolatos élményt nem csak a bor íze, illata adja, hanem az ehhez kapcsolódó élmények. A borturizmus egy összetett élmény, mivel utazás, változatos tájak megismerése, személyes kapcsolat a borással egyben nyújtja a látogatónak a borismeret élményét. A borkóstolás és borfogyasztás személyes jelleget kap egy borospincében, ahol ismeretet gyűjthet szőlőfajtákról és a termőhely specialitásairól, borfajtákról és évjáratokról. Így a borturizmusban résztvevők, nem csak szolgáltatásokat vehetnek igénybe, hanem túllépve ezen a fogalmon élményt kapnak.

A borturizmus kapcsán lehetőség van részt venni borkóstoláson, borvacsorákon, boresteken, meglátogathatóak vinotékák, részesei lehetnek pincetúrának, bortúrának, megismerkedhetünk a borkultúra kuriózumaival, meghirdetett borfesztiválok vendégei lehetünk.

A bor kapcsán a térség tipikus jellemzőivel is megismerkedhetünk, hiszen a magyar borvidékek olyan tájegységek részei, ahol speciális helyi ételekhez kínálják a helyi borokat, egyben a kapcsolódó művészetekkel, népművészettel is meg találkozhatunk. A bor, mint hívószó egyben lehetőséget ad arra, hogy a hagyományos borospincék természeti környezetét felfedezzük, mely gyakran történelmi épületek közelében találhatóak.

A bor közösségformáló erő, így a borturizmus társaságok, munkatársak, üzleti partnerek kiváló közös, élménygazdag eseménye lehet. A bor hobby, élvezeti cikk, trendi a borhoz érteni, szakszerűen kínálni, beszélgetni a borról, bort ajánlani, a közös élmény pedig segíti a kapcsolattartást.

8. ábra. A megye borvidékei

A **BORTURIZMUS** alapját a megye területét érintő borvidékek, a Kunsági Borvidék és a Hajós–Bajai Borvidék termőterületei képezik, az egyes pincészetek termékeinek megismerésére különböző bortúrákat szerveznek. A borrendek által szervezett hagyományőrző rendezvények, versenyek, kóstolók rendszeresek. A homoki bortúrák kedvelt helyszínei a hajósi pincefalu, a nemesnádudvari Kender, Máriavölgyi és Felső-Sükösdői pincesor, valamint Solton a Meleghegyi pincefalu. A borral összefüggő rendezvények elsősorban a már említett szüreti ünnepek vagy a jánoshalmi Borverseny és az izzáki Sárfehér napok.

DUNA BORVIDÉKI RÉGIÓ

A Duna borrhéi (más néven Alföldi borrhéi) Magyarország legnagyobb borrhéi a Duna és a Tisza közötti területen, 2002-ben jött létre. Tevékenységét a **Duna Borrhéi Borút Egyesület** koordinálja. Három összefüggő, hasonló adottságokkal rendelkező borvidék alkotja: a Csongrádi, a Hajós-Bajai és a Kunsági. Nagyrészt síkvidéki területen fekszik. Jellemző talaja a homok és néhol a lösz. Éghajlata alapvetően kedvez a szőlőtermesztésnek, de gyakoriak az időjárási szélsőségek. Korábban könnyű homoki borairól ismerték. A régió területe 133.048 ha, ebből szőlőterület 29.280 ha.

A régió a 10/2006. (II. 3.) FVM rendelet alapján látja el feladatait, az alábbiak szerint:

- a) a borrhéi szőlőtermelése és borászata közép- és hosszú távú stratégiájának kialakítása;
- b) a borrhéit alkotó borvidékek, körzetek bortermelési hagyományaira építve védett eredetű borok piacra juttatása;
- c) a meghatározott termőhelyről származó minőségi borok (a továbbiakban: m.t. minőségi borok) termelésének szabályozása;
- d) a marketing tevékenység egységesítése;
- e) a szőlőtermesztés és fajtahasználat összehangolása;
- f) a borászati fejlesztés teendőinek meghatározása;
- g) a borrhéi képviselete;
- h) a belföld piacokon, az Európai Unió közös piacán, valamint harmadik országok piacain a meglévő pozíciók megőrzése, bővítése;
- i) a borvidékek sajátosságainak megőrzése mellett a borrhéi egységes arculatának megteremtése;
- j) a borrhéi borvizsgáló bizottságának létrehozása;
- k) kapcsolat tartása a borrhéi területén lévő megyei önkormányzatokkal, a megyei kormányhivatal földművelésügyi igazgatóságával, a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal kirendeltségével, a jövedéki ügyekben eljáró hatósággal;
- l) a Bács-Kiskun megyével kialakított együttműködés keretében a Duna Borrhéi képviselete az Európai Bortermelő Régiók Gyűlésében.

Az Egyesület tagjai között egyaránt találunk borászatokat, kulturális és hagyományőrző tevékenységet folytató magánszemélyeket és vállalkozásokat, önkormányzatokat. A borúti szolgáltatók érzik a súlyát a minőségi szolgáltatásnyújtás fontosságának, éppen ezért a szolgáltatók kérésének eleget téve, az Egyesület megbízásából 3 tagú független minősítő bizottság minősíti az egyes pincék és más szolgáltató helyek szolgáltatásait. A Borút Egyesület minősítési követelményrendszerének alapjául a nemzetközi elvárásokat megfogalmazó „Borúti Karta” szolgál. A minősítési fokozatokat a Minősítő Táblával együtt járó 3-5 poharat ábrázoló **Tanúsító oklevél** igazolja. A minőségi szolgáltatások és a bizalom kialakítása és annak hosszú távú megtartása a legfontosabb feladat.

A régió szőlőfajtái

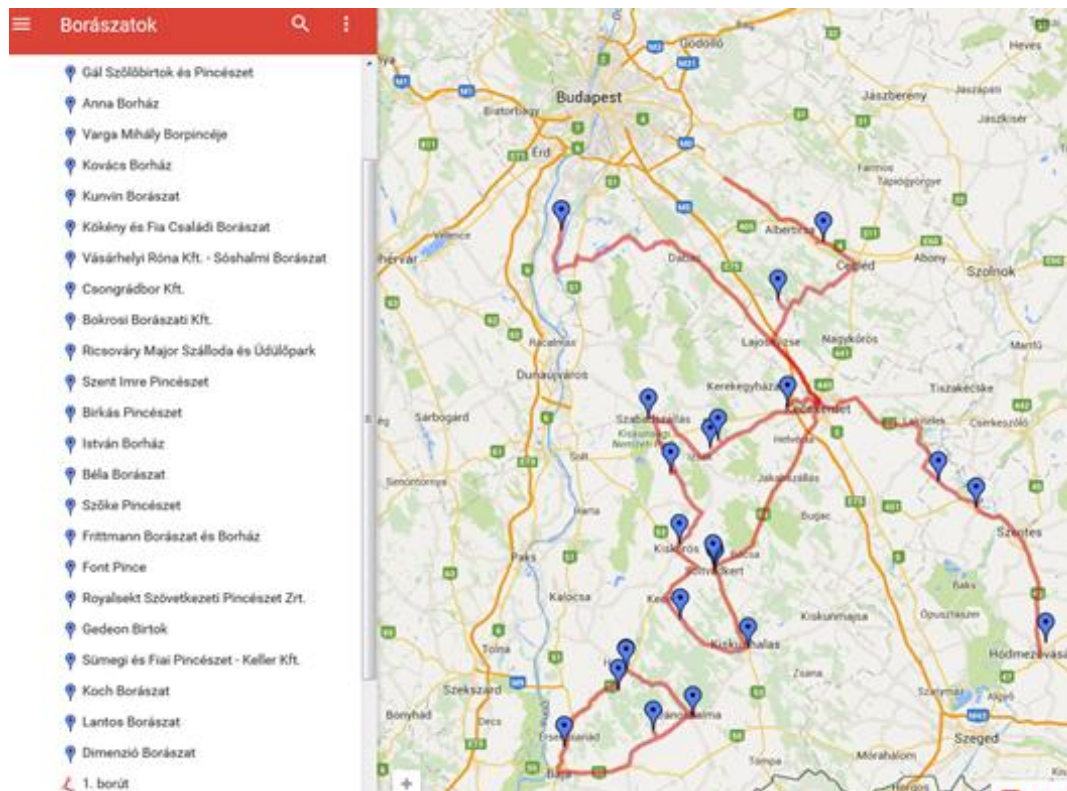
Az Alföldön hagyományosnak számító Ezerjő, Kadarka, Kövidinka és Arany sárfehér fajták az elmúlt évtizedekben ugyan kisebb jelentőséggel bírnak, mint korábban, de továbbra is szerves részét

képezik a Duna Borrégió szőlőtermesztésének. A régióban is az élre tört a fajták rangsorában a megbízhatóan termő Kékfrankos, amely ma hazánk legelterjedtebb szőlőfajtája.

Röviden az útvonalakról

Az Egyesület borútvonalkat hozott létre, melyek kiindulópontjának az Alföld közepén elhelyezkedő nagyvárost, Kecskemétet választotta, abból a megfontolásból, hogy autópályán, vagy vasúton könnyen elérhető ez a város és innen, csillagtúraszerűen bejárhatók az ajánlott borútvonalak.

Az ország borvidékei közül a Duna Borrégió területén található 3 borvidék az ország szőlőültetvény felületének túlnyomórészét adja. Nagyok a távolságok, időbe telik egyik pincétől a másikig elérni. Borútvonalkat kényelmesen, egy egy nap alatt be lehet járni, de egyre több pincénél szállást is talál a vendég, így aztán semmi akadálya egy jó kis esti borozgatásnak.

9. ábra. A megye borútjai (a megyéhtáron átnyúló, kapcsolódó útvonalrészletekkel)

A MEGYÉHEZ KAPCSOLÓDÓ BORVIDÉKEK

1. Hajós-Bajai Borvidék

Földrajzi elhelyezkedése: a Hajós-Bajai Borvidék az alföldi régió délnyugati részén terül el, a Bácskai-löszhát nyugati lejtőin. A borvidék **területe:** 15.000 ha (ebben nincs I. osztályú terület). A szőlővel betelepített terület: kb. 2200 ha.

A borvidék települései: Baja, Bátmonostor, Borota, Császártöltés, Csátalja, Csávoly, Dávod, Dusnok, Érsekcsanád, Érsekhalma, Hajós, Nagybaracska, Nemesnádudvar, Rém, Sükösd, Vaskút

A borvidék adottságai: klímája az Alföldi Borrégióon belül a legkedvezőbb: környezetéhez képest magasabb tengerszint feletti magasság csökkenti a tavaszi és téli fagyokat, de a fagykár még így is elég jelentős, az átlagosnál több a napsütéses órák száma, magasabb hőösszeg. Talaja lösz, és löszös homokon vályogtalaj.

Hajós-Bajai borok: A borvidék borai egyre nagyobb arányt képviselnek a hazai és külföldi borok piacán.

Elterjedt fajták: Chardonnay, Rajnai Rizling, Cserszegi fűszeres, Olaszrizling, Kékfrankos, Zweigelt, Oportó, Cabernet franc, Cabernet sauvignon, Kadarka.

Hol borozzunk? A borvidék városai és főbb pincészetei

Települések:

- Baja: Sümegi és Fiai Szőlőbirtok és Pincészet
- Érsekhalma: Anna Borház
- Hajós: Huber Pince, Sziegl Családi Pince
- Hajós-Pincefalu: Berta Pince, Hepp Borház, Kovács Borház Családi Pincegazdaság, Varga Mihály Családi Borpincéje, Antal Pincészet, Béla borászat, Bálint borház
- Hercegszántó: Ánkai Borház
- Nemesnádudvari pincefalu

Birtokok, borászatok:

- Anna Borház: 348 Érsekhalma, Fő út. 35.
- Berta Borászat: 6344 Hajós-Pincefalu, Présház utca 8011
- Brilliant Holding Kft.: 6345 Nemesnádudvar külső kerület hrsz: 0336 (54-es főút 85. Km)
- Hepp Borház: 6344 Hajós-Pincefalu, Borbíró u. 29.
- Koch Borászat: 6445 Borota, V. ker. 5
- Kovács Borház: 6344 Hajós Pincefalu
- Sümegi és Fiai Pincészet: 6500 Baja, 51-es főút 154-es kilométer
- Varga Mihály Borpincéje: 6344 Hajós-Pincefalu, Borbíró u.20.
- Villa Stephen, Brilliant Holding Kft.: 6345 Nemesnádudvar külső kerület hrsz: 0336 (54-es főút 85. Km)

A Borvidék jellegzetessége a pincefalu Hajóson

Pincefalvak közé azokat a településeket sorolják, amelyek présházainak, pincéinek száma százas nagyságrendű, a pincék több sorban, egymáshoz viszonylag közel, egy jól körülhatárolható területen található. Rendezett térszerkezettel bírnak. A település életének, szőlő-borkultúrájának szerves részét alkotó, hagyományosan is pincefaluként aposztrofált települések, településrészek.

Hajós Kalocsától mintegy 20 km-re helyezkedik el. Lakosságának 85%-a sváb. A város a Hajós-Bajai (korábbi nevén Hajós-Vaskúti) borvidék meghatározó települése, a Duna Borrégió Borút Egyesület állomása. A Hajósi Pincefalu hangulatos utcácskái (szám szerint 24) a településtől körülbelül három kilométerre helyezkednek el. Az egymás mellett sorakozó 1200 borospincéjét kézzel vájták a löszhátba. **Ez ma Európa legnagyobb összefüggő pincefaluja.**

Hajós egyik kiemelkedő eseménye az 1982-től minden évben megrendezésre kerülő **Orbán Napi Borünnep**. A rendezvényre nemcsak hazai, hanem német borkedvelők is szívesen látogatnak el, ami a helyiek jó nyelvtudásának köszönhető.

A hajósi borok minőségét az itteni szőlősgazdák precíz munkája mellett a talajnak is köszönheti. A homokos rétegek alatti löszös alapkőzet varázsolja a hajósi bort mélyszínűvé, zamatokban gazdaggá. A hajósi Cabernet franc és Cabernet sauvignon országosan ismert.

Főbb szállások: Hepp Borház, Judit Panzió, Keller Motel, Kovács Borház

Nemesnádudvari pincefalu

A több mint 2000 fős Bács-Kiskun megyei település a Hajós-Bajai borvidék egyik legszebb pincesorát őrzi. Nemesnádudvart Soltvadkert és Baja felől lehet megközelíteni az 51-es főúton. A sváb kultúra jellegzetes bélyegei köszönnek vissza a település leghíresebb Mária-völgyi pincesorának szorosan egymás mellett elhelyezkedő, apró, szinte vakítóan fehér kis présházain. A sváb lakosok ősei a XVIII. században érkeztek erre a vidékre, Németország déli területeiről. Szőlőtermesztésbe kezdtek és létrehozták az első alacsony homlokzatú, keskeny, kisablakú, nagy ajtajú házacskákat. A Mária-völgyi pincesor mellett elszórtan még több helyen található présházak, pl. a temetői pincesoron, a kender-völgyi és a felsősükösi út mentén.

Az itteni pincék főként Kadarka, Chardonnay, Rajnai rizling, Ottonel muskotály, Királyleányka, Kunleány, Kékfrankos, Cabernet sauvignon borokat rejtenek. A nemesnádudvari borok szélesebb körben történő megismertetését szolgálja az évente megrendezésre kerülő áprilisi borverseny, szeptemberben a Szent Mihály napjához kötődő Új bor ünnepe, sőt a német nemzetiségi kultúrestek is.

A rendezvények lehetőséget nyújtanak a hagyományos falusi szüret, a pincepörkölt-, a lekvárfőzés és az „echte”sváb zenés-táncos multságok megismeréséhez.

Szállások: Knáb Panzió, Muskátli Fogadó

2. Kunsági Borvidék

Földrajzi elhelyezkedése: Az Alföldön található az ország legnagyobb kiterjedésű borvidéke. Ide tartozik a Pesti-síkság déli része, a Solti-síkság, a Csepel-sziget és a jászság löszháta. A Duna-Tisza közéről csak Tiszaföldvárnál nyúlik át a Tiszántúlra.

A borvidék területe: 104.000 Ha (ebből 1500 Ha I. osztályú).

A szőlővel betelepített terület: kb. 27.000 Ha.

A borvidék települései nyolc körzetre oszlanak:

- Bácskai körzet: Bácsalmás, Bácsszőlős, Csikéria, Jánoshalma, Kelebia, Kéleshalom, Kunbaja, Kunfehértó, Mélykút, Tompa
- Cegléd-Monor-Jászsági körzet: Abony, Albertirsa, Bénye, Cegléd, Ceglédbercel, Csemő, Dány, Gomba, Hernád, Inárcs, Jászberény, Jászszentandrás, Kakucs, Kóka, Monor, Monorierdő, Nagykőrös, Nyársapát, Ócsa, Örkény, Pilis, Tóalmás, Tápiószentmárton, Tápiószele, Újlengyel
- Dunamenti körzet: Apostag, Dunapataj, Dunavecse, Dömsöd, Harta, Solt, Ráckeve, Szigetcsép, Szigetszentmárton, Szigetújfalu, Tököl
- Izsáki körzet: Ágasegyháza, Fülöpháza, Izsák, Kunszentmiklós, Orgovány, Páhi, Szabadszállás
- Kecskemét - Kiskunfélegyházi körzet: Ballószög, Bugac, Felsőlajos, Fülöpjakab, Helvécia, Jakabszállás, Kecskemét, Kerekegyháza, Kiskunfélegyháza, Kunbaracs, Kunszállás, Ladánybene, Lajosmizse
- Kiskőrösi körzet: Akasztó, Bócsa, Csengőd, Imrehegy, Fülöpszállás, Kaskantyú, Kecel, Kiskőrös, Pirtó, Soltszentimre, Soltvadkert, Tabdi, Tázlár
- Kiskunhalas-Kiskunmajsa körzet: Balotaszállás, Csólyospálos, Harkakötöny, Jászszentlászló, Kiskunhalas, Kiskunmajsa, Kisszállás, Móricgát, Szank, Zsana
- Tiszamenti körzet: Cibakháza, Cserkeszőlő, Csépa, Kocsér, Lakitelek, Nagyrév, Nyárlőrinc, Szelevény, Szentkirály, Tiszaalpár, Tiszajenő, Tiszaföldvár, Tiszainoka, Tiszakécske, Tiszakürt, Tiszásas, Tiszaug

A borvidék adottságai

Klímája változatos, szélsőséges, ami az aszályos nyarakban, a hideg telekben mutatkozik meg. Elég gyakoriak a fagykarak, a tavaszi és őszi fagyok, nyáron gyakori a szőlőtőkék napperzselése. A legrosszabb termőbiztonságú borvidékünk. Talaja mezősi és réti talajok, amelyekre rátelepedett a meszes homok. Az itt termelt borok úgynevezett mindennapok bora.

Legfontosabb fajták: Ezerjő, Kövidinka, Arany Sárfehér, Kadarka, Kékfrankos.

Hol borozunk? A borvidék főbb pincészetei

- Béla Borászat: 6238 Imrehegy, Szarkás u. 56.
- Bodor Borház: 2200 Monor, Kisfaludy u. 47.
- Frittmann Borászat: 6230 Soltvadkert, Eötvös u. 5.
- Font Pincészet: 6230 Soltvadkert Bócsai út 9
- Gál Szőlőbirtok és Pincészet: 2317 Szigetcsép, Szőlőtelep
- István Borház: 6200 Kiskőrös, Izsáki utca
- Kerbor: 2213 Monorierdő, Szárazhegy
- Kiss és Társa Borászat: 6224 Tabdi, Nagy Mihály dűlő 12.
- Lantos Borászat: 6230 Soltvadkert, Szent István u. 57.
- Molnár Családi Borászat: 2700 Cegléd, Ezerjő utca 13.
- Szigetvin: 2317 Szigetcsép, Csepel-sziget
- Szikrai Borászat: 6032 Nyárlőrinc, Fő u. 3.

- Szőke Pincészet: 6400 Kiskunhalas, Batthyány u. 54.
- Túri Pince: 5100 Jászberény, Nagykátai út
- Varga Birtok Kft.: 6070 Izsák, Gedeon dűlő 204.
- Vinumex Kft.: 6400 Kiskunhalas, Kismarton u. 15.

A Borvidék jellegzetessége a pincefalu Solton

Az Alföld legmagasabb pontja a **Solti Szőlőhegy**. Tengerszint feletti magassága 180 méter. A hegy talaja kövesagyag, melyet 3-20 méter vastagságban humuszban gazdag barna homok borít. Ez a homokréteg kiválóan alkalmas szőlő- és gyümölcsstermesztésre. A feltalaj tápanyagban gazdag, az altalaj pedig jó víztároló.

A szőlőhegy fekvése ideális arra, hogy a Nap reggeltől-estig melegítse a szőlők talaját. Ezeken a lankákon zamatos borok teremnek. Az évszázadokkal ezelőtt itt élő emberek felismerték a nagy lehetőséget, melyet a természet ajándékként kaptak a szőlőhegy formájában. A településen ma is szinte minden család birtokol egy-egy szőlőterületet.

A szőlőhegy jellemző minőségi bort adó szőlőfajtái: Rajnai rizling, Olaszrizling, Pinot blanc, Rizlingszilváni, Ezerjő, Ezerfürtű, Bíbor kadarka, Kékfrankos, Portugieser, Kadarka. Ezek mellett található itt Pozsonyi fehér, Kövidinka, Piros szlanka, Lakhegyi mézes és néhány tő olyan direkttermő is, mint pl. a Delaware. A szőlőket részben gyalogművelésű tőkéken, részben magas művelésen (egy-kétkarú függönyön, Moser-kordonon) termesztik.

A Meleghegyi pincefalu a település meghatározó színfoltja; az itt található pincék száma kb. 500. A pincéket mélyen bevájták a hegy oldalába, a pincelyuk fölött több méter vastag földréteg volt, amely kiváló hőszigetelő. A hőmérséklet ingadozása a pincékben 2-3 Celsius fok, az átlaghőmérséklet 11 Celsius fok. Általában ászokhordókban érlelik, tárolják a hegy levét. A pincék elé préházak épültek, melyekben a szőlőfeldolgozás eszközein kívül sok baráti találkozó elengedhetetlen kellékei – a bográcsok, asztalok, lócák – is megtalálhatók.

2003-ban jött létre a Gróf Vécsey Károly Borlovagrend, 28 fő alapító taggal. Névadója Gróf Vécsey Károly, aradi vértanú, Solt egykori lakója. Az egyesület céljai között szerepel a minőségi szőlő- és bortermeletés fejlesztésének segítése Solt borászati hagyományainak megőrzése mellett, az idegenforgalom fejlődésének segítése, a kapcsolatok építése az országban működő borlovagrenddel.

Szállások: Karaván Panzió Étterem, Park Motel

Pálinkaturizmus

TÖRTÉNETI VISSZATEKINTÉS

A Kecskemét környéki barackpálinka főzésével kapcsolatban, az 1600-as évekből származó feljegyzésekben található utalások alapján már állítható, hogy készítettek barackból főzetet. Az 1760-1770-es években datált végrendeletekben az akkori örökösökre szeszfőző üstököt vagy szeszfőzdét is

hagyományoztak. Ezek a ránk maradt források alapján megállapítható, hogy **a kecskeméti barackpálinka főzése több mint négyszáz éves múltra tekint vissza.**

A Duna-Tisza közén elhelyezkedő Kiskunság talaja alapvetően homokos, sőt korábban jelentős részét az úgynevezett futóhomok uralta. A mezőgazdasági hasznosítást korlátozó jelenség megállítása, vagyis a föld megkötése volt a kiinduló ok, amiért elsőnek szőlőtelepítéssel kezdtek kísérletezni ezen a vidéken. A XIX. század vége felé Európán végigsöpört a filoxéra, mely a homokos talajt közvetlenül nem érintette, de az országos szőlő- és gyümölcsstermesztési rekonstrukció, kifejtette hatását az itt lévő növénykultúrára is.

Ez az akkor felpeszdlő érdeklődés eredményezte, hogy a termőterület megháromszorozódott, a gyümölcsstermesztés pedig új lendületet kapott a természeti elemek elleni harc velejárájaként. Kezdetben, kiegészítő terményként a szőlőtövek közé ültették a gyümölcsfákat. Azonban ekkor már előfordult, hogy a fák nagyobb bevételt hoztak a szőlőnél, így egyre nagyobb jelentőséget kapott, és természetesen egyre többet ültettek belőle. Korabeli számvetések szerint 1930-ban a környéken 356.000 kajszibarackfa virágzott tavasszal.

Mit nevezhetünk pálinkának?

- Kizárólag Magyarországon termelt gyümölcsből, ill. szőlőtörkölyből készült párlat, mely semmilyen egyéb anyagot nem tartalmaz
- A gyümölcsöt, ill. a törkölyt Magyarországon cefrézték, párolták, érlelték és palackozták
- Alkoholfoka minimum 37,5%
- Az Európai Unió döntése alapján a pálinka megnevezést kizárólag Magyarország használhatja és négy osztrák tartomány, de azok csak a barackpálinka névre vonatkozóan.

Eredetvédett pálinkáknak nevezük azokat a pálinkákat, melyek egy bizonyos földrajzi területre jellemző, kiemelt minőségű gyümölcsfajtákból készülnek évszázadok óta. Megfelelő feltételek mellett ezek a tájegységek megkapják az eredetvédett termék jelzöt, amit a terméken is feltüntetnek. Az eredetvédett pálinkák előállítási módja speciálisan meghatározott, körülhatárolt, és mint ilyenek, névhasználatukban az Európai Unión belül oltalom alatt állnak.

Minden eredetvédett pálinkára érvényes, hogy alapanyaga kizárólag az adott földrajzi eredetvédelem alá tartozó területen termelt vagy termesztett gyümölcs, melynek cefrézése, lepárlása, érlelése és palackozása is kizárólag az adott földrajzi területen történhet.

Magyarországon 8 db ilyen tájegység és pálinka létezik:

- Pannonhalmi törkölypálinka
- Göcseji körtepálinka
- Újfehértói meggypálinka
- Gönci barackpálinka
- Szabolcsi almapálinka
- Békési szilvapálinka
- Kecskeméti barackpálinka (hungaricum)
- Szatmári szilvapálinka

A „Megye Bora” verseny után 2015-ben először a megye pálinkái is ringbe szállhattak: a **Kecelen megrendezett Kárpát-medencei Pálinka- és Párlatverseny, valamint Bor-, Pálinka- és Párlatszépségsverseny** keretein belül ezúttal Bács-Kiskun megye legjobb szőlő- és gyümölcspálinkáját is kiválasztották. Bács-Kiskun megye legjobb gyümölcspálinkája a Madarasi barackpálinka lett, a legjobb szőlőpálinka címet pedig a Kunság-Szesz Zrt. Mátyás Irsai Olivér szőlőpálinkája nyerte.

BÁCS-KISKUN MEGYE PÁLINKAFŐZDÉK/ PÁLINKAMÚZEUMOK

- Bor és pálinka múzeum: 6237 Kecel, Május 1. tér 13.
- Dunai Hajós Pálinka: 6087 Dunavecse, Alkotmány u. 120.
- Izsáki Pálinkamúzeum: 6070 Izsák, Zlinszki u. 1.
- Madarasi Pálinka: 6456 Madaras, Szent István u. 105.
- Sendula Pálinkaház: 6237 Kecel, Vágóhíd u. 17.
- Schiszler Pálinka (Zsombos-Drink Kft.): 6230 Soltvadkert, Kiskőrösi út 5.
- Spiritus Primus Pálinka: Székhely: 6000 Kecskemét Vacsai köz 8/a, Pálinkafőzde: 5430 Tiszaföldvár, Ókincsem I. u. 10. (mivel a cég tulajdonosai kecskeméti és Kecskemét környékiek, a főzde a közeljövőben költözik át Kecskemétre, vagy annak vonzáskörzetébe, az eredetvédett kecskeméti barackpálinka termőterületére)
- Szekeres Pálinka: Soltvadkert, Ifjúság út 13.
- Pálinka Patika Város: Lakitelek
- Vinotrep Kft.: 6200 Kiskőrös, Izsák u.17.
- Zwack Kecskeméti Pálinka Manufaktúra, 6000 Kecskemét, Matkói út 2.

3.5 A BÁCS-KISKUN MEGYÉBEN MEGVALÓSULT TURISZTIKAI FEJLESZTÉSEK

A 2007-13 közötti fejlesztési ciklus idején a Dél-alföldi Operatív Program (DAOP) keretében számos fejlesztés valósult meg, többek között

- **attrakciók** (múzeumok és egyéb kulturális központok, történelmi városrész felújítása kalandparkok, termálfürdők, bor- és pálinkabemutatóhelyek, konferenciaközpont);
- **kisebb turisztikai szolgáltatások;**
- **változatos kínálatot biztosító szálláshelyek;**
- **TDM-szervezet.**

A létrejött új szolgáltatások színvonalasan és eredményesen működnek, valóban gazdagították a hazai turizmus kínálatát, erősítették vonzerejét. Ezen projektek listáját ld. a 6. sz. mellékletben.

3.6 SWOT-ANALÍZIS

Az alábbi SWOT elemzés meghatározza a megye erősségei és gyengeségei mellett az ezekre adható válaszokat, illetve lehetőségeket és azok kihasználási módjait, valamint veszélyforrásokat, amelyek ismerete meghatározó lehet az elkerülésük érdekében.

ERŐSSÉGEK	FELHASZNÁLÁSUK
Termál- és gyógyvizek rekreációs potenciálja, gyógyító ereje. A Dél-alföldi régióban – amihez Bács-Kiskun megye is tartozik – található Magyarország legnagyobb termál- és gyógyvízkincse.	A Nemzeti Turisztikai Konceptióhoz is illeszkedve az egészségturizmus további fejlesztése.
Értékes természeti adottságok, különösen a zöldfolyosóként működő felszíni vízfolyások, a megyében a két nagy folyónkon kívül számos állóvíz is található a fürdőzők és horgászok igényeit kielégítve	Vízi turizmus további fejlesztése
Az alföldi táj egyedi, jellegzetes arculata: a puszta, a tanyavilág, a térséghez kapcsolódó népművészet	A fenntartható fejlődésre törekvés mentén az aktív- és ökoturizmus erősítése
Nemzeti Parkok, az Európai Unió által is elismert növénytársulások, madár-átvonulóhelyek, sokszínű, attraktív természeti környezet	
Magas színvonalú kultúra, nagy múltú, bevezetett, ismétlődő rendezvények	Programturizmus építése, fejlesztése
Egyedi, ismert és népszerű gasztronómiai hagyományok	Ezekhez kapcsolódó események, rendezvények szervezése hagyományteremtő szándékkal, és azok erős marketingje

Az ország egyik legnapsütöttebb megyéje, a térségben az átlagnál magasabb a napsütéses órák száma	Imázsépítés, marketing anyagokban ez a jellemző kiemelése
Bács-Kiskun megyében számos hungarikum fellelhető	A hungarikumokhoz kapcsolódó események, rendezvények szervezések, látogatóközpontok kiépítése, nemzetközi (főként gasztronómiai) promóció
Sík terület, mely alkalmas családi kerékpártúrák szervezésére, számottevő kerékpárút-hálózat, illetve tervek a továbbiak fejlesztésére	Kerékpáros turizmus fejlesztése, programcsomagok, ezek erőteljesebb promóciója
Erős vállalkozói aktivitás, együttes törekvés a turizmus élénkítésére, vendégszeretet	A vállalkozók terelése a minőségi szolgáltatások nyújtásának irányába, valamint a turisztikai attrakciókhoz kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése, vállalkozói kedv szinten tartása, esetlegesen emelése.
Térségi, szakmai együttműködési készség, megyei és települési testvérkapcsolatok	Programok társfinanszírozása, együttműködésekkel adódó erősebb promóciós tevékenység
Határmenti településein számottevő a tranzitforgalom	A szolgáltatáskínálat további fejlesztése ezen a téren (éttermek, szállások, illemhelyek, melyeket érintenek a forgalmas utak)
Kiépülő turizmusfejlesztést támogató szervezetek: Tourinform irodák, TDM	A megfelelő tájékoztatás, aktív információáramlás kihasználása marketing és kommunikáció terén

GYENGESÉGEK	LEKÜZDÉSÜK
A turizmust is erősen befolyásoló alpinfrastruktúra hiányosságai: közlekedési hálózatok, utak állapota, csatornahálózat stb.	Erőteljesebb lobbis tevékenység a turizmus szempontjából fontos közutak (52-es, 44-es) helyreállítása, fejlesztése, illetve szükséges hidak megépítése érdekében
A szálláskapacitás hiánya – a nagyobb városokban a szálláskapacitás nem elegendő (vagy egyáltalán nincs megfelelő), esetenként pedig alacsony színvonalúak. Turizmus szempontjából kiváló adottságokkal rendelkező falvakban elenyésző mértékben vannak jelen a szállásadók.	Vállalkozói kedv növelése e téren, ingatlanfejlesztési lehetőségek, projektek felkutatása és generálása, és a falusi turizmus erősítésére tett lépések minél nagyobb mértékű európai uniós forrás bevonásával.
Szolgáltatások változó minősége	A szolgáltatói szektorral való szoros együttműködés kialakítása, feljűk annak kommunikálása és megerősítése, hogy a megfelelő minőségű szolgáltatás pozitív hatással van a turizmusra, így a saját bevételi forrásaikra is. Minőségbiztosítási rendszerek létrehozásának ösztönzése.

Környezeti értékek károsítása, környezetszennyezés, szemetelés, a vizek nem megfelelő tisztasága	Környezetvédelemmel kapcsolatos kampányok szervezése, tudatos vízgazdálkodás, folyamatos kapcsolattartás és együttműködés a szomszédos megyékkel és országokkal
Viszonylag periférián való elhelyezkedés, a hazai turizmus területi koncentrálódása (Balaton és főváros), relatíve nagy távolság a leginkább fizetőképes kereslettől	Mindenki számára elérhető, egyedi, innovatív és komplex turisztikai termékek létrehozása (pl. megyei BUBI, mellyel bejárható egy nagyobb térség is), az infrastruktúra (különösképp a közlekedés tekintetében: autóutak, kerékpárutak) javítása.
Szezonális – rövid turisztikai szezon – és alacsony tartózkodási idő	A szezonális kiküszöbölésére kifejlesztett turisztikai termékek létrehozása (egészség-, lovas-, vadászati-, kulturális turizmus), fő szezonon kívüli vonzó rendezvények szervezése, az üzleti turizmus (konferenciák, találkozók) erősítése. A különböző turisztikai szolgáltatások összekapcsolása, a szolgáltatók ajánlásai egymás termékei iránt.
A megye és vonzerőinek nem megfelelő pozicionálása, nem hatékony kommunikációs és marketingtevékenység, egyedi arculat hiánya	Részletes kommunikációs és marketing terv készítése és betartatása, melyben le vannak fektetve az arculati elemek is. Az egyedi arculat kialakításánál az alföldi puszta különlegességének erősítése a tervezés során.
A megyében fellelhető turisztikai vonzerők pontszerűen jelennek meg, nincs – vagy elenyésző – közöttük a tematikus hálózatépítés és az együttműködés. Ezek miatt hiányoznak a komplex, több térségre kiterjedő programok.	Települési, kistérségi TDM-ek létrehozása, és ezek megyei szintű koordinálása, folyamatos együttműködés, egyeztetés. Komplex programcsomagok fejlesztése, melyek több települést, térséget is érintenek (pl. kerékpáros túrák, gasztrotúrák stb.)
Hiába van egy faluban egy vonzó turisztikai attrakció, a falusi környezet nem mindig nyújt vonzó képet, ami negatív hatással lehet a turistaforgalomra.	Ösztönző programok szervezése a falusi környezetben akár egyéni, akár teljes közösségi szinten például „Legszébb kert”, „A legvirágosabb falu” versenyek hirdetése.
A térségre jellemző alföldi puszta képe nem elég vonzó a turisták körében	Kapcsolódó, érdeklődést felkeltő szolgáltatások (pl. lovaglás, csikós-bemutatók, gasztronómiai kínálat) erősítése. Hagyományokra épülő, nemzeti identitástudatot erősítő kampányok szervezése (akár országos szinten történő megvalósításukért való lobbizás).
Tőkehiány a turisztikai szolgáltatók, szereplők esetén	Pályázati lehetőségek felkutatása, azok folyamatos közzététele a megyei honlapon, tanácsadás, esetleg kedvezmények nyújtása a belföldi tőkebefektetésekhez
A turizmusban dolgozók nem megfelelő szakképzettsége, nyelvtudás hiánya	Továbbképzési, tanulási, önképzési ösztönző programok kidolgozása, tanácsadások

Gyenge megyei identitástudat	Belső kommunikációs eszközökkel az identitástudat erősítése (pl. belső rendezvények – Bács-Kiskun megye napja –, megyei kedvezménykártya stb.)
------------------------------	--

LEHETŐSÉGEK	KIAKNÁZÁSUK
Egyedi turisztikai jellemzők: alföldi puszták	Egyedi arculat és imázs kialakítása
A turizmusfejlesztést támogató szervezetek (TDM, Tourinform Iroda) megerősödése	Ezek bővítése, munkájuk koordinálása megyei szinten az összehangolt megyei turizmus érdekében
Növekvő nemzeti identitástudat, a hagyományok megőrzése, falusi környezet iránti növekvő érdeklődés	A megye imázsába, arculatába történő beépítés, a nemzeti értékek megőrzésén alapuló programok, programcsomagok kialakítása
Növekvő kereslet az egészségturizmus iránt	Ehhez kapcsolódó termékek erősítése, fürdők és gyógyhelyek további fejlesztése, újabb célcsoportok felkutatása
Kerékpáros turizmus erősödése	Kerékpártúra-csomagok összeállítása, a térség adottságait (nincsenek nagy szintkülönbségek) kihasználva, családi kerékpártúrák szervezésére; ezek összehangolása egyéb szolgáltatásokkal
A szállodai, konferencia kapacitások bővülése	Üzleti turizmus erősítése, fizetőképes vendégek vonzása
EU-s pályázati források	EU-s források igénybe vétele a turisztikai fejlesztések terén
A Nemzeti Turizmusfejlesztési Koncepció tervezete	A pályázati lehetőségek kihasználása Az NTK prioritásaihoz való tudatos kapcsolódás
Eurorégiós együttműködések	Közös pályázatok benyújtása a szomszédos országokkal

VESZÉLYEK	ELHÁRÍTÁSUK
Közbiztonság romlása	Megelőzés, erősebb rendőri, biztonsági jelenlét, polgárőrség
Környezeti károk, környezetszennyezés	Környezetvédelmi kampányok, egyéb megelőzésre tett intézkedések, vízügyi és környezetvédelmi együttműködések kialakítása határon belül és túl
Természeti katasztrófák (pl. árvíz)	Árvízvédelmi, környezettudatosági intézkedések
Közlekedési infrastruktúra fejlesztésének hiánya	Erős, összehangolt lobbitevékenység
A településekkel, kistérségekkel nem valósul meg együttműködés az egységes turizmus és komplex	Folyamatos egyeztetés a helyi turisztikai szereplőkkel, a közös érdekek megtalálása és

programok terén a köztük lévő erős rivalizálás miatt	kommunikálása, a külső kommunikációban egység mutatása.
Kulturális és szabadidős programok előregedése, megújulás hiánya	Folyamatos piacfigyelés és elemzés, illetve termékfejlesztés a turisztikai szakemberek, szereplők bevonásával.
Szomszédos országok turisztikai elszívó hatása	Egyedi, innovatív, jó ár-érték arányú kínálat, minőségi szolgáltatások biztosítása a turizmusban
Növekvő bevándorlói létszám a határmenti településeken	Határellenőrzések erősítése, fokozott rendőri jelenlét a migráns-problémával küzdő településeken

3.7 KÖVETKEZTETÉSEK

A helyzetelemzésben szereplő információk (megyei turizmus iránti kereslet, általános turisztikai trendek, adottságok és kínálati elemek), illetve a SWOT-analízis alapján megállapítható, hogy

- a megyében egyfelől országos **stratégiai termékek** körébe sorolható egészségturizmus, kulturális turizmus (városnézés, fesztiválok, kulturális rendezvények, zárandoklat, stb.) és hivatásturizmus, valamint a megye szempontjából specifikusan fontos aktív turizmus (kerékpáros, lovas, víziturizmus és természetjárás), a vallási turizmus, a falusi turizmus és – újdonságként – az alacsony jövedelműek turizmusa fejlesztésének kell hangsúlyt kapnia. Ezen termékek szezonja igen hosszú, több esetben egész éves, és nagyszámú vendég vonzására alkalmasak;
- indokolt további **szálláshelyek fejlesztésére** (a jelentős vendégforgalmat generáló attrakciók közelében kapacitásbővítés, illetve általában minőségjavítás);

A helyzetelemzés és a SWOT-analízis szerint szükséges továbbá:

- a közlekedési hálózat (főútvonalak, gyorsforgalmi utak) fejlesztése, intermodalitás;
- a hatékony marketingtevékenység;
- a színvonalas oktatás;
- a kedvező jogszabályi környezet;
- a megfelelő finanszírozás;
- a környezeti fenntarthatóság;
- a közbiztonság.

Fentiek alapján került kijelölésre a megye turizmusának **cselekvési terve**.

4. JÖVŐKÉP, SZLOGEN, EGYEDISÉG

4.1 JÖVŐKÉP

A fejlesztések eredményeképpen bővülnek, illetve vonzóbbá válnak a megye turisztikai attrakciói, az azokhoz igazodó szálláshelyek, az infrastruktúra pedig mind mennyiségi, mind minőségi szempontból magasabb színvonalúvá válik.

Az adottságokra reálisan építő, a keresleti trendeket figyelembe véve továbbfejlesztett desztinációk fenntartható turizmust eredményeznek. A megye turisztikai szolgáltatórendszere a vendégeket egyre színvonalasabban képes kiszolgálni, az utazók feledhetetlen élményeket kapnak, fajlagos költségük és tartózkodási idejük növekszik.

A sajátos és komplex turisztikai termékek csoportjára épülő kínálatot a természeti és kulturális örökség megőrzése és bemutatása, valamint a szolgáltatások magas színvonala jellemzi.

A turizmus szervesen beépül a megye életébe, jelentős tényezője lesz a gazdasági fejlődésnek, a természeti és kulturális értékek hasznosítással egybekötött megőrzésének és az elmaradottabb települések felzárkózásának.

A turizmusban szakmailag jól felkészült, megfelelő nyelvtudással rendelkező szakemberek dolgoznak. Képzésükről a megye oktatási intézményei gondoskodnak. A turisztikai szakemberek egyre több, a turizmusban létrejövő munkahely közül választhatnak, biztos megélhetést és örömet lelnek munkájukban, így magánéletük is kiegyensúlyozott.

A turisztikai szolgáltatók és önkormányzatok között erősödik az együttműködés szelleme, ebben a Bács-Kiskun Megyei Turizmusfejlesztési és Marketing Nonprofit Kft., valamint a helyi, térségi és megyei TDM szervezetek központi szerepet játszanak, így a turizmus menedzsmentje valóban professzionálissá válik.

Bács-Kiskun megye turizmusának tudatos fejlesztése olyan megvalósítható jövőképet jelez előre, amellyel a megye gazdaságában jelentősen megnövekedik a turizmus szerepe, ennél fogva javul az itt élő lakosság életminősége is.

4.2 A JÖVŐKÉPET BEFOLYÁSOLÓ TÉNYEZŐK

- természeti értékek megmaradása;
- kulturális, gasztronómiai hagyományok;
- a turizmushoz kapcsolódó szolgáltatások terén lévő vállalkozói kedv;
- a meglévő szolgáltatások minősége;
- a megyei turisztikai szereplők képzettsége;
- infrastrukturális fejlesztések;
- együttműködések a településekkel, turisztikai szereplőkkel;
- országos turisztikai intézkedések, tervek.

4.3 SZLOGEN

A megye turizmusához megfogalmazott szlogen:

ÉRTÉK, ÉLMÉNY, EGÉSZSÉG!

A vezérmondat elemeinek egyenrangúsága, egyidejűsége és komplex tartalma jellemzi a megyei turizmusfejlesztés döntési mechanizmusát, vezérelvként van jelen annak minden szintjén. Meghatározza a végrehajtást, a belső és külső kommunikációt, a fejlesztési prioritásokat, az ellenőrzés fókuszát, kijelöli a stakeholdereket. A szlogen határozza meg a megye arculatát, vizuális elemeit, az első számú tartalom, amelyet Bács-Kiskun a külvilág felé közvetít, és amely megyéhez köthető. A rendelkezésre álló emberi és anyagi erőforrások felhasználása a vezérelv alapján történik, a tartalmi és területi hálózat kialakítása érdekében.

4.4 EGYEDISÉG

Ki kell alakítani a megye turizmusára speciálisan jellemző, valóban különleges kínálati elemeket, melyek elsősorban a következő négyesből alakíthatók ki:

családi kerékpártúra – egyedi kultúra – gyógyhelyek – helyi termékek és gasztronómia

A cselekvési terv termékfejlesztési része megfelelően kifejti ezen elemek részleteit.

5. A MEGYE TURIZMUSFEJLESZTÉSÉT MEGHATÁROZÓ PROGRAMOK

5.1 NEMZETI TURIZMUSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ (NTK)

Az NTK ügyében egyfajta köztes állapot állt elő, miután az előző, 2013-ig érvényes koncepció időben lejárt, ugyanakkor az új, mostani hét éves ciklust is magában foglaló koncepció – noha elkészült –, hivatalos elfogadására ezidáig nem került sor. A jelenlegi tervezet 2015-ben készült, és széles körű áttekintést ad a hazai turizmus jelenlegi helyzetéről, illetve részletesen kijelöli a fejlesztési prioritásokat.

Ezen anyag célrendszere és prioritásai megfelelő szerkezetet adnak egy megyei terv elkészítéséhez is, ezért az alábbi vázlatot logikailag elfogadhatónak tartjuk.

Hét stratégiai cél és fejlesztési prioritás:

- 1. Legyünk jól informáltak!** – A hatékony turisztikai tevékenység alapja az alapos információszerzés, kutatás, saját erőforrások feltérképezése, azok kihasználtságának mértéke, a bennük rejlő lehetőségek megállapítása; a piackutatás (kereslet/kínálat); marketing és monitoring kutatások stb.
- 2. Legyünk attraktívak és innovatívak!** – A hazai és külföldi turisztikai kínálat erős, így csak úgy lehet piacképesnek maradni, ha vonzó, mindenki számára elérhető programot, terméket kínálunk, illetve újdonságokat tudunk nyújtani.
- 3. Nyújtsunk kényelmet!** – A fogadóképesség és infrastruktúra meghatározó a turizmus szempontjából: a vendéglátóhelyek mennyisége és minősége, a turisztikai attrakciók megközelítési módjai és azok minősége (pl. közutak minősége), a megfelelő tájékoztatás, információs rendszer mind befolyásoló tényezők az utazni vágyó turisták választásában.
- 4. Legyünk láthatóak!** – Nem elég jól csinálni valamit, azt meg is kell mutatni ahhoz, hogy felkeltse az érdeklődést. A turisztikai termékek kommunikációs és marketing tevékenységére megfelelő energiát, szakértelmet kell fordítani.
- 5. Legyünk felkészültek!** – Az oktatás, a szak- és felsőfokú képzések szerepe, hiányosságaik megszüntetésének fontossága vitathatatlan. A turizmus az egyik legfontosabb húzóágazat, nagy befolyással bír a gazdaságra, társadalomra, ezért lényeges, hogy az e téren dolgozók megfelelően képzettek legyenek, legyen szó nyelvoktatásról, gazdasági és turisztikai képzésekről, vagy a vendéglátásról. A hozzáértő, szakmailag felkészült szereplők pozitív hatással vannak a turizmusra. Versenyképes munkavállaló → versenyképes vállalat → versenyképes magyar turizmus.

6. Legyünk hatékonyak! – Az eredményesség alapja a megfelelő szabályozási és finanszírozási háttér megteremtése, a turisztikai vállalkozások, és a turisztikai szolgáltatások munkahelyteremtésben betöltött szerepének erősítése.

7. Nyújtsunk biztonságot! – A fenntarthatóság, környezettudatosság ma már alapvető követelménye a turizmusnak, ahogyan fontos szempontok az akadálymentesség, a fogyasztóvédelem, illetve a vállalkozások tisztességes magatartása is.

5.2 BÁCS-KISKUN MEGYE TERÜLETFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA (2014-2020)

A „Bács-Kiskun 2020” megyei területfejlesztési stratégia átfogó célja négy területre irányul: társadalmi-gazdasági fejlődés, környezeti fenntarthatóság, megújuló társadalom és a jelentős térségi különbségek csökkentése.

Ezen célok mindegyike kapcsolatba hozható a turizmus fejlesztésével, hiszen az a jövedelemtermelő képesség révén hozzájárul a megye fejlődéséhez, egyúttal csökkenti az elmaradott, de turisztikai szempontból kedvező adottságokkal rendelkező térségek lemaradását, továbbá a természetközeli turisztikai termékek a fenntarthatósághoz is nagyban hozzájárulnak.

A program egyik prioritása az együttműködésre épülő gazdaságfejlesztés. A megye felszíni és termálvízeire, a kulturális és táji örökségére épülő turizmus jövedelemszerzési potenciáljának erősítése indokolja a közigazgatási határokon is átnyúló együttműködések létrehozását. A program külön említi e prioritás kapcsán a Duna- és a Tisza-mente turisztikai fejlesztését, a lovastúra-útvonalakat, a zárandokutakat, a kerékpáros és ökoturisztikai útvonalakat, valamint a bor- és gasztronómiai turizmust, egyúttal meghatározza, hogy az attrakciók fejlesztését hálózatba ágyazottan kell megvalósítani.

A turizmushoz kapcsolható egy másik prioritás is, ami az egyes tájegységek karakterének, valamint az ökoszisztémák megőrzésének és a népességmegtartást szolgáló gazdasági fejlesztéseknek az összehangolását tűzi ki célul.

A gazdaság- és foglalkoztatás élénkítés keretében megfogalmazódik a turizmusfejlesztés. Az intézkedés lehetőséget kíván biztosítani a turisztikai vállalkozásoknak turisztikai attrakcióik és kapcsolódó turisztikai szolgáltatásaik fejlesztéséhez, úgy, hogy azok a desztináció menedzsment által kialakított, egymásra épülő elemekből álló csomagban kínálhatók legyenek. A meglévő turisztikai attrakciókhoz kapcsolódó turisztikai szolgáltatások minőségi és mennyiségi fejlesztése, a vállalkozások eszköz-, infrastrukturális és szolgáltatásfejlesztései, marketing tevékenységük támogatása tervezett. Az intézkedés keretében lehetőséget kívánunk biztosítani a turisztikai szervezetek részére a termálvíz gyógyvízként történő hasznosítására, gyógyhelyek és gyógytérsek létrehozására. A „Bejárható Bács-Kiskun” projektcsomagon belül lovastúra-útvonalak, kerékpártúra- és ökoturisztikai útvonalak kialakítására, a bor- és gasztronómiai turizmus feltételeinek megteremtésére törekszünk. A „Bács-Kiskun megyei zárandokút-hálózat” fejlesztése és kapcsolódása a Márton Áron Zárandokprogramhoz kapcsolódóan valósulhat meg. A Reformkor és szabadságharc tematikus, akadálymentes kulturális túraútvonal fejlesztését szintén ezen intézkedés keretében tervezzük. A kulturális örökség megőrzésén alapuló országos, nemzetközi jelentőségű, komplex turisztikai terméként jelenik meg az Aranymonostor–bugaci kincsesláda, a Históriaipark, valamint a

megye jelentős turisztikai desztinációit, Kecskemétet, Bugacot és Kiskunmajsát összekötő kisvasút felújításának projektje. A turisztikai kínálat összehangolása TDM szervezetek és turisztikai klaszterek létrehozásával valósulhat csak meg. A turisztikai szektor eredményességét közös marketing tevékenységek, márkamedzsent és értékesítés ösztönzés támogatja. A turizmus ágazatban működő KKV-k növekedési lehetőségeinek megteremtésével és a turisztikai szolgáltató funkciót ellátó társadalmi célú vállalkozások ösztönzésével a munkahelyteremtést és –megtartást, a foglalkoztatási helyzet javítását támogatjuk. Turisztikai vonzerővel rendelkező, a szezonalitást csökkentő, helyi identitást erősítő rendezvények támogatása az előbbieket kiegészíti.

Az egyes projektcsomagokhoz kapcsolódó operatív programok:

- Bejárható Bács-Kiskun: GINOP, TOP, VP;
- Bács-Kiskun megyei zarándokút-hálózat fejlesztése és kapcsolódása a Márton Áron Zarándokprogramhoz: GINOP;
- Reformkor és szabadságharc tematikus, akadálymentes kulturális túraútvonal Nagycenk partnerségével: GINOP;
- Kiemelt fejlesztés: Bugaci aranymonostor: GINOP;
- Kiemelt fejlesztés: Históriaipark: GINOP;
- Gyógyhelyek fejlesztése: Kiskunhalas, Kiskunmajsa, Tiszakécske: GINOP;
- TDM szervezetek és turisztikai klaszter létrehozása: GINOP;
- Turizmus ágazatban működő KKV-k növekedési lehetőségeinek megteremtése: GINOP, TOP, VP;
- Turisztikai szolgáltató funkciót ellátó társadalmi célú vállalkozások ösztönzése: TOP, EFOP, GINOP;
- Soksínú vidék – vidéki turizmus fejlesztése (agro-, falusi-, horgász-, lovas-, bor- és pálinkaturizmus) fejlesztése: VP;
- Turisztikai útvonalakba integrálódó településfejlesztési beruházások: TOP;
- Humán erőforrás fejlesztése: TOP;
- Turisztikai vonzerővel rendelkező, a szezonalitást csökkentő, helyi identitást erősítő rendezvények támogatása: TOP.

5.3 FORMÁLÓDÓ TURISZTIKAI CÉLÚ FEJLESZTÉSEK

A turizmus fejlesztése kiemelt szerepet játszik Bács-Kiskun megye fejlesztési prioritásai és céljai között. Alapvető cél a megye turisztikai versenyképességének és vonzerejének növelése. A megye, adottságait kihasználva, képes lehet a megyei, térségi turisztikai értékek tudatos megjelenítésére, komplex turisztikai programok kialakítására és egyedi turisztikai termékek létrehozására a turisztikai marketing adta lehetőségek és eszközök maximális kihasználásával, ezért a turizmusirányításban betöltött szerepe kiemelkedően fontos.

A Bács-Kiskun megyei turisztikai projekt megvalósítása elősegítheti a megyében rejlő turisztikai potenciál erősítését. Létre kell hozni Bács-Kiskun megye turisztikai vonzerőleltár-adatbázisát, melynek folyamatos frissítéséről gondoskodni kell. A megye turisztikai honlapjának felhasználó barát fejlesztése, a turisztikai célközönség számára fontos, naprakész információkkal való feltöltése a professzionális turizmusfogadás alapfeltétele. A megye egész területét lehatároló innovatív informatikai alkalmazások, élményelemeket jelentő technikai fejlesztések, applikációk, interaktív

játékok bevezetése kiugrási lehetőséget jelenthet más desztinációkkal szemben. Turisztikai kereslet-kínálat elemzést, piackutatást kell végezni, hogy Bács-Kiskun megye megfelelően tudja magát definiálni, majd pozicionálni a turizmus piacán. A turisztikai piacon való megjelenéshez szükséges a turisztikai logó, az egyedi arculat és a szlogen, hívószó megtervezése. A hosszú távú, fenntartható, versenyképes turizmus megteremtéséhez elengedhetetlen a megye turisztikai szereplőinek egymáshoz való közelebb hozása, a belső kommunikáció megteremtése, turisztikai célú együttműködések létrehozása, melyet elsősorban workshop-ok, műhelymunkák, rendezvények, konferenciák, study-tour-ok szervezésével sikerülhet előmozdítani. A turisztikai együttműködések kiszélesítése történhet különböző programok, látnivalók, kikapcsolódási lehetőségek összekapcsolásával, csomagokba foglalásával és kiejánlásával.

A termékcsomagok a kulturális és örökségi helyszínek, a rendezvények, az ökoturisztikai valamint az aktív turizmushoz (kerékpáros, természetes fürdőhelyek, víziturizmus, horgászturizmus) kapcsolódóan jönnek létre. **A megyén belüli turisztikai helyszíneket összekötő, egy tematikára épülő turisztikai élményutak kerülnek kialakításra és fejlesztésre.** A tematikus utak egyes helyszínein található vonzerőkhöz kapcsolódóan a szükséges infrastrukturális fejlesztések is megvalósulnak, a turistafogadás feltételeinek megfelelő minőségben való rendelkezésre állása kialakításra kerül. A tematikus útvonalak bemutatására táblarendszerek kerülnek kihelyezésre, kiadványok, könyvek, applikációk segítik a turisták útbaigazítását az adott területen.

A megyére jellemző vonzerők, szolgáltatások, rendezvények vizsgálata, értékelése alapján, néhány sajátos turisztikai termék kifejlesztése, a megfelelő partnerek bevonásával „vezető termék” létrehozása lenne a cél. A keresleti trendeket figyelembe véve egyedi, innovatív termékfejlesztés, ezek intenzív promóciós tevékenységgel, infokommunikációs eszközökkel hazai, majd a nemzetközi piacra történő bevezetése szükséges. A keresleti trendeknek megfelelő unikális, táji (természeti, kulturális) értékre épülő turisztikai termékek kialakítása valósul meg. A megyei termékmárkázás, a megyéhez köthető turisztikai vonzerők, szolgáltatások, rendezvények megjelölése, megkülönböztetése, megye védjegy kialakítása biztosítja a sikeres piacra jutást.

A fő feladat a vonzerőfejlesztés, a megyére jellemző egyedi komplex termékek kialakítása, illetve vendégfogadás feltételeinek fenntartható fejlesztése, például:

- Komplex egészségturisztikai csomagok kialakítása,
- Bor és gasztronómia túraútvonalak meghatározása,
- Vizi és vízparti aktív turizmus fejlesztése, szabadvízi strandok szolgáltatásainak bővítése, színvonal emelése,
- A folyók (és holtágak), tavak turisztikai hasznosítási lehetőségeinek feltárása,
- Vízparti kölcsönzők, vendégváró- és pihenő helyek kialakítása,
- Szabadvízi strandok kijelölése és az evezős turizmus feltételeinek javítása,
- Horgászat feltételeinek javítása,
- Kerékpározás komplex turisztikai terméké fejlesztése,
- Rendezvénykínálat kialakítása,
- A helyi egyedi termékek piacra juttatásának elősegítése,
- Attrakciók környezetében parkolók kialakítása,
- A megyében az ökoturisztikai szemlélet alkalmazásával az aktív és a falusi turizmus fejlesztése (a turisták számára programok, szolgáltatások kialakítása; lovas-tanyák, tereplovaglás

- helyszínek fejlesztése; kerékpárutak, túraútvonalak, tanösvények, tájékoztató központok, pihenőhelyek, kölcsönzők létesítése; a horgász- és vadászturizmus feltételeinek fejlesztése),
- Tájékoztató, eligazító táblák kihelyezése stb.

5.3.1 HAZAI PROGRAMOK

A 2014-2020-as időszakban az alábbi operatív programokból támogatható a turizmus fejlesztése:

- Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program (GINOP),
- Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP),
- Vidékfejlesztési Program (VP).

Emellett további turisztikai fejlesztési lehetőségeket jelentenek majd az Európai Területi Együtműködési Programok, így a határon átnyúló, a transznacionális és az interregionális programok.

Összességében a legnagyobb forrást a GINOP és a TOP biztosítja közvetlenül turisztikai fejlesztésekre. Emellett számolni lehet az egyéb prioritások, pl. vállalkozásfejlesztési, K+F, infokommunikációs, energiahatékonysági, foglalkoztatási konstrukcióival és a pénzügyi eszközök pályázataival is.

A megyei turizmusfejlesztési tervben szereplő intézkedések és turisztikai termékek finanszírozási lehetőségei az alábbiak:

I. GINOP:

- TDM-rendszer – GINOP-1.3.4-15 - Turisztikai szervezetek (TDM) fejlesztés
- Gyógyhelyek fejlesztése – GINOP 7.1.3

A fejlesztési projektek előkészítése megkezdődött, az alábbiak szerint.

GINOP 7.1.3 (Gyógyhelyek fejlesztése) keretében megvalósuló projektek

1. Kiskunmajsai gyógyhelyfejlesztés főbb projektelemei

KUNSÁGI LÁTOGATÓKÖZPONT:

- kiállítóterek állandó és időszakos kiállításoknak (Kiskunság növény és állatvilága, méhészet, borászat, kiskunmajsai helyi gyűjtemények, népi gyógyászat, gyógynövények, tanyai életforma és eszközei, néprajzi kiállítás);
- aula-központi tér, pihenőszigetekkel kombinált kiállítótér – olvasósarokkal;
- séf iskola – filmklubbal összhangban tematikus hetek;
- kézműves foglalkoztatók (2x25 fő);
- csokiműhely a Szociális Szövetkezettel együttműködve;
- csokiműhely foglalkoztató (kiállítás, workshop tér, csokicsapoló, amihez a tálkát a büfé melletti boltban lehet megvásárolni);

- stúdió mozi/ filmklub Magyar Nemzeti Filmalappal szerződve;
- szabadtéri színpad (Tanyaszínház-mozgalommal is együttműködve);
- gyógynövénykert, gyógynövény-labirintus;
- játszótér, edzőpark, extrém pálya, kilátó, kerékpártámaszok.

ÜDÜLŐFALU FEJLESZTÉSE

- tanösvény, mezítlábas ösvények;
- kerékpárkölcsonzó üdülőfalv – város végpontokkal;
- termelői piac;
- büfé + kerthelyiség;
- helyi termék bolt, ajándékbolt, csokibolt.

A GYÓGYHELYET ÉS A VÁROST ÖSSZEKÖTŐ SÉTÁNY FEJLESZTÉSE

- sétány kialakítása pihenőszigetekkel, utcabútorokkal, díszvilágítással;
- parkosítás, fásítás;
- turisztikai információs, irányító és oktató táblák elhelyezése;
- a meglévő, leromlott állapotú kerékpárút bővítése kerékpár- és gyalogossávvá.

ÜDÜLŐFALU

- sétány fejlesztése ülőbútorokkal;
- köztéri szobor;
- térelem, csobogó, napóra;
- rózsalugas folytatása;
- zöldterület fejlesztés, öntözőrendszer.

A GYÓGYHELYÉ MINŐSÍTÉS KÖRNYEZETI FELTÉTELEINEK FEJLESZTÉSE

- kiépített locsolórendszer, mely csökkenti a szállópor koncentrációját
- jelentős összefüggő zöldfelület létrehozása (fásítás és cserjésítés), mely a szállópor koncentrációját és a zajszintet is csökkenti.

2. Tizsakécskei gyógyhelyfejlesztés főbb projektelemei

A fejlesztések megvalósítására projektenként kerül sor. A projektek egy része a gyógyhely arculatának fejlesztését, és így időjárás-független városképi – főleg zöldterületet növelő – fejlesztést foglal magába. Más részük önálló vagy kiegészítő attrakciókat tartalmaz. Az attrakciók egy része a közösségi terek fejlesztését érinti, más részük pedig kulturális vagy szabadidős attrakció.

TISZA-PARTI KERKEZŐ:

- az egykori buszváró nádfedeles, kerek épülete kerül felújításra és kibővítésre;
- ebben az épületben üzemel a tervek szerint a turisztikai információs pont és a kerékpárkölcsonzó.

TISZA-PARTI ZSIBONGÓ

Az élő Tisza-parton kialakított multifunkcionális aktív közösségi tér, melynek legfőbb célja, hogy a többgenerációs családoknak legyen olyan tere, ahol minden korosztály megtalálja a számára megfelelő szórakozási lehetőséget oly módon, hogy a család vagy a baráti társaságok együtt töltsék el a szabadidejüket.

A multifunkcionális tér legfontosabb elemei:

- látogatóközpont az alábbi funkciókkal: kávézó, ajándékbolt, képfestő kiállítás, közösségi tér, fedett gyermekjátszó;
- extrém sportpálya gördeszkásoknak, BMX-kerékpárosoknak;
- gyermekeknek játszótér és KRESZ-park;
- helyi termékek piaca;
- szabadtéri közösségi tér (télen itt üzemel a jégpálya);
- szabadtéri színpad mobil fény- és hangtechnikával.

Ó-TISZAI ÖSVÉNY

A négy fejlesztési csomópont közül a csendes pihenésre, meditálásra alkalmas terület, ahol utcabútorok kerülnek elhelyezésre, illetve kialakításra kerül egy meditációs sétány is. A víz közelsége, a csodálatos természeti környezet és a projekt keretében megvalósuló fejlesztések egy valóban teljes nyugalmat, feltöltődést biztosító környezetet teremtenek meg.

KEREKDOMBI CSUDAPARK

A mese utolsó állomása a Kerekdombi Termálfürdő mellett egy gyermekeknek kialakított manó-domb, melynek bejárata labirintuson keresztül közelíthető meg. A domb részben a földbe vájt manó-lakot rejt. A manó-dombot a település legjellegzetesebb fája, a rózsabarack veszi körbe.

3. Kiskunhalasi gyógyhelyfejlesztés főbb projektelemei

A fejlesztés minden eleme a belváros (Simmelweis park) és a város fő zöldterületét adó Csetényi park és sportcentrum között létrejövő turisztikai tengelyen (áramlási útvonalon) jön létre, minden fejlesztéssel érintett terület, épület a stratégia akcióterületén belül található.

A Csetényi park komplex rekreációs, pihenő- és élményparkká fejlesztése

- csónakázó tó, madármegfigyelő cölöpös ösvény a tavon,
- kun motívumokra és hagyományokra épülő kalandpark- és kötélpálya, kun játszótér, íjaspálya, „kis kun” tábor és hagyományőrző játéktér jurtával,
- vesszőfonatos csipkelabirintus,
- kültéri fitness park, futópálya,
- parkvasút és kisvonat,
- látogatóközpont és fogadótér (Csetényi-ház),
- kilátó, csónakázó épület (étteremmel, ajándékbolttal),

Vonzó városkép kialakítása

- Sporthírességek fala köztéri installáció és pixel-beton szobor (Sportcentrum)

- Kiáltó szoborkompozíció művészi újragondolása a világhírű NeSpoon street art művész közreműködésével (csipke motívum festése a szoborra, Semmelweis tér)
- Az akcióterületen (turisztikai tengelyen és a Csetényi parkon belül egyaránt) turisztikai információs és tájékoztató táblák, térképek kerülnek kihelyezésre Parkolók és közlekedési feltételek javítása
- A turisztikai tengelyen, a Csetényi parkhoz kapcsolódóan a meglévő parkoló rendezése és 40 parkolóhellyel való kibővítése valósul meg (elektromos töltési lehetőséggel),
- valamint a kórháztól a parkig meghosszabbításra kerül a sétaút (gyalogos és kerékpárút)

További fejlesztési források

- **Kastélyok** támogatása a jelenlegi listán nem szerepel. Amennyiben a Nemzeti Kastély és Várprogramban módosítás várható, úgy néhány felújításra váró megyei kastély érdekében lobbyzni kell (GINOP-7.1.1-15 - Nemzeti Kastély- és Várprogram turisztikai célú fejlesztéseinek támogatása/vagy nemzeti forrás);
- **Világörökség-helyszínek** fejlesztése (GINOP-7.1.6-16): világörökség helyszín nem található a megyében;
- **Aktív turizmus** – Bejárható Magyarország Program (GINOP-7.1.2-15 - Aktív turisztikai hálózatok infrastruktúrájának fejlesztése):
 - **Számottevő vitorlás turizmus a megyében nincs**
 - **Vízitúrák**

Tervezett GINOP vízitúra-fejlesztések Bács-Kiskun megyében			
Település neve	GINOP pályázatban szerepel	Fejlesztésre tervezett összeg (bruttó)	megjegyzés
Kalocsa	igen	40.000.000 Ft	A GINOP pályázat előkészítése és tervezése folyamatban. A fejlesztés helyszíne a Vajas csatorna és a Duna torkolata. A fejlesztés műszaki tartalma: az önkormányzat tulajdonában lévő üdülőépület felújítása vagy elbontása után új megálló építése, környezet rendezés, sátorhely kialakítás. Eszközbeszerzés: úszómű, túrakenu, lapát és mentőmellény kerül beszerzésre.
Baja	igen	54.000.000 Ft	A GINOP pályázat előkészítése és tervezése folyamatban. A fejlesztés helyszíne Baja Petőfi szigeten lévő Bajai Vízisport Klub telepe. A fejlesztés műszaki tartalma: az önkormányzat tulajdonában lévő Bajai Vízisport Klub telepén új megálló építése (öltözők, vizesblokkok, közösségi tér kialakítás), környezet rendezés, (út és sólyapálya építés).
Fajsz	nem	kb. 30.000.000 Ft	<i>Forráshiány miatt jelenleg nem szerepel a stratégiában. A megállóhely kialakításához, alkalmassá tételéhez szükséges fejlesztések: a meglévő szociális blokk felújítása, ártéri napelemes közvilágítás kiépítése a sátorhelyeknél, stég (magasabb vízállás esetén nehézkes a betonrampán való ki-beszállás), néhány túrakenu és túrakajak tartozékaival való beszerzése, fedett zárható tároló építése az eszközök számára.</i>

Dunafalva	nem	kb. 30.000.000 Ft	<i>Forráshiány miatt jelenleg nem szerepel a stratégiában. Műszaki fejlesztési igények: szaniter konténer, ártéri napelemes közvilágítás kiépítése a sátorhelyeknél, néhány túrakenu és túrakajak tartozékaival való beszerzése, fedett zárható tároló építése az eszközök számára, esetleg faházaz szálláslehetőség kialakítása.</i>
Tiszakécske	Igen (Alsó-Tista)	35 466 020 Ft	A megállóhely tervezési feladatait jelenleg az önkormányzat végzi. A támogatói döntés a pályázatról rendelkezésre áll, a támogatási szerződés aláírása a kitöltő program hibája miatt húzódik.

➤ Kerékpáros turizmus

Mivel a megye tömegközlekedése kevésbé fejlett, a lakosság egy része a kerékpárt használja közlekedési eszközként a településen belül és a környező településekre, főleg munkába járási célokra. Komplexen kezelve a kérdést a kerékpáros infrastruktúra fejlesztése egyaránt segítheti a helyi lakosság életminőségének, illetve az aktív turizmus fejlődését. A fő akadály jelenleg a megközelítés nehézsége, valamint a kijelölt és megfelelő úthálózat hiánya.

A Duna menti kerékpárút (EV-6) nyomvonala ki van jelölve, így ennek a fejlesztése megteremtheti a kerékpáros turizmus számára is a megfelelő összeköttetéseket a környező megyékkel. A másik nagy lehetőség a Tisza menti kerékpárút (EV-11), mely Tiszakécske, Lakitelek térségében érinti a megyét. Itt már felismerték a kerékpáros turizmus jelentőségét és jelentős fejlesztések kezdődtek, bár a hálózat még nem egybefüggő. Az EV-11 nyomvonala folytatódik észak felé Szolnok irányába, dél felé pedig Csongrád irányába a Tisza mentén.

A Duna és a Tisza között azonban hiányzik az összeköttetés. Ezt javítaná a dunaföldvári hídtól Solt – Újsolt – Szabadszállás – Kerekegyháza – Kecskemét – Lakitelek kerékpáros főútvonal kialakítása. Ez lehetőséget adna a kelet-nyugati irányú kerékpáros forgalom fejlődésére, egyúttal szorosabban bevonná a megye északi részét az országos törzshálózatba.

A másik lehetséges útvonal a szintén kelet-nyugat irányú Fadd-Dombori – Kalocsa – Kecel – Kiskunhalas – Kiskunmajsa nyomvonal fejlesztése. Ez az útvonal átmenetileg kiválthatja a déli határ közelében tervezett EV-13-as útvonalat is.

A kerékpáros turizmus fejlődését szolgálhatja továbbá a kerékpáros szállítási lehetőségek bővítése. Egyes vasúti viszonylatok jelenleg alkalmatlanok kerékpárszállításra, valamint az IC vonatokon sem szállítható kerékpár. A közlekedési gondokon enyhíthetne a Volán járatok felszerelése kerékpárszállító eszközökkel.

➤ Lovas turizmus

Bács-Kiskun megye az elmúlt évtizedekben a lovas turizmus bölcsőjeként jellemezhető. Évtizedekkel ezelőtt az ország legvirágzóbb lovas turisztikai térsége volt. Számtalan – a passzív turisztikai termékek sorába tartozó – igényesen működtetett bemutatóhelyszínnek adott otthont. Évente hozzávetőleg 500.000 látogatót fogadtak a lovasbemutató-helyszínek. A legnagyobb létszámot produkáló lovastanyák évi látogatószáma meghaladta a 100.000 látogatót (pl. Lajosmizse – Új Tanya Csárda, Varga Tanya, Sarlópuszta).

Az aktív turisztikai szolgáltatások terén pedig modell-értékű lovas útvonal hálózat jött létre, amely a nemzetközi piacon rendkívül népszerű és keresett volt.

Számtalan lovas túra szelte át a Kiskunságot, és sorban épültek a lovak és a vendégek fogadására alkalmas lovastanyák (Dömsöd, Bugac, Sarlósár, Ágasegyháza stb.).

A megye lovas turizmusának aranykorában egészen különleges lovas szolgáltatásokkal is rendelkezett, azonban az 1980-as évek közepére jelentős csökkenés következett be a szolgáltatások színvonalában.

Bács-Kiskun megyében a jelenlegi hatósági előírásoknak megfelelően **45 regisztrált lovas szolgáltató** található. A Magyar Lovas Turisztikai Közhasznú Szövetség patkós minősítési rendszerében, amely önkéntes jelentkezés alapján történik, jelenleg 23 szolgáltató van. Ezek közül 5 patkós minősítést négy, 4 patkós minősítést négy, 3 patkós minősítést tizenöt szolgáltató ért el. A megyében a lovas turisztikai szolgáltatásba bevont, alkalmassági vizsgát tett lovak száma 326, amely ugyan tükrözi az országos átlagot, de minőségben és mennyiségben is javulnia kell.

Szerencsére néhány nagy múltú bemutatóhely, mint a Bugaci Ménes (Bugac), a Geréby Kúria Hotel és Lovasudvar (Lajosmizse), a Bakodpuszta Idegenforgalmi Lovascentrum (Dunapataj), valamint az évtizedek óta a legmagasabb minőségi színvonalon működő „Tanya Csárda” (Felsőlajos) továbbra is minőségi szolgáltatást tudnak nyújtani.

Passzív turisztikai szolgáltatások, azaz a klasszikus lovas iskolák közül nagyon jó minőségű szolgáltatást végez többek között a Piros Tanya (Tiszakécske), a Hatvani Lovastanya (Kecel), az El Bronco Ranch (Izsák), a Hírös Lovarda (Kecskemét).

Fontos kiemelni, hogy a területen világhírű fogathajtók élnek és tevékenykednek: Bárdos György, Juhász László, Fülöp Sándor négyesfogathajtó világbajnokok, akik korábban fogathajtó iskolát is működtettek.

Tervek, teendők

2012-ben a Magyar Kormány döntött a Kincsem Nemzeti Lovas Programról és annak a lovas turizmusra vonatkozó fejezetében célként tűzte ki, hogy Magyarország legyen egyedülálló és modell-értékű lovas turisztikai térség Európában. Ennek a célkitűzésnek kiváló területe lehet Bács-Kiskun megye, tekintettel a korábban felsorolt értékeire és eredményeire. A legfontosabb feladat azonban mind az aktív, mind a passzív lovas turisztikai tevékenységek fejlesztésében, hogy kiváló szakembergárda végezze a lovas szolgáltatásokat.

Ahhoz, hogy a megye lovas turisztikai szolgáltatása javuljon, a fő hangsúlyt a lovas szakemberek és a lovas turizmust kiszolgáló szakemberek képzésére kell fordítani. A szakember-képzéseket a korábban felsorolt műhelyekhez kell kapcsolni. A területen bejegyzett magániskolaként működik az El Bronco Kft. (Izsák) iskolája, de kitűnő szakemberek találhatóak a Fülöp Fogathajtó és Lovasiskola Kft.-nél is (Kecskemét), valamint a Kiskunfélegyházi Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakképző Iskola és Kollégium állami képzőintézményben is. A kecskeméti Hírös Lovarda felszereltségében, földrajzi elhelyezkedésében és lovas szolgáltatásainak minőségében alkalmas arra, hogy a megye egyik kiemelt képzési központjává váljon.

A Magyar Kormány célul tűzte ki, hogy a Bejárható Magyarország Program keretében minőségi lovas turisztikai hálózatot alakít ki, amelyben sokféle és különböző célcsoportoknak megfelelő lovas szolgáltatás, illetve az ehhez kapcsolódó egyéb lovas turisztikai szolgáltatások jönnek létre.

Jelenleg folyamatban van a GINOP 7.1.2-15 - Aktív turisztikai hálózatok infrastruktúrájának fejlesztése c. pályázat, mely anyagi háttérrel biztosít a feladat végrehajtásához. Itt kell megemlíteni, hogy a TOP tervezésénél is fokozott figyelmet kell fordítani a lovas turisztikai fejlesztésekre. Fontos feladat, hogy Bács-Kiskun megyében sokszínű, sokrétű és széleskörű látogatói érdeklődésére számot tartó, minőségi lovas turisztikai termék jöjjön létre, és azt hatékony piacra viteli eszközök támogassák.

Fontos tehát a lovas **szakember-képzés** mellett az Eurohorse útvonalhoz kapcsolódó megfelelő minőségű szolgáltatást végző lovas turisztikai **szolgáltató helyek hálózatba történő összekapcsolása**. A lovas útvonalak kialakítása és tervezése folyamatban van. Az útvonalak kiépítésének módszertanát, térinformatikai- és térképészeti megoldásait, jelzésrendszerét az országos rendszerhez kell igazítani. A Kincsem Nemzeti Lovas Programban megjelölt gerincútvonalakat a fenntarthatóság és a piaci igények szerint bővíteni lehet és kell. A gerincútvonalakra a ráhordó hálózat kiépítését helyi szinten, a helyi sajátosságok figyelembevételével kell kialakítani. Jó példa erre a Szerbia irányába már elindult lovastúra útvonal hálózat országos rendszerhez igazítása.

Ennek a hálózatnak a fő célcsoportja az **aktív lovas turista**, kezdőtől a haladó lovasig. A célközönség **részben külföldi**, azonban **többségében belföldi** érdeklődőkből tevődik össze.

Kiemelt és különleges jelentőségű szintén az aktív lovas turisztikai termékekhez sorolható **fogathajtó iskolák felélesztése, újraindítása**. A világon egyedülálló hagyományokkal és lehetőséggel bír a megye.

A **passzív lovas turisztikai szolgáltatások** körében továbbra is lényeges turisztikai szerepet kell játszaniuk a minőségi **lovasbemutatókat** lebonyolító és **fogatos túrákat biztosító** helyszíneknek (lásd korábban).

A magyarországi lovas turizmus alapja az iskolai lovasoktatás bevezetése és támogatása. Az elkövetkezendő időszakban döntő mértékben belföldi turistával kell számolnunk, ennek alapja, hogy a felnövekvő generáció megtanulja és megszeresse a lovakkal és a lovaglással kapcsolatos tevékenységeket, mert ők adják a jövő keresletét.

➤ **Természetjárás**

A megye turistaútvonalai viszonylag szűkösek, és több helyen nincsenek meg a kapcsolódási pontok az egyes rendszerek között. Bár a túrázók csak kisebb szakaszokon veszik igénybe az útvonalakat, szükségesnek látszik az Alföldi Kék Túra, illetve a Duna menti útvonal és a megye középső, északi részein, főleg a nemzeti park egyes területeihez kapcsolódó turistautak összekapcsolása (például Szabadszállás és Kunszentmiklós, Hajós és Kiskörös térségében, vagy a Tisza-parti térségek összekapcsolása a Kecskemét környékén található turistautakkal).

➤ **Zarándokutak**

A GINOP-ból megvalósítandó projektsomag: a Mária-út részeként a Bács-Kiskun megyei zarándokút-hálózat fejlesztése és kapcsolódása a Márton Áron Zarándokprogramhoz.

A projektek célja a Kárpát-medencei hálózatba integrálódással a látogatószám és a szezon hosszúságának megnövelése, illetve a zarándoturizmus feltételrendszerének javítása, a vallási turizmus és a kulturális turizmus célcsoportjainak igényeit egyaránt figyelembe vevő attrakciók fejlesztése.

➤ **Nemzeti parkok fejlesztése** (GINOP 7.1.5-16 - Nemzeti parkok komplex turisztikai fejlesztése)

A Kiskunsági Nemzeti Park különböző helyszíneken tart fenn bemutatóhelyeket, ahol az ökoturizmus vendégeinek nyújtanak szolgáltatásokat. A következő időszakban újabb Natúra 2000 bemutatóhelyek kialakítására kerül sor, többek között az izzási Kolón-tó, a császártöltési Vörös-mocsár, illetve a fülöpházi homokbuckák területén, valamint egy kisebb bemutatóház Bugacon.

A bemutatóhelyek mellett a tanösvények folyamatos fejlesztésére is szükség van.

Az ökoturisztikai fejlesztéseknek részben kapcsolódniuk kell más elsősorban aktív turisztikai termékek kínálatához, így elsősorban a kerékpározáshoz és a gyalogtúrázáshoz. Emellett fontos szempont az is, hogy olyan térségekben is legyenek fejlesztések, ahol a közelben magas a látogatók száma, így a már jelenlévő vendégek felé lehet bővíteni az attrakciókat. Ezek közül a leginkább kedvező terület Bugac térsége, ahol a közeli Kiskunmajsa fürdővendégei számára lehet különleges vonzeró az új ökoturisztikai kínálat.

II. TOP

A megyében tervezett, TOP-ból finanszírozandó projektek listáját ld. az *7. sz. mellékletben*.

Látható, hogy a tervezett projektek többsége a kulturális, az öko- vagy aktív turizmus, illetve a bor és gasztronómia terén valósul meg, tehát tökéletesen illszkedik a megye természeti és kulturális adottságaihoz, a keresleti trendekhez.

III. TOVÁBBI SZÜKSÉGES FEJLESZTÉSEK

- **Szálláshelyek fejlesztése** – nemzeti forrás (VNNT) és GINOP-8 ld. melléklet,
- **Útépítés**, pl. 52-es és 44-es főutak (utóbbi leginkább Békés megye turizmusa szempontjából fontos) ld. még 7.3.3 Megközelíthetőség a) pontja, ill. közlekedésfejlesztési pályázati források (TOP-3.1.1-15 Fenntartható települési közlekedésfejlesztés és és TOP-6.4.1-15 Fenntartható városi közlekedésfejlesztés),
- **A képzés és foglalkoztatás fejlesztése** az Együttműködés a helyben foglalkoztatásért c. TOP-5.1.1-15 projekt keretében, illetve GINOP keretében valósulhat meg.

5.3.2 HATÁRON ÁTNYÚLÓ PROJEKTEK ELŐKÉSZÍTÉSE

Bács-Kiskun megye Területfejlesztési Programja részletesen foglalkozik a határ-menti térségek határon átnyúló szervezeti és térkapcsolataira alapozó kohéziót erősítő fejlesztésével. Az egyes programok összehangolásakor meg kell határozni, hogy mely fejlesztések valósíthatók meg a nemzeti keretek között, és melyek bírnak határon átnyúló jelleggel. A szerb-magyar programba a megye részéről javasolt tematikus prioritások:

- a környezetvédelem,
- a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás, kockázatkezelés,
- a fenntartható közlekedés és közinfrastruktúra fejlesztése,
- a turizmus és a kulturális örökség támogatása, és
- a gazdaságfejlesztés.

Turisztikai területen az alábbi HU-SRB projektek megvalósítását tervezi a Bács-Kiskun Megyei Turizmusfejlesztési és Marketing Nonprofit Kft:

- Vándormadarak nyomában (Péteri-tó, fotós turizmus),
- Ízek-színek határon innen és túl,
- A görögkatolikus vallás turisztikai értékeinek bemutatása és védelme,
- Cycle Region (Baja-Bezdán-Szabadka-Kiskunhalas)
- Tematikus borút.

Jól láthatóan mindegyik projekt összefüggésben van a megye és a szomszédos Vajdaság turisztikai attrakcióinak és fogadókészségének fejlesztésével.

6. CÉLOK

6.1 ÁTFOGÓ CÉL

Átfogó cél a turisztikai fogadóterület versenyképességének erősítése és gazdasági sikerességének javítása

6.2 STRATÉGIAI CÉLOK

- a megye turisztikai vonzerejének javítása,
- jó ár-érték aránnyal a vendégek elégedettségének biztosítása;
- a desztinációkba érkezők igényeinek színvonalas kiszolgálása megfelelő szolgáltatási választék és színvonal kialakításával;
- meglévő turisztikai kínálat minőségi fejlesztése;
- a kínálati elemek vonzó szolgáltatási csomaggá alakítása;
- kereslet erősítése;
- a megye kínálatának rövidtávon inkább a belföldi, hosszabb távon pedig a nemzetközi piacra vitele, a vendégforgalomba történő egyre intenzívebb bekapcsolása;
- a megyében élők életszínvonalának javítása;
- a megyei identitás erősítése;
- a megye turisztikai desztinációi, azok szolgáltatásai közötti szinergiák kihasználása, erősítése.

6.3 OPERATÍV CÉLOK

- vendégszám növelése;
- vendégéjszaka-szám növelése;
- turizmusból származó bevételek növelése;
- idegenforgalmi adóbevétel növelése;
- új munkahelyek létrehozása;
- a turisztikai szolgáltatók közötti együttműködés erősítése – a közösen meghatározott célok érdekében tartós partnerség alakuljon ki a turizmus szereplői szereplők között.

7. CSELEKVÉSI TERV

7.1 LEGYÜNK JÓL INFORMÁLTAK! – KUTATÁS, ELŐKÉSZÍTÉS, VONZERŐLELTÁR

7.1.1 KUTATÁSI TERV

A K+F+I-től elvárt legfőbb hozadék az egyedi és különleges kínálat kialakítása, valamint a figyelemfelkeltő és költségghatékony marketingkommunikációs megoldások. Ehhez fel kell tárni a jó példákat, a releváns trendeket, valamint a korábban még kiaknázatlan vagy csak részben kiaknázott piaci réseket.

- A vendégforgalom alakulásának figyelemmel kísérése: marketing és monitoring kutatások;
- K+F+I a turizmusban – fontosabb kutatási témák:
 - az egészségturizmus kereslete és kínálata;
 - új bel- és külföldi küldőpiacok potenciáljának és sajátosságainak felmérése;
 - az üzleti turizmus (MICE) kínálati szegmens potenciáljának azonosítása;
 - a termálvizek gyógyászati hatásainak és terápiás alkalmazásainak lehetősége;
 - a szálláshely-fejlesztések indokoltságának vizsgálata;
 - a kulturális örökségeken alapuló attrakciófejlesztések megalapozottságának elemzése;
 - aktív, vallási és falusi turizmus vendégforgalmi adatainak feldolgozása, trendjeinek analízise;
 - helyi termékekben és szolgáltatásokban rejlő lehetőségek a turizmus fejlesztése érdekében;
 - Bács-Kiskun megye márkaismertsége és a kapcsolt érzetek vizsgálata és azonosítása;
 - a versenytársak gyakorlatának és módszereinek feltérképezése;
 - a hazai lakosság utazási szokásai.

7.1.2 RÉSZLETES VONZERŐLELTÁR KÉSZÍTÉSE

Az eredményes turisztikai tevékenység megvalósításának elengedhetetlen feltétele, hogy pontosan tisztában legyünk a megye adottságaival, így lehet azokat hatékonyan felhasználni. Szükséges, hogy a megye minden olyan attrakciója, adottsága, lehetősége ismert legyen számunkra, melyek vonzerőt jelenthetnek a turisták számára, erre pedig a részletes vonzerőleltár készítése alkalmas módszer.

A vonzerőleltár elkészítése azonban nem csupán a helyi természeti, táji, települési értékek részletes feltárására és ismeretére ad lehetőséget, hanem az adatok feldolgozásával, rendszerezésével olyan adatbázis hozható létre, ami támogatja az erős és hatékony turizmus kiépítését.

A részletes vonzerőleltár javasolt formáját a 7. sz. *melléklet* tartalmazza.

7.2 LEGYÜNK ATTRAKTÍVAK! – TERMÉKFEJLESZTÉS

Bács-Kiskun megye turizmusa kapcsán az alábbi lényeges termékek azonosíthatók be:

- **ORSZÁGOS STRATÉGIAI TERMÉKEK:**

7.2.1 EGÉSZSÉGTURIZMUS

Az egészségturizmus a hagyományos, természetes gyógytényezők – leghangsúlyosabban a gyógyvíz és a gyógyiszap – kihasználására épülő gyógyászati, prevenciós, rekreációs szolgáltatásokkal egészíti ki a desztinációban harmonizált turisztikai alapszolgáltatásokat (kapacitásban és minőségben megfelelő szállás, vendéglátás, program). A fejlesztések során előtérbe kell helyezni a már meglévő létesítmények **egyedi profiljának kialakítását** (tematizálás és szegmentálás). Új létesítmények közpénzből való támogatása pedig csak egyedi profil, a közvetlen versenytársaktól egyértelműen megkülönböztető termék kialakítása esetén indokolt. A **fürdők megfelelő jövedelemtermelő képességének és hatékony működésének alapvető követelménye** a megújuló energiaforrások, ill. az energiahatékonyságot javító megoldások alkalmazása. A hagyományos gyógymódok mellé új terápiás eljárások bevezetése szükséges (pl. művészetterápia, természetgyógyászat, lovas terápia, holisztikus gyógyvíz-, fitoterápia, gyermek mozgásszervi terápia).

Az egészségturisztikai stratégiában korábban megjelölt kínálati márkák közül a „gyógyító víz” és a „regeneráló víz” fejlesztési irány mellett a „szórakoztató víz” (wellness és élményfürdők) típusú szolgáltatások is fontosak.

A balneológiai szolgáltatások orvosszakmai elfogadottsága érdekében el kell végezni **a gyógyvizek orvosi bizonyítékokon alapuló vizsgálatát**. A gyógyvizek fizikai és kémiai összetétele, valamint egészségügyi hatásainak ismeretében az egészségügyi szaktudásra alapozott egészségmegőrzés, a gyógyítás és a rehabilitáció a turisták számára nyújtott szolgáltatásokat magas hozzáadott értékű elemekkel egészíti ki. A vendégkör a desztináció választásakor figyelembe veszi, hogy **a gyógyfürdő rendelkezik-e közvetlenül kapcsolódó szálláshellyel**. A fogyatékos emberek ellátására szakosodott központok szintén erősítik a megye egészségturisztikai vonzerejét. Az egyes ortopédiai-traumatológiai műtéteket követően a gyógyfürdők megfelelő szolgáltatás-fejlesztéssel tudnak bekapcsolódni a műtéti eredményt befolyásoló korai rehabilitációs ellátásba. A gazdasági hatások optimalizálása érdekében a fejlesztési láncba a fürdőkben a termálvíz többcélú hasznosítását, illetve a kapcsolódó iparágak (pl. orvosi műszergyártás, gyógyszeripar, gyógynövények feldolgozása stb.) összehangolt fejlesztéséből adódó szinergiákat is be kell építeni.

Az egészségügyi szolgáltatásokon alapuló orvosi turizmus – sajátos, a legjobb magyar orvosi szaktudást turisztikai szolgáltatásokkal kiegészítő – egyedi kínálatát az eddig elért vezető piaci szinten kell megtartani. Ennek egyik kiemelt területe a fogászat. Növelni kell a piaci részesedésünket azokon a területeken, ahol versenyképesek a magyarországi szolgáltatások (pl. IVF, plasztikai sebészet) és ki kell használni egyéb orvosi kezeléseket megalapozó kivételes adottságainkat (pl. ortopéd-traumatológia, idegsebészet, különleges műtéti eljárások, rehabilitáció). A kívánt célok elérésében és az elért eredmények megtartásában támaszkodni kell az egészségipari alapokra (gyógyszeripar, orvosi műszergyártás, gyógynövényipar).

Az orvosi szolgáltatásokon alapuló **egészségügyi turizmus** fejlesztéséhez szükség van a piacképes szolgáltatások körének meghatározására (pl. fogászat, orvosi rehabilitáció, egynapos sebészeti kezelések, sport rehabilitáció stb.) és fejlesztésére, ideértve az önálló, magas színvonalú, profitorientált egészségügyi vállalkozásokat, és a turisztikai létesítmények kiegészítő egészségügyi szolgáltatásait. A gyógyászati szolgáltatások esetében (ideértve a balneológiai kezeléseket) fontos szempont a minőségbiztosítás, amelyet a nemzetközi rendszerekkel összhangban kell megtenni.

Az egészségturizmus eredményes működtetése érdekében kapcsolatot kell létesíteni a **magán egészségbiztosítókkal**.

A minősített **gyógyhelyek** számának növelésével (a megyében jelenleg három minősített gyógyhely van), valamint a szolgáltatások minőségének fejlesztésével a megcélzott vendégkör igényeit magasabb színvonalon lehet kielégíteni. A fejlesztéspolitika előterébe a bizonyítékokon alapuló (evidence based) orvoslás által elismert, kutatásokkal megalapozott kezeléseket is nyújtó létesítmények korszerűsítését, szolgáltatásaik bővítését, és a hozzájuk kapcsolódó turisztikai, egészségügyi szolgáltató hálózat kialakítását kell helyezni. A gyógyhelyek egyértelműen kiemelt desztinációkként kezelendők. A minősítés követelményeinek korszerűsítésével szükséges elérni azt, hogy a gyógyhely státusz a jelenleginél nagyobb elismertséget jelentsen, és a megfelelő adottságokkal rendelkező helyszíneken a településfejlesztést hosszú távon orientálja mind az alapvető infrastruktúra, mind pedig a turisztikai kínálati elemek tekintetében.

Tervezett intézkedések:

- a fürdővárosok és gyógyhelyek komplex fejlesztése, a tematizálásban és szegmentálásban rejlő további lehetőségek figyelembevételével;
- a fürdő-üzemeltetés gazdaságosságának javítása a működési költségek racionalizálásával és a piaci alapon értékesített szolgáltatások arányának növelésével, valamint új munkahelyek létesítése a dolgozók bérének egyidejű növelésével;
- a természetes gyógytényezőkön alapuló egészségmegőrző, gyógyító és rehabilitációs kínálat profiljának meghatározása és fejlesztése;
- a gyógyvizek „evidence based” gyógyászati hatásvizsgálata;
- a minősített gyógyhelyek számának, komplex szolgáltatásainak bővítése;
- az orvosi szolgáltatásokon alapuló egészségügyi turizmus kínálatának fejlesztése, a határon átnyúló egészségügyi szolgáltatások lehetőségeinek kihasználása
- a gyógyhelyek közötti formális együttműködések kialakítása (jelenleg a Dél-Alföldi Termálklaszter keretében zajlik, megfontolandó egy megyei szervezet létrehozása).

7.2.2 KULTURÁLIS TURIZMUS

A Magyar Turizmus Zrt. néhány évvel ezelőtti marketingtervének mellékeltében szerepelt egy kimutatás hazánk legfontosabb, legnagyobb látogatószámot produkáló turisztikai termékeiről. A Balaton és a Tisza-tó turisztikai régiók kivételével – ahol értelemszerűen a vízparti üdülés a legfontosabb – minden régióban a kulturális célú turizmusé a főszerep. A kulturális értékek megismerése tehát a leggyakoribb és legfontosabb utazási motiváció az emberek számára.

Bács-Kiskun megye több településén (Kecskemét, Kiskunfélegyháza, Baja, Kalocsa, Kunszentmiklós) szép és izgalmas **városnéző túrák** várják a vendégeket. A megye számos kiemelkedően szép **kastéllyal** büszkélkedhet, melyek között még városháza is akad (Baja), van, amelyik már jelenleg is turisztikai-vendéglátóipari célokat szolgál (Solt, Lajosmizse), gyönyörű kiállító- és rendezvényterei vannak a hajósi egykori Érseki kastélynak, de van, amelyik még felújításra vár.

Tovább színesíti a képet a megye számos **múzeumi és zenei programja**, melynek infrastruktúrája (kiállító- és előadóterem) egyre jobb minőségű. A kultúra területén az előbbiek mellett a folklór, a népzene, a világzene, a néptánc mind a nemzetközi érdeklődés középpontjába kerülhet, egyre divatosabbá válik. Fontos, hogy a kulturális turizmus központjai ne pontszerűen, egymástól elszigetelten, hanem **hálózatba szerveződve** épüljenek ki (egységes tematika mentén és azonos minőségű szolgáltatásokat kínálva).

A helyszínek gazdasági fenntarthatóságához hozzájárul e vonzerők innovatív, kreatív módon történő turisztikai attrakcióvá alakítása. Az örökségi helyszínek (épített és szellemi) hasznosítása a látogatószám emelése érdekében történik, amely a turisztikai költségek növekedését eredményezi, a vendégforgalomból származó bevételek pedig hozzájárulnak az értékőrzés költségeihez.

Tervezett intézkedések:

- az örökség és kulturális értékek turisztikai attrakcióként való bemutatása látogató-központok – bennük előzetes ismertető, tájékoztató filmek vetítésére alkalmas mozi termek –, tematikus útvonalak kialakításával;
- legendák, hagyományok, egyedi kulturális értékek megjelenítése a turisztikai kínálatban, tartalomfejlesztésben a szellemi örökségi értékek figyelembevételével;
- komplex fejlesztések a szellemi világörökségek, hungarikumok figyelembe vételével;
- a kulturális attrakcióknak egységes módszertanon és helyi adatszolgáltatáson alapuló adatbázisban való megjelenítése;
- az örökségi és kulturális attrakciók összekapcsolása más termékekkel (komplex területi alapú fejlesztések);
- helyi, ill. regionális régészeti örökségek és műemléki értékek bekapcsolása turisztikai tematikus utak rendszerébe;
- szoros együttműködés a fenntartók és a turisztikai szolgáltatók között.

7.2.3 HIVATÁSTURIZMUS

Magyarország – természeti és kulturális adottságainál fogva – jelentős hivatásturisztikai potenciállal rendelkezik. A kongresszusi turizmus előnye, hogy évekkel előre tervezhető, emellett a MICE turisták átlagos költsége többszöröse a szabadidős turistákénak. A döntően magasán kvalifikált, tehát véleményformáló vendégkör pozitív benyomásait elviszi a világ minden tájára. A konferenciaturizmus a magyarországi beutazó turizmus fontos szegmense, hiszen annak ellenére, hogy a külföldiek által eltöltött vendégéjszakák csupán 8%-a származik a konferenciákra érkezőktől, a külföldiek által magyarországi turisztikai szolgáltatásokra fordított kiadásoknak 17,6%-a kapcsolódik a konferenciaturizmushoz.

Hazánkban az elmúlt évek fejlesztéseinek köszönhetően több, igen színvonalas szálloda létesült, ebből kiemelkedik Budapest, amely a legvonzóbb befektetési célhelyként szerepel mind a hazai, mind a külföldi turisztikai termékek és infrastruktúra befektetőinek körében. Ugyanakkor Kecskemét, mint egyre jelentősebbé váló ipari-gazdasági központ is egyre nagyobb szerepet kap a hazai hivatásturizmus piacán. A megye más, kisebb, de gazdasági, tudományos, kulturális vagy akár önmagában turisztikai szempontból érdekes, kisebb városai is egyre sikeresebbek a MICE területén. Ehhez megfelelő méretű és felszereltségű konferencia megrendezésére alkalmas terem (színházterem, művelődési ház, stb.), ill. a rendezvény méretéhez illeszkedő szálláskapacitás szükséges.

A különleges, akár kisebb városokban működő konferenciahelyszínek tovább színesíthetik a kínálatot. Az utóbbi években a megye szálláshelyei is jelentősen bővítették konferencia-kapacitásukat, mind a megyeszékhelyen, mind vidéken.

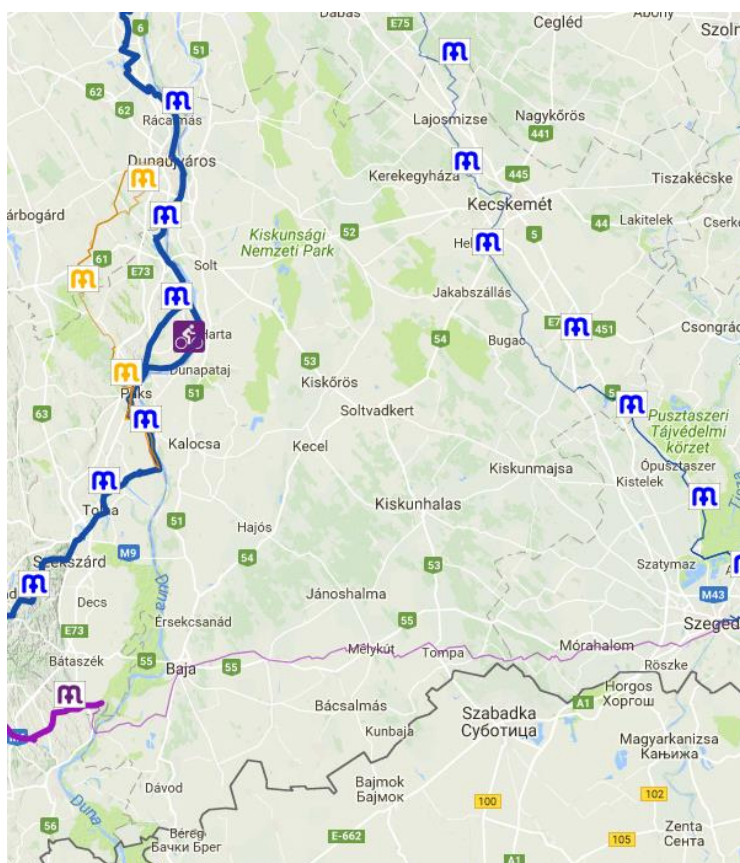
Tervezett intézkedések:

- a konferencia-kapacitások további átgondolt bővítése (szállodák és egyetemek ilyen jellegű bővítése);
- városi önkormányzatokkal közös konferenciacsomag kialakítása;
- Bács-Kiskun megye, mint hivatásturisztikai desztináció stratégiai menedzsmentje és professzionális értékesítése;
- nemzetközi konferenciák, nagyrendezvények Bács-Kiskun megyébe hozatala;
- a nagyrendezvények megvalósításához szükséges szabályozási és finanszírozási háttér megteremtése;
- innováció ösztönzése és a gazdasági hatások folyamatos elemzése.

• BÁCS-KISKUN MEGYÉBEN FONTOS TURISZTIKAI TERMÉKEK MÉG:

7.2.4 VALLÁSI TURIZMUS

A **vallási turizmus** nemzetközi szintű ismertségének javítása a zarándokturizmus, valamint a kulturális és örökségturizmus találkozási pontjában rejlő lehetőségek erőteljesebb kihasználásával történhet. Az önálló helyszínek mellett összefüggő tematikus úthálózatok kialakítása valósulhat meg, elsősorban a nemzetközi turizmusban is meghatározó tematika mentén (pl. Mária Út, Magyar Zarándok Út, Reformáció Emlékút). A vallási turisztikai szolgáltatások (szállás, elérhetőség, információadás, helyszínek közötti összeköttetés, biztonság stb.) kialakítását és minőségének standardizálását a speciális igények figyelembevételével kell fejleszteni. A vallási motivációjú utazások esetében is nélkülözhetetlen a kapcsolódó infrastruktúra fejlesztése, így pl. az egyházi tulajdonban, kezelésben lévő létesítmények szálláshelyként történő hasznosítása. A vallási helyszíneken a szállás biztosítása mellett megfelelő tájékoztatásra (többnyelvű információs táblákra, kiadványokra, honlapokra), képzett vezetőkre, és koordinált programokra van szükség. Az egyházakkal kapcsolatos évfordulók, jeles események szintén jó lehetőséget adnak a kulturális turizmus számára, ezek szervezése azonban alapos előkészítést és tervezést igényel (pl. Reformáció 500).

10. ábra: A megyét érintő zárandokutak vonalvezetése

Tervezett intézkedések:

- európai szinten is ismertté tehető, határon átnyúló zárandok- és tematikus turisztikai hálózatok és útvonalak komplex fejlesztése;
- vallásturisztikai desztinációk és vonzerők komplex fejlesztése (pl. nemzeti kegyhelyek a szellemi örökségek figyelembevételével);
- zárandok- és vallásturisztikai szálláshelyi hálózatok fejlesztése;
- a vallási turizmus speciális szempontjainak megjelenítése a kínálat fejlesztésében;
- a célzott marketing tevékenység fejlesztése.

7.2.5 AKTÍV TURIZMUS

A. Kerékpáros turizmus

A turisztikai szolgáltatóknak mind szélesebb körben fel kell ismerniük a **kerékpáros** szegmensben rejlő lehetőségeket, és kínálatukat a kerékpárral érkező utasok igényeinek megfelelően javasolt kialakítaniuk. A turisztikai kínálat fejlesztésének feladata a kerékpáros- barát útvonalak (tehát nem csak az elkülönített, kijelölt kerékpárutak) fejlesztése, útirányjelző táblarendszerek kihelyezése, kerékpáros attrakciók (pl. nagyrendezvények) kialakítása, egyéb vonzerők kerékpárral történő

megközelítésének lehetővé tétele, illetve a turisztikai szolgáltatások kerékpárosok igényeit figyelembe vevő továbbfejlesztése (ide értve pl. az egyéjszakás szálláshely-foglalásoknak, a kerékpárok tárolásának, tisztításának és javításának lehetővé tételét, a magas energiatartalmú reggeli biztosítását). Az EuroVelo útvonalakhoz való kapcsolódás szintén hangsúlyos, de ugyanígy alapkövetelmény, hogy a kialakításra kerülő útvonalak már meglévő hálózatokhoz, továbbá más közlekedési csomópontokhoz (például vasútállomásokhoz) illeszkedjenek. A marketing terén is nagyobb hangsúlyt kell kapnia a kerékpáros turizmusnak. Bizonyos régiókban olyan komplex turisztikai terméké kell fejleszteni a kerékpáros turizmust, amely nagyszámú, illetve növekvő bel- és külföldi kirándulóforgalmat bonyolít, ezáltal a turizmuson belül mérhető részarányt ér el. Bács-Kiskun megye a terepviszonyok miatt különösen alkalmas – akár kisgyermekkel közös – **családi kerékpártúrák** szervezésére és lebonyolítására.

Tervezett intézkedések:

- kiemelt kerékpáros (EuroVelo) turisztikai útvonalak komplex fejlesztése (pl. utak, útirányjelző táblarendszerek, kerékpáros attrakciók, turisztikai és kerékpáros szolgáltatások összehangolt fejlesztése);
- kerékpáros-barát desztinációk kialakítása és tematikus fejlesztése;
- kerékpáros-barát védjegy kialakítása és bevezetése;
- az érdekeltek együttműködésének erősítése a kerékpár útvonalak fenntartása érdekében;
- szemléletformálás, a kerékpáros turizmus marketingjének erősítése.

B. Lovas turizmus

A **lovas turizmus** a megfelelő infrastrukturális és kapcsolódó szolgáltatások fejlesztésével alkalmassá tehető a hazai turizmus területi és szezonális koncentrátságának oldására is. A külföldi lovas vendégek vonzásán kívül alapvető cél a hazai közönség lovas szolgáltatások iránti igényének felkeltése. Ehhez elengedhetetlen a szolgáltatások színvonalának emelése, ami szorosan összefügg a megfelelő szakemberképzéssel, a kapcsolódó turisztikai termékek fejlesztésével, valamint a turistafogadás tárgyi feltételeinek megteremtésével. Egy lovas túraútvonal-hálózat kialakítása – már létező minőségbiztosítási rendszerrel összekapcsolva – egyedülálló turisztikai terméként jelenhet meg a nemzetközi piacon. A lovas turizmus által lehetőség nyílik a magyar lovas kultúra és lovas hagyományok ápolására és bemutatására, a Kincsem Nemzeti Lovas Programmal összhangban. A megye specifikus lovas programjai: EuroHorse projekt Vajdasággal közösen, Nyeregszemle, Kurultaj, pusztaprogramok, Kárpát-medencei huszártalálkozó szervezése.

Tervezett intézkedések:

- a magyar lovas kultúra népszerűsítése;
- a belföldi lakosság körében a lovas turizmus iránti igény felkeltése, tartós keresletbővítés;
- a turistafogadás feltételeinek javítása, nemzetközi szinten is érdekes túraútvonalak fejlesztése;
- a lovas turisztikai központok komplex fejlesztése;
- hálózatszerű lovas túraútvonal kialakítása a már létező minőségbiztosítási rendszerrel összekapcsolva;
- lovas terápia szolgáltatások bővítésével a módszer alkalmazásának elterjesztése;
- lovas szolgáltatók közötti együttműködések kialakítása;

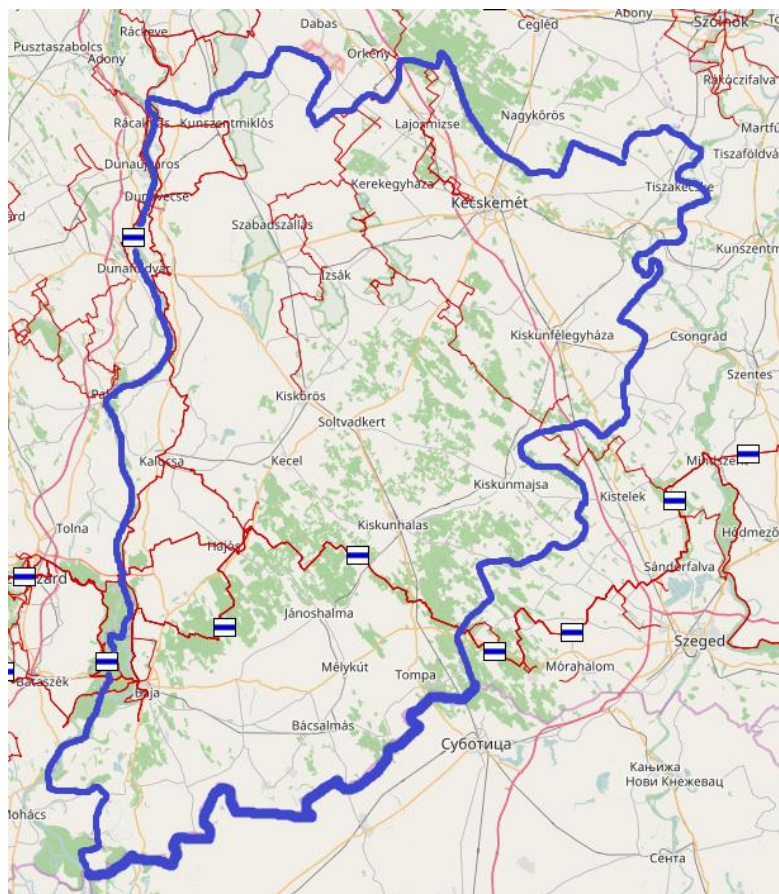
- a lovas turizmus más aktív turisztikai tevékenységekkel való összekapcsolása;
- lovas szakemberképzés megerősítése a megfelelő szolgáltatási színvonal elérése érdekében.

C. Természetjárás

A belföldi turizmus növelésében a leginkább elérhető, ugyanakkor élményt és szolgáltatásokat nyújtó turisztikai tevékenység a **természetjárás**. Nagy hagyományokkal, ismertséggel és értékkel rendelkező kínálati elemei a Kéktúra és a Kékkör. Az útvonalak kijelölése és bejárhatóvá tétele mellett a természetjárás népszerűsítése érdekében létre kell hozni egy folyamatosan aktualizált interaktív honlapot, amely nemcsak tájékoztatást nyújt az útvonalakról és az ott található attrakciókról, igénybe vehető szolgáltatásokról, hanem megteremti a lehetőségét az esetleges problémák gyors jelzésének.

Tervezett intézkedések:

- a Bejárható Magyarország Program támogatása a GINOP 7 keretében;
- a természeti értékek turisztikai attrakcióként történő élményközpontú bemutatása a terület teherbíró képességének figyelembe vételével;
- ökoturisztikai kiemelt desztinációk komplex fejlesztése, nemzeti park, natúrpark fő belépési pontjaiban és jelentős természetjáró csomópontjaiban látogatóközpontok kialakítása, amely alkalmas kiállítások és rendezvények szervezésére, bemutató vetítések megtartására;
- natúrparkok, tematikus, öko- és kalandparkok fejlesztése;
- a természetjáró turizmus kiemelt elemeinek fejlesztése;
- erdők turisztikai szolgáltatásainak fejlesztése (kisvasutak, múzeumok, kerékpárutak);
- az ökoturisztikai marketing váljon a környezetvédelmi szemléletformálás eszközévé és a védett természeti területeken élők számára nyújtson gazdasági előnyöket.

11. ábra: A megye jelölt turistaútjai

D. Vízi turizmus (evezős- és kenutúrák)

A **vízi turizmus** fejlesztésének fő iránya a folyókon az evezősturizmus feltételeinek megteremtése. Ezért szükséges a kézzel hajtott és kisebb motoros vízi járművek fogadására alkalmas evezősbázisok, kikötőhálózat kiépítése – a megye esetében egy rövidebb tiszai és egy hosszabb dunai szakaszon. A vízi megállóhelyek nemzeti tanúsító védjegyrendszere iránymutatást ad a szabadidős evezős, túrakenus turisták által elvárható szolgáltatások választékára és minőségi színvonalára.

A vízi megállóhelyek és a térség kerékpáros úthálózatának összekapcsolása révén a két aktív turisztikai ágat egy létesítmény szolgálhatja ki. A vízparti rendezvények tovább színesíthetik a kínálatot.

Tervezett intézkedések:

- a kézzel hajtott és kisebb motoros vízi járművek fogadására alkalmas kikötőhálózat kiépítése;
- a vízparti vízitúra-bázisok összekapcsolása a térség kerékpáros úthálózatával;
- a Duna Makro-regionális Stratégiához kapcsolódó projektek megvalósítására;
- a kínálat hazai és nemzetközi piacon történő népszerűsítése.

7.2.6 FALUSI TURIZMUS

A Bács-Kiskun megyében jelentős hagyományokkal bíró és igen sikeres **falusi turizmus** fejlesztése a helyi hagyományok, életmód bemutatását és az ahhoz kapcsolódó szolgáltatáskínálat kialakítását jelenti. Azaz nemcsak a szálláshelyek kialakítására kell hangsúlyt helyezni, hanem a környezet hiteles megismerését is lehetővé kell tenni (programok, kézműves, kulturális tevékenységek). A szálláshelyek kialakítása során elvárásként kell kezelni, hogy nem a városi életkörülményeket kell falusias környezetben újrateheríteni, hanem a falusi életmódot kell a városi emberek elvárásainak megfelelően kényelmessé tenni, a helyi hagyományok hiteles megőrzése mellett. A falusi turizmus kedvező gazdasági hatásainak érvényesítése érdekében elő kell segíteni a saját portán való értékesítés minél egyszerűbb megvalósítását. A falusi turizmus vendégasztal szolgáltatása a friss hazai minőségi alapanyagok alkalmazásával hozzájárul a klasszikus nemzeti gasztronómiai értékek megőrzéséhez.

Tervezett intézkedések:

- a falusi és vidéki turisztikai vonzerők és szolgáltatások sajátos arculattal rendelkező, tájba illő fejlesztése;
- a falusi szálláshely- szolgáltatók szakosodásának (pl. lovas porta, ökoporta stb.) ösztönzése;
- a helyi, térségi szereplők összefogásával kialakított garantált programcsomagok kínálatának ösztönzése;
- a falusi és agroturizmus teljes szolgáltatási kínálatának szabályozása, a „saját portán” való helyi termékértékesítés minél egyszerűbb megvalósításának elősegítése;
- a szolgáltatók nyelvi képzése és szakmai alapismereteinek fejlesztése;
- a falusi és agroturizmus kínálatát piacra vivő marketing tevékenység;
- a meglévő információs rendszerek korszerűsítése, az offline és online marketing erősítése.

7.2.7 ALACSONY JÖVEDELMŰEK TURIZMUSA

A belföldi utazási szokások felmérési adatai szerint évek óta **jelentős (~65%) a turizusból kimaradók aránya**. Az „alacsony jövedelműek turizmusa” nem önálló termék, hanem egy jelentős méretű piaci szegmens szempontjából érdekes szolgáltatás-együttes. Fontos cél, hogy a lakosság minél szélesebb köre részt vegyen a turizmusban. A termékfejlesztésben ezért az olcsó, alacsony jövedelmű belföldi vendégek által igénybe vehető turisztikai szolgáltatásokra is megkülönböztetett figyelmet kell fordítani. Ide sorolható a természetjárás, kerékpározás, vízitúrázás, a zarándokturizmus, az ökoturizmus, a falusi turizmus, az ifjúsági turizmus, illetve a kulturális turizmuson belül ide tartozik a kedvező árfekvésű, vagy akár ingyenes fesztiválok látogatása, de más kínálati szegmensben is biztosítani kell a megfizethető áron elérhető, egyszerű komfortot nyújtó szolgáltatási választék kialakítását, ami azonban nem jelentheti a színvonallal szembeni igénytelenséget.

A Bejárható Magyarország Program keretében megvalósuló aktív turisztikai hálózatok fejlesztése révén az egész országot behálózó természetjáró, kerékpáros, lovas, túrakenu, vitorlás útvonalak és hozzájuk kapcsolódó turisztikai szolgáltatói hálózatok jönnek létre, amelyek változatos időtartamú és

akár többféle járásmódot kombináló programok kialakítását is lehetővé teszi. Törekedni kell arra, hogy az olcsó árfekvésű szálláshelyek (turistaházak, zárandokszállások, ifjúsági szálláshelyek, falusi szállások) minél szélesebb vendégkör számára legyenek ismertek és igénybe vehetők. Ehhez folyamatosan aktualizált, online is elérhető turisztikai adatbázisok kialakítására van szükség, amelyek a szállás és vendéglátás mellett a kapcsolódó szabadidős és sportolási lehetőségeket, turisztikai attrakciókat is tartalmaznak.

A turisztikai szálláshelyek új szegmensét jelentheti a magánszemélyek tulajdonában lévő, de ki nem használt nyaralóházak bekapcsolása a vendégforgalomba. Az önkormányzat a tulajdonosok egyetértése esetén felmérhetné a szolgáltatási színvonalat és a vendégigényeknek megfelelő házak kapacitásainak értékesítése egy honlapon keresztül történhetne, a Magyar Turisztikai Ügynökség pedig biztosíthatná ehhez a promóciós háttérrel.

Szemléletformáló hatása miatt fontos, hogy minél többen már fiatal korukban kapcsolatba kerüljenek a turizmussal. Az **ifjúsági turizmusban** érintett korosztályok alapvetően oktatási intézmények tanulói. A fiatalok turizmusának legáltalánosabb megjelenési formái a családi-, illetve kifejezetten gyermekek részére szervezett üdülések és utazások, az iskolai tanulmányi- és osztálykirándulások (erdei iskolák), a táborozások és a természetjárás, valamint a fiatal felnőttek önállóan lebonyolított kül- és belföldi utazásai. Az ifjúsági turizmus fejlesztése érdekében az egyes termékek kialakítása során figyelembe kell venni a célcsoport életkori sajátosságait (közösségi terek, kommunikációs eszközök), ezeknek a létesítményeknek a minősítése a nemzeti tanúsító védjegyrendszer része.

7.3 NYÚJTUNK KÉNYELMET! – FOGADÓKÉPESSÉG ÉS INFRASTRUKTÚRA

7.3.1 SZÁLLÁSHELYEK

A termékfejlesztési prioritások alapján megvalósuló attrakció-fejlesztések mellett ki kell alakítani az ahhoz illeszkedő szálláshelyi-, vendéglátó-, program- és kiegészítő szolgáltatás-kínálatot. Az üzleti célú szállás- és vendéglátóhelyek, illetve egyéb szolgáltatások minőségi fejlesztését a megcélzott vendégkör igényeivel és keresletével összhangban kell megvalósítani a kapacitások jobb kihasználása érdekében.

Az alábbi, jól körülhatárolt területeken szükséges ösztönözni a beruházásokat:

- a működő szálláshelyek szolgáltatásainak korszerűsítése valamennyi szálláshely típus és kategória esetében, különös tekintettel a szálláshelyek minősítése érdekében működtetett nemzeti tanúsító védjegyrendszer követelményeinek megfelelő színvonal elérésére;
- a meglévő szálláshelyek versenyképességének emelése, kapacitásainak a hatékonyabban üzemeltethető méretre történő növelése;
- hiánypótló szállásfejlesztések az attrakciók (pl. korábbi fejlesztésekkel létrejött, de szállással nem támogatott fürdők) körzetében, a térségi kapacitáshiányok függvényében.

Összességében megállapítható, hogy a szálláshelyek volumenének növelése nem feltétlenül cél, de a szolgáltatások minőségének javítására és a **turisztikai kereslettel alátámasztott, kapacitáshiányos térségek szálláskínálat fejlesztésére szükség van.**

E fejlesztések jelentős multiplikátorhatással bírnak a helyi gazdaság ösztönzésére, a környező szolgáltatások, beszállítói hálózatok fejlődésére, valamint a foglalkoztatásra.

7.3.2 VENDÉGLÁTÁS

A vendéglátás fejlesztése – turisztikai jelentősége mellett – pozitív hatással van a térség helyi termékeinek előállítására, mezőgazdasági termelő kapacitás növelésére, az alapanyagok helyben történő felhasználására, egyben a minőségi magyar gasztronómia nemzetközi népszerűsítésére. A kínálati színvonal javításához szükséges – az **oktatás, alapanyag-beszerzés és –felhasználás** (kategorizálás, szakmai minősítés, tudatosságra nevelés), **valamint marketing** területét átfogó – teendőket az MTÜ készülő koncepciója részletezi.

Tervezett intézkedések:

- helyi termékek felhasználásának ösztönzése a vendéglátó egységekben,
- térségspecifikus gasztronómiai kínálat kialakítása,
- együttműködések katalizálása,
- oktatás fejlesztése a nemzeti koncepciónak megfelelően.

7.3.3 MEGKÖZELÍTHETŐSÉG

A turisták által látogatott területeken a turisztikai infrastruktúra mellett a **komfortérzetet** javító, kiegészítő szolgáltatások minőségére fontos nagy hangsúlyt fektetni (pl. tiszta pályaudvarok, higiénés helyiségek).

A közlekedési infrastruktúra és a közlekedési szolgáltatások minősége azonnal képet ad a turistának a fogadóterületről. A **megközelíthetőség** kulcsszereppel bír a turizmusban: a rossz elérhetőség, a kedvezőtlen közlekedési szerkezet, a nem kielégítő színvonalú infrastruktúra és szolgáltatások mind a belföldi, mind a beutazó turizmusra negatívan hatnak – akár az új turisztikai célterületek bevonása, akár a turisták visszatérési hajlandósága szempontjából. A földrajzi, a környezeti adottságok, a turizmushoz elengedhetetlenül szükséges fenntarthatósági és környezetterhelési szempontok, sőt a fogadóterületek állandó lakosságának igényei egyaránt a közösségi közlekedést helyezik előtérbe az egyéni gépjárműforgalommal szemben.

A jövőben olyan rendszerszemléletű közlekedésfejlesztésre van szükség, amely sikeresen szolgálhatja a turisztikai célokat, figyelembe veszi a turisztikai célterületeket, attrakciókat felkereső látogatók igényeit is. Ehhez tárcaközi és területi szinten meg kell teremteni az együttműködést és a párbeszédet a közlekedésfejlesztési és az üzemeltetési szereplőkkel: menetrend harmonizáció, átszállási kapcsolatok, infrastruktúra minőségének javítása, tisztaság. Az elérhetőség további fontos szempontja, hogy a turisták komfortérzetét növeljük a helyben tájékozódás megkönnyítésével. A

közlekedési infrastruktúra (helyi és helyközi, valamint légi, vízi, vasúti, közúti, kerékpáros) európai színvonalának elérése mellett szükséges a turisztikai kínálat virtuális elérhetőségének javítása is a korszerű infokommunikációs eszközök alkalmazásával.

A közlekedésfejlesztés fontosabb turisztikai szempontjai:

- a) Gyorsforgalmi úton való megközelíthetőség: nincs mindenütt szükség autópályára, de pl. az **52-es és a 44-es főutak gyorsforgalmi úttá történő fejlesztésére** nem csak Bács-Kiskun, de (utóbbira) még Békés megyének is égető szüksége lenne, tekintettel arra, hogy hazánk egyetlen olyan megyéje, amelynek területén nem halad át jelenleg egyetlen egy számjegyű főútvonal sem. Ez mind a Románia, mind a Békés megye felőli vendégforgalmat akadályozza.
- b) Intermodalitás:
 - térségi desztinációk összekapcsolása közösségi közlekedési eszközökkel;
 - off-peak forgalom, mert a turista nem csak a csúcsidőben utazik;
 - a távolságira ráhordó közlekedést (pl. érkezés vonattal, tovább a szállodába) lehetőleg **elektromos busszal** kell megoldani;
 - az ingyenes tömegközlekedési jegy vagy kerékpárhasználat („BUBI”) épüljön be turisztikai csomagba (legalább 2 napos tartózkodás esetén);
 - közlekedési szempontú turisztikai termékcsomag kialakítása;
 - megfelelő (aktuális, többnyelvű) utas tájékoztatás.

Tervezett intézkedések:

- kiemelt attrakcióhoz vezető főutak fejlesztése,
- intermodális csomópontok kialakítása,
- repülőtér polgári célú fejlesztése.

7.4 LEGYÜNK LÁTHATÓAK! – MARKETING, KOMMUNIKÁCIÓ

7.4.1 A MEGYE TURISZTIKAI TEVÉKENYSÉGÉHEZ KAPCSOLÓDÓ KOMMUNIKÁCIÓS TERVÉNEK ELKÉSZÍTÉSE

A megye vonzerőinek felmérésén és elemzésén túl – az előkészítő munkához kapcsolódóan – nélkülözhetetlen a turisztikai tervet támogató kommunikációs és marketing tevékenység stratégiájának, tervének elkészítése igazítva a fejlesztési célokhoz. A színes idegenforgalmi kínálat, és a jól felépített turisztikai terv ellenére sem lehet virágzó egy térség turizmusa, ha nincs megfelelő kommunikációs és marketing tevékenység hozzárendelve. A meglévő, látogatók bevonására alkalmas természeti, kulturális és szabadidős értékeket nem elegendő fejleszteni és megőrizni, meg is kell azokat mutatni megyén belül és kívül, sőt, külföldön is ahhoz, hogy a megye sikeres turizmust tudjon magáénak.

A kommunikációs terv leglényegesebb elemei:

- **Célok meghatározása:** A hatékony kommunikáció első lépése, hogy meghatározzuk a kommunikációs célokat: Mit akarunk elérni a kommunikációval? Jelen esetben ez a cél a turisták figyelmének és érdeklődésének felkeltése a megye, és annak turisztikai vonzerői iránt. A minél

pontosabban és részletesebben megfogalmazott célok lehetővé teszik, hogy a hozzájuk kapcsolódó feladatokat, tevékenységeket is minél részletesebben tudjuk meghatározni.

- **Célcsoportok** meghatározása, elemzése: Ahhoz, hogy az üzeneteink célt érjenek, meg kell határozni, kihez szeretnénk szólni, kinek szeretnénk megmutatni a megye turisztikai értékeit. A célcsoportok meghatározása lényeges eleme a kommunikációs és marketing tevékenységnek, hiszen ennek alapján kell majd megfogalmazni az üzeneteket, a kommunikációs és marketing eszközöket.
- **Üzenetek, hívószavak, szlogenek megfogalmazása:** A szlogennek, üzeneteknek igazodniuk kell a megfogalmazott fejlesztési és kommunikációs célokhoz. Olyan hívószavakat célszerű megfogalmazni, melyek figyelemfelkeltőek, jellemzőek a megyére, erősítik annak imázsát, és minden célcsoport számára érthető, érdeklődést felkeltő. A célcsoportonkénti üzenetek meghatározása segít abban, hogy mondandónk célba érjen, hiszen más tényezők lényegesek a 20 év körüliek számára a turizmus terén, mint az idősebb, vagy nyugdíjas korosztálynak.

A megye turizmusához megfogalmazott szlogen: *Érték, élmény, egészség!*

- **Kommunikációs eszközök, csatornák** feltérképezése, fejlesztési javaslatok megfogalmazása: a kommunikációs eszközöket minden esetben igazítani kell a célcsoporthoz. Kommunikációs eszközök lehetnek: honlap, közösségi oldalakon való jelenlét, PR cikkek, blog, sajtóanyagok (sajtótájékoztatók, közlemények), egyéb sajtómunka, arculat, rendezvények, események, imázsfilmek stb.
- **Arculattervezés:** a jól meghatározott, és betartott egységes arculat támogatja a népszerűsíteni kívánt termék – jelen esetben a megye – turisztikai vonzerejét, minél erősebb láthatóságát, ezáltal könnyebb beazonosítását, rögzülését és a bizalom kiépülését a turisták körében.

Az arculati elemeknek illeszkednie kell a fejlesztési és kommunikációs célokhoz, tudnia kell közvetíteni a megfogalmazott üzeneteket. Jelen esetben az arculat tervezésénél törekedni kell arra, hogy a megyére jellemző, egyedi, ugyanakkor könnyen megjegyezhető és felismerhető legyen, ami különösen lényeges a megye tervezett turisztikai logójának tervezésénél.

Arculati elemek lehetnek: színvilág, turisztikai logó, ezek alapján létrehozott honlap, levélpapír, plakátok, szórólapok, kiadványok, de ide tartozhat akár TV/rádióreklámok, hirdetések állandó hangja, zenéje, ami szintén a könnyű beazonosítást teszi lehetővé.

- **Marketing:**
 - **Piacelemzés:** kereslet/kínálat elemzése, a turisztikai fejlesztések megvalósítási helyszínének elemzése, erősségek/hiányosságok feltérképezése;
 - **Versenyárs-elemzés:** ahhoz, hogy újdonságot tudjunk felmutatni a turisztikai kínálatban, ismernünk kell a versenytársak viselkedését e téren.
 - **Marketing eszközök** meghatározása célcsoportok, és a megfogalmazott üzenetek, kommunikációs célok fényében. Marketing eszközök lehetnek: online és offline hirdetések

(pl. televízió, rádió, újság, óriástáblák, facebook hirdetések, bannerek, youtube hirdetések stb.), reklámtárgyak, népszerűsítő filmek stb.

- **Marketing-mix elemei:** termékfejlesztés, árképzés, értékesítési csatornák, marketingkommunikáció.
- **Együttműködési lehetőségek feltérképezése és megfogalmazása** a kommunikációs és marketing tevékenység terén. Pl. közös rendezvények, események; a megye megjelenési lehetősége országos szervezetek programjain; a Bács-Kiskun Megyei Turizmusfejlesztési és Marketing Nonprofit Kft. a marketing tervében jelenítse meg azokat a kommunikációs lehetőségeket, melyek a megye turisztikai szereplői és kapcsolódó iparágai (pl. gasztronómia, bor) számára relevánsak: pl. a legfontosabb küldő országokban működő külképviseletek által szervezett újságírói és utazási irodás study tour-ok, belföldi és külföldi turisztikai kiállításokon való részvétel; közös promóciók, marketing kampányok stb.
- **Belső kommunikációs tevékenység:** a belső kommunikáció a hatékony külső kommunikáció érdeke. Ha a helyi lakosságnak, vállalkozóknak, turisztikai szereplőknek nem érdeke a megye turisztikai vonzerejének népszerűsítése, ha nem elég erős a lojalitásuk, az hatással lehet a külső kommunikáció eredményességére. Ezek a szereplők ugyanis fontos kommunikációs csatornák, általuk helyi szinten és országos szinten is erősödhet az érdeklődés Bács-Kiskun megye iránt. Éppen ezért kiemelten fontos a belső kommunikációs eszközök hatékony, és folyamatos használata, a helyi identitástudat erősítése. Konkrét belső kommunikációs eszközök lehetnek: rendszeres találkozók, konferenciák a megye turizmusában érintett szereplőivel (szolgáltatást végző vállalkozások, turisztikai szakemberek stb.); rendszeres hírlevélküldés a turisztikai szereplők számára; kedvezményekre jogosító „megyekártya” a megye lakosságának szolgáltatók bevonásával; belső, rendszeresített rendezvények, események (pl.: Bács-Kiskun megye napja) stb.
- **Pénzügyi terv és ütemterv** a tervezett intézkedésekkel kapcsolatban: az ütemterv segít eligazodni a kommunikációs és marketing tevékenységgel kapcsolatos teendőkben; a tervezett fejlesztésekhez igazítva azok megvalósulását, növeli a hatékonyságot; a kiadások ütemezése pedig tervezhetővé teszi a megye pénzügyeit;

Kommunikációs és értékesítési csatornák fejlesztése

A külső kommunikáció meghatározó elemei a hírek, információk, üzenetek megosztására szolgáló felületek, annál is inkább, mert az esetek többségében a hirdetésekben ezek közül kell megadni egyet a további információk eléréséhez. Ezért különösen fontos, hogy ezek a csatornák az arculathoz illeszkedő, érdeklődést megragadó és fenntartó, folyamatosan frissülő elemek legyenek.

Honlap

Az elsődleges kommunikációs csatorna a megyei honlap, aminek fejlesztése indokolt. Lényeges, hogy a honlap illeszkedjen a meghatározott arculati elemekhez, illetve képes legyen közvetíteni az átadni kívánt legfőbb üzeneteket.

Az alábbi jellemzőkre törekvés javasolt a tervezésénél:

- könnyű kezelhetőség (szerkesztői és látogatói részről egyaránt): Költséghatékony és könnyű felhasználást tesz lehetővé a Wordpress sablonok használata a weboldal készítésénél.
- átláthatóság: zsúfoltság kerülése; jól meghatározott témakörök, menüpontok, azok közötti könnyű tájékozódás;
- friss, üde színek, dizájnelemek, illusztrációk: az oldalon tartózkodást
- dinamizmus
- minden platformon használható legyen: PC, tablet, mobiltelefon.

A megvalósult weboldal jellemzői:

- folyamatosan frissülő, naprakész információkat tartalmaz;
- a megjelenő hírek nagy része – az általános, megyét érintő információkon túl – a turizmus erősítését szolgálja;
- rendszeresen karbantartott;
- interaktív (pl. heti kérdések, játékok), visszatérésre ösztönöz;
- bizalmat és érdeklődést ébreszt;
- látható és könnyen megtalálható (keresőoptimalizálás).

Egyéb online kommunikációs csatornák

A honlap több olyan kommunikációs csatorna támogathatja a megye turizmusának népszerűsítését. Ilyenek a **hírlevelek**, a megye turisztikai vonzerőjéhez kapcsolódó **blog** (blogok) létrehozása, **közösségi oldalakon** történő jelenlét. Utóbbiaknak további előnye, hogy – amennyiben interaktívvá tesszük – általuk közvetlen visszajelzést kaphatunk a turisztikai tevékenységgel kapcsolatban. Ezeknél a csatornáknál is kiemelten fontos a rendszeres tartalomfrissítés.

Study tourok

A megye, illetve az egyes desztinációk az utazási irodákat, utazásszervezőket és újságírókat elsősorban study tourok keretében látja vendégül. Ők azok a turisztikai szereplők, akik a tevékenységükkel a jövőben nagy számú vendégcsoportot hozhatnak. Ilyenek lehetnek pl.: belföldi céges study tour, utazási irodák részére szervezett study tour, országosan megjelenő női magazinok és külföldi partnerek részére szervezett study tour, stb. Így az egyébként igen költséges külföldi jelenlét is költséghatékony módon megalapozható.

Az önálló study tourok esetén növelheti a hatékonyságot, ha azok konferenciákkal, illetve sajtótájékoztatókkal egybekötve kerülnek megrendezésre. A saját szervezésű study tourok mellett érdemes csatlakozni az országos vagy régiós szervezésben megvalósuló study tourokhoz is.

7.5 LEGYÜNK FELKÉSZÜLTEK! – OKTATÁS

A turizmus és vendéglátás magas munkaigényű, ugyanakkor nem csak magas képzettségi szintet igénylő ágazatok. A turisztikai munkaerőpiac keresleti és kínálati oldali egyensúlyának megtalálása érdekében a szak-, valamint felsőfokú képzési rendszerben vannak kiküszöbölésre váró problémák (pl. gyakorlati képzés, nyelvoktatás, pályaalkalmasság, pályaelhagyás, tananyag megújítása). A felső szintű oktatási és szakképzési programokban hangsúlyt kell fektetni a termékszemléletre, fejlesztésmenedzsmentre és a területfejlesztésbe integrálható turizmustervezésre. A képzési programok szakmai tartamának kialakítása során figyelembe kell venni az egyes turisztikai termékek sajátos kompetenciaigényeit (kommunikáció, empátia, türelem, szervezőképesség stb.). A megvalósítás koordináltan, a **gyakorlati elvárásokkal összehangoltan** kell, hogy történjen.

Szintén megoldásra vár a szürke és feketegazdaság kifejlesztése, olyan speciális foglalkoztatási formák bevezetésével, amelyek figyelembe veszik az érintett ágazatok képzettség iránti elvárásait, humán erőforrás-igényét. Figyelmet kell fordítani a szezonális miatti speciális munkaerő igény minőségére. A lakosság nyelvi képzése és vendégbarát szemléletmódjának kialakítása kínálatunk egyediségének egyik fontos eleme.

Aktuális téma a **vendéglátóipari oktatás megújítása**, amely elsősorban a szakképzési tartalmak aktualizálását jelenti, így a vendéglátóipari szakmacsoportba tartozó szakképesítések alapjainak módosítása és kiegészítése (modulok, szakmai- és vizsgakövetelmények, kerettantervek) szükséges. Felmerült az igény új, emelt szintű (ún. ráépülő) szakképesítések bevezetésére, ezek kialakítása az Országos Képzési Jegyzék (OKJ) módosításával az érintett szakmai szervezetek javaslati alapján a Magyar, illetve a Megyei Kereskedelmi és Iparkamara közreműködésével valósítható meg. A tartalmak fejlesztésekor nagy hangsúlyt kell helyezni a szakkönyvek és tankönyvek megfelelőségére és elérhetőségére is, így e téren is komoly feladatok vannak. A vendéglátóiparban a piaci igényeknek megfelelő, nemzetközi szinten is értékelhető és konvertálható tudást kell biztosítani a tanulóknak. Az oktatásnak mindenkor a **vendéglátóipar naprakész technológiai, alapanyag- és eszközismereti igényeinek** kell megfelelnie.

7.6 LEGYÜNK HATÉKONYAK! – SZABÁLYOZÁS ÉS FINANSZÍROZÁS

7.6.1 SZABÁLYOZÁS

A turisztikai tevékenységekre vonatkozó **jogszabályokat** szükség szerint aktualizálni kell, figyelembe véve a kormányzatnak az adminisztráció csökkentését célzó elkötelezettségét (a szálláshely-, lovas szolgáltatás, idegenvezetés, utazásszervezés és -közvetítés, turisztikai szervezeti rendszer, vendéglátás).

Az állami szintű **finanszírozás** (2017-ben 21 Mrd Ft-ra nőtt a TC) és **adópolitika** (vendéglátás ÁFÁ-ja 2017-ben 18%-ra, 2018-ban pedig 5%-ra fog csökkenni) kedvező fordulatot vett. Lobbyzni kell a hazai turizmus egyre kedvezőbb állami finanszírozása (pl. növekvő nemzeti forrásösszeg a turisztikai

fejlesztésekre) és további, az ágazatot (pl. a fürdőszolgáltatásokat) érintő adócsökkentések érdekében. **A SZÉP Kártyával kapcsolatban** a stratégiai cél az, hogy a cafeteria piacon betöltött szerepét megtartsuk, különböző intézkedésekkel (pl. adózási oldalról, felhasználási oldalról) tovább erősítsük, és ösztönözzük, hogy a munkavállalók a juttatás minél nagyobb részét fordítsák közvetlenül belföldi turisztikai szolgáltatásokra, mivel ezeknek legerősebb a multiplikátor hatása.

7.6.2 FINANSZÍROZÁS

A 2007-2013-as időszak támogatáspolitikája a 2014-2020-as Európai Unió költségvetési időszakban is folytatódik, azaz jelentős EU források állnak rendelkezésre ebben a hét évben is turizmusfejlesztési célra. Az új tervezési időszak ugyanakkor számos változást is tartalmaz a támogatások terén, amelyeket részben az Európai Bizottság, részben pedig a korábbi hazai tapasztalatokra alapozva a Kormány határozott meg.

Az EU által kezdeményezett változások közül ki kell emelni az alábbiakat:

- Kereskedelmi jellegű turisztikai szolgáltatások fejlesztése csak visszatérítendő forrásokkal támogatható – ide tartozik kiemelten a fürdő- és szálláshelyfejlesztés.
- Jogszabály szerint (1301/2013/EU rendelet) ún. kisléptékű turisztikai és kulturális fejlesztések valósíthatók meg EU támogatással: az EU-ban egységesen maximalizált projektméret 5 millió euró (világörökségek esetén 10 millió euró).

A hazai kormányzati politika által kezdeményezett változások közül pedig az alábbiakat szükséges kiemelni:

- Az állam lehetőség szerint nem versenyezteti a saját intézményeit, hanem előre, – például kormányhatározatban – rögzíti a támogatandó területeket, akár projekt szinten.
- A területi szereplők – a megyék és megyei jogú városok – a korábbiaknál nagyobb szerepet kapnak a tervezésben és részben a végrehajtásban.
- Az EU érezhetően a vállalkozói aktivitás, vállalkozási tevékenységek irányába igyekszik terelni a turizmus fejlesztését, ezért felértékelődnek a közvetett (nem elsősorban turisztikai célú) támogatási lehetőségek: általános, versenyképességet növelő KKV támogatás, informatikai fejlesztések, energetikai fejlesztések stb.
- Általánosságban, nem csak a turizmust érintően mind az EU, mind a hazai költségvetés egyre inkább előnyben részesíti vállalkozások támogatása estében a visszatérítendő források használatát.

7.7 NYÚJTSUNK BIZTONSÁGOT! – HORIZONTÁLIS TÉMÁK

7.7.1 FENNTARTHATÓ, KÖRNYEZETTUDATOS GYAKORLAT A TURISZTIKAI SZOLGÁLTATÁSOK TERÉN

Az egyik leggyakrabban, más ágazatok kapcsán is előkerülő horizontális alapelv a környezeti fenntarthatóság és környezettudatosság kérdésköre. Turisztikai szempontból a fenntarthatóság környezeti pillére azért foglal el kiemelt helyet e kérdéskörön belül, mert a turizmusnak alapvető eleme a hasznosítás mellett/során a táji és épített környezet, a természeti erőforrások, mint vonzerő védelme és megőrzése. Speciálisan pedig az ökoturizmusnak az alapfeltétele a védett környezeti élőhelyek léte és ezek megőrzése, valamint bemutatása a jövő nemzedékei számára.

A turisztikai fejlesztések meghatározó része kell, hogy legyen a **megújuló energia hasznosítása**, valamint az erőforrásokkal való hatékonyabb gazdálkodás (pl. a termálvizek többlépcsős hasznosítása).

A hazai turisztikai vállalkozások körében végzett felmérés szerint az éghajlatváltozás turizmusra gyakorolt hatásaival kapcsolatos ismeretek gyakran felületesek, ezért a **klímatudatos fejlesztési és üzemeltetési gyakorlat** kialakítása érdekében pozitív tartalmú (legjobb gyakorlatokat bemutató) útmutatás szükséges. A termékfejlesztési prioritások meghatározásában, a különböző projektek kidolgozása során az éghajlatváltozással kapcsolatos adaptációs és mitigációs eszközöket is alkalmazni kell. A szelektív hulladékgyűjtést valamennyi turisztikai attrakciónál és szolgáltató létesítményben alkalmazni kell.

7.7.2 AKADÁLYMENTES TURIZMUS

A fogyatékos emberek számára a megszokott lakóhelyi környezetből való kimozdulás körültekintő, előzetes tájékozódást tesz szükségessé. Turizmusba való bekapcsolásuk érdekében infrastrukturálisan jól felszerelt létesítményekre, az sajátos igények kiszolgálására felkészült, hozzáértő szakemberek bevonására van szükség. A turisztikai létesítményekben és szolgáltató helyeken gyakran az építészeti tervezés és kivitelezés nem veszi teljes mértékben figyelembe speciális igényeiket, a turisztikai helyszíneken csak az attrakciók, szolgáltatások egy része esetében valósul meg a komplex akadálymentesítés. A fogyatékos emberek turizmusban való egyenlő esélyű részvételének alapvető feltétele, hogy a desztinációban biztosítva legyen a különböző fogyatékosági csoportokhoz tartozó emberek számára a segítség nélkül vagy segítséggel igénybe vehető szolgáltatások kínálata. Az akadálymentes turizmus azt is jelenti, hogy a hátrányos helyzetű emberek is élvezhetik a turizmus előnyeit, ami célzott vagy szociális programokkal segíthető elő.

A megyei turisztikai adatbázison belül szükséges lenne egy speciális, ellenőrzött, akadálymentes szolgáltatásokat tartalmazó adatbázis kialakítása. Ehhez a szolgáltatók együttműködése, az információk folyamatos karbantartása, a személyzet ismereteinek bővítése és szemléletformálása elengedhetetlen. A megye legnagyobb turisztikai desztinációiban **1-2 valóban specializált helyszín** (alapos infrastrukturális és személyi felkészültség) kialakításával jelentősen javulhat az akadálymentes kínálat színvonala, az önállóan utazó fogyatékos vendégek vagy nagyobb csoportok fogadásának feltételei is kialakulhatnak.

7.7.3 MAGYARORSZÁG, A BIZTONSÁGOS DESZTINÁCIÓ

A biztonság a turizmus alapvető feltétele, melyhez sok szereplő együttműködése szükséges. A WEF utazás és turizmus versenyképességi elemzés szerint hazánkban a biztonság javítása terén vannak teendők. A biztonság, mint a komfortérzet alapja számos összetevő függvénye: egyformán fontos ehhez az idegen nyelven történő panaszkezelés lehetősége, a fogyasztóvédelem, a biztonságos parkolás, a rendezett taxi helyzet, a gépjárművek megállásának és a buszról való le- és felszállás biztosítása, a pénzváltás rendelkezésre állása, a borraivalók/szervízdíjak egységes szabályozása, a számlázás problematikája, a turisták sérelmére elkövetett bűnesetek megelőzése, kivizsgálása érdekében Tourist Police Iroda működtetése. Megfelelő infrastruktúra (pl. közbiztonság, vízi biztonság, mentőhajók), intézmények és szolgáltatások, – pl. a frekvenciált turisztikai célterületeken a szezonidőszakban megfelelő kapacitású és minőségű egészségügyi szolgáltatások, idegen nyelvet beszélő szakszemélyzet, zökkenőmentes sürgősségi ellátás – valamint naprakész tájékoztatás nélkül nem lehet eredményes a turizmus. Az idegen nyelvet beszélő rendőrök, vagy éppen a megnyugtató színvonalú egészségügyi ellátás nagymértékben hozzájárulhat a turisták biztonságérzetének javításához.

7.8 A MEGYE TURISZTIKAI SZEREPLŐINEK EGYÜTTMŰKÖDÉSE

A Kormányzat tervei szerint hogy a turisztikai tervezés alapegysége a releváns turisztikai fogadóterület. A turisztikai desztinációkat a kormányzat fejlesztési stratégiája szerint alakítják majd ki.

A turisztikai desztináció lényege, hogy egy brand kialakítására alkalmas egység jön létre a kínálat lehető leghatékonyabb bemutatása érdekében. Egy turisztikai desztinációban szélesebb kínálatot lehet nyújtani, és a minőségre, illetve az egységes arculatra lehet fókuszálni. Külföldi utazók szempontjából egy egységet, egy arculatot jelent pl. az Alföld – Puszta Region.

Bács-Kiskun megyében jelenleg turisztikai szereplőként jelen van a Bács-Kiskun Megyei Turizmusfejlesztési és Marketing Nonprofit Kft., a Turisztikai Desztináció Menedzsment (TDM) szervezete, illetve öt településen Tourinform irodák. Jelenleg két településen működik regisztrált szervezet: Baján és Kalocsán, illetve Kiskunhalas és Bugac csatlakozott a Csongrád megyei Mórahalom TDM-jéhez.

A TDM szervezetek turizmusra gyakorolt pozitív hatása érdekében cél, hogy **Bács-Kiskun megye minden településének legyen lehetősége TDM szervezethez csatlakozni, ezáltal a teljes megye legyen lefedve a turisztikai desztinációmenedzsmenttel.**

Javasolt további szervezetek földrajzi eloszlás szempontjából:

- Észak-Bács-Kiskun (Kunszentmiklós, Szabadszállás, Lajosmizse);
- Kecskemét és környéke;
- Tiszakécske – Lakitelek – Tiszaalpár (Cserkeszlővel közösen);
- Kiskunfélegyháza – Kiskunmajsa;
- Kiskőrös és környéke.

Az összehangolt, ezáltal eredményes turisztikai tevékenység megteremtéséhez elengedhetetlen a megye meglévő és létrehozni kívánt turisztikai szereplőinek közelebb hozása egymáshoz, közöttük a hatékony belső kommunikáció megteremtése, és turisztikai célú együttműködések létrehozása is. Ehhez minden turisztikailag releváns településen, illetve térségben szükség van egy olyan, **központi koordináló szervezetre**, ami biztosítja a települési/térségi szintű turisztikai szereplők munkájának összehangolását, és a köztük lévő kommunikáció megteremtését.

Mindezekon túl egy megyei szintű turisztikai koordinátori feladatokat ellátó szervezet támogatja az egységes, a megyei tervhez illeszkedő – és ezek által hatékony – turisztikai tevékenység megvalósulását a településeken, a helyi turisztikai szereplőkkel való folyamatos együttműködés által.

Cél egy megyei szintű TDM-szervezet létrehozása. Ez e megyei TDM-szervezet **kialakítható a már működő Bács-Kiskun Megyei Turizmusfejlesztési és Marketing Nonprofit Kft-ből.**

8. FORRÁSOK

www.wikipedia.org
www.bor-neked.hu
www.bor.hu
www.dbborut.hu
www.pincefalvak.hu
www.boraszat.kormany.hu/jogszabalyok
www.wikipedia.org/wiki/Duna_borr%C3%A9gi%C3%B3
www.falusiturizmus.hu/hu_HU/geo_organizations/190/bacs-kiskun.html
www.keol.hu/bacs-kiskun/megtalaltak-bacs-kiskun-megye-legjobb-palinkait
www.varosom.hu/blog/sajtokozlemeney/Elkeszult-a-Lakiteleki-Palinkahaz.html
www.palinka.com
www.utisugo.hu/hirek/a-kunsag-aranyhomokon-termett-palinkai-299447.html
www.falusiturizmus.hu/hu_HU/geo_organizations/190/bacs-kiskun.html
www.vinoport.hu
<https://www.tripadvisor.co.hu/TripAdvisorInsights/n2670/6-fo-utazasi-trend-2016-ban>
<http://www.tiszakecske.hu/latnivalok/>
<http://kunszentmiklos.hu/latnivalok.html>
<http://kunszentmiklos.hu/latnivalok.html>
<http://www.utazitthon.hu/kalocsa-latnivalok.html>
<http://www.kalocsa.hu/kalocsa-turisztikai-koncepcioja/>
<http://www.kalocsa.hu/kiemelt-latnivaloink/>
<http://www.kalocsa.hu/kiemelt-programok/>
<http://kiskoros.hu/latnivalok>
<https://www.telepules.com/kiskoros/turizmus.html>
http://www.falusiturizmus.hu/hu_HU/settlements/1452/kiskoros.html
<http://www.felegyhaziturizmus.hu/turizmus/latnivalok/>
<http://www.felegyhaziturizmus.hu/turizmus/programok.php>
<http://www.felegyhaziturizmus.hu/>
<http://kiskunmajsa.kornyeke.hu/>
<http://kiskunmajsa.utisugo.hu/latnivalok>
<http://kirandulastervezo.hu/telepules/kiskunmajsa>
<http://kiskunmajsa.kornyeke.hu/latnivalo>
<http://kiskunhalas.hu/ertektar-kiskunhalas>
<http://janoshalma.hu/varosunk>
<http://janoshalma.hu/helyi-hirek/392-janoshalmi-napok-2016-programja>
http://bacsalmas.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=23&Itemid=40
<http://www.hajosipincefalu.hu/index.php/latnivalok.html>
www.kurultaj.hu

Magyarország turisztikai régiói, 2013 – KSH, 2014. november

Magyarország turisztikai régiói, 2014 - Gyógy- és termálfürdők szerepe a turizmusban – KSH, 2015.december

Dr. Tóth Géza, A magyarországi idegenforgalmi régiókról (KSH)

Magyarországi TDM szervezetek megalakulásának és működésének szakmai tapasztalatai, Víg Tamás - TDM Koordinátor, 2011.

Baja Turizmusfejlesztési Konceptiója - 2016

Nemzeti Turizmusfejlesztési Konceptió 2016. május 26-i verziója (hivatalosan nincs elfogadva)

9. MELLÉKLETEK

1. SZ. MELLÉKLET: A MEGYE ÉS VÁROSAINAK JELLEMZŐ GAZDASÁGI ADATAI

2014	Lakosság száma (fő)	Működő vállalkozások száma (db)	Nyilvántartott álláskeresők száma összesen (fő)	Állás- keresők aránya	Egy vállalkozásra jutó lakosok száma
Bács-Kiskun megye	530 565	30 456	23 356	4,4%	17,4
Kecskemét	111 700	9 233	3 774	3,4%	12,1
Baja	35 400	2 718	1 320	3,7%	13,0
Kiskunfélegyháza	29 100	1 827	1 016	3,5%	15,9
Kiskunhalas	27 500	1 940	1 623	5,9%	14,2
Kalocsa	16 000	1 128	894	5,6%	14,2
Kiskőrös	14 100	1 122	521	3,7%	12,6
Tiszakécske	11 700	606	286	2,4%	19,3
Lajosmizse	11 300	681	581	5,1%	16,6
Kiskunmajsa	11 200	623	756	6,8%	18,0
Jánoshalma	8 500	349	610	7,2%	24,4
Kecel	8 400	486	538	6,4%	17,3
Kunszentmiklós	8 300	403	437	5,3%	20,6
Soltvadkert	7 400	641	352	4,8%	11,5
Bácsalmás	6 500	291	264	4,1%	22,3
Kerekegyháza	6 500	358	235	3,6%	18,2
Solt	6 300	328	300	4,8%	19,2
Szabadszállás	6 100	272	358	5,9%	22,4
Izsák	5 600	284	357	6,4%	19,7
Mélykút	4 800	216	436	9,1%	22,2
Tompa	4 400	151	138	3,1%	29,1
Dunavecse	3 800	147	197	5,2%	25,9
Hajós	3 000	173	147	4,9%	17,3

Forrás: KSH

2. SZ. MELLÉKLET: A KERESKEDELMI SZÁLLÁSHELYEK KAPACITÁSA

(Forrás: KSH)

	Mutatók		
	Kereskedelmi szálláshelyeken kiadható szobák száma (db)	Kereskedelmi szálláshelyeken kiadható férőhelyek száma (db)	Működő kereskedelmi szálláshely egységek száma (db)
	Terület (jan.1.) G3	Terület (jan.1.) G3	Terület (jan.1.) G3
Időszak	Bács-Kiskun megye	Bács-Kiskun megye	Bács-Kiskun megye
2013. január	1465	4411	75
2013. február	1515	4483	74
2013. március	1576	4736	77
2013. április	1654	5077	86
2013. május	1988	6805	103
2013. június	2254	9270	116
2013. július	2269	9269	116
2013. augusztus	2305	9356	117
2013. szeptember	2143	8231	107
2013. október	2064	6278	98
2013. november	1846	5219	88
2013. december	1845	5237	91
2014. január	1749	4966	89
2014. február	1798	5088	90
2014. március	1825	5267	93
2014. április	1851	5659	98
2014. május	2228	7879	112
2014. június	2366	9611	127
2014. július	2459	9647	128
2014. augusztus	2454	9872	128
2014. szeptember	2253	8665	116
2014. október	2119	6317	107
2014. november	1915	5380	98
2014. december	1933	5445	96
2015. január	1898	5354	95
2015. február	1879	5308	93
2015. március	1915	5559	97
2015. április	2066	6164	105
2015. május	2375	8416	123
2015. június	2475	9962	137
2015. július	2498	9995	135
2015. augusztus	2500	9933	137

2015. szeptember	2315	8288	120
2015. október	2127	6390	110
2015. november	2012	5780	104
2015. december	1955	5565	101
2016. január	1897	5388	97
2016. február	1846	5241	95
2016. március	1855	5405	99
2016. április	2039	6380	108
2016. május	2314	8437	125
2016. június	2489	10034	139
2016. július	2472	9992	141
2016. augusztus	2532	10109	142

3. SZ. MELLÉKLET: A KERESKEDELMI SZÁLLÁSHELYEK KAPACITÁS- KIHASZNÁLTSÁGA

Időszak	Mutatók	
	Férőhelykapacitás- kihasználtság (%)	Szobakapacitás- kihasználtság (%)
	Terület (jan.1.) G3	Terület (jan.1.) G3
	Bács-Kiskun megye	Bács-Kiskun megye
2013. év	15,6	25,4
2013. január	10,2	20,9
2013. február	10,7	21,3
2013. március	12,8	23,8
2013. április	13,5	23,6
2013. május	15,9	24,8
2013. június	13,7	24,9
2013. július	23,1	31,6
2013. augusztus	22,3	33,3
2013. szeptember	15	26,8
2013. október	13,7	22,7
2013. november	13,3	25,4
2013. december	11	19
2014. év	16,8	27,8
2014. január	10,1	19,1
2014. február	10,4	20,3
2014. március	12,2	22,5
2014. április	17,2	26,1
2014. május	15,9	27,9
2014. június	16,3	30,5
2014. július	24,3	34
2014. augusztus	23,3	36,9

2014. szeptember	15,2	29,2
2014. október	17,5	30,2
2014. november	14,1	26,6
2014. december	12,6	22,2
2015. év	17,3	29
2015. január	11,1	20,2
2015. február	12,3	23,1
2015. március	13,8	24,9
2015. április	17,2	28,2
2015. május	16,7	30,3
2015. június	16,7	32,3
2015. július	24,3	36,7
2015. augusztus	23,4	36,4
2015. szeptember	17,5	31,6
2015. október	15,7	26,9
2015. november	14,5	27,2
2015. december	14	23,2
2016. év		
2016. január	11,3	20,2
2016. február	12,4	22,2
2016. március	15,8	25,2
2016. április	17,6	28,2
2016. május	17,1	30,9
2016. június	15,4	30,1
2016. július	24,3	39,3
2016. augusztus	23,5	41,8

4. SZ. MELLÉKLET: A KERESKEDELMI SZÁLLÁSHELYEK VENDÉGFORGALMA

A kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalma – összesen és külföldre bontva (2010–2015) (KSH)

Megye, főváros, régió	2010	2011	2012	2013	2014	2015
A kereskedelmi szálláshelyek vendégei összesen						
Budapest	2 557 671	2 813 139	3 090 957	3 292 367	3 508 159	3 804 918
Pest	350 710	390 260	405 852	438 410	508 583	521 901
Közép-Magyarország	2 908 381	3 203 399	3 496 809	3 730 777	4 016 742	4 326 819
Fejér	143 002	161 660	161 336	160 234	179 647	191 711
Komárom- Esztergom	117 680	114 567	130 584	132 634	150 504	152 760
Veszprém	500 474	530 169	528 457	547 753	582 809	606 599
Közép- Dunántúl	761 156	806 396	820 377	840 621	912 960	951 070
Győr-Moson-Sopron	446 632	474 447	476 455	476 969	504 409	530 150
Vas	407 004	428 248	424 846	419 108	433 117	459 816
Zala	525 142	555 517	518 549	539 120	545 893	631 641
Nyugat-Dunántúl	1 378 778	1 458 212	1 419 850	1 435 197	1 483 419	1 621 607
Baranya	255 404	237 503	249 765	253 630	270 895	291 315
Somogy	434 139	444 335	482 196	558 578	615 678	642 843
Tolna	60 315	67 276	71 797	72 479	71 939	77 052
Dél-Dunántúl	749 858	749 114	803 758	884 687	958 512	1 011 210
Dunántúl	2 889 792	3 013 722	3 043 985	3 160 505	3 354 891	3 583 887
Borsod-Abaúj-Zemplén	290 854	296 253	305 576	323 702	371 129	383 119
Heves	290 922	343 413	386 769	450 165	506 846	571 926
Nógrád	45 463	46 486	42 167	48 390	49 731	55 492
Észak-Magyarország	627 239	686 152	734 512	822 257	927 706	1 010 537
Hajdú-Bihar	348 880	335 797	322 831	352 709	399 490	445 398
Jász-Nagykun-Szolnok	145 095	161 498	169 555	160 587	183 640	186 326
Szabolcs-Szatmár-Bereg	123 900	134 370	127 980	141 097	146 915	159 929
Észak-Alföld	617 875	631 665	620 366	654 393	730 045	791 653
Bács-Kiskun	141 701	161 715	150 041	151 224	183 315	206 228
Békés	128 291	142 218	151 841	170 214	212 423	230 382
Csongrád	160 060	182 198	187 615	195 683	214 743	253 395
Dél-Alföld	430 052	486 131	489 497	517 121	610 481	690 005
Alföld és Észak	1 675 166	1 803 948	1 844 375	1 993 771	2 268 232	2 492 195
Ország összesen	7 473 339	8 021 069	8 385 169	8 885 053	9 639 865	10 402 901
Ebből: külföldi						
Budapest	2 167 131	2 398 454	2 691 786	2 867 092	3 029 673	3 269 228
Pest	96 432	116 217	114 933	118 650	127 856	139 979
Közép-Magyarország	2 263 563	2 514 671	2 806 719	2 985 742	3 157 529	3 409 207
Fejér	29 233	34 879	40 500	32 173	36 257	36 102
Komárom- Esztergom	38 445	34 897	38 114	37 662	37 382	39 320
Veszprém	106 702	115 503	118 651	119 460	125 820	133 469
Közép- Dunántúl	174 380	185 279	197 265	189 295	199 459	208 891
Győr-Moson-Sopron	194 755	214 796	231 618	242 407	245 999	253 419
Vas	173 352	207 398	210 492	206 842	216 811	220 442
Zala	165 109	183 417	177 328	181 751	175 863	187 726
Nyugat-Dunántúl	533 216	605 611	619 438	631 000	638 673	661 587
Baranya	54 361	42 694	43 136	44 227	42 173	45 382
Somogy	96 646	88 999	98 749	111 681	117 901	115 228

Tolna	8 566	8 061	8 352	8 721	9 131	7 541
Dél-Dunántúl	159 573	139 754	150 237	164 629	169 205	168 151
Dunántúl	867 169	930 644	966 940	984 924	1 007 337	1 038 629
Borsod-Abaúj-Zemplén	55 778	59 855	64 695	64 874	77 576	76 952
Heves	35 417	40 763	44 637	60 220	60 634	65 977
Nógrád	3 450	3 394	3 401	3 131	3 602	5 369
Észak-Magyarország	94 645	104 012	112 733	128 225	141 812	148 298
Hajdú-Bihar	89 726	97 564	98 738	100 423	111 918	122 890
Jász-Nagykun-Szolnok	22 850	25 290	25 675	23 429	22 568	21 368
Szabolcs-Szatmár-Bereg	29 728	32 617	31 481	36 255	38 145	39 658
Észak-Alföld	142 304	155 471	155 894	160 107	172 631	183 916
Bács-Kiskun	32 230	45 747	44 466	43 235	48 887	51 078
Békés	14 572	14 320	16 421	17 439	21 298	22 244
Csongrád	47 538	56 886	60 468	68 020	68 257	75 139
Dél-Alföld	94 340	116 953	121 355	128 694	138 442	148 461
Alföld és Észak	331 289	376 436	389 982	417 026	452 885	480 675
Ország összesen	3 462 021	3 821 751	4 163 641	4 387 692	4 617 751	4 928 511
A kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák összesen						
Budapest	6 059 536	6 598 989	7 412 561	7 819 233	8 152 775	8 767 826
Pest	664 240	735 795	775 776	836 055	959 977	992 747
Közép-Magyarország	6 723 776	7 334 784	8 188 337	8 655 288	9 112 752	9 760 573
Fejér	332 422	368 078	364 458	353 774	395 135	426 442
Komárom- Esztergom	292 183	294 319	330 428	325 505	348 456	347 803
Veszprém	1 535 956	1 549 767	1 595 772	1 616 955	1 725 738	1 778 470
Közép- Dunántúl	2 160 561	2 212 164	2 290 658	2 296 234	2 469 329	2 552 715
Győr-Moson-Sopron	1 030 817	1 071 722	1 122 425	1 078 234	1 135 111	1 178 257
Vas	1 316 342	1 363 503	1 327 586	1 328 644	1 370 449	1 424 834
Zala	1 959 384	2 120 317	2 020 733	2 122 055	2 097 552	2 222 375
Nyugat-Dunántúl	4 306 543	4 555 542	4 470 744	4 528 933	4 603 112	4 825 466
Baranya	600 731	547 752	597 783	621 056	633 856	683 652
Somogy	1 302 167	1 259 633	1 388 072	1 639 721	1 785 496	1 808 754
Tolna	137 933	147 647	156 966	169 928	178 347	199 428
Dél-Dunántúl	2 040 831	1 955 032	2 142 821	2 430 705	2 597 699	2 691 834
Dunántúl	8 507 935	8 722 738	8 904 223	9 255 872	9 670 140	10 070 015
Borsod-Abaúj-Zemplén	667 606	695 297	710 369	760 263	892 127	879 853
Heves	670 331	790 468	897 948	1 038 124	1 148 368	1 285 801
Nógrád	107 081	107 097	95 934	116 571	122 033	130 852
Észak-Magyarország	1 445 018	1 592 862	1 704 251	1 914 958	2 162 528	2 296 506
Hajdú-Bihar	1 140 429	1 052 094	1 026 459	1 096 373	1 194 130	1 296 392
Jász-Nagykun-Szolnok	426 881	451 026	496 528	462 905	507 624	523 497
Szabolcs-Szatmár-Bereg	240 582	251 608	247 593	290 302	301 986	331 450
Észak-Alföld	1 807 892	1 754 728	1 770 580	1 849 580	2 003 740	2 151 339
Bács-Kiskun	339 694	403 075	369 316	362 760	416 517	445 575
Békés	425 039	437 176	470 794	519 577	620 782	622 276
Csongrád	305 084	370 154	397 699	410 437	447 217	541 609
Dél-Alföld	1 069 817	1 210 405	1 237 809	1 292 774	1 484 516	1 609 460
Alföld és Észak	4 322 727	4 557 995	4 712 640	5 057 312	5 650 784	6 057 305
Ország összesen	19 554 438	20 615 517	21 805 200	22 968 472	24 433 676	25 887 893
Ebből: külföldi						
Budapest	5 216 494	5 689 303	6 522 604	6 912 969	7 214 156	7 750 550
Pest	185 287	222 795	218 765	229 715	231 415	263 305
Közép-Magyarország	5 401 781	5 912 098	6 741 369	7 142 684	7 445 571	8 013 855
Fejér	81 380	98 654	116 026	84 968	97 819	95 749
Komárom- Esztergom	116 296	114 753	129 475	133 085	115 383	126 930

Veszprém	510 573	508 092	541 095	546 191	578 393	605 054
Közép- Dunántúl	708 249	721 499	786 596	764 244	791 595	827 733
Győr-Moson-Sopron	421 427	448 683	514 051	514 400	498 383	505 664
Vas	650 472	736 419	718 829	720 037	754 134	766 005
Zala	857 793	977 470	946 608	1 001 238	955 598	927 781
Nyugat-Dunántúl	1 929 692	2 162 572	2 179 488	2 235 675	2 208 115	2 199 450
Baranya	164 766	142 125	138 606	150 910	133 564	140 689
Somogy	382 669	324 270	366 494	440 730	431 593	408 501
Tolna	23 837	21 698	22 227	23 428	28 596	22 851
Dél-Dunántúl	571 272	488 093	527 327	615 068	593 753	572 041
Dunántúl	3 209 213	3 372 164	3 493 411	3 614 987	3 593 463	3 599 224
Borsod-Abaúj-Zemplén	130 306	145 531	154 627	166 154	201 682	190 499
Heves	95 122	113 971	120 566	159 351	161 491	188 687
Nógrád	10 523	10 374	11 812	10 116	12 940	16 445
Észak-Magyarország	235 951	269 876	287 005	335 621	376 113	395 631
Hajdú-Bihar	357 222	361 648	365 340	385 089	416 306	432 921
Jász-Nagykun-Szolnok	105 722	113 032	118 710	97 558	93 433	89 382
Szabolcs-Szatmár-Bereg	69 615	67 610	67 726	79 690	88 109	90 482
Észak-Alföld	532 559	542 290	551 776	562 337	597 848	612 785
Bács-Kiskun	98 955	156 704	142 418	129 544	136 398	121 261
Békés	44 475	42 162	52 375	56 464	65 755	69 452
Csongrád	90 794	115 480	123 829	141 246	136 182	150 187
Dél-Alföld	234 224	314 346	318 622	327 254	338 335	340 900
Alföld és Észak	1 002 734	1 126 512	1 157 403	1 225 212	1 312 296	1 349 316
Ország összesen	9 613 728	10 410 774	11 392 183	11 982 883	12 351 330	12 962 395

5. SZ. MELLÉKLET: KÜLDŐ ORSZÁGOK A MEGYE TURIZMUSÁBAN

Kereskedelmi szálláshelyek külföldi vendégforgalma / Vendégek száma a kereskedelmi szálláshelyeken (fő) (Forrás: KSH)

	2011. év	2012. év	2013. év	2014. év	2015. év
Kiemelt országok és országcsoportok	Bács-Kiskun megye				
Külföld összesen	45747	44466	43235	48887	51078
Európa összesen				46536	48052
Ausztria	2467	2154	2415	3715	3413
Belgium	449	476	651	787	755
Bulgária	543	752	811	926	967
Ciprus	4		2	29	4
Málta	2	6	16	7	13
Egyesült Királyság	988	885	1162	1320	1678
Finnország	279	237	237	315	400
Franciaország	1231	1187	1407	1279	1643
Görögország	143	118	188	263	279
Hollandia	1324	1518	1535	1554	1825
Lengyelország	1760	1951	2372	2452	2469
Németország	21766	20995	16581	16488	17139
Olaszország	1885	1518	1691	2012	1956
Románia	3675	3610	3409	4273	4404
Spanyolország	357	510	475	545	543
Svájc	719	667	930	1170	1190
Törökország	301	457	393	671	702
Egyéb európai országok, hontalanok	283	331	394	491	517
Írország	152	83	73	65	62
Luxemburg	20	25	21	36	44
Portugália	73	84	128	146	92
Izland				19	2
Dánia	415	400	691	537	804
Norvégia	451	445	422	489	488
Svédország	661	557	737	643	885
Csehország	1094	1073	1221	1541	1617
Szlovákia	1194	1160	1132	1581	1319
Horvátország	284	203	235	410	321
Szlovénia	528	404	250	168	210
Szerbia	778	758	853	968	839

Ukrajna	233	223	219	330	409
Oroszország	278	364	469	1040	860
Észtország	39	32	30	112	49
Lettország	136	88	107	57	31
Litvánia	79	61	91	97	123
India		10	22	37	65
Izrael	28	27	56	59	49
Japán	185	171	350	256	220
Kína	123	110	242	355	299
Koreai Köztársaság	34	25	56	126	67
Egyéb ázsiai országok	126	172	177	442	156
Afrika összesen	63	31	73	113	98
Dél-Afrikai Köztársaság	28	17	21	14	19
Észak-Amerika	491	427	626	779	1805
Amerikai Egyesült Államok	392	315	445	701	1672
Kanada	87	91	97	63	83
Egyéb amerikai országok					
Közép-Amerika	7	18	26	16	30
Dél-Amerika	19	52	140	77	133
Brazília	7	30	102	40	102
Ausztrália és Óceánia	80	91	119	91	104
Ausztrália	26	24	62	61	85

Kereskedelmi szálláshelyek külföldi vendégforgalma / Vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken (db) (Forrás: KSH)

	2011. év	2012. év	2013. év	2014. év	2015. év
Kiemelt országok és országcsoportok	Bács-Kiskun megye				
Külföld összesen	156704	142418	129544	136398	121261
Európa összesen				129112	114169
Ausztria	8181	6518	6191	9331	7889
Belgium	1058	1756	1730	2434	1525
Bulgária	702	1058	1144	1350	1184
Ciprus	10		21	151	17
Málta	10	69	81	16	50
Egyesült Királyság	2714	2163	2776	3004	3045
Finnország	569	593	573	866	939
Franciaország	3227	2253	2671	2591	2527
Görögország	196	238	463	430	393
Hollandia	4357	5890	5154	5112	5955
Lengyelország	4506	4610	5493	6173	4793
Németország	87548	80845	58680	53723	50499

Olaszország	5421	3954	4211	6128	4080
Románia	9076	6954	9707	9497	7044
Spanyolország	1337	1451	1110	985	1628
Svájc	2697	2352	2783	3614	2845
Törökország	655	980	1113	1506	1060
Egyéb európai országok, hontalanok	563	692	716	974	874
Írország	368	421	278	179	154
Luxemburg	51	43	35	60	83
Portugália	226	371	510	654	275
Izland				45	4
Dánia	1475	1839	3489	2014	2217
Norvégia	2059	1920	1691	1903	1790
Svédország	1793	1153	1805	1725	1901
Csehország	2916	2231	2478	3397	3558
Szlovákia	5395	3071	2513	4179	2464
Horvátország	829	770	421	908	559
Szlovénia	2000	1218	594	354	524
Szerbia	1386	1638	1525	1831	1582
Ukrajna	341	537	646	965	808
Oroszország	693	1117	1205	2152	1378
Észtország	47	64	72	288	82
Lettország	155	139	251	129	71
Litvánia	111	205	277	444	372
India		18	61	68	153
Izrael	33	42	150	95	82
Japán	447	274	1079	670	525
Kína	847	508	1212	1048	1004
Koreai Köztársaság	107	206	209	277	177
Egyéb ázsiai országok	305	424	772	1902	516
Afrika összesen	320	65	230	386	359
Dél-Afrikai Köztársaság	275	38	42	45	44
Észak-Amerika	1653	1091	2105	2394	3227
Amerikai Egyesült Államok	1329	799	1413	2148	2859
Kanada	308	214	219	221	214
Egyéb amerikai országok					
Közép-Amerika	18	53	62	27	100
Dél-Amerika	81	302	789	212	757
Brazília	37	211	701	93	673
Ausztrália és Óceánia	221	322	468	207	192
Ausztrália	73	51	162	163	159

6. SZ. MELLÉKLET: DAOP KERETÉBEN MEGVALÓSULT PROJEKTEK A MEGYÉBEN 2007-13 KÖZÖTT

Pályázat száma	Leszerződött támogatás	Leszerződött összköltség	Projekt címe	Járás	Település
DAOP-2.1.1/C-2008-0008	33 180 317	67 714 932	A Bajai Halászléfőző Népünnepély infrastrukturális háttérének fejlesztése	Bajai	Baja
DAOP-2.1.1/E-09-2009-0028	10 391 915	20 783 830	Lovas attrakciók, bemutatók, szolgáltatások fejlesztése, a turizmus jegyében, a halászlé fővárosában, Baján	Bajai	Baja
DAOP-2.1.1/E-2008-0022	82 288 473	167 935 659	"Baja Vízi Kapuja" - A vízi turizmus korszerű feltételeinek kialakítása Baján, a Sugovica mentén	Bajai	Baja
DAOP-2.1.1/G-11-k2-2012-0004	2 150 783 103	2 188 009 501	"Baja fesztivál-város turisztikai háttér infrastruktúrájának komplex fejlesztése"	Bajai	Baja
DAOP-2.1.1/J-12-2012-0041	124 618 766	140 376 248	Vallási turizmus, turisztikai attrakció fejlesztése a bajai Ciszterci Rendházban	Bajai	Baja
DAOP-2.1.1/J-12-2012-0108	81 001 900	151 269 800	Sugovica szabad strand fejlesztése	Bajai	Baja
DAOP-2.1.2-12-2012-0068	288 414 000	412 020 000	"Másfél évszázad a Sugovica partján - komplex szálláshely fejlesztés a DUNA WELLNESS HOTELBEN"	Bajai	Baja
DAOP-2.1.3-12-2012-0010	41 464 613	48 936 907	A bajai TDM szervezet fejlesztése	Bajai	Baja
DAOP-2.1.2/A-2008-0006	81 941 098	204 852 745	Minőségi turizmus feltételeinek megteremtése Veránka szigeten - "Csend és nyugalom, pihenés a természetben"	Bajai	Érsekcsanád
DAOP-2.1.1/K-11-2011-0006	35 220 869	50 315 528	A Koch-Vin Kft. turisztikai szolgáltatásfejlesztése	Jánoshalmi	Borota
DAOP-2.1.1/B-2008-0002	491 092 316	584 633 709	Hajósi Érseki Kastély turisztikai célú, interaktív, látogatóbarát bemutatóhelyé fejlesztése	Kalocsai	Hajós
DAOP-2.1.1/E-09-2009-0003	61 959 597	123 919 194	Kalocsa-Meszes Duna-part aktív turisztikai fejlesztések (E komponens)	Kalocsai	Kalocsa
DAOP-2.1.1/G-13-2013-0001	2 291 063 471	2 291 063 471	Kalocsa Szíve Program	Kalocsai	Kalocsa
DAOP-2.1.2-12-2012-0023	166 965 932	238 522 760	"Pílvox Kávéház és Panzió kialakítása Kalocsa szívében"	Kalocsai	Kalocsa
DAOP-2.1.1/E-2008-0015	219 968 330	444 968 330	Kis-Magyarország Botanikus Kert kialakítása	Kecskeméti	Jakabszállás
DAOP-2.1.1/B-09-2009-0019	258 755 339	304 423 082	"Értékek Élmenye-Gyűjtemények Háza" Kecskeméten, a Bozsó Gyűjtemény fejlesztése	Kecskeméti	Kecskemét
DAOP-2.1.1/E-09-2009-0018	235 232 944	471 250 000	"A Kecskeméti Gokart Stadion technikai és turisztikai fogadóképességének javítása"	Kecskeméti	Kecskemét
DAOP-2.1.1/F-09-2009-0001	273 178 193	546 356 387	Multifunkcionális konferenciaközpont építése Kecskeméten	Kecskeméti	Kecskemét
DAOP-2.1.1/J-12-2012-0017	174 031 958	248 617 083	A BirizdoKart Kecskemét attrakcióinak és szolgáltatásainak fejlesztése	Kecskeméti	Kecskemét
DAOP-2.1.1/J-12-2012-0088	398 386 968	398 386 968	Hírös Városi Turisztikai Központ	Kecskeméti	Kecskemét
DAOP-2.1.1/K-11-2011-0048	25 929 251	37 041 787	Kulturális és természeti attrakciók látogatása a Dél-Alföldi régióban egyedi felépítményű járművekkel	Kecskeméti	Kecskemét
DAOP-2.1.2/A-2008-0018	299 430 933	749 701 886	Hotel Három Gúnár fejlesztése és bővítése	Kecskeméti	Kecskemét
DAOP-2.1.2-09-2010-0018	450 000 000	1 818 816 329	Négy csillagos business hotel megvalósítása meglévő irodaház átalakításával Kecskeméten	Kecskeméti	Kecskemét
DAOP-2.1.2-09-2010-0031	179 985 174	399 967 055	Granada hotel szálláshely konferencia és egyéb létesítmény bővítése	Kecskeméti	Kecskemét
DAOP-2.1.2-12-2012-0026	116 744 069	166 777 243	A kecskeméti GoKart Hotel**** szálláshely és szolgáltatás bővítése	Kecskeméti	Kecskemét
DAOP-2.1.1/D-2008-0008	27 328 636	59 410 078	Beretvás Bor- és pálinkatörténeti bemutatóhely megvalósítása Kerekegyháza	Kecskeméti	Kerekegyháza
DAOP-2.1.1/E-09-2009-0027	36 338 631	77 522 373	Kerekerdő kalandpark létrehozása	Kecskeméti	Kerekegyháza
DAOP-2.1.1/K-11-2011-0047	49 980 000	71 400 000	Magyar Értékek Háza	Kecskeméti	Kerekegyháza
DAOP-2.1.1/K-11-2011-0073	49 735 000	71 050 000	Magyar Népmesék Parkja	Kecskeméti	Kerekegyháza
DAOP-2.1.1/K-11-2012-0012	50 000 000	76 787 525	Hagyományörző jurta tábor létrehozása Lajosmizsén	Kecskeméti	Lajosmizse

DAOP-2.1.1/K-11-2012-0029	45 907 800	76 513 000	A Geréby Kúria Kft turisztikai szolgáltatásának a fejlesztése, fedett lovarda építésével.	Kecskeméti	Lajosmizse
DAOP-2.1.1/D-2008-0003	160 003 408	325 012 000	Pincelakat Borturisztikai Központ létesítése Császártöltésen	Kiskőrösi	Császártöltés
DAOP-2.1.2-09-2010-0016	93 080 000	232 700 000	"Pincelakat" borvendégház létesítése Császártöltésen	Kiskőrösi	Császártöltés
DAOP-2.1.1/D-09-2009-0004	32 437 048	64 874 096	"BIRKÁS" BOR ÉS PÁLINKA HÁZ ÉPÍTÉS FÜLÖPSZÁLLÁSON	Kiskőrösi	Fülöpszállás
DAOP-2.1.1/B-09-2009-0006	490 385 072	576 923 615	Öreg autó nem vén autó, avagy veterán autómúzeum létesítése Kiskőrösön	Kiskőrösi	Kiskőrös
DAOP-2.1.1/B-2008-0008	295 687 380	369 609 225	Kiskőrösi Közúti Szakgyűjtemény turisztikai igényekhez igazodó látogatóbarát fejlesztése	Kiskőrösi	Kiskőrös
DAOP-2.1.1/J-12-2012-0060	407 923 242	407 923 242	János Vitéz Látogatóközpont kialakítása Kiskőrösön	Kiskőrösi	Kiskőrös
DAOP-2.1.1/K-11-2011-0008	14 560 000	20 800 000	Életminőség-javító és Egészségmegőrző Wellness Stúdió létrehozása és szolgáltatásainak kialakítása Kiskőrösön	Kiskőrösi	Kiskőrös
DAOP-2.1.1/K-11-2011-0018	49 984 415	71 406 308	Négyévszakos korcsolyapálya kialakítása Kiskőrösön	Kiskőrösi	Kiskőrös
DAOP-2.1.2-12-2012-0067	236 538 358	337 911 940	"Mediterrán gyöngyszem - A Hotel Vinum fejlesztése komplex szolgáltatásokkal és technológiai korszerűsítéssel"	Kiskőrösi	Kiskőrös
DAOP-2.1.1/D-09-2009-0002	68 818 078	137 636 157	Borkóstoló és látogatóközpont megvalósítása a Dr. Kuti Szőlészeti és Borászati Kft. Mediterrán Pincészeténél	Kiskőrösi	Soltvadkert
DAOP-2.1.1/K-11-2011-0007	49 234 500	70 335 000	Bemutatópince kialakítása a Frittmann Borászatban	Kiskőrösi	Soltvadkert
DAOP-2.1.1/K-11-2011-0021	50 000 000	77 273 984	Játszóter, kalandpark és sétány építése a Vadkerti-tónál	Kiskőrösi	Soltvadkert
DAOP-2.1.1/K-11-2011-0051	50 000 000	71 500 275	"Szőlőtől a pohárig" - látványpince és borkóstoló építése a Lantos Borászatnál	Kiskőrösi	Soltvadkert
DAOP-2.1.2-12-2012-0030	48 527 277	69 324 681	Aranyplatan Üdülőház építése és turisztikai szolgáltatásainak kialakítása Soltvadkertben	Kiskőrösi	Soltvadkert
DAOP-2.1.2/A-2008-0011	93 200 000	233 000 000	A kiskunhalasi Csipke Hotel szolgáltatásainak fejlesztése	Kiskunhalasi	Kiskunhalas
DAOP-2.1.1/E-09-2009-0034	15 468 300	27 737 950	KUNFEHÉRTŐ TÓFÜRDŐ ÖKOTURISZTIKAI ÉS TURISZTIKAI CÉLÚ FEJLESZTÉSE	Kiskunhalasi	Kunfehértó
DAOP-2.1.1/G-11-k2-2012-0001	751 000 000	751 000 000	A Magyar Zarándokút dél-alföldi szakaszának fejlesztése a kulturális - történelmi - szakrális örökség vallási célú hasznosításával, egységes kulturális tematikus út létrehozása az Ősi Árpád-kori út térségében	Kunszentmiklósi	Tass
DAOP-2.1.1/E-09-2009-0017	17 168 750	34 337 500	TURISZTIKAI ATTRAKCIÓFEJLESZTÉS LAKITELEK TŐSERDŐ TERÜLETÉN	Tiszakécskei	Lakitelek
DAOP-2.1.1/J-12-2012-0005	99 920 100	142 743 000	Tőserdei Pálinkaház	Tiszakécskei	Lakitelek
DAOP-2.1.1/J-12-2012-0058	253 681 574	362 402 248	Templom-halom Archeológiai és Művészettörténeti Központ	Tiszakécskei	Lakitelek
DAOP-2.1.1/K-11-2011-0074	49 721 549	71 030 785	Vízi foglalkoztató a Tősfürdőben, a gyermek élményfürdők új generációja	Tiszakécskei	Lakitelek
DAOP-2.1.1/A-2f-2009-0001	330 640 603	680 174 856	Központi medence és épület bővítése, wellness- és gyógyászati szolgáltatások kialakítása a Tisza-parti Termálfürdőben, Tiszakécskén	Tiszakécskei	Tiszakécske
DAOP-2.1.1/I-12-2012-0025	705 157 950	1 007 368 500	Barack Hotel *** és egészségügyi szolgáltatások létesítése a Tisza-parti Termálfürdőhöz kapcsolódva	Tiszakécskei	Tiszakécske
DAOP-2.1.1/J-12-2012-0031	498 445 290	712 064 700	Magyarország Termáldombja	Tiszakécskei	Tiszakécske
DAOP-2.1.1/K-11-2011-0053	44 634 671	63 763 817	BÁCS PIROS lovarda	Tiszakécskei	Tiszakécske
DAOP-2.1.1/K-11-2012-0007	35 040 498	56 240 000	Játszóter építése és a pihenőterületek fejlesztése a Tisza-parti Termálfürdőben Tiszakécskén	Tiszakécskei	Tiszakécske
DAOP-2.1.2-09-2010-0035	58 782 373	130 627 496	Ifjúsági szálló és sportcentrum kialakítása Tiszaugon	Tiszakécskei	Tiszaug
	13 831 360 032	19 815 064 785			

7.SZ. MELLÉKLET: VONZERŐLELTÁR FELMÉRÉS-SABLON

A vonzerőleltár településenkénti felmérésére az alábbi formát tartjuk célszerűnek:

VONZERŐLELTÁR – TELEPÜLÉS NEVE	
Természeti értékek	
Történelmi, néprajzi értékek	
Kulturális, épített környezeti érték	
Tájház, helytörténeti kiállítás	
Bemutatható kézműves hagyomány, népi termék	
Egyéb	
Rendezvények	
Kulturális rendezvények	
	<i>Színházi, színpadi rendezvények</i>
	<i>Zenei rendezvények</i>
	<i>Vallási rendezvények</i>
	<i>Egyéb</i>
Szabadidős tevékenységek	
	<i>Kerékpározási lehetőségek, kiépített kerékpárutak</i>
	<i>Vízi sportok</i>
	<i>Természetjárás, túrázás - túraútvonalak</i>
	<i>Lovaglási lehetőség</i>
	<i>Vadászat</i>
	<i>Horgászat</i>
	<i>Egyéb szabadidős tevékenységek</i>
Egyéb turisztikai rendezvények	
Idegenforgalmi szolgáltatások	
Szálláshely típus (férőhely)	
	Kereskedelmi szálláshely
	Magán szálláshely
Vendéglátóhelyek (db)	
	Étterem és egyéb étkezési lehetőség
	Cukrászda, fagyraltozó
	Presszó, kocsmá
Egészségügyi ellátás (orvos, fogorvos, gyógyszertár)	
Uszoda, Strand, Sporttelep	
Internet elérhetőség, e-pont (nyitvatartási idő, helye)	
Települési honlap (cím, frissítés gyakorisága)	
Marketing anyagok	

8.SZ. MELLÉKLET: TOP FORRÁSBÓL MEGVALÓSÍTANI KÍVÁNT TURISZTIKAI PROJEKTEK LISTÁJA

<i>Pályázó</i>	<i>Projekt címe</i>	<i>Járás</i>	<i>A fejlesztés jellege</i>	<i>2016-ban benyújtott projektek</i>	<i>2017-ben beadni tervezett projektek</i>
Felsőszentiván	Felsőszentiváni szélmalom helyreállítása és turisztikai attrakcióvá fejlesztése	Baja	Kulturális turizmus	214 000 000	
Hajós	Cabernet Borturisztikai Látogatóközpont kialakítása a Hajósi Pincefaluban	Kalocsai	Bor és gasztronómia	180 000 000	
Soltvadkert	A Vadkerti-tó turisztikai fejlesztése	Kiskörösi	Aktív és ökoturizmus	50 000 000	
Szank	Kiskun emlékhely Zank vezér szállásán	Kiskunmajsai	Kulturális turizmus	350 000 000	
Dunapataj	Kerékpáros turizmus fejlesztése	Kalocsai	Aktív és ökoturizmus	170 000 000	
Akasztó-Dunatétlen-Solt	„Solt-Dunatétlen-Akasztó turisztikai célú kerékpárút fejlesztése”		Aktív és ökoturizmus	700 000 000	
Kiskunhalas	A Thorma János múzeum bővítése	Kiskunhalasi	Kulturális turizmus	368 000 000	
Kiskunhalas	A Kiskunhalasi Városháza tornyának kilátó céljára történő hasznosítása	Kiskunhalasi	Kulturális turizmus	100 000 000	
Bugac	Évezredek útján, Aranymonostor és látogatóközpont turisztikai fejlesztése I.ütem		Kulturális turizmus	1 000 000 000	
			2016-ban beadott összesen:	3 132 000 000	
Homokmégy	Ökoturisztikai centrum létesítése	Kalocsai	Aktív és ökoturizmus		170 000 000
Nemesnádudvar	Interaktív babamúzeum létrehozása	Baja	Kulturális turizmus		95 000 000
Sükösd	Tájház fejlesztése	Baja	Kulturális turizmus		20 000 000
Bácsalmás	Tudásfejlesztés alapú turisztikai fejlesztések: a) Magyar történelmi park (Oktató park, interaktív közösségi térelemekkel) b) Ökoturisztikai fejlesztések	Bácsalmás	a) Kulturális turizmus b) Aktív és ökoturizmus		370 000 000
Bácsbokod-Bácsborsód	Bácsbokod-Bácsborsód közötti turisztikai kerékpárút megépítése	Bácsalmás	Aktív és ökoturizmus		143 000 000
Dunapataj	Szelidi-tó turisztikai infrastruktúra fejlesztése	Kalocsai	Aktív és ökoturizmus		300 000 000
Dusnok	„Bárka” közösségi és foglalkoztató központ turisztikai célú hasznosítása. Vizi turizmus fejlesztése, csónakok, hajók tárolása -Vajas parton komplex épület építése, ami vizi turisztikai célt szolgál	Kalocsai	Aktív és ökoturizmus		57 000 000
Fajsz	Duna halászatot bemutató interaktív látogatóközpont	Kalocsai	Kulturális turizmus		70 000 000
Kiskunhalas	Szélmalom rekonstrukció	Kiskunhalasi	Kulturális turizmus		100 000 000
Kunszentmiklós	Virágh kúria turisztikai fejlesztése	Kunszentmiklósi	Kulturális turizmus		60 000 000
Nagybaracska	Füzes sziget turisztikai fejlesztése, Horgászturizmus feltételeinek megteremtése	Baja	Aktív és ökoturizmus		110 000 000
Lakitelek	Holt-Tisza part fejlesztése	Tizsakécskei	Aktív és ökoturizmus		156 500 000
Tizsakécske	Holt-Tisza mellé kilátó építése, sétány kialakítása, közvilágítás kiépítése és tanösvény létesítése	Tizsakécskei	Aktív és ökoturizmus		150 000 000
Kiskunhalas	Csipkeház és Sóstó turisztikai célú fejlesztése	Kiskunhalasi	Kulturális turizmus		282 000 000
Ladánybene	Kovácsműhely turisztikai célú fejlesztése	Kecskeméti	Kulturális turizmus		60 000 000
Bács-Kiskun Megye	Kulturális vonzerőkön alapuló turisztikai helyszíneket összekötő, egy tematikára épülő turisztikai élményutak kialakítása és fejlesztése		Kulturális turizmus		200 000 000

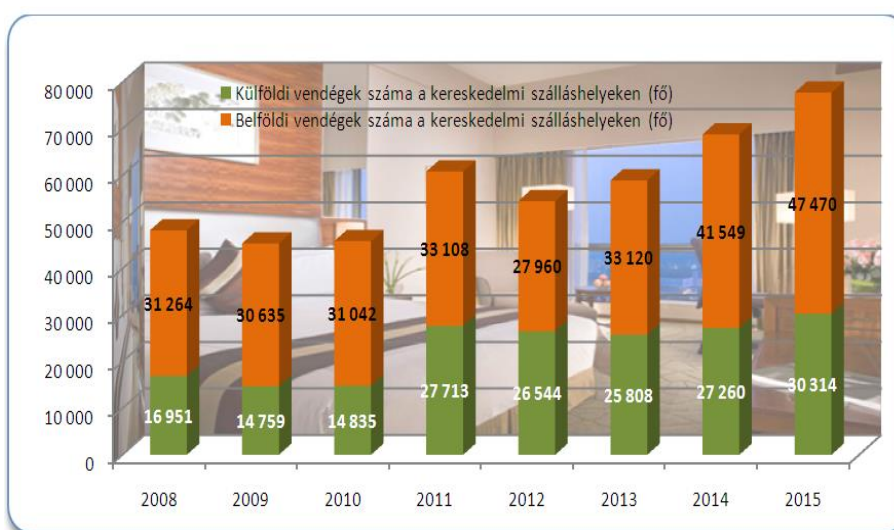
9. SZ. MELLÉKLET: KECSKEMÉT TURISZTIKAI HELYZETELEMZÉSE

1. Statisztikai adatok

1.1. Vendégforgalom elemzés

1.1.1 Vendégek számának változása a kereskedelmi szálláshelyeken

Az elmúlt 8 évben a 2008. bázisévhez viszonyítva a Kecskemétre érkező vendégek száma 2015-ig összességében 38%-os növekedést mutatott. A 2012-es visszaesés után elindult egy felfelé ívelő trend: a kereskedelmi szálláshelyekre 2015-ben összesen 77.784 fő érkezett, melyből megközelítőleg 40%-ot a belföldi, 60 %-ot pedig a külföldi vendégforgalom generált.

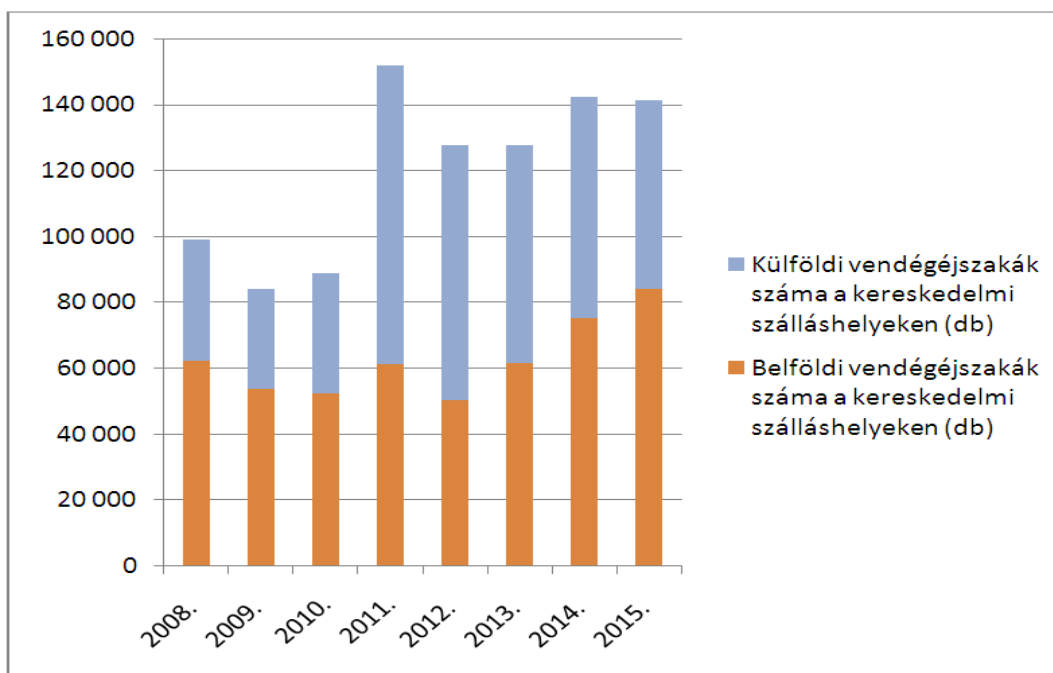
Kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalma Kecskeméten 2008-2015 között

(Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés)

A külföldi és belföldi vendégek megoszlását tekintve a külföldi vendége száma 2011-2014 között közel azonos értéken állt (átlagosan 27.482 fő). Míg az utolsó évben megindult a növekedés: 2015-ben 9%-kal több külföldi vendég érkezett Kecskemétre 2014-hez viszonyítva. A belföldi vendégforgalmat megfigyelve a 2011-es kiugrás után, 2012-ben 16%-os visszaesés jelentkezett, majd 2013-tól folyamatos emelkedés tapasztalható. Évről évre egyre több vendég szállt meg Kecskeméten és a növekedési ütemet tartva 2015-ben 47.470 fő vett igénybe szálláshely szolgáltatást.

1.1.2 Vendégéjszakák

A vendégéjszakák száma szintén 2011-ben ugrott meg jelentős mértékben (értéke: 151 969), majd a visszaesés után 2014 és 2015 években is 140 000 felett realizálódott, bár az utolsó évben már csökkent (856 egységgel).

Vendégéjszakák száma összesen a kereskedelmi szálláshelyeken (db)

(Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés)

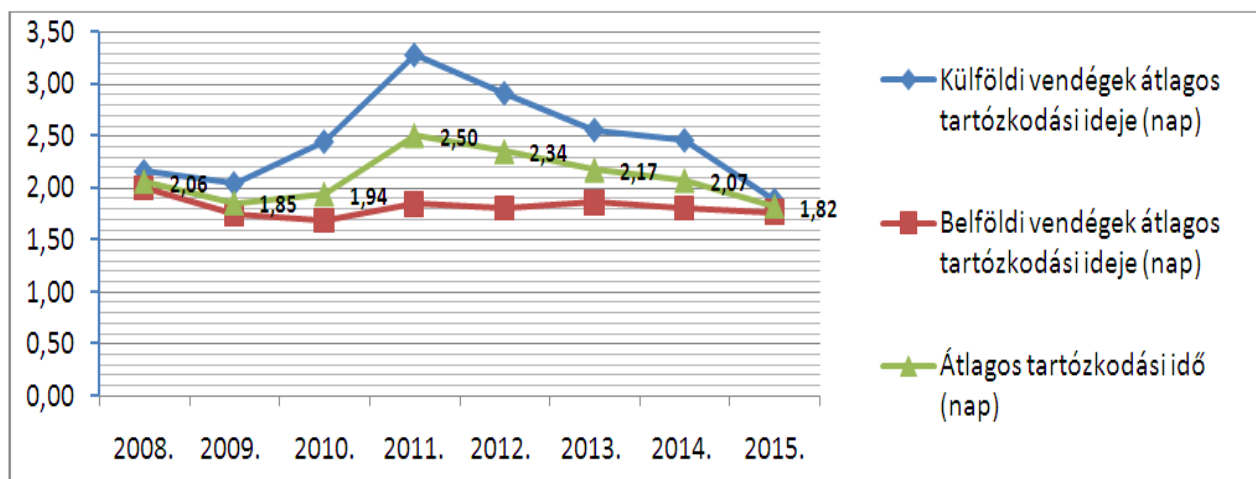
Időszak	Belföldi vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken (db)	Külföldi vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken (db)	Vendégéjszakák száma összesen a kereskedelmi szálláshelyeken (db)
2008.	62 444	36 656	99 100
2009.	53 749	30 192	83 941
2010.	52 521	36 280	88 801
2011.	61 136	90 833	151 969
2012.	50 537	77 254	127 791
2013.	61 651	66 003	127 654
2014.	75 092	67 046	142 138
2015.	84 110	57 174	141 284

1.1.3 Tartózkodási idő

2008-2015 között Kecskeméten a külföldi vendégek átlagosan hosszabb ideig tartózkodtak, mint a belföldiek. A legnagyobb különbség 2011-ben mutatkozott, amikor a belföldi vendégek 1,85, míg a külföldiek 3,28 napot töltöttek a városban.

2011 után azonban a külföldi vendégek tartózkodási ideje évről évre csökkent: 3,28 napról 2015-re elérte az 1,89 napot, míg a belföldieké stagnált: 1,77-1,86 mozgott. 2015-ben az érték 1,77 nap volt.

A csökkenő tendenciát némileg kompenzálja az előző részben kifejtett vendégszám növekedés, de az kereskedelmi vendégforgalomból származó árbevételekre hosszabb távon negatív hatást gyakorolhat.

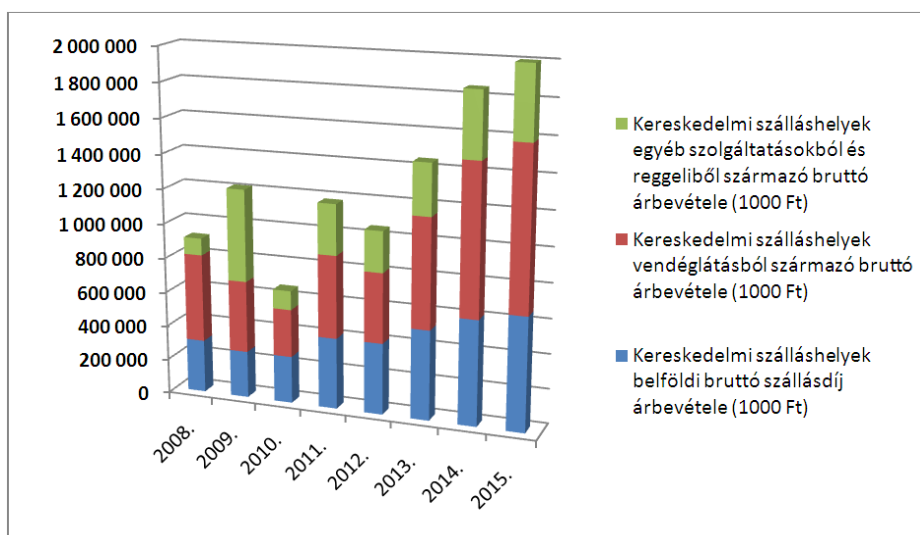
Vendégek átlagos tartózkodási ideje Kecskeméten 2008-2015 között

(Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés)

Időszak	Külföldi vendégek átlagos tartózkodási ideje (nap)	Belföldi vendégek átlagos tartózkodási ideje (nap)	Átlagos tartózkodási idő (nap)
2008.	2,16	2,00	2,06
2009.	2,05	1,75	1,85
2010.	2,45	1,69	1,94
2011.	3,28	1,85	2,50
2012.	2,91	1,81	2,34
2013.	2,56	1,86	2,17
2014.	2,46	1,81	2,07
2015.	1,89	1,77	1,82

1.2 Kereskedelmi szálláshelyek bevételei

A csökkenő tartózkodási idő ellenére a kereskedelmi szálláshelyek szállásdíjból származó bevételei 2012 óta kis mértékben, de minden évben növekedtek. A szálláshelyek vendéglátásból és egyéb szolgáltatásokból és reggeliből származó jövedelme viszont évről-évre egyre nagyobb mértékben növekedett. Ebből adódik, hogy összességében a bevételek emelkedő tendenciát mutatnak.

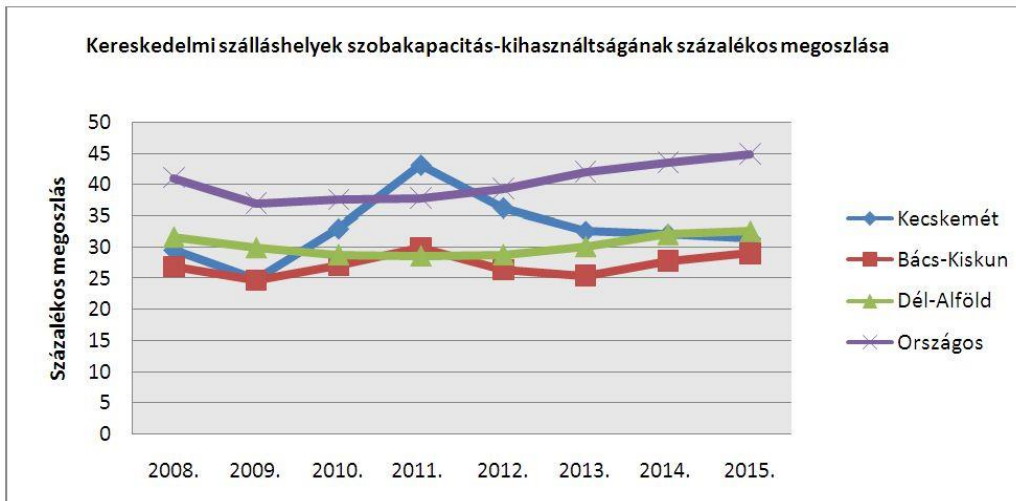
**Kereskedelmi szálláshelyek bevételei a szolgáltatás típusainak
megbontása szerint 2008-2015 között**

(Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés)

Időszak	Kereskedelmi szálláshelyek belföldi bruttó szállásdíj árbevétele (1000 Ft)	Kereskedelmi szálláshelyek vendéglátásból származó bruttó árbevétele (1000 Ft)	Kereskedelmi szálláshelyek egyéb szolgáltatásokból és reggeliből származó bruttó árbevétele (1000 Ft)
2008.	306 309	506 838	97 582
2009.	270 707	413 215	530 473
2010.	272 453	275 632	109 408
2011.	410 521	476 325	290 986
2012.	412 626	403 041	234 942
2013.	519 312	632 673	294 358
2014.	608 403	867 766	373 830
2015.	657 311	932 167	425 137

1.3 Kereskedelmi szálláshelyek szobakapacitás–kihasználtságának megoszlása

Az elmúlt 8 évben Kecskemét kereskedelmi szálláshelyein mért szobakapacitása kihasználtsága 2015. év kivételével meghaladta a megyei és régiós átlagot. Kiemelkedő teljesítmény 2011-ben mutatkozott, amikor több mint 5 %-kal magasabb értéket mutatott az országos átlagnál is.

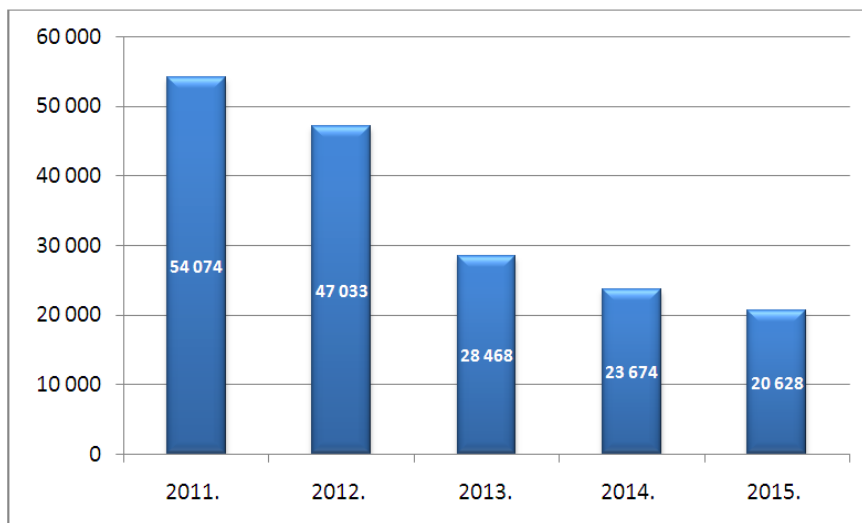

Kereskedelmi szálláshelyek szobakapacitás-kihasználtságának százalékos megoszlása, összehasonlítás

(Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés)

1.4 Kereskedelmi szálláshelyek külföldi vendégforgalmának bontása

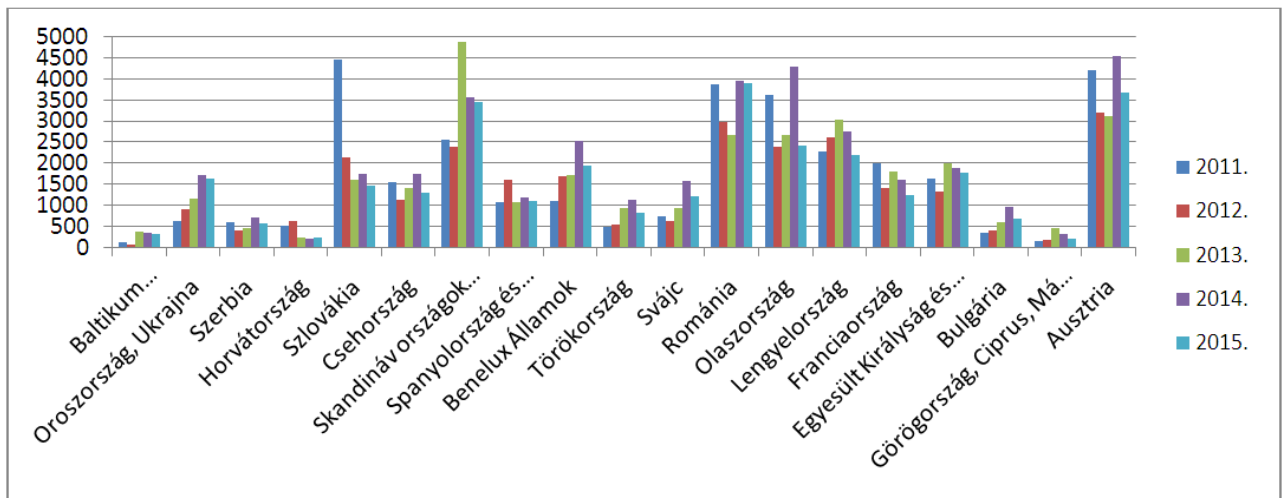
A külföldi vendégek közül minden vizsgált évben a legtöbben Németországból érkeztek Kecskemétre, azonban a számuk és az összes külföldi vendéghez viszonyított arányuk minden évben csökkent.

Német vendégek szálláshelyi vendégforgalma (vendégéjszaka)

(Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés)

A többi európai országból érkező vendégek adatai alapján az alábbi küldő országok/országcsoportok tudták meghaladni a 35.000 vendégéjszakát: Skandináv országok, Románia, Olaszország, Ausztria, illetve 2011-ben Szlovákia.

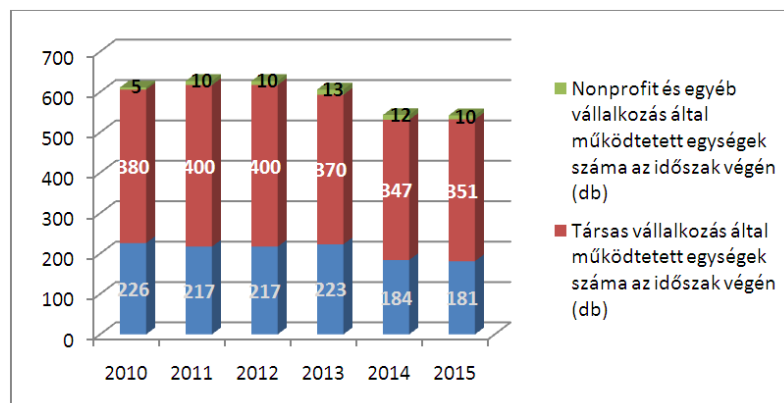

Külföldi vendégek szálláshelyi vendégforgalma (vendégéjszaka)

(Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés)

1.5 Kereskedelmi vendéglátó egységek

A vendéglátó egységek számának csökkenése 2013-ban indult meg: 3,5%-os csökkenés után 2014-ben az előző év bázis adatához viszonyítva további 11%-ot esett. Az adatokat vizsgálva megállapítható, hogy jelenleg 85-tel kevesebb vendéglátó egység üzemel Kecskeméten, mint 2012. év végén. Azonban pozitív változásként figyelhető meg, hogy a csökkenő tendencia intenzitása jelentősen lassult: 2014. és 2015. között összesen egy egységgel kevesebb üzemel.

Kereskedelmi vendéglátó egységek számának alakulása Kecskeméten 2010-2015 között

(Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés)

2. Kecskemét a magyar városok turisztikai rangsorában

Kecskemét a hazai települések rangsorában, 2015-ben a főbb turisztikai mutatószámok közül csak az egy vendégéjszakára jutó árbevétel kategóriában tudott az első 10 város közé bekerülni, a 7. helyen végzett. Megelőzve olyan neves desztinációkat, mint például Hévíz, Balatonfüred, Hajdúszoboszló. A magas szállásdíj arra utal, hogy minőségi, színvonalas szálláslehetőségek állnak rendelkezésre, de az alacsonyabb vendégéjszaka szám és a csökkenő tartózkodási idő miatt a bevételekben nem sikerül kiemelkedőt teljesíteni. A bevételek és vendégforgalomi mutatószámok alapján csak a 21-27. hely között áll Kecskemét, holott adottságai és lehetőségei alapján ennél előkelőbb helyen is végezhetne.

Hazai települések rangsora a vendégforgalom és a bevételek szerint 2015					
Összes bevétel	Belföldi vendégéjszakák	Külföldi vendégéjszakák	Összes vendégéjszakák	Egy éjszakára jutó bevétel	
1 Budapest	1 Budapest	1 Budapest	1 Budapest	1 Budapest	1 Velence
2 Hévíz	2 Hajdúszoboszló	2 Hévíz	2 Hévíz	2 Hévíz	2 Budapest
3 Siófok	3 Siófok	3 Bük	3 Hajdúszoboszló	3 Hajdúszoboszló	3 Sárvár
4 Sárvár	4 Zalakaros	4 Hajdúszoboszló	4 Siófok	4 Siófok	4 Székesfehérvár
5 Hajdúszoboszló	5 Hévíz	5 Sárvár	5 Bük	5 Bük	5 Egerszalók
6 Balatonfüred	6 Gyula	6 Balatonfüred	6 Balatonfüred	6 Balatonfüred	6 Gyöngyös
7 Bük	7 Balatonfüred	7 Siófok	7 Zalakaros	7 Zalakaros	7 Kecskemét
8 Eger	8 Eger	8 Győr	8 Győr	8 Sárvár	8 Visegrád
9 Debrecen	9 Sopron	9 Eger	9 Eger	9 Eger	9 Hévíz
10 Zalakaros	10 Bük	10 Debrecen	10 Debrecen	10 Debrecen	10 Mosonmagyaróvár
11 Győr	11 Debrecen	11 Szeged	11 Gyula	11 Gyula	11 Győr
12 Szeged	12 Miskolc	12 Zalakaros	12 Sopron	12 Sopron	12 Szeged
13 Miskolc	13 Szeged	13 Sopron	13 Győr	13 Győr	13 Miskolc
14 Sopron	14 Visegrád	14 Zamárdi	14 Szeged	14 Szeged	14 Nyíregyháza
15 Egerszalók	15 Sárvár	15 Hegykő	15 Miskolc	15 Miskolc	15 Zánka
16 Visegrád	16 Győr	16 Mosonmagyaróvár	16 Pécs	16 Pécs	16 Debrecen
17 Gyula	17 Egerszalók	17 Miskolc	17 Visegrád	17 Visegrád	17 Balatonfüred
18 Pécs	18 Zánka	18 Pécs	18 Zamárdi	18 Zamárdi	18 Siófok
19 Gyöngyös	19 Pécs	19 Tihany	19 Nyíregyháza	19 Nyíregyháza	19 Pécs
20 Nyíregyháza	20 Gyöngyös	20 Nyíregyháza	20 Egerszalók	20 Egerszalók	20 Keszthely
21 Kecskemét	21 Nyíregyháza	21 Kecskemét	21 Balatonszemes	21 Balatonszemes	21 Eger
22 Székesfehérvár	22 Balatonszemes	22 Keszthely	22 Zánka	22 Zánka	22 Tihany
23 Zánka	23 Mátraszentimre	23 Harkány	23 Harkány	23 Harkány	23 Bük
24 Velence	24 Cserkeszőlő	24 Székesfehérvár	24 Gyöngyös	24 Gyöngyös	24 Zalakaros
25 Keszthely	25 Zamárdi	25 Gyula	25 Kecskemét	25 Kecskemét	25 Sopron
26 Zamárdi	26 Harkány	26 Balatonszemes	26 Keszthely	26 Keszthely	26 Harkány
27 Mosonmagyaróvár	27 Kecskemét	27 Berekfürdő	27 Cserkeszőlő	27 Cserkeszőlő	27 Hajdúszoboszló
28 Harkány	28 Keszthely	28 Egerszalók	28 Mátraszentimre	28 Mátraszentimre	28 Cserkeszőlő
29 Tihany	29 Velence	29 Visegrád	29 Tihany	29 Tihany	29 Mátraszentimre
30 Cserkeszőlő	30 Berekfürdő	30 Cserkeszőlő	30 Székesfehérvár	30 Székesfehérvár	30 Zamárdi
31 Mátraszentimre	31 Székesfehérvár	31 Gyöngyös	31 Hegykő	31 Hegykő	31 Berekfürdő
32 Balatonszemes	32 Tihany	32 Velence	32 Mosonmagyaróvár	32 Mosonmagyaróvár	32 Gyula
33 Berekfürdő	33 Mosonmagyaróvár	33 Mátraszentimre	33 Berekfürdő	33 Berekfürdő	33 Balatonszemes
34 Hegykő	34 Hegykő	34 Zánka	34 Velence	34 Velence	34 Hegykő

3. Kecskemét turizmusának SWOT analízise

A jól ismert, Gyengeségek, Erősségek, Lehetőségek, Veszélyek elemzési módszere kiváló lehetőséget nyújt egy statikus állapot minősítésére, melyet jelen esetben Kecskemét turizmusára vonatkozóan készítettünk el és stratégiai irányelvekkel bővítettük ki.

Stratégiai irányelvekkel bővített SWOT analízis:

	<p>Erősségek :</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kiváló megközelíthetőség, kedvező földrajzi helyzet • Ismert, bevezetett attrakciók (Cifrapalota, Városháza, Füttyülős barackpálinka, Repülőnap, puszta turizmus) • Tourinform iroda a főtéren • Kertvárosias jelleg (zöld felületek, gasztronómia, ökofarmok) • Innovatív, kreatív hírnév (Rajzfilmstúdió, Megalux, Magnus stb) • Mercedes asszociáció • Kodály és Kecskemét kapcsolata, a zenei képzés egyedülállósága • Kis és közepes méretű konferenciák lebonyolítására alkalmas helyszínek • Modern sportlétesítmények • Kerékpárral is könnyen elérhető kényelmes célpont 	<p>Gyengeségek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Különleges turisztikai attrakció hiánya, ami van, azt nem korszerűen, interaktívan mutatjuk be • Kikapcsolódást, szórakozást biztosító helyek alacsony száma, minősége • Idegenforgalmi szolgáltatók szakmai együttműködésének hiánya • Turisztikai koncepció hiánya • TDM szervezet, ezáltal desztinációs marketing tevékenység hiánya • Képzett munkaerő hiánya • Idegenforgalomban dolgozók magabiztos nyelvtudásának hiánya • Jelentős különbségek a szolgáltatási színvonalban • Tőke és forráshiány • Szállás- és vendéglátóhelyek alacsony kihasználtsága, a tartózkodási idő csökkenő tendenciája • Korábban élénk és színvonalas művészeti élet ellaposodása és az ilyen célból idelátogatók számának visszaesése (művésztelep, alkotótáborok, zománc, kerámia, animáció)
<p>Lehetőségek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Élénkülő belföldi turizmus • Kiskunsági Nemzeti Park, Bugac, Nyíri erdő - kistérség bevonása • Közvetlen bekapcsolódás a civil légiforgalomba • Mercedes beruházás, fejlődő üzleti élet 	<p><u>Erősség/Lehetőség</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Komplex turisztikai termék, ajánlat kialakítása: (utazástól szálláson át élményszerzésig) • Kreatív, innovatív látnivalók erősítése – Rudolf beruházás (hasonló, már működő, jó gyakorlatok tapasztalatsere) • Hagyományok megőrzéséhez kapcsolódó turisztikai látnivalók 	<p><u>Gyengeség/Lehetőség</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Szervezett turizmusirányítás a településen • A stakeholderok: (Vendéglátók, szállásadók, lakosság, a szolgáltatók) megnyerése a turizmus ügyéért, a koncepció mellé állítása • Keresletorientált

<ul style="list-style-type: none"> • Új célcsoportok megcélzása: • Az egyetemre érkező fiatalok • Konferenciaturizmus • Sportturizmus fejlesztése • Gyógyvíz további hasznosítása • Nagy városi rendezvények országos szintű pozicionálása, 	<p>csokorba rendezése, több élmény biztosítása: szecesszió, gasztronómia (pálinka, ökoturizmus), pusztai turizmus mai igényekhez való igazítása)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tematikus városi útvonalak kialakítása • mobil applikációk fejlesztése és promotálása, tesztelése a városi iskolák bevonásával – városismereti verseny • Idegenforgalmi kistérségi programcsomagok összeállítása és promotálása • Természetjáró turista útvonalak kiépítése (kerékpáros és túra), szolgáltatásokkal • SZÉP és Erzsébet kártya elfogadó helyek bővítése • Turisztikai kártya • Jelenlegi célcsoportok megerősítése • Legfontosabb küldő országokból érkező igényfelmérése és megcélzása • Az üzleti útra érkező vendégek itt marasztalása • Kis és közepes méretű országos, nemzetközi konferenciák szervezőinek megkeresése • Senior turizmus erősítése • Öko- és Rekreációs turizmus (gyógyvíz, sport, túrázás, természetes, öko élelem) • Sportturizmus erősítése, sportdiplomáciai kapcsolatépítés, nyári edzőtáborok • Országos sportrendezvények szervezése: U20 foci, kosár- kézi- röplabda bajnokságok, úszó felnőtt országos bajnokságok, bűvárúszás, küzdősportok, triatlon, öttusa, íjászat 	<p>szálláshelyek kialakítása</p> <ul style="list-style-type: none"> • Egyetemisták, fiatalok kikapcsolódási, szórakozási, élményszerzési lehetőségek biztosítása – egyeztetés a szolgáltatókkal • Duális és nyelvi képzés megerősítése a turizmussal, vendéglátással kapcsolatos szakokon is. • Városi PR tevékenység – nagyobb elkötelezettség és igényesség ösztökélése a városiakban a szebb városkép, barátságosabb benyomás érdekében • Nemzetközi művészeti fesztiválok, alkotótáborok - tárlatok rendezése, kiemelt alkotók meghívása, nagy kiállítások Kecskemétre hozatala • Animáció felhasználása az arculattervezésben • Különleges, humoros attrakciók elhelyezése a városban (hasonló, már létező, jó gyakorlatok tanulmányozása)
<p>Veszélyek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A turisztikai adottságok nem kerülnek kellő mértékben hasznosításra • Megfelelő pozicionálás hiánya • Fizetőképes kereslet 	<p><u>Erősségek/veszélyek</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • A már bevezetett látnivalók újrapozicionálása, mai igényeknek való (interaktív) kialakítása, promotálása • Tervezett PR és marketing tevékenység a város látnivalóiról, 	<p><u>Gyengeségek/Veszélyek</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • A magas minőségű szálláshelyekre és vendéglátó egységekre hívjuk fel a figyelmet – ne az derüljön ki, hogy drága • Az ipar erősödése mellett a

<p>hiánya</p> <ul style="list-style-type: none"> • Csökkenő turizmusfejlesztési támogatások (IFA támogatás csökkentése) • Továbbra is „egyórás program” marad a város • Ipari fejlődés túlsúlya a városról szóló kommunikációban 	<p>érdekességeiről, kulturális értékeiről, social media erőteljesebb alkalmazása</p>	<p>város kulturális életének fejlesztését nagyban erősíteni kell</p> <ul style="list-style-type: none"> • A meglévő hagyományok mellett az olyan újonnan születő tevékenységek, ösztönzése. (PI: a KÉSZ acélszobrász alkotótábora és szimpóziuma. - A városban acélszobrok kihelyezése.)
---	--	---

Az analízis segítségével kiemeltük azokat a területeket (erősségek), melyeket mindenképpen érdemes fenntartani, melyekre építeni lehet az új fejlesztési koncepciót, hiszen megbízható alapot és stabil pilléreket jelentenek. Szeretnénk felhívni a figyelmet azokra a hiányosságokra (gyengeségek), melyek kiküszöbölése elengedhetetlen a sikeres turisztikai város koncepció kialakításához és működtetéséhez. A kínálati oldal tényezői komplex egészet kell, hogy alkossanak ahhoz, hogy a turisták számára vonzó város legyen Kecskemét. A lehetőségek kategória foglalja magában azokat az irányokat, melyek kiaknázásával biztosított a sokszínűség a turisztikai termék esetében, mérsékelhető vagy kiküszöbölhető a szezonális, megfelelő szervezeti háttér áll a fejlődés mögött, magas szakmai színvonalal párosítva.

4. A turizmusfejlesztés szükségessége

A turizmus a fogadóterületek számára pozitív és negatív hatásokat is magában foglal. Fenntartható turizmusfejlesztés esetében a fő cél a pozitív hatások növelése és erősítése mellett a negatív hatásokat csökkentése.

Fontos, hogy a rendelkezésre álló adottságok kihasználása maximalizálva legyen és a további fejlesztések egyértelmű üzenettel vonzó, csalogató ajánlatot jelentsenek az ide látogató vendégek számára.

Átgondolt és összehangolt turizmusfejlesztés nélkül a negatív hatások felerősödhetnek és a fejlődés útjába állnak. A tudatos fejlesztés alapfeltételeit biztosító eszközök zöme az állam és az önkormányzatok kezében van, mint pl. a helyi turizmuspolitika kialakítása, a turizmuspolitikát menedzselő helyi turisztikai intézményrendszer kialakítása, stabil és betartható jogi szabályozás helyi szinten a vállalkozások számára.

A stratégiai, átlátható fejlesztések és a turizmusban résztvevők számára pozitív fejlesztési irányokat magába foglaló turisztikai koncepció alapja a turizmus hatásainak ismerete, melyek az alábbi fő területeket foglalja magukba:

- a térségbe érkező turisták szokásainak, igényeinek felmérése, ismerete,
- hosszú távú gondolkodás, melynek eszközei:
 - hosszú távú, környezetmegóvó, marketing szemléletű turizmus politika,

- integrált tervezés, összefüggésben a területfejlesztési elképzelésekkel,
- ösztönzési rendszer kialakítása (ld: adókedvezmény, idegenforgalmi adó visszaforgatása a szektorba),
- piaci szemléletű idegenforgalmi marketing,
- előremutató, szakszerű irányító rendszer,
- monitoring.

5. Kecskemét lehetséges turisztikai víziója - koncepcionális ötlet

Egy turisztikai koncepció sikeres megvalósításának kulcsa, hogy a város idegenforgalmi szereplői és szolgáltatói is azonosulni tudjanak az ötlettel. Mindenképp lehetőséget kell adni számukra a véleménynyilvánításra, az ötlet megvitatására.

A statisztikai adatok és a város turisztikai kínálatának ismeretében fontos egy fő turisztikai irányvonal meghatározása, melyhez illeszkedni tudnak a különböző fejlesztések, akciók, programok.

A dél-alföldi régió turisztikai szlogenje így hangzik: **„Egészséges élvezetek - Ízek, vizek - DÉL-ALFÖLD”**. (Katona I., 2014). Ez a abszolút összecseng a kistérség értékeivel, mégis Kecskemét turisztikai fejlesztésének tervében helyet kell adni a város dinamikus gazdasági és innovációs fejlődésének.

Kecskemét lehetséges turisztikai szlogenjei/hívószavai a **„Hagyomány és innováció”**

A hagyományos értékek körébe tartozó lehetséges turisztikai csoportok:

- Építészet – szecesszió
- Kultúra – Kodály Zoltán öröksége
- Természetes környezet – Homokhátság, ökoturizmus
- Sportturizmus

Míg a modern, innovációs elemeket tartalmazó attrakciók:

- Animáció
- Autógyártás – Mercedes gyár és beszállítói
- Energiatakarékos autók fejlesztése: Pneumobil és MegaLUX (PAE)
- Repülőgép - Fusion 212 típusú kisrepülőgép, GRIPEN repülőgépek

6. Turisztikai fejlesztés Kecskeméten

Kecskemét Megyei Jogú Város folyamatban levő és az elkövetkezendő időszakot meghatározó fejlesztéspolitikai beavatkozásai tekintetében kiemelt célként kezelik a városba érkező vendégek

számának növelését olyan turisztikai attrakciók kialakításával, melyek az ide érkező turisták költségeinek és tartózkodási idejének növelését eredményezi.

A turisztikai fejlesztések megvalósításának várható eredményei:

- növekvő vendégforgalmi mutatószámok,
- tartózkodási idő emelkedése a város kereskedelmi szálláshelyein,
- terciér szektor bevételeinek növekedése.

Mindezek hatására növekszik a város idegenforgalmi adó bevétele, mely alapot képezhet a város desztinációs imázsának növeléséhez is.

a. Turisztikai attrakció megvalósítása a Rudolf-laktanyában

A társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés felhívásra beadott (TOP-6.1.4-15-KE1-2016-00001 azonosítószám) „Turisztikai attrakció megvalósítása a Rudolf-laktanyában” című pályázat a hagyományt és innovációt ötvöző turisztikai koncepcióra épül.

Az új turisztikai projekttel a helyi értékeken alapuló, hosszú távon fenntartható turisztikai attrakció életre hívása különös jelentőséggel bír Kecskemét és térsége fogadóterületeken. A projekt kiemelt figyelmet fordít a helyi értékek megjelenítésére, de egyben teret biztosít az innovációs fejlődés bemutatására is.

A projekt részletes szakmai programjának kidolgozása a projektfejlesztési időszak alatt valósul meg, mely illeszkedni fog a város egyéb turisztikai attrakcióihoz, de azokkal parallel módon kerül kialakításra.

Az új turisztikai attrakció egyszerre kíván a hagyományt és a modern technológiát bemutató helyszín lenni. Ezen fejlesztésnek része azon törekvés, hogy mindezt minél érdekesebb, interaktív, látogatóbarát módszerekkel kerüljön bemutatásra.

A szakmai koncepció fő célja, egy olyan komplex szolgáltatást nyújtó bemutatóhely és közösségi tér kialakítása, ahol a látogatók aktív részeseivé válhatnak egy-egy helyszín, vagy objektum jelentőségét és értékeit közvetítő folyamat bemutatásának. Cél az élményszerzés, mely által jobban megértővé válnak a bemutatott hagyományos és innovációs elemek.